

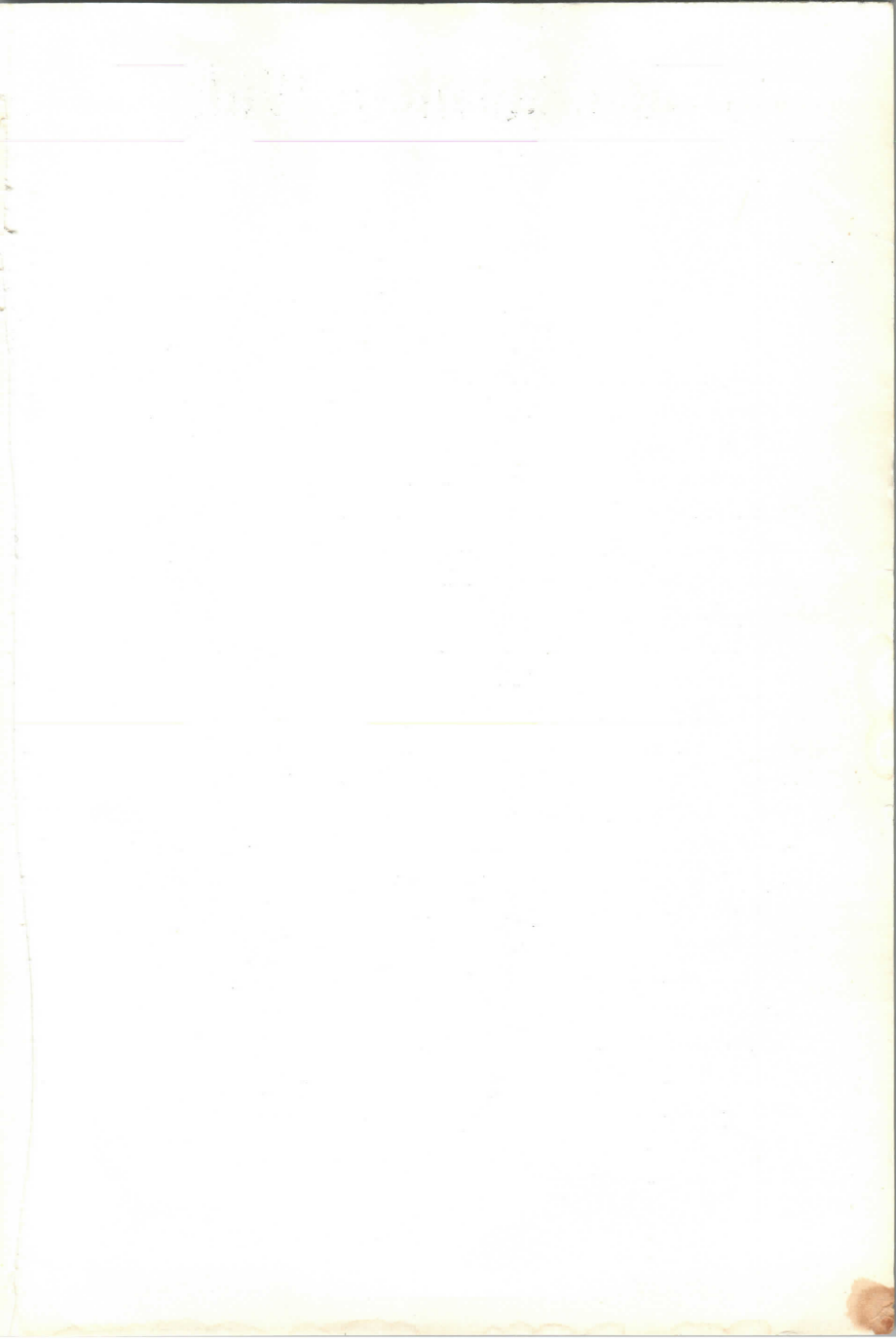
työväen
kalenteri
1965

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue-toimikunta

Työväen kalenteri 1965

	Sivu
U. G. Seppäläinen: Pienten kriisien ja hajaannuksen vuosi	4
Sisä- ja talouspolitiikkaa 1963—64	14
I. J. Kolamo: »Goldwaterilaista» sisäpolitiikkaa	19
Ahti M. Salonen: Taloudellinen kasvu maalaisliiton valtakaudella	27
Pentti Viita: Teollistaminen — parasta maatalouspolitiikkaa	31
Kansanvallan perusarvot ja talouspolitiikka	36
Ammattiyhdistysliike ja teollinen demokratia	40
Ammattiyhdistysliike ja maatalouspolitiikka	43
Taimi Rinne Virolainen: Sosialidemokraattinen naisliike ja kehittyvä yhteiskunta	47
Tämä on kuvaus uudesta aikakaudesta	54
Olavi Hurri: Nousu edellyttää sisäistä kasvua	65
Martti Tynkkynen: Urheilun keskusliitot ja valtion tuki	73
Aarne Laurila: Kirjoja syksyllä 1963 ja kirjoja keväällä 1964	78
Aarne Laurila: Sillanpää ja tavalliset ihmiset	82
Teatterin syksy ja kevät	86
Inkeri Lius: Poliittiset elokuvat tulivat Yhdysvalloista	93
Lauri Sivonen: Nehru on poissa — Shastri jatkaa	109
Jorma Aaltonen: Asuntotuotanto Pohjoismaissa	115
Suomi ja EFTA	124
Sotilaalliset ja taloudelliset liittoutumat	128
Vapaaehtoinen pelastuspalvelu	133
Syntymäpäivät	138
Osoitehakemisto	148
Urheiluennätykset	154
Ilmoittajaluettelo	160
Kalenteri	

Pienten

kriisien ja

hajaannuksen vuosi

U. G. Seppäläinen

Kuuban kriisin jälkeen alkanut idän ja lännen suhteiden parantuminen jatkui myös Kennedyn seuraajan, presidentti Johnsonin ryhdyttyä jatkamaan edeltäjänsä työtä. Osittaista ydinasekokeiden kieltoa ja kuumen linjan käyttöönottoa täydennettiin USAn aloitteesta NLn ja Yhdysvaltain samanaikaisella ilmoituksella, että molemmat supistavat ydinaseaaka-aineen tuotantoa. Vaikka toimenpide ei edusta varsinaista aseidenriisuntaa, oli se ilmaus pyrkimyksestä pienten positiivisten askelten ottamisella vähentää jännitystä ja luoda keskinäisen luottamuksen ilmapiiriä.

Kahden supermahdin onnistuttua parantamaan välejänsä, merkitsi se samalla maailmanrauhan edellytysten lujittumista. Maailmantilanteen perustosiasiana vaikuttava kauhun tasapaino on johdannut suurjännityksen lievenemiseen. Seurauksena oli toisaalta, että ehdottoman sotilasmahdin omaavat kaksi suurta menettivät osittain entisen valvontansa maailmantapahtumiin. NLn ja Kiinan kiistan jyrkkeneminen yhä lähemmäs muodollistakin väli-rikkoa ja USAn käymä kiivas vaalitaistelu sitoivat kahden suurmahdin huomion ja voimat siinä määrin, että niiden suurpoliittinen aktiivisuus väheni huomattavasti. Pienemmät voimatekijät

Wällmeyer in The Long Beach (Calif.) Independent

ASEET POIS — USA JA NL SUPISTAVAT YDINASERAAKA-
AINEIDEN TUOTANTOA

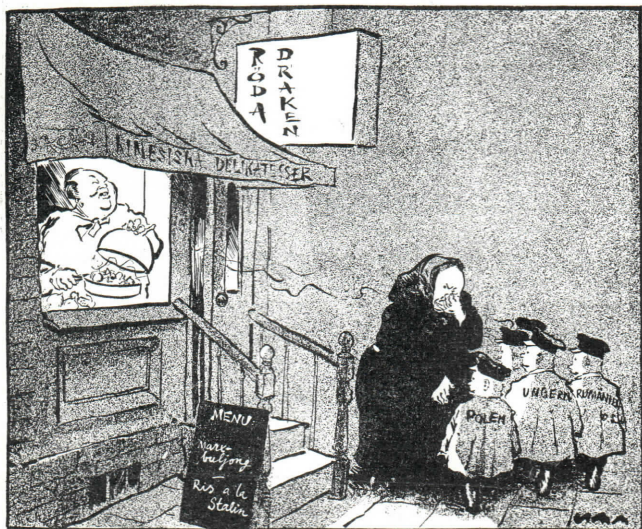
**MAAILMANPOLITIIKAN
KEHITYS 1963–1964**

käyttivät tilannetta hyväkseen lisäten omaa toimintavapauttaan. Siten uutisia hallitsivat pienemmät kriisit Afrikassa, Välimerellä, latinalaisessa Amerikassa ja Kaakkois-Aasiassa, missä Kiinan aktiivisuus alkaa tuntua yhä kasvavana paineena.

RAJARIITA

Kommunismien sisäinen kiista Moskovan ja Pekingin johtamien suuntien välillä kärjistyi molempinpuolisten syyttelyiden jatkueksa ja kaikkien sovitteluyritysten osoittautuessa hyödyttömiksi Kiinalaiset ryhtyivät aktiivisesti kokoamaan taakseen omaa ryhmittymäänsä aasialaisista puolueista ja perustamalla hajotusryhmiä muiden puolueiden piiriin. Siten kommunismin sisäinen riita kehittyi kylmän sodan vaiheeseen, jossa kumpikin päävastustaja etsii mahdollisia liittolaisia jopa entisten vastustajien piiristä. Kiina esitti aluevaatimustenkin mahdollisuuden ja Mao julisti, että »Neuvostoliiton miehittämiä paikkoja on liian paljon». Vaatimus rajojen tarkistuksesta liittyy kiistan pääkysymykseen sodan väistämättömyydestä ja rauhanomaisen rinnakkaiselon mahdollisuudesta. Tässä kysymyksessä NLn kanta edustaa maailmanrauhan etuja ja Kiinan sotaisuus vieroittaa Pekingistä kaikki rauhan säilymistä toivovat puolueet. Kiinan asenteen kärjistyminen osoittaa toisaalta, miten vaarallista politiikkaa Pekingin eristäminen ja pitäminen YKn ulkopuolella ajan mittaan on.

Kiinan hajoitustoiminnan jatkuminen kiirehti Kremliä tekemään päätöksen kommunististen puolueiden maailmankonferens-

KIELLETTY KIUŠAUS

Bensch in Deutsche Zeitung, Cologne

VÄSYNYT SOTARATSU

sin koollekutsumisesta. Kokouksessa tulee esille Kiinan erottaminen, minkä seurauksena Peking saattaa muodostaa oman internationalinsa. Useat kansandemokratioiden ja Länsi-Euroopan puolueet ovatkin vastustaneet Kiinan erottamista, vaikka ne kiistassa tukevat NLn kantaa, sillä lopullinen jakautuminen johtaisi uuteen kaksijakoiseen vallankeskitykseen kommunismin piirissä. Samalla joutuisi kiistan luoman monikeskisyyden synnyttämä pienempien puolueiden suhteellinen itsenäistymisen uhatuksi. Seurauksena voikin olla, että osa puolueista pyrkii muodostamaan puolueettoman kolmannen ryhmän kommunismin piiriin. Itsenäistä linjaa edustava Romania, joka on lähentynyt Titon suuntausta, voi yhdessä Italian puolueen kanssa muodostaa kolmannen ryhmän ytimen. Italian puoluejohtaja Togliatti korosti ennen kuolemaansa

laatimassaan muistiossa, että läntisten puolueiden tulee säilyttää täydellinen riippumattomuutensa. Kiistan syvennyessä tulee Togliattin linja saamaan yhä laajempaa kannatusta ja käytännössä voimistamaan keskipakoisia voimia kommunismin piirissä.

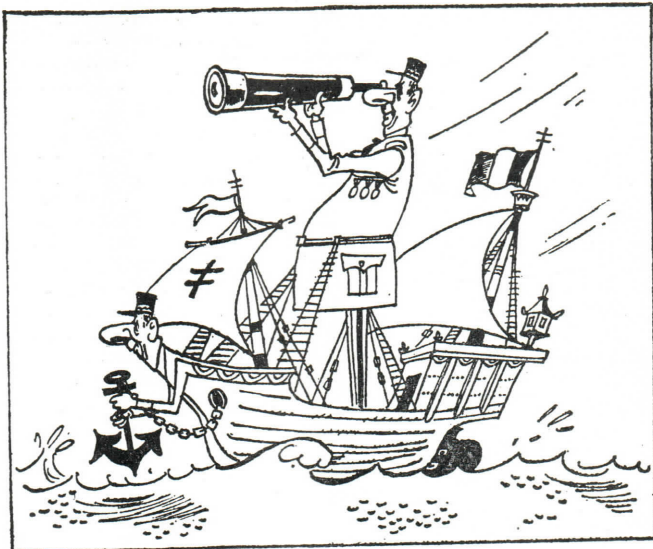
YLI AALTOJEN

Romanian itsenäistymisen näkyvänä ilmauksena oli pääministeri Maurierin vierailu Pariisissa, josta on tullut eräänlainen kolmannen ryhmän valtioiden Mekka, de Gaullen alettua yhä äänekkäämmin julistaa riippumattomuutta supermahtien kaksoishegemoniasta. Kambodžan luovuttua USAn avusta kääntyi se vastapainoksi Ranskan ja Kiinan puoleen ja Laosin kiistelevät prinssit valitsivat sovintoneuvottelujensa paikaksi Pariisiin. NLn ja Kiinan välirikon seurauksena piti de Gaulle tarpeellisenä tunnustaa Pekingin hallitus, koska Ranska ei voinut enää valvoa etujaan Kaukoidässä ilman suoraa yhteyttä manner-Kiinaan. Samalla de Gaulle ehdotti Kaakkois-Aasian tilanteen ratkaisuksi kansainvälistä sopimusta alueen neutralisoinnista, siten korostaen Ranskan ryhtyneen harjoittamaan maailmanlaajuisia politiikkaa. Toisena alueena, johon de Gaulle kohdisti aktiivisen huomionsa, oli latinalainen Amerikka. Käytyään ensin koematkalla Meksikossa, lähti kenraali syksyllä suurisuuntaiselle kierrokselle Etelä-Amerikkaan. Hänen tavoitteenaan on voimistaa Euroopan ja ennenkaikkea Ranskan suhteita tähän latinalaiseen mantereeseen, joka etsii vaihtoehtoa jenkkien taloudellisen herruuden ja kommunistisen castroismin väliltä.

Länsi-Euroopassa de Gaullen politiikka joutui kokemaan vasta- tuulta seurauksena kanslerinvaihdoksesta Bonnissa. Hollannin torjuttua ajatukset kuutosten poliittisesta liitosta ilman Englantia, ehdotti de Gaulle Länsi-Saksalle kaksoisliittoa perustaksi laajemmalle liitolle tulevaisuudessa. Bonnissa kuitenkin hylättiin Ranskan ehdotus, koska se olisi merkinnyt talousyhteisön jakamista kahtia. Sen sijaan L-Saksa lupasi tehdä uusia ehdotuksia poliittisen liiton kehittämiseksi myöhemmässä vaiheessa. Bonnin ykseyden seurauksena Ranskan ja Länsi-Saksan välit viilenivät huomattavasti ja Adenauerin solmima ystävyyssopeimus muuttui kuolleeksi kirjaimeksi. Vaikka Erhard pääsi lopultakin liittokansleriksi, pysyi Adenauer edelleen kristillisdemokraattien puheenjohtajana ja jatkoi Erhardin politiikan arvostelua CDU:n sisarpuolueen CSUn johtajan Straussin avustamana.

JOULUN IHME

Erhardin aikana saattoi ulkoministeri Schröder jatkaa suhteiden parantamista itään. Sen ilmauksia olivat kaupallisten ja puolidiplomaattisten suhteiden solmiminen kansandemokratioihin sekä Berliinin muurin väliaikainen raottuminen sopimuksella joulupasseista. Vaikeuksista huolimatta edistytettiin myös neuvotteluissa uudesta passisopimuksesta. Saksan yhdistämiskysymys ja Berliinin ongelma pysyivät jäädytettyinä, NLn jätettyä Berliinin kysymyksen toistaiseksi sivuun. Bonnin ja Moskovan asenteet säilyivät

Schoen i Süddeutsche Zeitung

GAULLUMBUS

(Die Weltwoche)

KILPAILIJAT

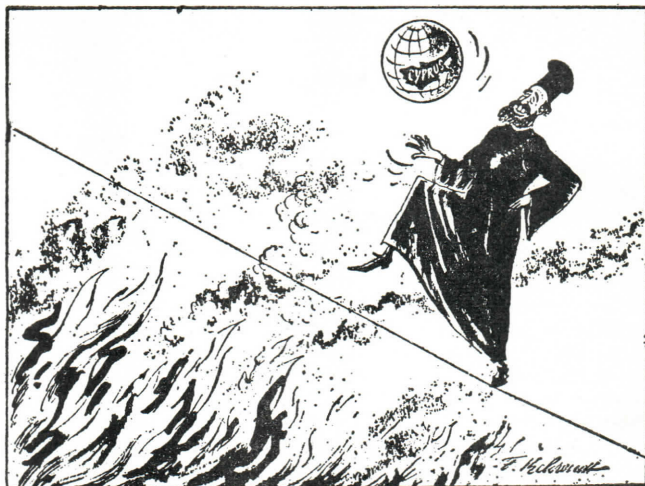
muuttumattomina, NLn korostaessa päättäväisyyttään tukea Itä-Saksaa solmimalla sen kanssa 20-vuotissopimuksen. Toisaalta Hruschtshev osoitti haluavansa parantaa suhteitaan Bonniin suostumalla päätoimittaja Adzhubein tunnustelumatkan seurauksena Erhardin esittämään vierailukutsuun.

Samoihin aikoihin Bonnin johdonvaihdon kanssa joutui myös MacMillan luovuttamaan paikkansa Douglas-Homelle, jonka tehtäväksi jäi yrittää viime tingassa kohentaa konservatiivien osakeiden kurssia. Saadakseen mahdollisimman paljon aikaa äänestäjien mielialojen kääntämiseen lykkäsi uusi pääministeri Englanin vaalit lokakuun puoliväliin eli myöhäisimpään mahdolliseen ajankohtaan. Neuvostoliitossa siirrettiin presidentin tehtävät veteraanipoliitikko Mikojanille, Brezhnevin vapauttamiseksi keskitymään varsinaisiin puoluejohdon tehtäviin. Intiassa valitsi kongressipuolue Shastrin uudeksi pääministeriksi ja yrittämään täyttää demokraattisen valtion perustajan Nehrun kuoleman jättämää aukkoa jättiläisvaltion johdossa. Länsi-Saksassa valittiin pormestari Brandt SDPn puheenjohtajaksi Ollenhauerin jälkeen ja Itävallan varakansleri Pittermann Internationaalin kuolleen puheenjohtajan seuraajaksi.

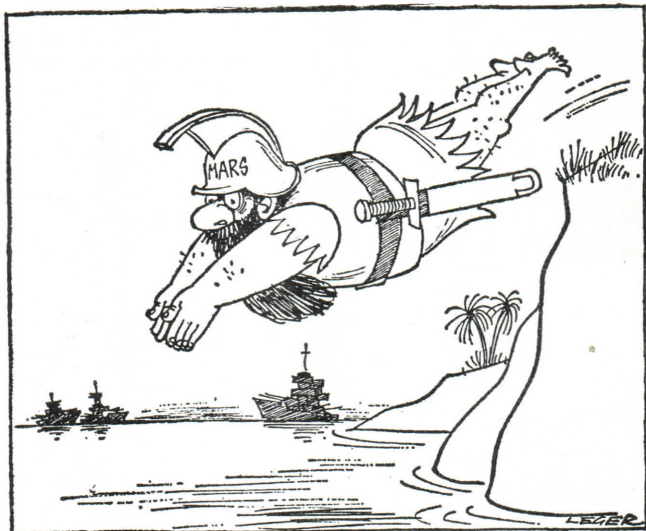
KUUMA HARLEM

Yhdysvalloissa presidentti Kennedyn järkyttävän murhan seurauksena suurvallan johtajaksi yllättäen tullut L. B. Johnson onnistui lyhyessä ajassa vakiinnuttamaan asemansa taitavan ja maltillisen politiikkansa ansiosta. Hänen johdollaan saatiin kongressissa hyväksyttyä uusi kansalaisoikeuslaki, joka muodollisesti vahvisti neekerien tasaveroisuuden koko maassa. Sen seurauksena kuitenkin neekerikysymys muodostui entistä vaikeammaksi, sillä pohjoisvaltioiden neekerit eivät enää tyydy muodolliseen tasaveroisuuteen ja ryhtyivät New Yorkin Harlemissa ja muissa pohjoisissa kaupungeissa veriseksi muodostuneissa mellakoissa purkamaan tyytymättömyyttään huonojen asunto-olojen, työttömyyden ja köyhyyden johdosta. Neekerien eteneminen kohti tasaveroisuutta puolestaan synnytti vastustusta valkoisen väestön siinä osassa, joka tunsikin etunsa uhatuiksi.

Vaalivuosi kärjisti rotukriisiä, republikaanien nimetessä presidenttiehdokkaakseen konservatiivisen senaattori Goldwaterin, joka äänesti kansalaisoikeuslakia vastaan ja ilmoitti pitävänsä rotukysymystä osavaltioiden omana asiana. Johnsonin varapresidenttiehdokkaaksi demokraatit puolestaan valitsivat senaattori Humphreyn, joka toimi aktiivisesti kansalaisoikeuslain puolesta kongressissa ja jonka katsottiin varmistavan demokraateille ammattijärjestöjen tärkeän kannatuksen. Johnson pyrki vetoamaan kaikkiin muihin paitsi ääriaineksiin maltillisella ohjelmallaan, mutta Goldwaterin painostuksen seurauksena siirtyivät molemmat puolueet oikealle. Arizonan vanhoillinen senaattori ohjasi republikaaneja oikeasta keskustasta äärioikealle ja Johnson puolestaan demokraatteja keskustaan vasemmasta keskustasta. Ulkopolitiikassa Goldwaterin rämäpäinen voimapolitiikan julistelu

KUUMAA TAVARAA

(Leger/Hannoversche Presse)

KYLPY TONKININ LAHDESSA

jyrkensi myös Washingtonin asennoitumista. Pieni Panaman kriisi hoidettiin vielä sovinnollisesti pois päiväjärjestyksestä, mutta Vietnamin käytettiin voimaotteita pelkästään arvovaltasyistä.

VIIDAKON LIEKIT

Kaukoita muodosti USAn pääasiallisen huolenaiheen, mikä kuvastaa Kiinan siirtymistä USAn päävastustajaksi ja painopisteen kääntymistä maailmanpolitiikassa Atlantilta ja Euroopasta Tyynelle merelle ja Aasiaan. Koska Kiina ei vielä ole ydinasevalta, ei Vietnamin kriisi voinut kehittyä vakavuudessaan Kuuban kriisiin verrattavaksi, mutta sensijaan se ennakoi huolestuttavaa kehitystä vastaisuudessa, ellei alueella päästä neuvotteluvaiheeseen. Etelä-Vietnamin diktaattori Diem kukistui ja murhattiin seuraavaksi buddhalaisten aloittamasta vastarinnasta katolista mielivaltaa vastaan. Maan olot eivät kuitenkaan rauhoittuneet, vaan myöhemmin vallan kaapannut kenraali Khanh joutui tasapainoilemaan poliitikkojen, kenraalien, uskonnollisten johtajien ja kommunistien valtataistelun keskellä, onnistuen säilyttämään valtansa vain amerikkalaisten avulla, mutta pystymättä mitenkään tehostamaan sotaa yhä voimakkaampia vietkongin sisessä vastaan. Tässä tilanteessa hän vaati sodan laajentamista Pohjois-Vietnamin alueelle, mikä rajoitetusti tapahtuikin USAn ilmavoimien pommituksessa Pohjois-Vietnamin tukikohtia Tonkinin lahdella sattuneen laivastovälikohtauksen jälkeen.

NL pysytteli erossa välikohtauksesta eikä myöskään Kiina ryhtynyt vastatoimiin. Siten uhkaavalta näyttänyt kriisi jäi pelkäksi välikohtaukseksi osoittaen jälleen, että nykyisin kriisien kulku ratkeaa ensisijaisesti kahden johtavan suurvallan keskinäisen asennoitumisen mukaan. Vietnamin lisäksi pysyi koko Indokiina rauhattomana, Vietnamin käydyssä sodan tuntuessa myös naapurimaiden Laosin ja Kambodžan alueilla uusiutuneina välikohtauksina ja Laosissa sisällissodan rajoitettuna jatkumisena. Toisena sisällissodan näyttämönä Kaakkois-Aasiassa oli uusi Malesian liittovaltio, jonka britit muodostivat yhdistämällä Malaijan, Singaporen ja Pohjois-Borneon. Sukarno julisti tuhoavansa Malesian pitäessään sitä Indonesiasta vastaan suunnattuna uuskolonialistisena luomuksena, minkä lisäksi Indonesia esitti aluevaatimuksia Pohjois-Borneon. Murskaamissuunnitelmaansa Sukarno ryhtyi toteuttamaan lähettämällä sotilaitaan Malesian alueelle käymään sissisotaa, minkä seurauksena Malesia pyysi Englantia pommittamaan Indonesiasta. Lontoo ei kuitenkaan lähtenyt näin pitkälle vietyihin vastatoimiin, vaikka brittien sotilaallista panosta Malesiasa lisättiin.

KRIISIPELI

Afrikan yhtenäisyysjärjestön OAU:n perustamisesta huolimatta pysyi maanosa rauhattomana. OAU onnistui sovitteluun Algerian ja Marokon rajasodan, mutta paljon vaikeamman tehtävän eteen se joutui YK:n joukkojen poistuttua Kongosta. Välittömänä

seurauksena oli Adoulan hallituksen kaatuminen ja Tshomben paluu yllättäen suoraan keskushallituksen pääministeriksi. Hän lupasi kukistaa Stanleyvilleen keskittyneen lumumbalaisuuden ja kutsui valkoisia palkkasotureita kukistamaan kapinaa. USA lähetti sotilasapua Tshombelle, mistä johtuen Stanleyvillessä julistettu »kansantasavalta» ilmoitti olevansa sodassa USAn kanssa. Siten oli Kiinan ja USAn välinen taistelu laajentunut Afrikan sydämeen seurauksena pääministeri Tshoun suuresta kiertomatkasta Afrikassa. Kiinan suurlähetystöt ovat antaneet apua kapinallisille Brazzavillestä ja Burundista käsin. Kiinan vaikutus ulottui myös itsenäistyneeseen Njassamaahan eli Malawiin, joka syntyi Keski-Afrikan liittovaltion hajottua. Kenian ja Sansibarin itsenäistyttyä esiintyi Itä-Afrikassa levottomuuksia, joiden kukistamiseksi uusien hallitusten oli pyydettävä brittien apua. Sansibarin ollessa joutumassa Pekingin vanaveteen, onnistui Tanganjikan presidentin Nyereren tasapainottaa tilannetta muodostamalla maiden välisen Tan-San-valtioliiton, joka kuitenkin on ilmoittanut ottavansa sotilasapua Kiinaltakin. Siten on Peking saanut jalkansa jo Afrikan oven väliin, vaikka lännen ja NLn vaikutus on edelleen maan- osassa täysin ylivoimainen.

Tyypillisin esimerkki kriisipelistä suurten tasapainottamassa maailmassa on Kypros, jossa YK-joukot ovat puolueettoman saarivaltion pyynnöstä olleet estämässä kahden kansallisuuden vihamielisyyksiä, jotka voisivat johtaa Nato-maiden Kreikan ja Turkin yhteenottoon. Presidentti Makarioksen ryhdyttyä supistamaan turkkilaisten vähemmistön oikeuksia syntyi saarella taisteluja kreikkalaisten ja turkkilaisten kesken. Turvallisuusneuvosto päätti lähettää rauhanjoukkoja paikalle ja välittäjäksi nimitettiin suurlähettiläs Tuomioja. Hän sai kuitenkin kuolemaan johtaneen sairauskohtauksen juuri ennen ratkaisevaa neuvottelukierrosta ja tilanne jäi umpisolmuun, Kyproksen päätettyä siirtää asian YK:n yleiskokoukseen. Tuomiojan seuraajaksi valittiin Ecuadorin entinen presidentti Galo Plaza. YK-joukkojen rajoitettujen valtuuksien vuoksi ne eivät kyenneet estämään kreikkalaisten sotatoimia saarella ja vain USAn kuudennen laivaston uhka esti Turkkia tekemästä maihinnousua, johon sillä saaren suojeluvaltana on sopimuksen takaama oikeus. Kreikkalaisten uhatessa tuhota turkkilaisten viimeiset asemat rannikolla Turkin ilmavoimat kuitenkin tekivät ilmahyökkäyksen, jonka seurauksena Kreikka pyysi Makariosta lopettamaan sotatoimet. Tilanne pysyi silti kärjistyneenä ja Genevessä käydyt neuvottelut jäivät umpikujaan, koska Makarios ei halunnut myöntää turkkilaiselle vähemmistölle takeita, jotka olisivat rajoittaneet Kyproksen itsemääräämisoikeutta. Kriisi on kuitenkin pysynyt paikallisena, koska NL ei ole halunnut puuttua liian vakavasti Naton alueella muodostuneeseen selkkaukseen. Siten Kyproksen kiista on esimerkki suurvaltojen hillitsemästä kriisistä, jonka jatkumista ne eivät kuitenkaan voi välittömästi estää. Kyproksen, Malesian ja Kongon tyyppiset kriisit ovatkin tyypillisiä nykyiselle tilanteelle, jossa ydintasapaino estää suurkriisien syntyvän ja samalla rajoittaa suurvaltojen liikkumavapautta.

Sisä- ja talouspolitiikkaa 1963 – 1964

Vuoden 1962 valtiollisten vaalien seurauksena syntyi asetelma porvarillisten puolueitten enemmistöhallituksesta, jonka piti panna maan asiat kuntoon maalaisliiton johdolla ja kolmen SAK:n ministerin tuella. Syksyllä 1963 ammattiyhdistysministerien oli pakko erota, kun Karjalaisen hallituksen politiikka oli johtanut palkansaajien aseman oleelliseen huononemiseen. Sitä seurannut Karjalaisen II hallitus, jossa edelleen maalaisliitto, kokoomus sekä suomalainen ja ruotsalainen kansanpuolue olivat mukana, hajosi sisästä päin, kun valtion talous oli johdettu umpikujaan ja hallituksen enemmistö ajoi yhä uusia veronkorotuksia.

18. 12. 63 tasavallan presidentti nimitti Reino Lehdon virkamieshallituksen, jonka päätehtävä oli tasapainoittaa valtion talous ja tehdä siten mahdolliseksi poliittisen hallituksen uudelleen muodostaminen. Virkamieshallitus perusti alun alkaen toimintansa eduskunnan porvarillisen enemmistön tukeen ja sai siten myös eduskunnassa läpi sen tahdon mukaisen uuden liikevaihtoverolain ja fyysisten henkilöitten lisäveron. Epänormaalia asiain kulkua osoitti sekin, että valtion tulo- ja menoarvion käsittely siirtyi v. 1964 puolelle. Pääministeri arvioi virkamieshallituksen eliniäksi 100 päivää, mutta vasta 12. 9. 64 sen tilalle nimitettiin Johannes Virolaisen porvarillinen enemmistöhallitus, jonka paikkajako oli maalaisliitto 7, kokoomus 3, suomalainen kansanpuolue 2 ja ruotsalainen kansanpuolue 2 ministerisalkkua, lisäksi yksi ammattiministeri, joka osoittautui kansanpuolueen jäseneksi. Poliittisen hallituksen muodostamiseksi samalla pohjalla oli jo keväällä käyty neuvotteluja, jotka todellisuudessa jäivät vain lavastukseksi syksyn tapahtumille ja selitykseksi virkamieshallituksen parlamentaarisesti epäilyttävälle pitkäikäisyydelle.

Lehdon hallitus pohjusti Virolaisen hallitukselle tietä budjettiesityksellään, johon sisältyi fyysisten henkilöitten lisävero sekä Aravan ja ASON lainojen koron korottaminen, jotka uusi hallitus lupasi peruuttaa. Tällöin myös maataloustulolain mukaisesta hintojen tarkistuksesta johtuvat raskaat elintarvikkeiden kuluttajahintojen korotukset olivat takana päin. Hallitus siirsi kannanotonsa muihin budjettikysymyksiin muutamien viikkojen taa, eli 4 – 5 lokakuuta pidettävien kunnallisvaalien jälkeiseen aikaan.

MARGARIININ JA VOIN

KULUTUS HENKEÄ KOHTI VUODESSA
MARGARIININ HINTA /KG

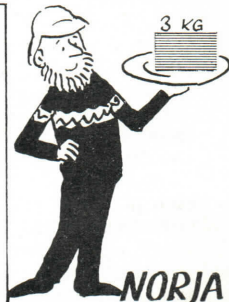
v 1963

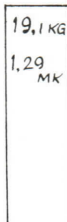
SUOMI

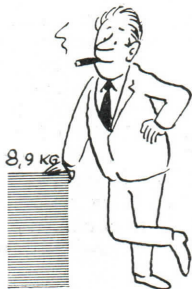
RUOTSI

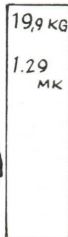
NORJA

TANSKA

HOLLANTI

LÄNSI-SAKSA

ENGLANTI

Elokuussa sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä antoi julistuksen, jossa varoitettiin Lehdon hallitusta tekemästä maatalouden hintaratkaisuja kuluttaja- ja pienviljelijäväestön asemaa ennestään huonontavalla tavalla ja varautui samalla välikysymyksen tekoon. Kun Lehdon hallitus toimi ryhmän kannan vastaisesti ja kun sen Aravan ja ASON korkojen korotuspäätös ja budjettiesitys antoi lisää aihetta arvostelulle, ryhmän puolesta tehtiin välikysymys välittömästi eduskunnan kokoontuessa kesäloman jälkeen 8. 9. 64. Myös kommunistit tekivät välikysymyksen. Hallituksen vaihdos siirsi vastauksen antamisen Virolaisen hallitukselle.

Socialidemokraattisen Puolueen taholta vaadittiin jatkuvasti eduskunnan hajoittamista ja uusien vaalien toimittamista, koska eduskunnan kokoonpano ei vastannut mielipiteitä valitsijain keskuudessa. Tästä johtuen maan asiain hoito oli ajautunut taloudelliseen ja poliittiseen kriisiin. Lähes 9 kuukautta kestänyt poliittisen hallituksen puuttuminen olisi antanut muodollisenkin aiheen pikaisen ratkaisun etsimiseen uusilla vaaleilla.

Sosiaalipolitiikan alalla vuoden tärkein tapaus oli yleisen sairausvakuutuslain voimaantulo etuisuuksien osalta syyskuun 1 päivänä.

Neuvottelut Suomen Socialidemokraattisen Puolueen ja Työväen ja Pienviljelijäin Socialidemokraattisen Liiton yhtymisestä johtivat keväällä 1964 allekirjoitettuun sopimukseen. Sen mukaan TPSL oli lakkautettava toukokuun loppuun mennessä ja sen perusjärjestöille varattiin mahdollisuus liittyä Sos.-dem. Puolueeseen, annettiin yhteinen julkilausuma ja vahvistettiin kiireelliset toimenpiteet, jotta voitaisiin esiintyä yhteisenä socialidemokraattisena vaaliliittona edessä olevissa kunnallisvaaleissa. Sopimuksen Socialidemokraattinen Puolue hyväksyi lopullisesti omasta puolestaan 29. 2. 64 puolueuustalon kokouksessa. Yhdistymispyrkimykset kuitenkin raukesivat TPSL:n puoluekokouksen enemmistön asettua 24. 5. —64 yllättäen kielteiselle kannalle. Kesän jatkotunnustelutkin osottautuivat tuloksettomiksi. Useat TPSL:n perusjärjestöt ja jäsenet kuitenkin päättivät toimia sovintopäätöksen mukaisesti eroten entisestä puolueestaan ja liittyen Sos.-dem. Puolueeseen. Kunnallisvaaleissa tehtiin useita kymmeniä socialidemokraattien yhteisiä vaaliliittoja. TPSL:n virallinen johto sen sijaan organisoi vaaliliittoja TPSL:n ja kommunistien kesken.

Tuotanto — työllisyys

Sisäisistä heikkouksista johtuen Suomi ei pystynyt käyttämään riittävästi hyväkseen maailmanmarkkinoilla yleisesti jatkunutta noususuhdannetta. Lähinnä puunjalostusteollisuuden tuotannon kasvun ansiosta nettokansantuotteen arvioitiin nousevan v. 1964 4,5—5 %, jolloin metsätalouden osuus oli + 11, teollisuuden + 6, maatalouden + 2 %. Nousu ei ulottunut kaikkiin teollisuuden aloihin. Heikointa se oli investointitavarain tuotannossa. Eräät kulutushyödykkeitä valmistavat teollisuuden haarat olivat myös menekkivaikeuksissa. Metalli- ja konepajateollisuudella oli vaikeuksia, vaikka juuri sen laajeneminen olisi ollut työllisyydenkin kannalta tärkeää. Elokuun puolivälissä solmittu Neuvostoliiton ja

Suomen välinen vv. 1966—70 runkosopimus edellytti tavaravaihdon lisääntyvän vähintään 20 %:lla. Kun siinä metalliteollisuuden tuotteilla on edelleen merkittävä sija, alan työllisyysnäkyvät vahvistuivat. Vuoden loppupuolella saatiin käyntiin Rautaruukki Oy:n masuunilaitos ja tehtaalle tilattiin valssaamo, mikä merkitsee käännepaikkaa kotimaisessa raudanjalostuksessa. Kemian teollisuus kasvoi voimakkaasti, vuoden ensimmäisellä puoliskolla + 16 %, louhinta kaivoksissa vastaavana aikana + 6 %. Kulutustavarateollisuuden aloilla kasvu vaihteli. Tekstiiliteollisuus pääsi nousuun edellisen vuoden aallonpohjasta, kenkä- ja vaatetusalan teollisuus oli jatkuvasti menekki-vaikauksissa. Elin-
tarviketeollisuus osoitti alkuvuodesta 4 %:n nousua.

Rakennustoiminta pysyi vuoden alkupuoliskolla suhteellisen korkeana, vaikka alalla erikoisesti rationalisoinnista johtuen oli huolestuttavaa työttömyyttä. Teollisuusrakentelussa oli huomattavaa lisääntymistä. Asuntoja valmistui ensimmäisellä neljänneksellä 8 % ja toisella neljänneksellä 22 % vähemmän kuin vastaavasti v. 1963. Asuntotuotantoa uhkasi suoranaisten lamaantumisen, vaikka niiden lisätarve on polttava. Sosialidemokraatit vaativat Aravan määrärahojen huomattavaa lisäämistä, jolla samalla olisi helpotettu työllisyyttä.

Maatalouden satotulokset arvioitiin koko maa huomioon ottaen tyydyttäväiksi. Alueellisesti heikensi satoa Etelä-Suomessa kuivuus, Pohjois-Suomessa halla. Korjuusajat olivat suotuisat. Maidon tuotanto kasvoi jatkuvasti. Voita vietiin alkuvuodesta 2,5 kertaa niin paljon kuin aikaisemmin. Vientitukipalkkiot rasittivat yhä enemmän valtion taloutta ja uhkasivat edelleen paisua. Maatalouden ylijäämätuotteiden sijoittaminen oli myös saamassa yhä uusia esteitä.

Kaupallisten hakkuiden määrä toukokuussa päättyneellä hakukaudella kohosi 53,9 milj. pm³:iin. Tämä oli 20 % enemmän kuin edellisellä kaudella. Hakkuissa ylitettiin metsän vuotuiskasvu. Kantohinnat nousivat kautta linjan, lisäys yli 25 %. Kantohintojen nousu jatkui syksyllä, kun metsäkaupat pääsivät käyntiin Aulangon puuhuutokauppojen jälkeen. Parantuneista vientimarkkinoista johtuen teollisuuden raakapuun tarve oli suuri ja vaikutti kantohintoja nostavasti.

Elinkeinoelämä ei kyennyt tarjoamaan riittävästi työpaikkoja. Vaikeuksissa olivat varsinkin uudet suuret ikäluokat. Nousukaudesta huolimatta työttömyys oli laajempaa kuin edellisenä vuotena. Työttömyyttä ilmeni jopa kesäkuukausinakin, vaikka hyvinä vuosina silloin on ollut työvoiman ylikysyntää. Syyskuun alussa työttömiä työnhakijoita oli 16 230 ja avoimia työpaikkoja ainoastaan 6 560. Rationalisoinnin seurauksena teollisuudessa saatiin vuoden ensipuoliskolla aikaan lähes 7 %:n tuotannon lisäys samalla työvoimalla kuin vuotta aikaisemmin. Teollisuudessa työttömyydestä kärsi lähinnä naistyövoima. Vaikeinta työttömyys oli rakennusallalla.

Työllisyystöitä vaadittiin enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tammi-heinäkuussa valtion työllisyysmäärärahoja käytettiin lähes 270 milj. mk eli 60 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Loppuvuodesta työllisyystilanne yhä vaikeutui.

Kauppa

Ulkomaankauppa laajeni edelleen. Vientiä korotti erityisesti metsätuotteiden kasvanut kysyntä. Kokonaisviennin arvioitiin nousevan ennätyskelliseen 4.000 milj. mk:aan. Alkuvuoden vienti jo osoitti 17,2 %:n lisäystä. Tuonti kuitenkin paisui kuten edellisenäkin vuosina vientiä suuremmaksi. Kuuden ensimmäisen kuukauden tuontiylijäämä oli peräti 501,8 milj. mk eli kaksinkertainen edellisen vuoden vastaavan ajan vientiin verrattuna. Ulkomaisista lainoista aiheutuen Suomen Pankin valuuttavaranto oli kuitenkin turvallinen, syksyllä suurempi kuin milloinkaan aikaisemmin. Ajan mittaan tuontiylijäämää ei kuitenkaan voida peittää ulkomaisilla lainoilla.

Kotimaan kaupassa tukkukaupan myynnin arvo oli ainoastaan 5 % ja vähittäiskaupan 6 % suurempi kuin vastaavana aikana v. 1963. Toisella neljänneksellä kasvuvauhti oli sitäkin heikompi. Kaupan välittämä tavaramäärä jäi jopa vuotta aikaisemman tason alapuolelle. Tämä oli seurausta hintojen noususta ja verotuksen kiristämisestä. Laskua ilmeni erikoisesti kestävien hyödykkeiden hankinnoissa.

Palkat — hinnat

Vuosiksi 1964—1965 solmitun ns. R-linjan palkkasopimusten mukaisesti korotettiin palkkoja 1. 1. 1964 6 %, 15. 2. jälkeisen tilikauden alusta 9 p tunnilta (kuukausipalkkalaisille 3,1 %) indeksipisteluvun 164 perusteella, 15. 9. jälkeisen tilikauden alusta samoin 9 p. tunnilta (3,1 %) indeksipisteluvun 171 perusteella ja sen jälkeen elinkustannusten noususta riippumatta 3,8 % v. 1965 alusta.

Elokuusta 1963 elokuuhun 1964 palkansaajien yleinen ansiotaso kohosi n. 11 %. Vastaavana aikana vähittäishintojen nousu oli myös n. 11 %, joten nousukaudesta huolimatta palkansaajien reaalituloissa ei ollut tapahtunut nousua. Tästä vuoden loppuun palkansaajien asema edelleen huononi kuluttajahintojen ja asumiskustannusten nousun vuoksi.

Kesäkuusta 1963 kesäkuuhun 1964 elinkustannukset nousivat Suomessa 11 % eli kansainvälisen vertailun mukaan enemmän kuin missään muussa Euroopan maassa. Vuoden alussa voimaan saatetun liikevaihtoverolain muutos nosti elinkustannusindeksiä 4 % eli kuusi pistettä. Maaliskuun alusta tärkeitten ravintoaineitten hinnat nousivat maatalouden hintaratkaisun johdosta ja uudelleen vieläkin enemmän syyskuun 1 päivästä. 1962 säädetyn maataloustulolain aikana voin, maidon ym. elintarvikkeiden kuluttajahinnat olivat nousseet 25—35 % siitä huolimatta, että valtion varoista maksettavia hinnaanaleisskorvauksia oli tuntuvasti lisätty. Hallituskin joutui toteamaan, että noudatetussa maatalouden hintalinjan politiikassa ollaan ajautumassa lähes täydelliseen umpikujaan.

Vuosi 1964 jätti perinnöksen vaarallisen inflaation uhkan, ras-
kaat verot ja työttömyyden heikkenemisen uhkan.

"Goldwaterilaista" sisäpolitiikkaa

EDUSKUNTA 1963–64

I. J. Kolamo

Huonosti aloittivat porvarit »maan asioiden kuntoon panemisen» viime vaalien jälkeen ja vielä kehnompänä tuo työväestöön ja muihin palkansaajaryhmiin kohdistuva saneerauspolitiikka on jatkunut vuosina 1963–1964. Tämän suuntauksen aloitti ns. Karjalaisen A-hallitus SAK:n myötävaikutuksella. Karjalaisen ns. B-painos jatkoi samaan suuntaan, mutta sortui lopulta omiin sisäisiin riitoihinsa.

Lehdon johtama virkamieshallitus ei ole pystynyt ohjaamaan eduskunnan työtä ja sisäpolitiikan hoitoa yleensä yhtään positiivisempaan suuntaan, vaan sekin on pysytellyt itsepäisesti taantumuksen käskyläisenä.

Maamme nykyistä ja vaalien jälkeistä sisäpolitiikkaa voidaan hyvällä syyllä kutsua »Goldwaterilaiseksi». Sille on ja on ollut tunnusomaista patamusta vanhoillisuus, pyrkimys jarruttaa sosiaalisia uudistuksia, säilyttää taloudelliset raskaudet heikoimpien kannettavaksi, lietsoa kylmää sotaa ja harrastaa poliittista rotusyrjintää.

Edellä mainittu suunta on ollut hallitsevana myös eduskunnan työssä. Vähemmistönä olevan vasemmiston on ollut sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän johdolla keskittydyttävä viivytys- taisteluun, koska yritykset saada jotain järkevää aikaan ovat kil-

pistyneet porvarillisten eduskuntaryhmien muodostamaan mustaan muuriin.

Porvarillisen eduskunnan aikaansaannokset syys- ja kevätistuntokaudella vuosina 1963—64 tarjoavat mm. seuraavaa.

Porvareilta kansalle

1) Uudella liikevaihtoverolailla saattoivat porvarit elin- ja kulutustarvikkeet 10 %:n liikevaihtoveron alaisiksi. Tämä merkitsi huomattavaa elinkustannusten nousua varsinkin eläkeläisille ja vähävaraisille perheille. Vasemmiston yhteisesiintymisellä estettiin kuitenkin pysyvän lain säätäminen.

2) Varsinkin ammatillisiin palkansaajaryhmiin kohdistuu ankarana yhden äänen enemmistöllä hyväksytty lisävero. Vasemmisto oli kokonaisuudessaan lisäveron säätämistä vastaan. Sos.-dem. eduskuntaryhmä vastusti erikoisesti lisäveron liian alhaista rajaa.

3) Hallituksen tekemä voimanhinnan korotuspäätös sai porvarillisten eduskuntaryhmien siunauksen. Voim hintaa korotettiin 20—24 penniä kilolta. Sos.-dem. eduskuntaryhmä esitti päätöstä kumottavaksi. Hallitusryhmät olivat kuitenkin kuuroja tällaiselle ehdotukselle.

4) Porvarit korottivat moottoriajoneuvoveroa vuoden 1964 alusta lukien 50 %:lla. Hallitus oli esittänyt veroa korotettavaksi 100 %:lla. Vasemmiston voimakas esiintyminen esti kuitenkin näin valtavan korotuksen.

5) Porvarit korottivat nestemäisten polttoaineiden valmisteveroa kahdella pennillä litralta. Tällä toimenpiteellä estettiin po. aineiden hinnan alentaminen, mikä olisi ollut mahdollista liikevaihtoveromuutoksen johdosta.

6) Porvarit hylkäsivät kevään välikysymyskeskustelun yhteydessä Sos.-dem. eduskuntaryhmän taholta esitetyt ponnet. Niiden hyväksytyksi tuleminen olisi merkinnyt parannusta metsätyömiesten palkkoihin, työllisyystöissä maksettaviin palkkoihin sekä velvoittanut hallituksen pitämään hinnat ja maksut kurissa.

7) Hallituksen ja eduskunnan porvarillisten ryhmien itsepäisyyden vuoksi saivat virkamiehet odottaa kuukausia palkkojensa korottamista. Syynä tähän itsepäisyyteen oli päähänpintymä käsitellä varsinainen palkkalaki ja ns. menettelytapalaki yhtenä nippuna. Sos.-dem. eduskuntaryhmän onnistui lopulta särkeä tuo nippu.

8) Porvarit vapauttavat asuntokeinottelijat siitä, mihin olivat saattaneet rehelliset työläiset lisäverolla. Porvarit nimittäin äänestivät lepäämään yli vaalien juuri hyväksytyksi tulleen lain asuntotuotannon veronhuojennuslakien mukaan vero-vapaan tulon ja omaisuuden perusteella valtiolle annettavasta lainasta.

9) Vuoden 1964 tulo- ja omaisuusveroa käsiteltäessä pyrki Sos.-dem. eduskuntaryhmä veronalennuksen kautta saamaan oikeutta pienituloisille kansalaisille. Porvareiden vastustuksen vuoksi veronalennuksiin ei kuitenkaan päästy. Tämän pyrkimyksen seuraamusta kuitenkin oli, että tulo- ja omaisuus-vero jäi entiselleen hallituksen pyrkiessä veronkorotuksiin.

10) Saimaan kanavan vuokraus kysymys lyötiin lopullisesti lukkoon. Kanavan kunnostamiskustannukset on arvioitu 200 miljoonaksi markaksi. Kukaan ei kuitenkaan uskalla ennustaa, mitä se lopulta tulee meille maksamaan.

Torjuntataistelun tuloksia

1) Hallitus esitti:

a) kunnille Alkon voittovaroista suoritettavan osuuden pienentämistä nykyisestä 2,40 markasta 1,80 markkaan kunnan henkikirjoitettua asukasta kohti.

b) radiorahastosta siirrettäväksi valtiolle jokaiselta vuoden 1964 päättyessä voimassa olevalta television katseluluvalta 20 markkaa,

c) urheiluopistoille nimenomaan tätä tarkoitusta varten budjettiin varatun määrärahan poistamista.

Vasemmiston voimakkaan vastustuksen johdosta valiokunnat kuitenkin hylkäsivät nämä esitykset ja hallitus oli pakotettu peruuttamaan nämä saneerausyrityksensä samoin kuin esityksensä huoltoapulain ja kansaneläkelain muuttamisesta, joiden molempien muutosesitysten tarkoituksena oli kuntien rasisutusten lisääminen.

2) Hallituksen ja eduskunnan porvareiden yritys sitoa ns. menettelytapalailla virkamiesten palkat teollisuustyöntekijöiden ansiotasoon estettiin vasemmiston äänestäessä lain lepäämään yli vaalien. Hallitus antoi uuden esityksen, jossa se joutui ottamaan huomioon Sos.-dem. eduskuntaryhmän lain hyväksymisen kannalta asettamat vähittäisvaatimukset: a) teollisuustyöntekijöiden ansiotason sijasta sidonnaisuus suoritetaan yleiseen ansiotasoon, b) laki on voimassa vain määräajan eli kolme vuotta, c) perusteluihin

otettiin lausuma siitä, että palkkojen tarkistuksen yhteydessä on pyrittävä turvaamaan alimmin palkattujen viran- ja toimenhaltijain elintason kohtuullinen kehitys, d) hallitus velvoitettiin ryhtymään toimenpiteisiin paremman lain aikaansaamiseksi ottaen huomioon nyt säädetyn lain antamat kokemukset sekä kokemukset muissa pohjoismaissa. Edistystä hyväksytyssä laissa oli ainakin se, että sillä toteutettiin virkamiesten kohdalla samapalkkaisuus.

3) Porvarien hyväksymän lain kotimaisen sokerituotannon turvaamisesta äänesti vasemmisto lepäämään yli vaalien. Laki olisi merkinnyt yhteisistä varoista maksettavia kohtuuttoman suuria korvauksia sokeritehtaille ja lailla olisi edistetty sokerijuurikkaan liiallista leviämistä tuottavuuden kannalta heikoille alueille.

4) Porvareiden yritys jättää rakennuskaava-alueilla metsä- ja maanviljelysalueet kaavoituksen ulkopuolelle ja estää näin terve kehitys ja luoda mahdollisuudet keinotteluun torjuttiin äänestämällä vasemiston voimin tätä tarkoittava rakennuslain muutos lepäämään yli vaalien.

Hyvääkin joskaan ei riittävän hyvää

1) Työeläkelakien ensimmäinen muutos suoritettiin vuoden 1963 syksyllä. Muutokset käsittivät pääasiassa lakien teknillistä parantamista, mutta myös pienituloisten palkansaajien aseman parantamista sikäli, että työsuhde-eläkkeen ja kansaneläkkeen yhteensovituksen yhteydessä ei pidetä kiinni 60 %:n kokonaiseläkkeen rajasta pienituloisten kohdalla. Lain muutoksen yhteydessä Sos.-dem. eduskuntaryhmä ehdotti, että täysimääräinen eläke ansaittaisiin 30 vuodessa 40 vuoden sijasta ja että TEL:n soveltamisessa noudatettava 6 kuukauden odotusaika lyhennettäisiin yhteen kuukauteen. Porvareiden vastustuksesta nämä muutosehdotukset eivät menneet läpi. Sos.-dem.eduskunta-aloitteissa on sen jälkeen ehdotettu vielä perusteellisempia ja työntekijöiden kannalta edullisempia parannuksia mainittuihin lakeihin.

2) Eduskunnassa saatujen lainmuutosten ansiosta korotettiin lapsilisiä, erityislapsilisiä ja kansaneläkkeitä 5 %:lla liikevaihtoveron korotuksesta johtuen. Sos.-dem. eduskuntaryhmän käsityksen mukaan mainittu korotus ei läheskään vastaa elinkustannusten nousua. Sos.-dem. eduskuntaryhmä vaatii tällä kohden pikaista tarkistusta.

3) Metsätyömiesten palkkojen kohdalla päästiin lopulta Sos.-dem. eduskuntaryhmän vaatimille linjoille vuoden 1963 syksyllä ts. työpalkkojen keskimääräiseksi tasoksi määrättiin puunjalostusteollisuuden palkkojen keskimääräinen taso.

4) Periaatteelliselta kannalta oli merkittävä eduskunnan yhtenäiskoulukysymyksessä hyväksymä periaatepäätös. Sen mukaan eduskunta pitää tarpeellisena, että peruskoulua ryhdytään kiireellisesti uudistamaan yhtenäiskouluperiaatteen mukaisesti ja että vähävaraisten seutujen oppilaitosten tarve tyydytetään ensisijaisesti. Tämä oli merkittävä voitto Sos.-dem. eduskuntaryhmän ponnisteluille tässä asiassa.

5) Sos.-dem. eduskuntaryhmän raha-asia-aloitteen pohjalta eduskunta korotti yksityisoppikoulujen lukukausimaksujen alentamiseksi ja vapaaoppi-

laspaikkojen ja sisaralennusten myöntämiseksi tarkoitettua määrärahaa hallituksen esittämästä 800 000 markasta 1 300 000 markkaan.

6) Sos.-dem. eduskuntaryhmän aloitteesta eduskunta muutti urheilu- ja liikuntakasvatustoimintaan varatun määrärahan käyttöperusteita niin, että mainittua määrärahaa saadaan käyttää myös Työväen Urheiluseurojen Keskusliiton (TUK) toimeenpanemaa ja johtamaa kansanterveyttä edistävää liikuntatoimintaa varten, ts. kauan jatkunut syrjintä saatiin TUK:n kohdalla tältä osin päättymään.

7) Sos.-dem. eduskuntaryhmän aloitteesta tuli budjetin käsitte-
lyn yhteydessä huomioiduksi sosiaaliselta sekä taloudelliselta kan-
nalta merkittävä naistyövoiman uudelleen kou-
luttaminen sekä tyttöjen ammattiin kouluttaminen yleensä.

8) Maalaisliitto taisteli sitkeästi salaajituksen edis-
tämiseen käytettyjen määrärahojen korottamista vastaan.
Sos.-dem. eduskuntaryhmän asennoituminen johti kuitenkin sii-
hen, että Karjalaisen hallituksen kaaduttua määrärahoja korotet-
tiin.

9) Kunnallisvaalilainsäädäntöä uudistet-
tiin teknillisesti. Mainittakoon, että nyt mm. vaalilu-
teloiden laatiminen on keskitetty kunnallishallituksille. Äänestä-
jän kannalta on miellyttävää se, että jokaiselle kunnassa vaali-
luetteloon otetulle äänioikeutetulle on lähetettävä kirjallinen ilmoi-
tus vaalista siihen liittyvine tietoineen.

10) Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki säädettiin. Lain saama sisältö ei tyy-
dyttänyt joka suhteessa vasemmistoa. Vasemmisto jättikin yhteis-
sen vastalauseen todeten siinä mm. että työntekijäin edut voivat
lain johdosta tietyissä tapauksissa huonontua.

11) Työnvälityslakia muutettiin. Muutos mer-
kitsee sitä, että meilläkin voidaan nyt muiden pohjoismaiden ta-
paan valtion varoista maksettavilla muuttokustannuksilla edistää
työnhakijoiden harkitumpaa sijoittumista paremmin tuottavaan
työhön ja talouselämän eniten laajentuville aloille. On kuvaavaa,
että maalaisliitto ainoana ryhmänä vastusti tätä lain muutosta.

12) Lakiin suomalaisista valvontajoukois-
ta saatiin Sos.-dem. eduskuntaryhmän vastalauseen mukaiset
muutokset, ts. hallituksen on kuultava eduskunnan ulkoasiain-
valiokuntaa ennen kuin se tekee päätöksen joukkojen lähettämi-
sestä, koska tällainen päätös voi puolueettomuusasenteemme huo-

mioon ottaen vaatia perusteellista harkintaa. Vastalauseen mukaisesti määrättiin joukkojen vahvuudelle myös yläraja.

Miten tästä eteenpäin

Viime vaalien jälkeisen ajan on Suomen kansa elänyt porvarillisen saneerauksen varjossa. Siihen, mitä hallitukset eivät ole voineet tehdä omilla valtuuksillaan, ne ovat hankkineet eduskunnan porvarillisen enemmistön tuen.

Kyllin selvää kieltä puhuu myös elinkustannusindeksin kehitys. Elinkustannusindeksin pisteluku oli vuoden 1963 tammikuussa 150 ja joulukuussa 158, mutta vuoden 1964 alkukuukausina nousu on ollut päätä huimaava. Tammikuun pisteluku oli 164 ja jo toukokuussa 170. Suurimpana syynä elinkustannusten näin jyrkkään nousuun on ollut porvarien sekä SKDL:n yhteistyönä syntynyt maataloustulolaki sekä 10 %:n liikevaihtoveron määrääminen elin- ja kulutustarvikkeille. Edellä esitetty eduskuntatyön tarkastelu osoittaa, että mitään todella merkittävää ei porvarien johtama eduskunta ole saanut aikaan tarkastelun alaisena aikana. Eduskunta on joutunut uhraamaan aikansa suurelta osaltaan toisarvoisiin kysymyksiin ja sellaisten päätösten tekoon, joilla on lyhytnäköisesti ja yksipuolisesti lisätty palkallaan elävien kansalaisten rasituksia. Kaikki koko kansakunnan kannalta merkittävät ja terveellä tavalla tasapainottavat ratkaisut ovat saaneet odottaa, kuten esim.

- Aineellisen verotuksen uudistaminen —
- Toimenpiteet asutokurjuuden ja keinottelun poistamiseksi,
- Suunnitelmalliset toimenpiteet maan teollistamiseksi ja työttömyyden poistamiseksi,
- Maatalouden perusluottolaki ja laki tilojen osittamisen rajoittamisesta,
- Siirtyminen 40-tuntiseen työviikkoon,
- Koulu-uudistus,
- Eläkeläisten aseman parantaminen.

Tässä esimerkkejä eräistä sellaisista kysymyksistä, jotka odottavat pikaista ratkaisua. On kuitenkin selvää, että niin kauan kuin maalaisliitto johtaa eduskuntatyötä, saavat mainitut asiat odottaa.

Vain sosialidemokraattien johtamalla vasemmistopolitiikalla voidaan tulevaisuuden kannalta suuret kysymykset ratkaista kansamme suuren enemmistön kannalta tyydyttävällä tavalla. Lähtökohtana on sosialidemokraattien voitto tulevissa eduskuntavaaleissa.

KUOLEMANTAPAUKSET

TEOLLISUUDESSA JA KOTONA

MYRKYTYKSET

3

79

SÄHKÖ

8

6

SYÖVYTTÄVÄT JA KUUMAT AINEET

3

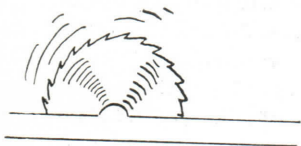
12

HUKKUMISET

38

2

KONEET Y.M.

14

1

22

PUTOAMISET

275

TULI JA RÄJÄHDYS

41

6

AMPUMA-ASEET

1

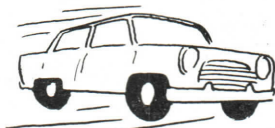
7

PUTOAVAT ESINEET

42

23

LIIKENNE

12

2

Taloudellinen kasvu maalaisliiton valtakaudella

Fil.tri. Ahti M. Salonen

Kansan elintaso voi kohota vain samassa suhteessa kuin yhteisesti aikaan saatu tuotantokin nousee. Talouspolitiikan, jonka ensisijaisena tehtävänä on kansan elintason pitkäjännitteinen kohottaminen, tulee sen vuoksi pyrkiä edistämään kansantuotteen säännöllistä ja mahdollisimman nopeaa kasvua eli lisäämään kaikkien kansantaloudessa tuotettujen tavaroiden ja hyödyllisten palvelusten määrää. Mitä nopeammin kansantuote lisääntyy, sitä nopeampaa sanotaan taloudellisen kasvun olevan ja sitä nopeammin myös yleinen elintaso kohoaa. Sillä vain lisääntyvän tuotannon avulla voidaan kansalaisille jakaa suuremmat osuudet kansantuotteesta kuin aikaisemmin.

Taloudellista kasvua kuten elintasoakin osoittavat laskelmat saavat ymmärrettävän sisällön vain vertailujen avulla. Sellainen toteamus, että kansantuote on jonakin vuonna Suomessa kasvanut 4 prosenttia, on mitään sanomaton, ellei sen rinnalle aseteta vastaavia kasvulukuja joiltakin aikaisemmilta vuosilta ja siten saada käsitystä keskimääräisestä kasvusta tietyn ajanjakson kuluessa. Ja oman maamme taloudellista kasvua esittävät luvut tulevat mielekkäiksi vain kansainvälisin vertailuin. Taloudellisen kasvun mittausta jonakin yksittäisenä vuonna ja sen nojalla suoritettut vertailut eivät nekään vielä sano paljon käynnissä olevasta kehityksestä. Vasta silloin, kun on tutkittu taloudellinen kasvu pitempinä ajanjaksoina, voidaan suorittaa vertailuja, joista ilme-

nee talouskehityksen suunta ja voimakkuus sekä mahdollisuudet elintason kohoamiseen.

Yhtyneiden kansakuntien Genevessä sijaitseva elin, Euroopan talouskomissio (ECE), on suorittanut laskelmia ja vertailuja taloudellisesta kasvusta eri maissa ja eri ajanjaksoina. Länsieurooppalaisten maiden ja parin ulkoeurooppalaisen maan taloudellista kasvua esittää seuraava ECE:n julkaisema asetelma. Tutkimuksia ja vertailuja on suoritettu myös itäblokkiin kuuluvien maiden osalta, mutta idän ja lännen kasvuluvut eivät ole keskenään vertailukelpoisia siitä syystä, että itäblokin maiden kasvuluvut koskevat vain aineellista tuotantoa. Huomioon ei siis ole otettu — kuten länsimaiden osalta — pankkien, vakuutuslaitosten ja liikenne- sekä tiedotusvälineiden kansantaloudessa suorittamia enempää kuin muitakaan aineettomia palveluksia.

Taloudellinen kasvu länsimaissa

(Bruttokansantuotteen määrän keskimääräinen prosenttinen lisäys vuodessa)

	1913— 1956	1923— 1929	1929— 1939	1939— 1949	1949— 1959
Länsi-Saksa	2.1	3.5	4.3	—2.2	7.4
Itävalta	1.4	1.9	—0.6	0.8	6.0
Kreikka	2.0	—	—	—2.0	5.9
Italia	1.9	2.4	1.6	0.1	5.9
Turkki	—	—	3.7	1.8	5.9
Jugoslavia	2.0	5.0	1.7	1.5	5.5
Islanti	—	—	—	—	5.4
Espanja	1.6	2.7	—1.7	1.1	5.2
Sveitsi	3.1	5.1	—0.1	1.5	5.2
Hollanti	2.6	4.0	0.4	2.3	4.8
Ranska	1.3	5.5	—1.1	0.2	4.5
Kanada	3.2	4.9	0.6	5.5	4.2
S u o m i	3.1	3.6	3.1	1.6	4.2
Portugali	2.1	—	—	—	4.1
Luxemburg	—	—	—	—	3.8
Norja	3.0	3.6	3.2	2.4	3.4
Ruotsi	2.4	4.2	3.0	—3.0	3.4
Yhdysvallat	3.2	3.3	0.6	4.4	3.3
Tanska	2.2	2.2	2.5	1.5	3.2
Belgia	1.6	4.0	—0.2	0.6	3.0
Iso-Britannia	1.6	2.9	2.2	1.0	2.4
Irlanti	1.3	2.9	1.1	2.3	1.3

Taulukon sarakkeista eli tarkastelluista kasvukausista on aluksi huomautettava, että ne eivät kaikkien maiden osalta ole täsmälleen samat. Niinpä ei Suomesta ole kansantuotteen kasvulujuja ollut saatavissa vuotta 1926 aikaisemmalta ajalta, joten taulukon kaksi ensimmäistä saraketta tarkoittavat Suomen osalta kausia 1926—56 ja 1926—29. Samantapaisia poikkeamia on eräiden muidenkin maiden kohdalla taulukon vanhempia kasvukausia koskevissa luvuissa. Niihin on muutenkin suhtauduttava tietyin varauksin, vaikka tutkimuksen tekijä onkin mahdollisimman puolueeton ja arvovaltainen järjestö. Tilastotieteen menetelmät ja niiden käyttöön soveltaminen ovat olleet jatkuvan kehityksen alaisina ja vasta viime vuosina ne ovat saavuttaneet nykyisen verrattain suuren tarkkuutensa ja luotettavuutensa. Tarkasteltaessa taulukon vanhempina kasvukausina eri maissa havaittavaa taloudellista kasvua on vielä muistettava, että siihen ovat eri maissa vaikuttaneet sodat ja sotien seuraukset hyvin erilaisin tavoin. Kaikki nämä varaukset on otettava huomioon samalla kun toteamme, että taloudellinen kasvu on Suomessa ollut sekä 1920-, 1930- että erityisesti 1940-luvulla voimakkaampaa kuin useimmissa muissa maissa.

Kasvu maalaisliiton valtakaudella

Taulukon viimeinen sarake kuvastaa taloudellista kasvua 1950-luvulla. Tämä kasvukausi on asetelmassa monestakin syystä tärkein ja se onkin määrännyt maiden kasvujärjestyksen, jossa Suomi on loppupäässä. Mitä pitemmälle teollistunut ja muuten kehittynyt yhteiskunta ensinnäkin on kyseessä, sitä merkittävämmiin vaikuttavat kasvuprosenteissa todettavat erot. Kyseistä ajanjaksoa koskevat luvut ovat sitä paitsi tilastollisesti luotettavimmat ja eri maissa vallinneet yleiset olosuhteet yhtenäisemmät kuin aikaisempina tarkasteltuina kausina. Kasvun tärkeimmäksi tekijäksi on näin ollen muodostunut itsekussakin maassa harjoitettu talouspolitiikka ja sille annettava arvosana kasvun edistämisessä ja elintason kohottamisessa on suoraan luettavissa taulukon viimeisestä sarakkeesta. Suomen arvosana on huono.

Suomessa alkoi 1950-luvulla maalaisliiton yhä jatkuva ja 1960-luvun alkupuoliskolla huipentunut valtakausi. Tosin 1950-luvulla muutkin puolueet, mm. sosialidemokraatit, olivat mukana maan hallituksessa ja yleistä talouspolitiikkaa muotoilemassa. Mutta talouspolitiikan värin ja sen yleisen suunnan on määrännyt maalaisliitto. Demokraattisen yhteiskuntaelämän edellyttämissä

kompromisseissa alkoi 1950-luvulla painopiste yhä enemmän siirtyä agraarinäkökohtien vaatimaan suuntaan. Tätä suuntausta vastaan sosialidemokraattien taholla herännyt vastarinta on myös pohjimmaisena syynä sosialidemokraattien ja maalaisliiton välien rikkoontumiseen. Jatkuvaan yhteistyöhön olisi ollut mahdollisuuksia vain antautumalla maalaisliiton politiikan myötäilijäksi. Ulkopoliittiseen provokaatioon turvautuen ja muiden puolueiden keskuudessa hajoitustyötä tehden maalaisliitto on 1950-luvulta lähtien tavoitellut yksinvaltaa ja lopulta sen saavuttanut.

Maalaisliittolaisen talouspolitiikan tulokset näkyvät ECE:n tutkimuksesta: taloudellinen kasvu on hidastunut ja mahdollisuudet yleisen elintason kohottamiseen huonontuneet. Hitaampi kuin Suomessa on taloudellinen kasvu 1950-luvulla ollut vain joissakin harvoissa pitkälle kehittyneissä maissa, joissa suuria kasvuprosentteja ei enää voida saavuttaa, nimittäin Luxemburgissa, Norjassa, Ruotsissa, Yhdysvalloissa, Tanskassa, Belgiassa ja Iso-Britanniassa. Portugali ja Irlanti on jätettävä pois tästä luettelosta. Edellinen kuuluu takapajuisiin maihin ja jälkimmäisessä supistuu jatkuvasti väestön lukumäärä.

Puolueeton kansainvälinen tutkimus paljastaa meillä usein kuulut lausunnot Suomen talousihmeestä yritykseksi rakennella myytä, jolla ei ole todellisuuspohjaa.

Professori Dahménin analyysi

ECE:n tutkimuksesta kuvastuvat numeroina samat toteamukset, jotka ruotsinmaalainen professori Erik Dahmén joutui tekemään suorittaessaan pari vuotta sitten Suomen Pankin toimeksiannosta tunnetun analyysinsä Suomen talouselämän kehityksestä ja meikäläisestä talouspolitiikasta. Prof. Dahmén ei tosin sanonut, että pääsyynä Suomen talouden sen luontaisia edellytyksiä hitaampaan kasvuun on maalaisliittolainen talouspolitiikka. Mutta hän totesi, että suurimpana syynä Suomen taloudellisen kasvun hitauteen on talouspolitiikka, joka on pyrkinyt pidättämään työvoimaa ja pääomaa kaikkein huonoimmin tuottavassa elinkeinossa, maataloudessa. Tämä on ehkäissyt muiden elinkeinojen kehittymistä ja kansantuotteen lisäystä edistämättä edes maatalouden omaa rakenteellista kehittymistä suurempaan tilakokoon ja parempien kannatusedellytysten luomiseen. Me suomalaiset tiedämme, että juuri tämä on maalaisliittolaisen talouspolitiikan ydin ja sen tarkoituksiperä, ja me voimme sen sanoa suoraan, Vierailijan, kuten prof. Dahménin, ei tietenkään ole soveliasta aina nimitellä asioita omilla nimillään.

Teollistaminen — parasta maatalouspolitiikkaa

Valtiot.tri. Pentti Viita

Voiko teollistaminen olla parasta maatalouspolitiikkaa? Kysymys tuntuu ehkä epäjohdonmukaiselta, mutta sitä se ei ole, jos otetaan huomioon työpanoksen vähentyminen maataloustuotannossa ja maatalouden liikaväestön sijoittaminen tuottavaan työhön. Kuitenkin on syytä heti aluksi korostaa, että teollistamisella ei tarkoiteta seuraavaassa ainoastaan teollisuuden kehittämistä vaan koko jalostus- ja palvelutuotannon kehittämistä. Jalostukseen kuuluvat teollisuuden ohella käsityö, talonrakennustoiminta sekä maa- ja vesirakentelu. Palveluelinkeinoja ovat taas liikenne, kauppa, pankit, julkinen hallinto ja muut niihin verrattavat tuotannonalat. Kysymyksen taustan ymmärtämiseksi on syytä tarkastella eräitä maataloutemme nykyongelmia.

Tulotason noustessa kuluttajien kysyntä suuntautuu yhä enemmän muihin tuotteisiin kuin elintarvikkeisiin. Tosin elintarvikkeidenkin ostoihin käytetään entistä enemmän varoja, mutta pääosa tästä lisäyksestä menee aikaisempaa pitemmälle jalostettujen ja monipuolisempien tuotteiden hankintoihin. Suomessa tehdyt arviot viittaavatkin siihen, että jalostamattomien maataloustuotteiden kotimainen kulutus kasvaa lähimmän kymmenen vuoden aikana vain väkiluvun lisäystä vastaavasti.

Noin kymmenesosa maataloustuotannosta viedään maasta voina, juustona, kananmunina, maitojauheena jne. Tämän viennin

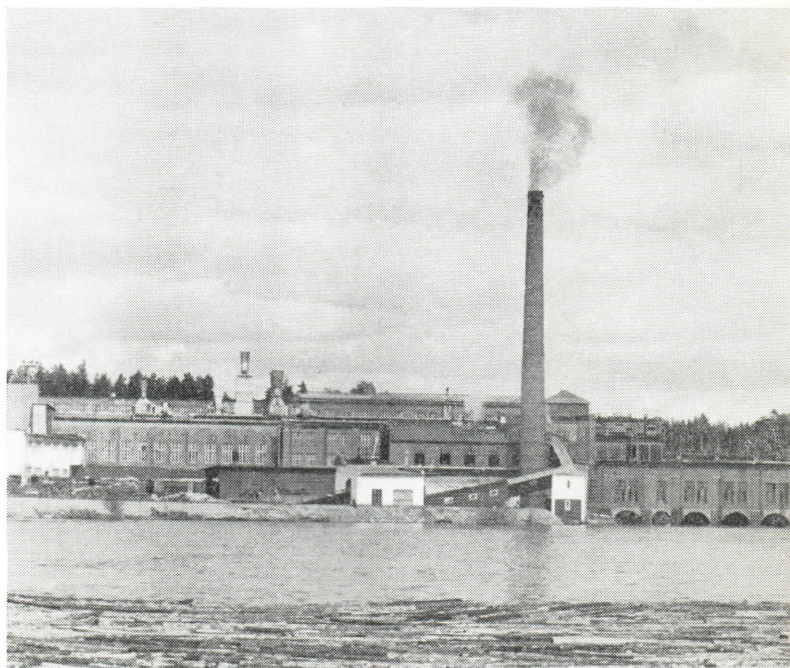
jatkuminen näyttää erittäin epävarmalta. Monet kansainväliset sopimukset rajoittavat valtion tuen turvin tapahtuvaa maataloustuotteiden vientiä ja pyrkimys tällaisen viennin lopettamiseen on ostomaissa voimistumassa. Aivan viime aikoina Euroopan Talousyhteisön maat ovat rajoittaneet tuntuvasti maataloustuotteiden tuontia kolmansista maista ja näiden toimenpiteiden odotetaan laajenevan. Myös muissa maissa on tapahtunut kehitystä samaan suuntaan. Näköpiirissä ei ole tekijöitä, jotka takaisivat edes nykyisen suuruisen maataloustuotteiden viennin jatkumisen.

Jos kotimainen tuotanto pysyy määrältään nykyisenä, vienti voidaan korvata kotimaisen kulutuksen lisäyksellä lähimmän kymmenen vuoden aikana edellyttäen, että tuotannon rakenne muuttuu kulutusta vastaavaksi. Monet seikat viittaavat kuitenkin tuotannon laajentumiseen. On näin ollen selvää, että lähivuosien maatalouspolitiikassa on vältettävä tuotantoa lisääviä toimenpiteitä ja päähuomio kiinnitettävä työpanoksen supistamiseen. Mitä pienempi on maatalouden työpanos, sitä suurempi on tuotannon määrä työpäivää kohti ja sitä suurempi myös ansaittujen tulojen määrä.

Mitä ratkaisuja maatalouspolitiikassa olisi sitten suositettava? Niistä on ehkä tärkein tilakoon suurentaminen. Maassa on alle 2 peltihehtaarin viljelmiä 100 000 ja saman verran sekä 2—5 hehtaarin että 5—10 hehtaarin tiloja. Yli 10 peltihehtaarin viljelmiä on noin 80 000 eli vajaa neljännes kaikista viljelmistä. Nykyisellä tuotantotekniikalla viljelijä pystyy kuitenkin aviopuolisoineen ja alaikäisine lapsineen hoitamaan erinomaisesti 15—20 peltihehtaarin ja sitä suuremmankin tilan. Jo tämän vuoksi viljelmien kokoa olisi suurennettava.

Alle 2 peltihehtaarin viljelmillä viljelijät ja viljelijäperheet saavuttavat ainoastaan maataloustyöntekijän erittäin alhaisen tulotason, vaikka pääasiallinen toimeentulo saadaankin muista elinkeinoista kuin maataloudesta. Esitettyä korkeampi on tulotaso jo 2—5 hehtaarin tiloilla vastaten likimain metsätyömiehen tulotasoa. Vasta 5—10 hehtaarin tiloilla saavutetaan teollisuustyöntekijän keskimääräinen tulotaso. Kun viljelmäkoko kasvaa tätä suuremmaksi, myös tulotaso kohoaa erittäin nopeasti.

On näin ollen selvää, että tulotasoa on pystyttävä korottamaan lähivuosina keskimäärää nopeammin pienten viljelmien osalta ja että tilakoon suurentaminen on tässä pyrkimyksessä keskeisellä tilalla. Kun peltoalasta vaihtaa nykyisin noin 4 % vuodessa omistajaa kuolemantapausten yms. luonnollisten syiden vuoksi, tämä jo tarjoaa monia mahdollisuuksia tilakoon suurentamiseen.

Ensiarvoisen tärkeitä viljelijäväestön tulotason korottamisen kannalta ovat myös entistä pitemmälle menevä erikoistuminen sekä ammattikoulutuksen tehostaminen. Sama toteamus on tehtävä monien perusparannusten, kuten esimerkiksi salaojituksen ja kuivatuksen suhteen. Kun lisäksi otetaan huomioon tuotannon jatkuva koneellistaminen, työpanos maataloudessa tulee jatkuvasti supistumaan ja viime vuosien kehityssuunta jatkuu. Kuitenkin viljelijäväestön keskuudessa on jo entuudestaan suurta työttömyyttä. Erityisen voimakkaana tämä työttömyys kohdistuu viljelijätalouksien muihin jäseniin, kuten viljelijöiden täysikäisiin lapsiin ja muihin heihin verrattaviin ns. avustaviin perheenjäseniin.

Maataloustuotannosta vapautuvan työvoiman sijoittamiseksi ja nykyisen työvoiman käytön tehostamiseksi on pystyttävä luomaan sivuansiomahdollisuuksia viljelijäväestölle. Viime kymmenluvulla kehitystä tapahtui huomattavassa määrin tähän suuntaan. Niinpä sivuansioiden määrä kasvoi yli 2 peltotehtaan tiloilla 29 % ja niiden osuus ansiotyöhön käytetystä ajasta lisääntyi 27 %:sta 35 %:iin. Teollisten elinkeinojen laajentuminen maaseudulla ja varsinkin metsien perusparannustöiden välttämätön lisääminen lähitulevaisuudessa edistävät kehitystä tähän suuntaan.

Tähän saakka viljelijäväestön sivuansiomahdollisuuksien lisääntymistä ei ole sanottavasti edistetty valtiovallan toimesta, vaan valtiovallan ote on ollut verrattain passiivinen. Kuitenkin esimerkiksi ammattikoulutuksella on tässä suhteessa paljon voitettavissa. Merkittäviä ovat myös toimenpiteet maa- ja metsätalouden perusparannusten rahoittamiseksi.

Maataloustuotantoon jo osallistuvat henkilöt voivat siirtyä täysin uusille tuotannonaloille verrattain harvoin. Tämän vuoksi vanhempien henkilöiden tulotasoa on pystyttävä korottamaan lähinnä sivuansioita lisäämällä. Nuorten ikäluokkien osalta tulee sen sijaan useimmiten kysymykseen myös täydellisen siirtyminen teollisiin elinkeinoihin, jopa täysin uusille paikkakunnillekin. Tätä siirtymistä voidaan helpottaa ennen kaikkea ammattikoulutuksen avulla, helpottamalla asuntojen saantia ja avustamalla muuttoa ehkä välittömästi. Yhteiskunnalle nuorison ammattikoulutus tulee sitäpaitsi halvemmaksi kuin jo ansiotoimintaan osallistuvien kouluttaminen. Asuntojen saantia voidaan helpottaa pitkäaikaisen lainojen, tonttipolitiikan ja välittömien avustusten muodossa.

Jos kysymyksessä on muutto toiselle paikkakunnalle, lähtevät joutuvat usein myymään reaaliomaisuuttaan. Tätä myyntiä valtiolta voi helpottaa ostamalla esimerkiksi maata lisämaiksi maa-

talouteen jääville ja välittämällä asuinrakennusten omistajanvaihdoksia.

Edellä on kiinnitetty huomiota niihin erityistoimenpiteisiin, joilla viljelijäväestön lisäansioita on mahdollista lisätä tai joilla voidaan edistää tämän väestön siirtymistä pois maataloudesta. Tämä edellyttää kuitenkin onnistuakseen laajamittaista taloudellisen kasvun politiikkaa teollisten elinkeinojen kehittämiseksi. On luotava uusia työpaikkoja. Tällöin on syytä muistaa, että nykyaikaisessa teollisuudessa tuotannon laajentuminen tapahtuu lähinnä tuottavuuden lisääntymisen tietä. Näin ollen työpaikkojen lisäys jää verrattain vähäiseksi. Sen sijaan on pidettävä mielessä, että yksi työpaikka teollisuudessa merkitsee kahta työpaikkaa muissa teollisissa elinkeinoissa. Teollisuuden laajentuminen johtaa tuotannon kasvuun rakennustoiminnassa, liikenteessä, kaupassa ym. elinkeinoissa.

Teollisten elinkeinojen laajentamiseksi on tehtävissä paljon. Mainittakoon vain ammattikoulutus, tuotannon kasvua turvaava verotus- ja luottopolitiikka, tieverkoston kehittäminen, viennin yleinen edistäminen, sijoitusten ohjaaminen tuottavimmille aloille sekä valtion ja kuntien omien liikeyritysten perustaminen. Tässä suhteessa monet komiteamietinnöt ja mm. Talousneuvoston mietinnöt sisältävät erinomaisia suosituksia. Tätä tietä luodaan uusia työpaikkoja, joihin myös maatalousväestö voi vähitellen siirtyä. Teollisten elinkeinojen kehittäminen antaa mahdollisuuksia työpanoksen vähentämiseen maataloudessa jättämättä viljelijäväestöä aikaisempaa suuremman työttömyyden kohteeksi.

Teollisten elinkeinojen laajentaminen ei käy kuitenkaan hetkessä. Huomenna ei voida sijoittaa 400 000 uutta työntekijää teollisuuteen Helsingissä. Sen sijaan siirtyminen tapahtuu vähitellen osaksi viljelijäväestön lisäansioiden kasvaessa, osaksi mainitun väestön siirtyessä muihin elinkeinoihin ja kokonaan uusille paikkakunnillekin. Tätä tietä koko teollisten elinkeinojen kehittämiskysymys on pitkän tähtäimen kasvukysymys. Tämän suuntaista kehitystä on Suomessa tapahtunut koko 1950-luvun ja 1960-luvun alkuvuosien ajan siitä huolimatta, että valtiovallan ote siirtymiseen on ollut passiivinen. Nyt tarvitaan kuitenkin määrätietoista pyrkimystä kuvattuun suuntaan lähinnä sen vuoksi, että maataloustuotannon laajentamismahdollisuudet ovat markkinoinnin kannalta olemattomat.

Kansanvallan perusarvot ja talouspolitiikka

Taloudellinen valta on poliittisen vallan ohella lähinnä merkittävin yhteiskunnallisen vallan muoto. Poliittisen demokratian suomat oikeudet eivät yksin voi estää taloudellista sotaa ja syrjintää. Siksi on tärkeää, että myös talouspolitiikkaa hoidetaan kansanvallan periaatteita soveltaen.

Yhteiskunnallisen elämän tulee rakentua kansanvallan perusarvot turvaavien menettelytapojen varaan. Poliittinen demokratia lähtee siitä, että tämä vaatimus koskee yhteiskunnan poliittista hallintokoneistoa. Kansanvaltaisen ammattiyhdistysliikkeen keskusjärjestönä Suomen Ammattijärjestö korostaa sitä, että myös talouspolitiikassa tulee kansanvaltaisten oikeuksien ja tasa-arvoisuusnäkökohtien olla hallitsevina. Ihmisten elämänsisältö riippuu suuresti taloudellisista oloista. Kansanvaltainen yhteiskunta on vasta silloin kansanvaltainen ja varmalla pohjalla, kun kaikille ihmisille on luotu korkeatasoiset aineellisen ja henkisen perusturvallisuuden puitteet ja kansanvaltaiset arvostukset, periaatteet ja menettelytavat ovat hallitsevina myös talouselämässä.

Jokaisella ihmisellä on oikeus pyrkiä saavuttamaan henkisesti ja aineellisesti tyydytystä tuottava sisältörikas elämä. Tämä pyrkimys ei kuitenkaan saa rakentua toisten ihmisten vastaavien oikeuksien loukkaamisen varaan. Kansanvaltaisen yhteiskunnan päämääränä tulee olla edellytysten luominen tämän toteutumiseksi. Kansanvallan hyväksyminen yhteiskunnan elämänmuodoksi asettaa ihmisille velvoituksen kunnioittaa, edistää ja puolustaa niitä oikeuksia ja vapauksia, jotka turvaavat yksilön kunnioituk-

seen perustuvan kansanvaltaisen käytännön. Tämä näkemys koskee myös kaikkea taloudellista toimintaa.

Kansanvaltaisen ammattiyhdistysliikkeen toiminnan perustana on ylläilmaistun näkemyksen edistäminen, puolustaminen ja toteuttaminen taloudellisissa ja sosiaalisissa suhteissa. Palkansaajain etujärjestönä sen ensisijaisena tehtävänä on oikeudenmukaisien ja turvallisten työ- ja palkkasuhteiden aikaansaaminen.

Kansanvaltaisen elämänmuodon lähtökohtana on yksilön kunnioitukseen perustuva tasa-arvoisuusnäkemys jokaiselle ihmiselle kuuluvasta ihmisarvosta. Tämän saavuttamiseksi ja turvaamiseksi ihmiset ovat taistellen ja yhteenliittyen luoneet demokraattisen valtiollisen järjestelmän, jonka perusarvoina ja tunnusmerkkeinä ovat sanan vapaus, tasa-arvoinen äänioikeus yhteiskunnan ylimmän lainsäädäntö- ja hallintovallan muodostamisessa, yhdistymisvapaus, ammatin ja elinkeinon harjoittamisen vapaus sekä näitä vapauksia ja yhteiskunnassa vallitsevien lakien noudattamista puolustava oikeuslaitos. Yhteiskunta ja lainsäädäntö muuttuvat alati niiden ihmisten toimesta, jotka kehitykseen vaikuttavat. Kehityksen suunnan tulee olla lainsäädännön jatkuva kehittäminen mahdollisimman hyvin yhteen soveltuvaksi kansanvallan perusarvostusten kanssa.

Vasta silloin kun kansanvaltaan sisältyvä näkemys jokaisen yksilön oikeuksien kunnioituksesta on toteutunut myös talouselämässä ja arkielämän työsuhteissa, voidaan demokratian katsoa olevan vankalla perustalla ja turvattu.

Taloudelliselle toiminnalle asetettavien päämäärien ja menettelytapojen tulee olla sellaisia, että ne omalta osaltaan tukevat demokraattista kehitystä, luovat turvallisuuden tunnetta kaikille ihmisille, ja tekevät mahdolliseksi elintason jatkuvan nousun.

Työ eli taloudellinen toiminta luo elämän aineelliset puitteet. Samalla työ on hyvin oleellinen osa ihmisen elämänsisällöstä. Tästä syystä sekä työn tulokset että työelämän sisältö ovat ihmisille kouriintuntuvampia arkielämän asioita.

Yllä esitetty perusnäkemys on pohjana niille päämäärille ja menettelytavoille, jotka sisältyvät Ammattijärjestön talouspoliittiseen ohjelmaan. Tämän suuntaisille ajatuksille ja toimenpiteille se antaa tukensa ja vetoaa kaikkien palkansaajien tukeen ohjelman toteuttamiseksi käytännössä.

TALOUSPOLITIIKAN PÄÄMÄÄRÄT

- Taloudellisen perusturvallisuuden luominen kaikille.
- Elintason jatkuvan nousun edistäminen suunnitelmallisen tuotanto- ja yhteiskuntapolitiikan avulla.
- Vapaaseen työpaikan valintaan perustuva täystyöllisyys tuotavassa työssä.
- Ammatti- ja yleissivistyksellisten koulutusmahdollisuuksien turvaaminen kaikille kunkin edellytyksiä vastaavalla tavalla.
- Nykyistä oikeudenmukaisempi ja tasaisempi tulojen ja varallisuuden jakautuminen.
- Työntekijäin kunnioitukseen perustuvan demokratian turvaaminen työsuhteessa. Taloudellisen vallan keskittyneisyyteen sisältyvien vallan väärinkäytön mahdollisuuksien ehkäiseminen. Demokratian edistäminen kaikissa taloudellisissa ja työelämän suhteissa.

Kaikki nämä päämäärät ovat suoraan johdettavissa siitä lähtökohdasta, että talouspolitiikan suuntana tulee olla entistä turvallisemman, vauraamman ja sisältörikkaamman elämän luominen kaikille kansanvaltaisessa yhteiskunnassa. Talouspolitiikan eri lohkoille asetettavat tavoitteet ja niihin tähtäävät menettelytavat on sopeutettava palvelemaan näitä kokonaistavoitteita. Minäkään poliittisen tai taloudellisen valtaryhmittymän tukemiseksi ei saa luoda olosuhteita eikä turvautua toimenpiteisiin, jotka muodostuvat esteiksi taloudelliseen kasvuun ja entistä oikeudenmukaisemman tulojen ja varallisuuden jakautumiseen johtavalle talouspolitiikalle. Ja voimassaolevat esteet on pyrittävä poistamaan.

Talouspolitiikka on nähtävä kokonaisuutena, missä tavoitteet ja käytetyt keinot ovat läheisessä riippuvuussuhteessa toisiinsa. Talouselämässämme tarpeellisia rakennemuutoksia on tuettava edistämällä tuotantovoimien liikkuvuutta tuottaville ja kilpailukykyisille aloille. Kansainvälisen kaupan vapautuminen tulli- ym. rajoituksista ja yhteistyön laajentuminen asettavat tässä mielessä entistä suurempia vaatimuksia koko tuotantoelämämme sopeutumiselle. Ja on syytä muistaa, että kansainvälisessä kilpailussa ei ole kysymys vain tuotantokyvystä kansainvälisin hinnoin vaan myös omien kansalaisten ostokyvyn ja elintason nostamisesta mahdollisimman korkeaksi.

Ote SAJ:n talouspoliittisen ohjelmaluonnoksen johdannosta.

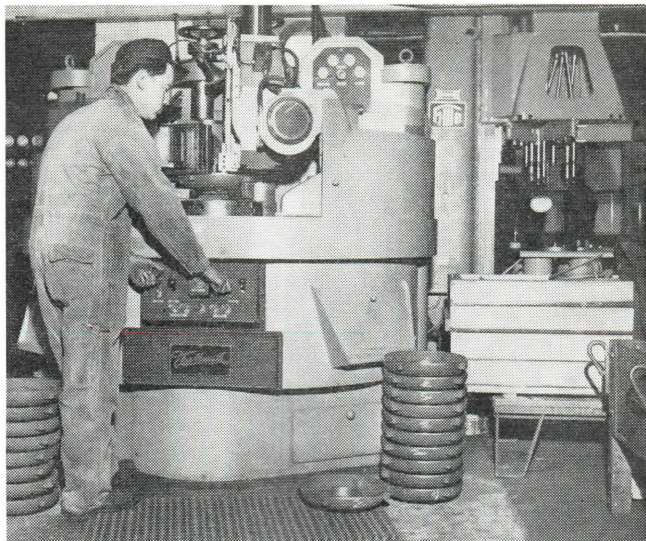
Ammattiyhdistysliike ja teollinen demokratia

»Teollisen demokratian ohjelmointityö ja toteuttaminen merkitsee uuden aikakauden alkamista teollisissa suhteissa ja koko yhteiskunnallisessa kehityksessä. Pitkällä tähtäimellä kysymyksellä on merkitykseltään vastaavanlaatuinen muuttumistapahuma kuin valtiollisen ja kunnallisen äänioikeuden toteuttamisessa.» (N. Koljonen SAJ:n edustajakokouksessa syyskuussa 1964)

Teollisen demokratian ohjelmointikysymykset ovat tulleet ajan-kohtaisiksi kahdella taholla samanaikaisesti. Ammattiyhdistysliikkeen toimesta on joissakin länsimaisen demokratian maissa edistytty teollisen demokratian ohjelmoinnissa jo varsin pitkälle. Toisaalta uusimman tieteellisen tutkimuksen avulla teollisten suhteiden alalla luodaan demokratisoimisohjelmia, joita edistyksekkäimmät yritykset toteuttavat ja kokeilevat parantaen tuloksiaan taloudellisesti ja sosiaalisesti.

Teollinen demokratia tarkoittaa demokratian soveltamista pääoman ja työn, työnantajan ja työntekijän, yrityksen ja työntekijän välisiin suhteisiin koko niiden laajuudessa. Tähän sisältyvät yritysten hallinto ja omistus, johdon vastuu, työpaikkojen ja töiden järjestelytavat, yritysten nettotulosten käytöstä päättäminen, esimiesten ja alaisten väliset suhteet sekä henkilökuntapolitiikka yleensä. Työntekijälle kouriintuntuvimpia ovat juuri ne työelämän tosiasiat, jotka hän päivästä päivään kohtaa omassa työpai-
kassaan. Hänen asemansa ja oikeutensa yrityksessä, saamansa kohtelu, mahdollisuus osallistua häntä itseään koskevien asioiden käsittelyyn, turvallisuus työn ja toimeentulon jatkumisesta sekä oikeudenmukaisesta kohtelusta ovat juuri niitä kysymyksiä, jotka koskevat jokaista työntekijää. Hänen elämänsä ehdot määräytyvät näistä suhteista. Teollisen demokratian ohjelmointi merkitsee työntekijän oikeuksien laajentamista hänen työsuhteessaan.

Ammattiyhdistysliike on pyrkinyt työelämän demokratisoimiseen alusta alkaen. Työntekijöiden yhteenliittyminen loi heille turvallisuutta, yhteenkuuluvaisuutta, omanarvontunnetta, terveyttä,

itsekunnioitusta ja voimaa muodostaa vastapainoja työnantajain yksinvalloille. Työnantajain armo-oikeuden tilalle tulivat ammattiliittojen ja työnantajain väliset sopimukset ja monipuolinen työ-lainsäädäntö. Työelämän olosuhteet ja työntekijäin elintaso on voitu yhteisvoimin nostaa jo siedettävälle tasolle. Nyt on tullut aika paneutua perusteellisemmin työelämän kysymyksiin ja työn ja pääoman sekä työntekijän ja yrityksen suhteisiin. Ammatti-yhdistysliikkeen tulevaisuuden tavoitteena on työn ja työntekijän arvostamisen sekä elintason nostaminen niin korkealle tasolle, että se turvaa heille oikeutetun aseman ja henkisesti sekä aineelli-sesti rikkaan elämän mahdollisuudet demokraattisessa yhteiskun-nassa.

Teollisten suhteiden tieteellinen tutkimus länsimaissa on äskei-sinä vuosina yhä kasvavaan kokeilu- ja tutkimusaineistoon noja-ten osoittanut, että soveltamalla ns. osallistumisen periaatetta on yrityksissä voitu huomattavasti parantaa taloudellisia tuloksia ja sosiaalista ilmapiiriä. Työntekijöille on annettu mahdollisuuksia osallistua heitä itseään, heidän työtään ja työn tuloksiin liittyvien asioiden hoitoon joko suoraan tai ammattiliittonsa kautta. Työ-paikkojen organisaatioita on muutettu niin, että työntekijät ovat saaneet mahdollisimman laajan itsehallinnon. Johtamistapoja on demokraisoitu esim. siten, että yrityksen johto on itse saanut uudelleen koulutusta demokraattisten menettelytapojen omaksu-miseksi. Yleensä näiden kokeiden ja uudistusten seurauksena on ollut, että taloudellisten tulosten paranemisen ohella ihmisten kokemaa henkinen tyydytys, turvallisuuden tunne, itsenäisyyden

tunne ja mahdollisuudet päästä kehittymään ja toteuttamaan itseään ovat lisääntyneet. Kuulluksi tuleminen ja mahdollisuus osallistua omaa itseä ja yhteisiä asioita koskeviin ratkaisuihin työelämässä merkitsevät kehittyneelle ihmiselle sitä, että häntä ei pidetä vain työhön vuokrattuna välineenä vaan osallistujana yhteistyöhön. Yhteistyöhön ja sen tuloksiin osallistuminen vapauttaa ihmisissä huomattavan määrän kahlehdittuna ollutta myönteistä aloitekykyä ja yhteistyötahtoa. Nykyisin vielä vallalla olevat tuotanto-organisaatiot ja niiden toimintatavat ovat tutkimusten mukaan omiaan kahlitsemaan ihmisiä ja surkastamaan heitä henkisesti. Seurauksena on tyytymättömyys ja sosiaaliset vastakohtaisuudet korostettuina.

Kansanvaltainen ammattiyhdistysliike katsoo, että osallistumisen periaatteen toteuttaminen on itse asiassa demokratian tieteellistä sovelletusta työelämän ratkaisuihin.

Kansantaloudellisen ja liiketaloudellisen tutkimuksen valossa pääomien muodostukseen liittyvä varallisuuden ja taloudellisen vallan jakaantuminen eivät ole sopusoinnussa sen tosiasian kanssa, että tuotannossa tarvittava uusi pääoma syntyy monipuolisen yhteistyön tuloksena. On väärin, että tästä yhteistyöstä syntyvät pääomat, pääomatulot ja taloudellinen valta kasautuvat entisen välineistön omistusoikeuden varjolla harvojen käsiin. Omistusoikeuden yksipuolisten etujen vaarinoton varaan rakentuva yritystoiminta on jäänös teollistamisen varhaiskaudelta, jolloin omistaja itse johti pientä yritystään. Tuotannon muuttuminen suur-tuotannoksi on monipuolisen yhteistyön tulos. Yhteiskunnan ja yksilöiden yhteiset edut edellyttävät, että tuotantoelämässä yritysten hallinto- ja omistussuhteet on demokratisoitava ja taloudellisen vallan väärinkäyttömahdollisuudet ehkäistävä. Vasta tämän tapahduttua voidaan katsoa, että yhteiskunta rakentuu kansanvaltaisille periaatteille. Ja vasta tällöin pystytään turvaamaan tasa-arvoisuuteen perustuva ihmisarvo ja kunnioitus jokaiselle kansalaiselle.

Edellä on lyhyesti viitattu niihin työelämän ja koko yhteiskunnan kannalta keskeisiin kysymyksiin, joihin teollisen demokratian ohjelmoinnissa olisi annettava vastaus. Tämä ohjelmointityö ja sen toteuttaminen käytännössä kuuluvat ammattiyhdistysliikkeen velvollisuuksiin jäsenistöään ja kaikkia palkansaajia kohtaan. Suomen Ammattijärjestön hallitus esittikin edustajakokouksen päätettäväksi,

- että teollisen demokratian toteuttamisedellytysten selvittämiseksi ja ohjelmoimiseksi asetetaan komitea, jonka tulee valmista asiasta mietintö Ammattijärjestön päättävien elinten käsiteltäväksi ja julkisuuteen saatettavaksi. Mietinnön tulee perustua ammattiyhdistysliikkeen ja tieteellisen tutkimuksen kartoittamiin kokemuksiin. Siinä on esitettävä suomalaiseen yhteiskuntaan soveltuviksi tarkoitetut ehdotukset teollisen demokratian toteuttamiseksi.

Päämäärän suhteen kansanvaltaisessa ammattiyhdistysliikkeessä ollaan yksimielisiä siitä, että on pyrittävä demokratian toteuttamiseen työelämän sekä taloudellisissa että sosiaalisissa suhteissa. Komitean tehtävänä on selvittää, miten tämä on toteutettavissa.

Ammattiyhdistysliike

ja

maatalouspolitiikka

Maassamme harjoitetun maatalouspolitiikan kustannukset palkansaaajille ja kansanvaltaisten ammatillisten järjestöjen suhtautuminen siihen käyvät havainnollisesti esille seuraavasta kirjelmästä, jonka SAJ, KTV ja VY yhdessä lähetystönä jättivät valtioneuvostolle 17.8.1964.

»Voimassa oleva maataloustulolaki ja harjoitettu maatalouspolitiikka ovat aiheuttaneet suuria aineellisia menetyksiä palkansaaajille ja ovat jarruttaneet koko kansamme taloudellista vaurastumista. Vuosittaiset rasitukset ovat virallisten lukujen valossa niin suuria, että allekirjoittaneet järjestöt katsovat velvollisuudekseen jäsenistöään ja koko maan palkansaaajakuntaa kohtaan esittää maataloustulolain soveltutusta ja maatalouspolitiikan muuttamisesta koskevat vaatimuksensa.

— Maatalouskomitean (1962) selvitysten mukaan on maidon ja maitotaloustuotteiden tuotanto valtion tuen kiihottamana paisutettu huomattavasti suuremmaksi kuin mitä maamme kasvava väestö pystyy kuluttamaan edes vuonna 1970. Lypsykarjaa on maassamme jo nyt yli 200.000 lehmää enemmän kuin mitä omavaraisuuteen tarvitsemme vuonna 1970. Peltoalojen kohdalla vastaava liikamäärä on n. 350.000 ha.

— Tuotantoylijäämät viedään valtion tuen eli pääasiassa kuluttajilta perittyjen verojen ja maksujen turvin ulkomaille polkuhintaan. Esim. voita viedään ulkomaille keskimäärin kolmen markan kilohintaan, mutta kotimaisille tuottajille tuotantokustannushintana maksetaan yhteensä 7,5 mk. Erotus on täten jokaiselta viedyltä voikilolta 4,5 mk. Vuonna 1963 maastamme vietiin lähes 16 milj. kiloa voita, joten kansantaloudellinen tappio tältä osin oli vähintään 70 milj. mk. Vuoden 1964 ensi puoliskolla on maidon tuotanto ollut 8 % suurempi kuin vuonna 1963, mikä on johtanut maitotaloustuotteiden vientitarpeen jatkuvaan kasvuun. Niinpä maatalousministeri on äskeisessä puheessaan arvioinut voim viennin nousevan tänä vuonna peräti 25 miljoonaan kiloon.

— Maamme yli kahden peltihehtaarin tiloista vain 13 % ylittävät 15 hehtaarin rajan, mitä on pidettävä nykyisin yhden miehen täystyöllistävän tilan minimirajana. Maatalouspolitiikkaamme on hoidettu siten, että ei ole edes pyritty riittävän voimaperäisesti tukemaan tilakoon suurentumista ja ehkäisemään uusien kannattamattomien ja yhteiskunnan tukeen nojaavien pientilojen syntyä.

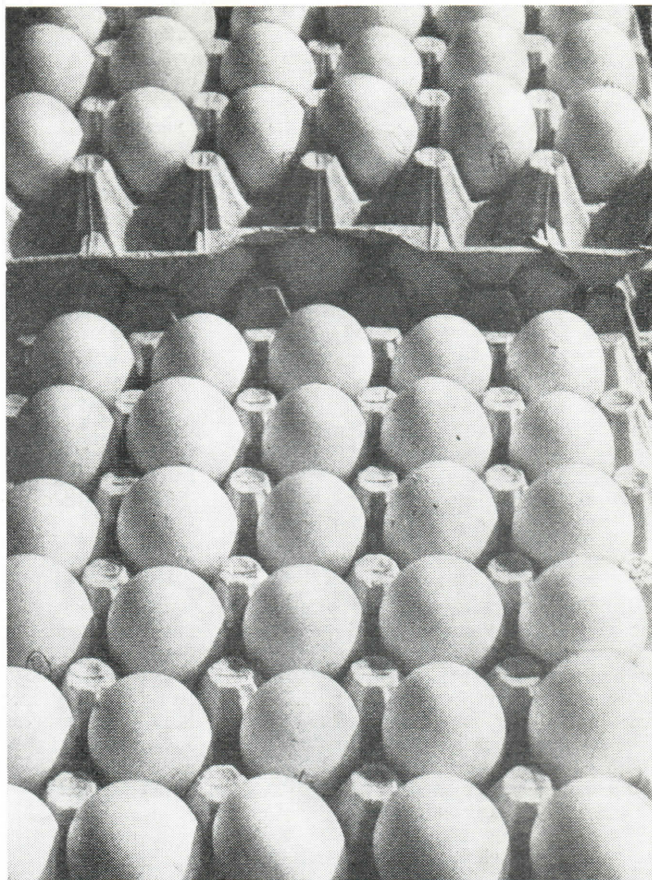
— Päinvastoin maahamme luodaan mm. pohjoisille alueille jatkuvasti valtion tuen ja valtion maiden jakamisen avulla taloudellisesti kannattamattomia ja luonnonolosuhteiltaan viljelystiiloiksi sopimattomia tiloja. Näillä tiloilla yhden työpaikan luomiseen tarvitaan moninkertainen määrä pääomia ja työtä siihen verrattuna, mitä yhden pysyvän työpaikan luomiseen tarvitaan teollisissa elinkeinoissa. Myös valtion metsämaita on äskeisten vuosien aikana luovutettu satoja tuhansia hehtaareja asutustarkoituksiin ja metsälöiksi tai yhteismetsiksi asutustiloille.

— Jo vuonna 1962 valtion tulo- ja menoarviossa nousivat maatalouden tukemiseen osoitetut määrärahat yhteensä yli 62 mrd. vmk:n. Jokaista yli kahden hehtaarin tilaa kohti laskettuna mainitusta summasta tulee yli 200.000 vmk. Pääosa näistä varoista on peritty palkansaajilta. Kun tämän rasituksen kantamiseen osallistuu noin miljoona palkansaajaa, niin palkansaajaa kohti tulee yli 60.000 vmk vuodessa.

— Maanviljelijät maksoivat viimeisen valmistuneen verotilaston (1960) mukaan vain 4 % valtion yksityisiltä henkilöiltä saamasta tuloverosta. Palkansaajain maksama vastaava osuus tuloverosta oli lähes 20-kertainen eli 80 %. Viimeaikaisissa tutkimuksissa onkin todettu, että kokonaisansioistaan maanviljelijät maksavat veroa vain puolesta määrästä.

— Maataloustulolain perusteluina käytetyt väitteet viljelijäin tulotason jälkeenjääneisyydestä ja alhaisuudesta palkansaajiin verrattuna on tutkimuksissa osoitettu harhaanjohtaviksi.

— Maataloustulolakia on perusteltu erityisesti sillä, että sitä tarvitaan pienviljelijäin tulo- ja elintason turvaamiseksi. Lakia on kuitenkin sovellettu siten, että pienviljelijät jäävät pääosiltaan maataloustulolain mukaista tulonlisää vaille, koska se ohjautuu myyntiin tuotettujen määrien perusteella suurille tiloille. Suurviljelmien korkea tulotaso on täten turvattu nykyisellä maataloustulolailla palkansaajien ja pienviljelijäin kustannuksella.

— inflatoorisen kehityksen ja inflaation pelon eräänä pääsyynä on ollut nykyinen maataloustulolaki, jolla ulosmitataan maataloudelle osa muissa elinkeinoissa tapahtuneesta tuottavuuden noususta. Maataloustulon kytkeminen yleiseen ansiotasoon on selvästi muille elinkeinoille ja palkansaajille vahingollinen ja epä-

oikeudenmukainen. Se on johtanut toistuviin kuluttajahintojen ja valtion maksamien tukipalkkioiden korotuksiin ja lisännyt maatalousyli jäämien paisumista ja tappiollista vientiä, mikä puolestaan on yhä lisännyt valtion menoja, jotka on ollut pakko peittää lisätyillä veroilla ja lainoilla.

Edelläesitetyn perusteella pyydämme valtioneuvoston ryhtymään välittömästi toimenpiteisiin,

- että nyt edessä oleva maataloustulolakiin perustuva 145,87 milj. markan 14,58 mrd. vmk) hyvitys maataloudelle toteutetaan kuluttajahintoja nostamatta,
- että sosiaalisista oikeudenmukaisuussyistä vähintään kolmannes nyt maataloudelle tulevasta hyvityksestä maksetaan nimenomaan pienviljelijöille tilakohtaisena tukena,
- että valtioneuvosto muutenkin pyrkii pitämään hintatason vakaana ilman palkansaajain vahingoksi keinotekoisia pisteostoja,
- että nykyisen maataloustulolain tilalle saadaan koko yhteiskunnan kannalta oikeudenmukaisempi järjestelmä,
- että valtion tuella ja toimesta ei enää luoda uusia elinkelvottomia tiloja vaan päinvastoin pyritään niitä lunastamaan ja luomaan ihmisille työtilaisuuksia tuottavimmissa elinkeinoissa.

Me allekirjoittaneet eri alojen työntekijöitä sekä julkisen vallan viran- ja toimenhaltijoita edustavat järjestöt korostamme lopuksi sitä, että esittämiimme toimenpiteisiin ryhtyminen on edellytys ei vain koko palkansaajakunnan vaan myös maatalousväestön elintason nousulle. Mikäli mainitun suuntaisiin toimenpiteisiin ei kiireellisesti ryhdytä, on tuloksena väärästä talouspolitiikasta liian hidas taloudellinen kasvu, joka puolestaan tulee johtamaan ristiriitojen kärjistymiseen ei vain työmarkkinoilla, vaan myös koko yhteiskunnassa. Allekirjoittaneet järjestöt, jotka eivät ole hyväksyneet harjoitettua maatalouspolitiikkaa eivätkä sitä missään vaiheessa tukeneet, eivät myöskään voi ottaa vastuuta sen vakavista seurauksista.

Helsingissä, elokuun 17 päivänä 1964.

Suomen Ammattijärjestö ry.

Veikko Oksanen

Olavi Aarnio

Suomen kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto ry.

Reino Heinonen

Erik Salmi

Virkamiesten Yhteisjärjestö (VY) r.y.

G. W. Widing

Mikko Laaksonen»

Sosialidemokraattinen naisliike ja kehittyvä yhteiskunta

TAIMI RINNE-VIROLAINEN

Sosialidemokraattinen naisliike kuuluu yhtenä toiminnan haaran kansanvaltaiseen työväenliikkeeseen. Naisten järjestöt niveltuvat kiinteästi Sosialidemokraattisen Puolueen järjestökoneistoon, mutta siitä huolimatta laativat itse ohjelmansa ja suunnittelevat toimintamuotonsa.

Viime vuosina on silloin tällöin pulpahtanut esiin kysymys, onko naisliikkeen toiminta erillisorganisaationa tulevaisuudessa lainkaan tarpeellista, koska jokainen sosialidemokraattisen vakauksen omaksunut ihminen sukupuoleen katsomatta voi ilmaista puolueen kautta mielipiteensä sekä päivän politiikkaan että yhteiskuntaa rakentaviin ohjelmiin nähden. Tähän liittyy valittelu voimien hajaantumisesta, jonka useimmiten esittävät sellaisten työväenyhdistysten jäsenet, joilla ei ole kokemusta naisten järjestötoiminnasta.

Edellä mainittuun viitaten on aiheellista tarkastella naisten osuutta ja asemaa yhteiskunnallisessa toiminnassa, naisliikkeen asettamien tasa-arvoisuusvaatimusten toteutumista käytännössä ja tehtäviä tulevaisuudessa.

Sosialidemokraattisessa puolueessa ja ammattiyhdistysliikkeessä on naisjäsenten osuus ollut korkeimmillaan ollessa n. 30 % koko järjestövoimasta. Siitä ylöspäin ei ole päästy, lukuunottamatta niitä ammattiliittoja, jotka edustavat naisvoittoisia työaloja. Muut puolueet tuskin voinevat esittää edustavampia lukuja edellä esitettyyn verrattuna. Mitä tulee naisten tasa-arvoisuuteen, voidaan todeta, että Suomen hallitusmuodon mukaan ovat kaikki kansalaiset yhdenvertaisia lain edessä sukupuoleen katsomatta. Äänioikeus ja vaalikelpoisuus on niin ikään ollut sekä naisilla että

miehillä jo yli 60 vuotta. Laki ei siis aseta naisia huonompaan asemaan, mutta kun siirrytään laista käytäntöön, esiintyy tasa-arvoisuudessa pahoja aukkoja. Sukupuolten välinen eriarvoisuus tulee kaikkein räikeimpänä esiin työmarkkinoilla. Siitä huolimatta, että työläisnaiset ovat olleet kodin ulkopuolella ansiotyössä siitä saakka, kun teollinen kehitys on maassamme päässyt alkuun, ei heitä ole vielä 1964 mennessä tunnustettu miesten rinnalla samanarvoisiksi työntekijöiksi. Esim. samapalkkaisuuden toteuttaminen on vasta aivan viime aikoina saanut sijansa työmarkkinajärjestöjen välisissä sopimusneuvotteluissa. Vaikuttaa siltä, että toivottuihin lopputuloksiin pääseminen eri työ- ja ammattialoilla edistyy palkkakysymyksissäkin varsin hitaasti. Naisia syrjivä asenne ei kohdistu yksinomaan palkkaan, vaan se rajoittaa myös ylenemismahdollisuuksia, jopa ammattikoulutustakin.

Kaukana alunperin asetetusta tavoitteesta on naisten tasa-arvoisuuden toteutuminen muutenkin yhteiskunnassamme. Luottamus naisten kykyyn ja taitoon pitkäaikaisestakin järjestökoulutuksesta ja opiskelusta huolimatta on vain kalpea varjo asiallisesta luottamuksesta. Eduskunnassa on naisia neljännes koko edustajien määrästä ja kuntien valtuustoissa v. 1964 mennessä 7,6 %

valtuutetuista. Oman puolueemme ja ammattiyhdistysliikkeen tärkeimmillä luottamuspaikoilla yksi »mallikappale» edustamassa naisten näkemyksiä. Järjestöelämässä pyritään edelleenkin jakamaan eri kysymykset miesten asioihin ja naisten asioihin ja naiset saavat useimmiten miesten ehdotuksen perusteella yhden tai korkeintaan kaksi edustajaansa johtokuntiin, piiritoimikuntiin, puolitoimikuntaan jne. puolustamaan »naisten asioita». Ottaen huomioon yhteiskuntapolitiikan koko laajuuden ja sen, että miltei kaikki kysymykset ovat yhteydessä toisiinsa, tuntuvat tällaiset sukupuoleen perustuvat jaottelupyrkimykset mielettömiltä, mutta kun menettely on vuosikymmenien ajan ollut sama, on se jäänyt tavaksi.

Ennakkoluulojen murtaminen

Teollistuvassa, teknillistyvässä ja kaikin puolin kehittyvässä yhteiskunnassa ei naisten paikka ole enää työmarkkinoilla säännön

mukaisesti heikoimmin palkatuissa tehtävissä eikä järjestö- ja muussa yhteiskunnallisessa toiminnassa »peräpenkillä» passiivisten kuulijoiden joukossa. Sosialidemokraattisen naisliikkeen eräs tärkeimmistä tulevaisuuden tehtävistä onkin naisiin kohdistuvan syrjinnän lopettaminen. Agraarivaltaisen yhteiskunnan aikoihin pohjautuvien ajatustottumusten on väistytävä nopeasti eteenpäin kulkevan yhteiskuntakehityksen tieltä. Aikaa ja voimia ei kannata tuhlatu todisteluun miesten paremmuudesta tai korkeammasta älykkyydestä, koska tälle todistelulle ei ole löytynyt tie-teellistä perustetta. Ja sitäpaitsi siitä ei ole hyötyä kenellekään.

Miksi kansanvaltaisen työväenliikkeen pitäisi olla entistä kiinnostuneempi naisten mukaan saamisesta ja miksi naisille pitäisi osoittaa nykyistä paremmin luottamusta, eikö voimain kasvu vyöry eteenpäin ilman aikaisempien aseiden muuttamistakin. Nämä ovat kysymyksiä, jotka kaipaavat tilannekuvan tarkastelua. Kaikkien maamme sosialidemokraattien tavoitteena on hyvinvointivaltion rakentaminen muiden teollistuneiden maiden esimerkkiä seuraten. Näin ollen on tutkittava, ovatko kaikki mahdolliset voimareservit käytettävissämme pyrkiessämme yhteisesti asettamiimme tavoitteisiin. Tämän kirjoituksen alussa viitattiin naisten osuuteen järjestöissämme. On nähtävä se tosiasia, että naisten siirtyminen esim. työmarkkinoille on kasvanut paljon nopeammin kuin harrastus yhteiskunnalliseen toimintaan. Länsimaissa on naisten osuus ammatissa toimivasta väestöstä n. 20—35 %. Suomessa on vastaava luku lähes 40 %. Lisäksi teknillinen ja taloudellinen kehitys avaa jatkuvasti uusia ammattialoja, joihin naiset näyttävät hakeutuvan. Ammattirakenteissa tapahtuneet muutokset osoittavatkin, että palveluelinkeinoissa työskentelevien ryhmä muodostuu kaikkein suurimmaksi ja näissä ammateissa ovat naiset enemmistönä. Naisliikkeessä pidämme tulevaisuuden kuvaa huolestuttavana, ellei kehityksen suunta herätä nykyistä aktiivisempaa mielenkiintoa puolueessa ja ammattiyhdistysliikkeessä. Myönnettäköön, että periaatteellista kiinnostusta ilmenee, mutta käytännön toimenpiteet viipymistään viipyvät ja työntekijöitä naisten järjestäytymisen edistämiseksi ei ole palkattu. Sosialidemokraattinen naisliike suunnittelee uusia työmuotoja naisten yhteiskunnallisen harrastuksen voimistamiseksi sekä tarjoutuu mielellään muiden järjestöjen kanssa yhteistoimintaan, mutta naisliikkeen taloudelliset enempää kuin muutkaan voimavarat eivät riitä yksinään riittävän tehokkaan tuloksen aikaan saamiseen. Tarvitsemme ennakkoluulottomasti myönnettyä konkreettista tukea. Edelliseen läheisesti liittyvänä lainaan norjalaisen puoluetoverin

Aase Bjerkholtin luennosta seuraavan ajatuksen, jonka hän esitti viime kesänä pidetyllä sosialidemokraattisten naisten pohjoismaisella opintoviikolla: »Tässä vaiheessa työväenliikkeen ja erityisesti ammattiyhdistysliikkeen on otettava huomioon seuraava näkökohta: Hyvinvointivaltion mukana syntyy uusia ammatteja, lisääntyy toimi- ja palvelupaikkoja. Jos tämä täytetään ihmisillä, jotka eivät ole liittyneet ammattiyhdistyksiin ja joille työväenliike on täysin vieras, tulee se vaikuttamaan näiden tehtävien ympärillä muodostuvaan yhteiskuntahenkeen. Poliittisia kysymyksiä vierastavien naisten tulo työmarkkinoille ja virkapaikoille saattaa vaarantaa koko sen hengen, jonka varassa ovat sosialidemokraatit hyvinvointivaltiota rakentaneet.»

Kasvatustehtävät

Naisliikkeen kasvatustyössä on pääpaino kohdistettava jäsenten yhteiskunnallisen tietouden lisäämiseen ja luottamushenkilöiden kouluttamiseen. Kasvatus vastuuseen kaipaa tehostamista. Nämä tavoitteet eivät ole uusia, mutta kuitenkin tarpeen sanelemissa toimenpiteitä.

Jäsenistön ulkopuolelle suuntautuvat periaatteelliset kasvatus-tavoitteet on pyrittävä ulottamaan koti-, koulu- ja aikuiskasva-tuksen piiriin. Vanhentuneiksi käyneiden asenteiden muuttaminen edellyttää kasvatuksen hengen uusiutumista kaikilla kasvatusrin-tamalla. Ilmeistä on, että esim. vastuun kehittäminen kodin ja perheen sekä henkisestä että taloudellisesta hyvinvoinnista onnis-tuu parhaiten vasta sen jälkeen, kun sukupuolten välinen eriarvoi-suus on kokonaan kitkeytty pois kasvatuksesta.

Tutkimus- ja aloitetoiminta

Suomessa oli ammatissa toimivista naisista naimisissa olevia v. 1960 51,2 %. Ansiotyössä olevien äitien alle kouluikäisten lasten lukumäärä kohoaa yli sadantuhannen. Läheskään kaikki perheet ja äidit eivät saa päivähoitoa tarvitsevia lapsiaan lastentarhoihin, joten kymmeniintuhansiin nouseva lasten joukko joutuu viettä-mään äidin työssäoloajan yhteiskunnan virastoille tuntemattomis-sa olosuhteissa. Kasvu ympäristön sopivaisuus saattaa olla monissa tapauksissa kyseenalainen. Nämä seikat ovat omiaan synnyttä-mään työn ja kodin välisiä ristiriitoja ja aiheuttavat ennen kaik-kea kodissa henkistä painetta. Syytteen kohdistaminen työmarkki-noille siirtyviin äiteihin ei tuo ratkaisua näihin ongelmiin, koska useimmat äideistä hakeutuvat ansiotyöhön taloudellisista syistä. Korkea vuokrataso ja yleinen elinkustannusten huimaava kallis-tuminen pakottaa yhä useammat äidit työmarkkinoille. Toisaalta työpaikan menettämisen pelko ja nuoruusvuosina hankitun am-mattitaidon ruostuminen kummittelevat siinä määrin peikon ta-voin, ettei äiti uskalla omistautua kodilleen lastenkarivuosina, vaikka kohtuullinen toimeentulo olisi turvattukin. Kotona oleva perheenäiti voi joutua yhtäkkiä perheensä ainoaksi huoltajaksi. Keski-ikäisten naisten työhön sijoittuminen ja uuden ammattitai-don hankkiminen ovat ongelmia, jotka ovat ratkaisematta.

Oikean linjan löytäminen perhepolitiikalle, naisten asema koto-na ja työpaikoilla, osapäivätyön järjestäminen, ammattikoulutuk-sen kehittäminen ja uudelleen koulutus ovat niin laajakantoisia ky-symyksiä, että niiden selvittämiseen tarvitaan sekä tutkimustoi-mintaa että lakisääteisiä uudistuksia. Sosialidemokraattinen nais-liike painiskelee jatkuvasti näiden asioiden parissa. Niitä mietitään naisten järjestöissä ja muotoillaan aloitteiksi. Kansanvaltaisen työväenliikkeen pyrkimykset uudistuvassa yhteiskuntapolitiikas-sa antavat riittävästi tehtäviä myös naisten järjestöille.

Tämä on kuva hyvin-
voivasta, oikeudenmu-
kaisesta, kauniista yh-
teiskunnasta. Tämä on
kuvaus onnellisesta
maasta onnellisessa
maailmassa. Tämä on
kuvaus maailmasta, jon-
ka sosialidemokraatti-
nen henki, aate ja toi-
minta luovat. Tämä on
kuvaus maailmasta, joka
ei odota meitä valmiina.
Tämä on kuvaus maail-
masta, jonka me pystym-
me tekemään. Tämä on
kuvaus maailmasta, jon-
ka me teemme.

**Tämä on
kuvaus
uudesta
aikakaudesta**

1. Lapsi syntyy suurempaan ja kauniimpaan kotiin ja saa viisaammat vanhemmat. Yhteiskunta tukee koteja aineellisesti ja henkisesti ja odottaa kodin ovella opastaakseen lasta puistoon, leikkikentälle ja uimarannalle toisten lasten pariin.

Kun lapsi on täyttänyt viisi vuotta, yhteiskunta ottaa hänet kouluun ja aloittaa kasvatuksen, jonka päämääränä on itseenäinen, toisten kanssa toimeen tuleva, toisia suvaitseva ja erilaisuuksia arvostava yksilö. Koulu varustaa nuoren ihmisen myös niillä monipuolisilla tiedoilla ja taidoilla, joita uusi maailma edellyttää. Tämän vuoksi nuorella on oppimisen oikeus ja velvollisuus vielä 18-vuotiaana. Yhteiskunta vastaa myös siitä että sen jokainen jäsen hankkii ammattitaidon.

Kun koulujen ohjelmassa on näkyvä asema leikillä, liikunnalla ja taiteen eri muodoilla, ja kun alun pitäen annetaan myös asiallista sukupuolikasvatusta, kehittyvät nuoret tunne-elämältään tasapainoisiksi ja mieleltään terveiksi ja ohjautuvat aidosti tytön ja pojan, naisen ja miehen erilaisiin rooleihin. Molemmille on kuitenkin tärkeintä ihmisen rooli ja ihmisen vastuu. Kaikki kasvatusta on yhteiskasvatusta, myös nuorisotoiminta koulun ulkopuolella, ja naisen ja miehen täydellisen tasa-arvo on toteutettu sekä työelämässä että vapaa-aikana.

Virkistysmahdollisuudet eivät rajoitu ainoastaan lomakoihin, vaan liittyvät läheisesti kouluun ja sen jokapäiväiseen ohjelmaan. Lukuvuosi jaetaan kolmeksi lukukaudeksi jolloin kesälukukauden ohjelmasta olennainen osa on virkistymistä ja yhdessä oloa. Sen aikana hankitaan myös yhteiskunnallisia valmiuksia ja opetellaan sellaisia tietoja ja taitoja, joiden hankkimiseen varsinaiset lukukaudet eivät suoraan mahdollisuuksia. Kesälukukauden suorittavat kaupunkilaiset maalla, maalaiset kaupungissa.

Jo varhaisessa vaiheessa muodostetaan kouluissa oppilasyhteisöjä, jotka hallitsevat itse itseään. Nämä huolehtivat kurinpidosta, järjestävät vapaa-ajan viettoa, toimeenpanevat kilpailuja sekä laativat talousarvioita ja toteuttavat niitä.

Nuoret kehittyvät aikaisemmin ja oppivat myös kantamaan vastuuta aikaisemmin. Alle 12-vuotiaat saavat käyttää hissiä, alle 18-vuotiaat ajaa autoa ja alle 21-vuotiaat äänestää yleisissä vaaleissa. Jokaisella on koulussa mahdollisuus oppia ajamaan autoa, kirjoittamaan koneella, käyttämään valokuvaa ja elokuvakameraa ja tanssimaan sekä vanhoja että nykyaikaisia tansseja.

Asevelvollisuus on poistettu, koska aseistariisuntaa on alettu toteuttaa ja pysyvä rauhantila näyttää turvatulta. Rauhajoukkojen muodostamista varten annetaan halukkaille koulusta 3 kuukauden kursseilla. Rauhajoukkojen tarkoituksena on yhteiskunnan suojeleminen ja niiden jäsenet muodostavat organisaation, jota käytetään katastrofitilanteissa, kuten tulvien, metsäpalojen, hirmumyrskyjen ja maanjäristysten tuhoja torjuttaessa, kadonneitten etsimisessä jne.

Jokainen, joka jatkaa opintojaan oppivelvollisuuden päättymisen jälkeen, saa yhteiskunnalta opiskelustaan palkan.

Palkkaa saavat myös kaikki ne, jotka harjoittavat tiedettä taikka taidetta. Kaikki tutkimuksen tulokset ovat yhteiskunnan omaisuutta ja niistä hyöttyy yhteiskunta. Taiteen tulokista nauttiminen on jokaisen ulottuvilla ja jokainen käyttää tätä mahdollisuutta hyväkseen.

Uusi aikakausi on sivistyksen aikakausi.

2. Viisas suunnittelu luo jatkuvasti uusia työpaikkoja. Samanaikaisesti työaikaa lyhennetään. Jokaisella on työtä, jokaisella jokaisella on ammattitaito, jokaisella on turvattu toimeentulo.

Elinkeinoelämän rakenne kehittyy jatkuvasti, ja monet siirtyvät uusille työaloille. Tämä ei tuota heille vaikeuksia, koska yhteiskunta antaa siirtyvälle koulutuksen uuteen ammattiin.

Nuorimmat työntekijät ovat 18-vuotiaita. Niin kauan kuin työntekijä on alle 21-vuotias, hän on erikoisasemassa: hänellä on lyhyempi työaika, pitemmät lommat ja häntä tuetaan työpaikan puolesta kartuttamaan tietojaan ja taitojaan.

Jokainen saa vähintään kahden kuukauden loman ja vähintään kahden vuorokauden keskeytyksettömän viikkovapaan. Kenenkään työviikko ei enää kestä neljääkymmentä tuntia. Vapaa-ajasta osuu suuri osa valoisaan vuorokaudenaikaan, koska virallinen kellonaika on siirretty tuntia aikaisemmaksi. Kun työaika konttoreissa ja tehtaissa on yhtä lyhyt, ei töihin lähdön alkamishetki luo eikä heijasta yhteiskunnallisia eriarvoisuuksia.

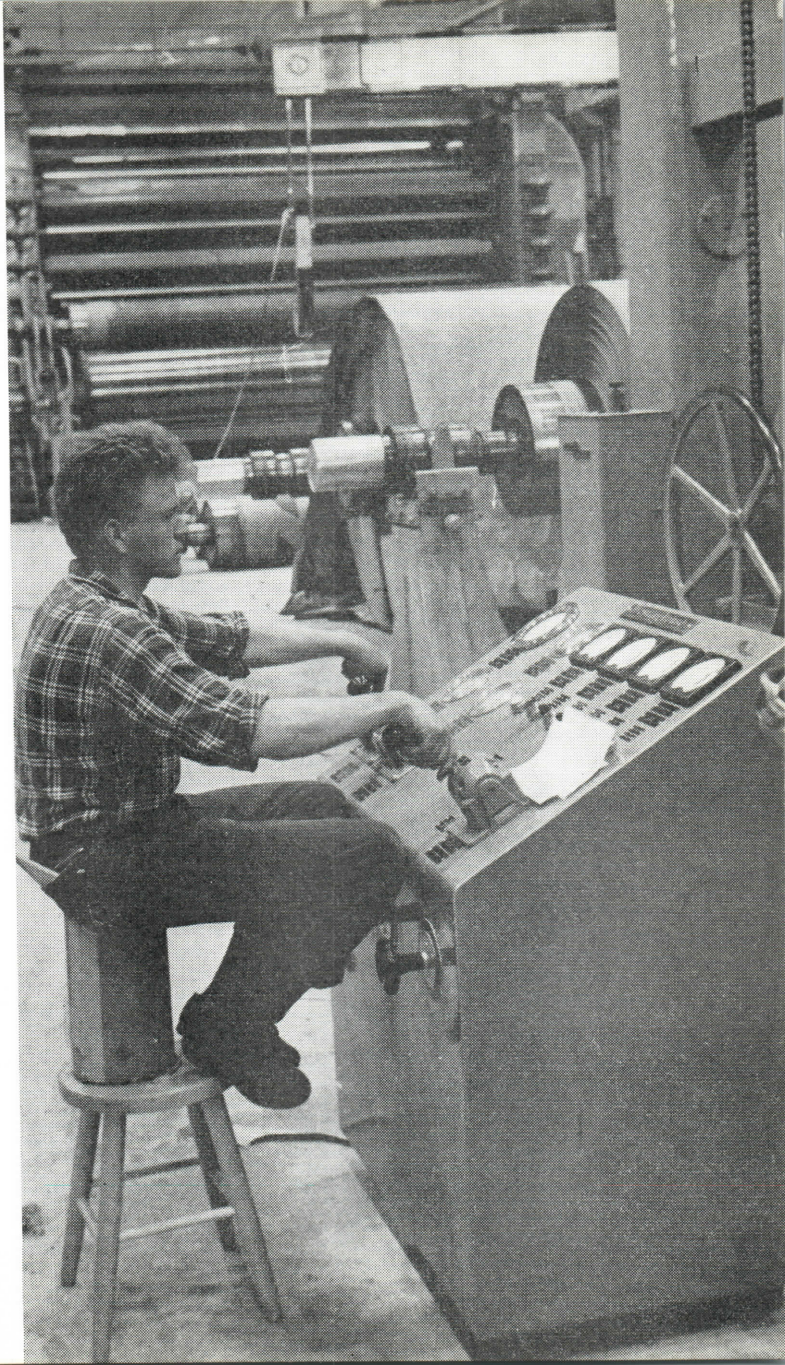
Työpaikoilla noudatetaan demokratiaa. Työntekijät valitsevat edustajansa sekä yrityksen että työpaikan johtoon, ja ammattiyhdistysliikkeellä on näkyvä osuus talouspoliittisessa suunnittelussa. Pääoma ei enää tuo mukanaan valtaa.

Kansalaisen työvoima on valtakunnan erityisessä suojeluksessa. Tätä periaatetta noudattaessaan valtiolta valppaasti suojelee myös niitä työtaisteluita, jotka käydään vapaan ammattiyhdistysliikkeen hengessä.

Uusi aikakausi turvaa jokaiselle työn ja siihen tarvittavan taidon, riittävän vapaa-ajan ja oikeuden osallistua työelämää koskeviin ratkaisuihin.

3. Tärkeimmät viljelyskasvit ovat kuusi ja mänty. Niitä kasvatetaan, hoidetaan ja kaadetaan suunnitelmallisesti, niin että pystyssä oleva kuutiometrimäärä vuosi vuodelta lisääntyy. Lehtipuut kasvavat ensi sijassa silmän iloksi, osaksi myös huonekaluteollisuuden ja selluloosateollisuuden käyttöön. Varsinainen maatalous kasvattaa vuosittain kansan tarvitseman määrän maitoa, voita, juustoa, lihaa, perunoita, vihanneksia, marjoja ja leikkokukkia.

Raakaa puuta ei viedä maan rajojen ulkopuolelle. Kun puunjalostusteollisuus kuitenkin on pitkälle automatisoitu, on suurin osa teollisuuden työntekijöistä metalliteollisuuden palveluksessa. Erikoistumisen ja korkean ammattitaidon ansiosta on metalliteollisuuden tuotteilla laaja vienti sekä itään että länteen. Vilkasta kauppaa käydään kaikkiin maanosiin, ja yh-

dessä muiden kansojen kanssa nautitaan kansainvälisen työn-
jaon hedelmiä.

Suurin osa kansasta työskentelee palvelusammateissa. Ihmi-
set tarvitsevat näitä palveluksia, ja kun elintaso on korkea,
he pystyvät kustantamaan ne itselleen.

Uudet teollisuuslaitokset, niiden edellyttämät kuljetukset,
voimatalous, työvoiman sijoittaminen, koulutus ja uudelleen-
koulutus suunnitellaan viisi- ja kymmenvuotiskausittain.
Myös kauppavaihto on pitkäjännitteisen suunnittelun alaise-
na. Suunnittelu on joustavaa, mutta myös ponnekasta, koska
luottolaitos on yhteiskunnan hallinnassa.

Uusi aikakausi on tehokkaan taloudellisen suun- nittelun aikakausi.

4. Ihmiset maksavat veronsa yhtä harmittomasti kuin parturi-
maksunsa. Kun verotus on saatettu oikeudenmukaiseksi, jo-
kainen tajuaa, että vero on maksu niistä palveluksista, joita
hän yhteiskunnalta saa.

Elinkeino ei vaikuta siihen, millä perusteella veroa makse-
taan. Kohtuulliseen toimeentuloon tarvittava ansio on kaik-
kialla verovapaa. Välillinen verotus on poistettu, ja verotuk-
sessa kokonaisuudessaan on toteutunut se nousujohteisuuden
periaate, että suurenevista tuloista maksetaan veroa suurene-
va osuus. Minkään uskonnollisen yhteisön jäsenmaksuja ei
peritä valtion arvovallan eikä virkakoneiston turvin.

Asunto on verovapaa. Perheen perustamisen, lasten synnyt-
tämisen ja kasvattamisen yhteiskunta palkitsee verohelpo-
tuksilla.

Uusi aikakausi on oikeudenmukaisen verotuksen aikakausi.

5. Ihmiset asuvat kodeissa, jotka tarjoavat tilaa katseelle —
sekä silloin kun asukkaat luovat katseensa ikkunasta ulos että
silloin kun ikkunan edessä on verhot. Yhteiskunta turvaa
asunnon jokaiselle perheelle ja jokaiselle yksinäiselle nuorelle.
Niin ikään se turvaa vähintään yhden huoneen jokaiselle
yksilölle ja keittiön jokaiselle taloudelle. Huoneistot ovat
huokeampia, laajempia ja viisaasti suunniteltuja, jokaisessa
on lämmin vesi, kylpyhuone ja puhelin.

Asuntoja on sekä kerrostaloissa että omakotitaloissa, sekä
vuokrattavana että ostettavana, valinnan varaa on runsaasti.
Kaupunkimaisia yhdyskuntia on kaikkialla maassa. Asutus-
keskuksissa yhteiskunta suosii kerrostaloja ja vuokra-asunto-
ja, ja vuokra-asuntoa pidetään asumisen normaalimuotona.
Vuokra-asunnot rakentaa ARAVA, josta on muodostunut
suuri asunnonrakennusrahasto. Yhteiskunta omistaa kaiken
rakennusmaan ja vuokraa tontteja halukkaille rakentajille.
Erityistä asumistukea annetaan niille, jotka työpaikkansa
vuoksi siirtävät uudelle paikkakunnalle. Lapsiperheet saavat
tuntuvan vuokranalennuksen jokaista lastaan kohden, samoin
määrääjäksi ne kodinperustajat, joista kumpikin aviopuoliso
on korkeintaan 29-vuotias. Kodinperustajille annetaan pitkä-
aikaisia korottomia lainoja.

Jokaisessa suuremmassa asuntotalossa on askarteluhuoneet ja kokoontumistilat, myös nuorisolle, Oven ulkopuolella on pihä, pihan tuntumassa on leikkikenttä ja viheralueita.

**Uuden aikakauden asunnot ovat ihmisen arvoisia,
ja jokainen yksilö on asunnon arvoinen.**

6. Viisaan tunnekasvatuksen tuloksena sekä naiset että miehet oivaltavat, että eri sukupuolet ovat olemassa tyydytyksen, onnen ja sopusoinnun aikaansaamiseksi. Sukupuoliroolin toteuttaminen ei enää vaadi kilpailua, pelkoja eikä jännityksiä. Kun naisen sukupuolisen roolin ylikorostaminen on hävinnyt, mies ja nainen tuntevat itsensä todella tasa-arvoisiksi. Kaikki naiset ovat kauniita ja tavoiteltuja, vaikka purkkien määrä heidän pukeutumispöydillään onkin vähentynyt. Lapset syntyvät onnellisina, koska vain tervetulleet lapset synnytetään.

Sen sukupuolikasvatuksen lisäksi, minkä oppivelvollisuuskoulu antaa, käyvät avioliittoon aikovat erityisen avioliittokoulun. Avioliiton ensimmäisinä vuosina osallistuvat molemmat aviopuoliset perhekasvatukseen, jota erilaisina kursseina on jatkuvasti tarjolla.

Monet pariskunnat saavat juhlallisuutta ja seremoniallisuutta avioliittonsa alkamiselle siten, että he hankkivat uskontonsa mukaisen kirkollisen vihkimisen. Virallisesti avioliiton kuitenkin vahvistaa yhteiskunta — sama joka myös antaa avioeron niissä tapauksissa, joissa puolisoiden yhteiselämä

ei muodostu sopusointuiseksi. Väestörekisteriä pitävät valtion viranomaiset, ja uskonnolliset yhteisöt on vapautettu keskitymään niille luonnollisemmin kuuluviin tehtäviin

Uusi aikakausi on terveen sukupuolielämän, perhe- onnen ja sopusointuisten kotien aikakausi.

7. Ihmisiä asuu edelleen sekä maalla että kaupungeissa. Maaseudulla on yhä enemmän samoja mukavuuksia kuin kaupungeissa, kaupungeissa on yhä enemmän viheralueita ja vapaita rantoja. Ihmisestä huolehditaan kaikkialla missä ihminen asuu. Maakunnat tarjoavat runsaita sivistyksellisiä ja sosiaalisia palveluksia, ja synnyinpaikasta riippumatta on kaikkialla yhtäläiset mahdollisuudet koulutukseen, virkistykseen ja taidenautintoon.

Massamuutto on tavallista ja luonnollista elinkeinorakenteen muuttumisen vuoksi ja yhteiskunta suosii sitä antamalla neuvontaa ja taloudellista tukea.

Matkailu, sekä kotimaahan että ulkomaille suuntautuva, on loma-aikojen suosituin harrastus. Ihmiset matkaillevat syventääkseen näkemyksiään ja laajentaakseen mielikuvituksensa piiriä. Yhteiskunta auttaa heitä näissä pyrkimyksissä. Ulkomaan matkailun, joka merkittävältä osaltaan on ulkomaisten kulttuurisuhteiden luomista ja ylläpitoa, hoitaa kokonaisuudessaan valtion matkatoimisto.

Auton hankkiminen jokaiseen talouteen on tehty mahdolliseksi, ja sängen monet ovat käyttäneet tätä mahdollisuutta hyväkseen. Samalla auto on menettänyt merkityksensä sosiaalisen aseman ja kilpailun symbolina. Kukaan ei pyri autollaan asutuskeskusten cityalueille. Siellä huolehtivat ihmisten kuljettamisesta kunnalliset liikennelaitokset, joiden palvelukset ovat ilmaisia. Autot pysäköidään cityn ulkopuolelle, cityn torit, aukiot ja kadunvarret ovat saaneet takaisin luonnollisen kauneutensa.

Uusi aikakausi on henkisen, ruumiillisen ja maantieteellisen liikkuvuuden aikakausi.

8. Vapaa-aikaa on runsaasti, ja mitä runsaammin sitä on, sitä useammat käyttävät sen arvokkaisiin harrastuksiin, koska he oivaltavat, että vapaa-ajan tarkoituksena on elämän rikastuttaminen. Vapaa-aikoinaan ihmiset syventävät maailman-kuvaansa ja hankkivat mukanaolon, yhdessäolon ja elämisen kokemuksia. Kenenkään ei tarvitse myydä vapaa-aikaansa.

Yhdyskunnat on suunniteltu siten, että ne tekevät harrastukset mahdollisiksi ja suosivat niitä. Ensimmäisen kulttuuritalon muodostavat koulujen tilat, jotka ovat harrastuksille ja yhdessäololle avoinna myös iltaisin ja vapaapäivinä. Eri-laiset harrastuspiirit kokoontuvat kouluilla, siellä on myös kirjasto, musiikkiarkisto ja musiikkisali, elokuvateatteri elokuvakerhoja ja studiateatteri näyttelijäkerhoja varten, niin ikään liikunta- ja urheilutilat, tanssisali ja kahvila.

Suuremmissa yhdyskunnissa on saman periaatteen mukaan rakennettuja varsinaisia kulttuuritaloja, joissa myös annetaan

teatteriesityksiä ja konsertteja. Urheilukentät, uimahallit ja jäähallit ovat välittömässä läheisyydessä, ja nekin ovat sangen suosittuja.

Liikuntatoimintaa hoitaa eduskunnan valvoma valtakunnan urheiluliitto. Valtion rahoittamana toimii myös valtakunnallinen elokuvakerho-organisaatio, jonka tukena on maakunnallisia elokuvakerhoja. Myös teatteria ja musiikkia kohataan on harrastus pysynyt vireänä, kun yhteiskunta on ottanut vastuun sen ylläpitämisestä.

Televisiot kuuluvat jokaiseen kotiin. Katsojat pitävät ohjelmasta. Mainokset eivät enää häiritse, kun niiden tilalla on tv-teatteria ja elokuvataidetta, hyödyllisiä tietoja ja arvokasta ajanvietettä tarjoavia ohjelmia. Valinnan mahdollisuudet ovat suuret, kun kolmen kotimaisen toisistaan riippumattoman ohjelman lisäksi kaikkialle maahan välitetään aina-kin Ruotsin ja Eestin tv-ohjelmat.

Uuden aikakauden vapaa-aika on vapautta paitsi työn sidonnaisuudesta myös arvottomista pakkoharrastuksista, vapautta arvokkaihin harrastuksiin.

9. Jokaisen lapsen ja aikuisen terveydentila on jatkuvan tarkkailun alaisena. Terveys hoidetaan ilmaiseksi yhteiskunnan toimesta, samoin sairaudet, jotka terveydenhoidon ansiosta ovat käyneet harvinaisiksi, ja tapaturmat, joiden torjunta on tehokasta. Tämän on tehnyt mahdolliseksi kansanvakuutusjärjestelmä, joka kattaa kaikki sosiaaliturvan muodot ja suorittaa kaikki hoito- ja lääkekustannukset. Niin ikään se takaa, että perheenhuoltajan kuollessa ei perheen elintaso laske. Vakuutuslaitokset on valtion toimenpitein yhdistetty.

Lääketeollisuus, lääkkeiden jakelu ja kauppa on yhteiskunnan hoidossa. Kukaan ei keinottele toisen sairaudella, ja lopun on myös se tarpeeton lääkkeidenkäyttö, jonka mainonta aikaisemmin aiheutti.

Uudistamalla arvostuksia ja taistelemalla vääriä arvostuksia luovia voimia vastaan yhteiskunta on poistanut useimmat yksilön mielenterveyttä aikaisemmin uhanneet vaarat. Mielenterveyttä hoidetaan yhtä luontevasti ja huolellisesti kuin ruumiin terveyttä.

Uusi aikakausi hoitaa terveyttä, siksi sen hoidettavana on vähemmän sairautta.

10. Kun jokainen yksilö oppivelvollisuutensa aikana saa elävän ja houkuttelevan kuvan yhteiskunnasta, on jokainen 18-vuotias valmis aloittamaan osallistumisensa yhteisten asioiden ratkaisemiseen. Tämä edelleenkin syventää hänen käsityksiään ja lisää hänen aktiivisuuttaan.

Jokaisella äänestäjällä on mahdollisuus valita maailmankatsomuksensa mukainen puolue, olla mukana tämän puolueen toiminnassa ja halutessaan perustamassa uusia puolueita. Poliittisia yksityisryhmiä ja seikkailijoita ei puolueiden perustajina esiinny, koska valtiollisissa vaaleissa vain ne vaaliliitot, jotka koko maassa saavat vähintään viisi prosenttia annetu-

ta äänistä, otetaan paikkojen jakaantumista laskettaessa huomioon.

Yhteiskunnan tehtävien lisääntyessä on virkakoneisto kasvanut. Demokraattisen kasvatuksen tuloksena on siihen vihdoin myös saatu demokraattinen henki. Tätä henkeä pidetään yllä viisaan rationalisoinnin ja demokraattisen vastuunjaon tietä.

Ministeriössä on ministerin lähimpänä miehenä poliittisesti vastuunalainen valtiosihteeri. Hallitseviin kohdistuvalle kritiikille on tehokkaat toimintaedellytykset, kun oppositiolla on oikeus muodostaa varjohallitus, jonka tehtävänä on valtioneuvoston toimenpiteiden seuraaminen ja arvosteleminen.

Paikallishallintoa on syvennetty. Kunnan asukkaiden kiinnostus kunnan asioihin on vahva ja valmius osallistua niiden hoitamiseen suuri. Yli sadantuhannen asukkaan kaupungit on jaettu alueisiin, joiden väestö tuntee voimakasta yhteenkuuluvuutta. Alueiden asukkailla on valta ja vastuu alueen viihtyvyyden kohottamisesta, vapaa-ajan vieton mahdollisuuksien lisäämisestä, alueen kehittämistä koskevien ideoiden löytämisestä jne., ja tätä vastuuta he iloisesti kantavat.

Uuden aikakauden demokraattinen henki on karkottanut yhteiskunnasta byrokraattisuuden hengen.

11. Ihmiset eivät tunne omakseen ainoastaan omaa maataan vaan koko maailman. Missä tahansa he matkustavatkin, he tuntevat olevansa veljien keskellä. Aseistariisunta on aloitettu, mielet ovat toivorikkaita ja turvallisuuden tunne, luottamus pysyvään rauhaan, on vahva.

Yhteistoiminta Yhdistyneiden Kansakuntien piirissä on kehittynyt laajaksi ja luottamukselliseksi. Kaikki kansakunnat luovuttavat saavuttamansa tieteellisen ja teknillisen tiedon YK:n käyttöön, ja YK luovuttaa sen kaikille kansakunnille. Jokainen keskimääräistä kehittyneempi maa luovuttaa määräosan kansantulostaan kehitysmaiden edistämiseen.

Kansainvälinen kulttuurivaihto on vilkasta, se perustuu terveeseen kiinnostukseen toisia kohtaan, erilaisuuden kunnioittamiseen ja haluun ottaa oppia toisilta. Olympian kisoihin osallistuvat kaikki kansakunnat, ja lajien määrää on runsaasti lisätty. Kun kisat seuraavan kerran pidetään Suomessa, niin yleisö iloitsee yhtä paljon jokaisesta voitosta, vaikka vain yksi voittaja on suomalainen.

Uusi aikakausi on kansainvälisen yhteistoiminnan, luottamuksen ja rauhan aikakausi.

Tämä oli kuvaus uudesta, paremmasta maailmasta. Vuonna 1980 se ei enää ole kuva vaan todellisuus. Vuonna 1980 Sinä elät siinä maailmassa. Olet ollut kanssamme sitä rakentamassa, toteuttamassa tätä ohjelmaa.

Nousu edellyttää sisäistä kasvua

Olavi Hurri

Se voimakas teknillinen, taloudellinen ym. kehitys, jonka todistajiksi tänä meidän aikanamme elävät ihmiset ovat joutuneet, on suuresti muuttanut maailmankuvaa. Muutokset ovat tuttuja eikä niitä ole tarpeen luetella. Riittänee, kun tiettyä yleistämistä suorittaen toteaa elämän tänä päivänä olevan meidänkin maassamme aivan oleellisesti toisenlaista kuin vuosikymmeniä sitten. Elintavat ovat muuttuneet elintasossa tapahtuneiden muutosten myötä. Kaksi kolmannesta maailmassa elävistä ihmisistä tosin näkee nälkää, mutta yksi kolmannes eräitä poikkeusryhmiä lukuun ottamatta — joita meidän maassamme on — elää suuresti kohonneen elintason mukaisesti. Yhteydet ja etäisyydet ovat ikään kuin lyhentyneet niin, että matkoja, joita ennen luonnehdittiin pelkääntään kilometrien määrällä, nyt kuvataan niihin käytetyn ajan mittayksiköillä.

On selvää, että tällaiset voimakkaat muutokset ovat vaikuttamassa myös ihmisiin ja heissä tapahtuviin muutoksiin. Yhteiskunta muuttuu maatalousvaltaisesta kaupunkilaistuvaksi. Elämä käy aikaisempaa monitahoisemmaksi, lukuisissa tapauksissa myös ristiriitaisemmaksi. Lisääntyvä hyvinvointi tarjoaa ihmiselle run-

saasti uusia mahdollisuuksia, mutta se myös asettaa hänelle uusia pulmia, joita ennen ei ehkä lainkaan tunnettu. Ihmiset tapaavat toisiaan paljon enemmän ja paljon helpommin, mutta voivat olla toisilleen silti ventovieraita. Elämme monin eri tavoin laajenevan yhteistoiminnan aikaa, mutta monet ihmiset toimivat ja työskentelevät aikaisempaa rajoitetummin vain omaksi hyväkseen tunte-matta vastuuta kanssaihmisistään. Kilpailu elintason aineellisesta kohottamisesta johtaa usein siihen, että henkinen elintasomme jää pahasti jälkeen. Se, että ihminen ei nykyään läheskään aina voi tuntea itseään onnelliseksi, ei ole tietysti mitään uutta. Sitä voi kuitenkin pitää tuon henkisen elintason jälkeenjääneisyyden to-distuksena ja seurauksena.

Jos tällaista taustaa vastaan tarkastelee kansansivistystyön tar-vetta ja tehtäviä tällä 1960-luvulla, niin tulee hyvinkin voimak-kaasti siihen johtopäätökseen, että nyt vasta kansansivistystyötä tarvitaankin. Ihmiset ja yhteiskunnat tarvitsevat sellaista toimin-taa, joka lisää ihmisten mahdollisuuksia vastata ajan vaatimuk-siin ja auttaa heitä soviittaumaan omalla tavallaan ja paikallaan nyt vallitsevaan elämänrytmiin mukaan.

Eräs tehtävävaatimus kaikelle kansansivistystyölle voidaan asettaa tavallista selvemmin. Yleisen, tietojamme ja taitojamme kehittävän työn ohella on lisättävä nimenomaan yhteiskuntatie-touden määrää. Olemme niin lukemattomin eri sitein kiinnitetyt järjestettyyn yhteiskuntaelämään, että meidän olisi siitä myös mahdollisimman paljon tiedettävä. Siksi meidän olisi oltava selvil-lä siitä, miten ihmisten välinen yhteistoiminta on järjestetty, mitä lakeja, säännöksiä, oikeuksia ja rajoituksia siitä on olemassa ja millä tavalla tällaiseen yhteistoimintaan osallistutaan.

Meillä joudutaan tuon tuostakin toteamaan, miten heikolla ta-solla tämä yhteiskuntatietoutemme yleisesti ottaen on. Radion tai television sarjakyselyt asioista, joihin kenen tahansa tulisi osata vastata ainakin lähimain oikein, paljastavat kansalaistemme tie-tomäärän niukkuuden tai rajoittuneisuuden. Tämä ei ole mikään ilkkumisen aihe, eikä se oikeuta pelkästään sormella osoittamaan. Yhtä hyvin se osoittaa, että siinä työssä, jonka tarkoituksena on ollut yleisen kansalaistietouden antaminen, ei ole päästy sellaisiin tuloksiin, joita siltä työltä on syytä odottaa.

Yhteiskuntatietouden lisäämisen tiellä on ollut monia haittoja ja esteitä. Esim. kouluopetuksemme on todettu olleen varsin ra-joittunutta yhteiskuntaopetuksen osalta. Muutoksia on tapahtu-nut jo runsaasti, mutta niihin on varmaan jatkuvastikin varaa. Yhteiskunnallinen kasvatus on usein tuomittu sen vuoksi, että se

METSÄTYÖMIEHISTÄ MERIMIEHIIN

Metsätyömiehet ovat aina kuuluneet TSL:n työn piiriin. Siirtokirjaston kaapit kiertelivät kämpältä kämpälle järjestämässä hyvää luettavaa iltapuhteille. Kuvassa Pudasjärven viime keväisten siirtokirjastopäivien osanottajia (yllä).

Merimiehet opiskelevat kerhoissaan sekä satamissa, että pitkien merimatkojen aikana. Laivoissa onkin hyvä tilaisuus opintokerhojen toimintaan, mutta myös kursseille merimiehet osallistuvat. Tämä kuva on heidän omasta kurssikeskuksesta Suittilan lomakodista.

on leimattu »politiikaksi» siinä kielteisessä sävyssä, joka tällä sanalla varsinkin suomalaisessa yhteiskunnassa on ollut. Nyt ollaan jo herkempiä myöntämään, ettei asioista sillä vältytä, ettei niitä käsitellä. Nuoret kasvavat vuosien mittaan aikuisiksi ja astuvat yhteiskunnan jäsenyyteen myös täysivaltaisina kansalaisina. On luonnollisesti paljon edullisempaa, että he jo etukäteen tuntevat tämän yhteiskuntansa, olkoon sitten kysymys omasta kotikunnasta tai kotimaasta, työpaikasta tai järjestöelämästä.

Koululle asetetaan luonnollisesti suuria vaatimuksia nykypäivän ja tulevaisuuden yhteiskunnassa. Siksi meillä Suomessa koulu-uudistuksen toteuttaminen kuuluu suurimpiin ja ajankohtaisimpiin yhteiskunnallisiin tehtäviin.

Koulu yksinään ei kuitenkaan riitä vastaamaan kansansivistystyöstä, vaan se tarvitsee rinnalleen muita työmuotoja ja työntekijöitä. Ns. vapaa kansansivistystyö on kaikissa maissa näkyvässä asemassa, ja Suomessa tämä työkenttä, jota monissa muissa maissa yleisemmin nimitetään aikuiskasvatukseksi, on niin ikään laaja. Merkittävimmät työmuodot ovat kirjastotoiminta, kansanopistot sekä työväen- ja kansalaisopistot ja erilaisten kansansivistysjärjestöjen toimesta suoritettu työ. Vapaata kansansivistystyötä varten on olemassa koko joukko sitä sääteleviä ja sen työmahdollisuuksia turvaavia lakeja. Kirjastolaki ja laki työväen- ja kansalaisopistoista ovat varsin tuoreita, kansanopistolakikaan ei ole vanha ja opintokerhotoimintaa koskeva on niin uusi, että se on voimassa vasta vuoden 1965 alusta.

Suomessa ja kotoisen työväenliikkeemme keskuudessa olisi syytä enemmän kohdistaa huomiota siihen työhön, jota kansansivistyksen saralla suoritetaan eri järjestöjen toimesta ja niiden keskuudessa. Vapaa kansalaistoiminta sekä siihen liittynyt opinto- ja kasvatustyö on näet erittäin arvokasta, eräässä mielessä nähdäkseni jopa korvaamatonta.

Läntisen naapurimaamme Ruotsin vapaan kansansivistystyön keskeisen osan muodostaa juuri kansalaisjärjestöihin kytkeytynyt

NUORISTA KERHOLAISISTA ELÄKEIKÄISIIN

Nuoret ovat tietenkin mukana opiskelutoiminnassa. Heidän kerkonsa tarvitsevat jatkuvasti opinto-ohjaajia ja niinpä sellaisia koulutettiin viime talvenakin. Kuva on Pajulahden nuorten kerho-ohjaajakurssin päättäjäsillanvieton takkavalkealta (yllä).

Paitsi nuorilla on myös eläkeläisillä vapaa-ajan käytön ongelmia. Kansaneläkkeensaajien Keskusliitto liittyi keväällä TSL:n jäseneksi, ja yhteisen toiminnan alkumerkkinä oli Väinö Voionmaan Opistolla järjestetty eläkeläisten opinto-ohjaajakurssi, jonka osanottajia valokuvaaja on tässä löytänyt tauolta.

opintotoiminta. Siellä sitä pidetään periaatteellisesti niin tärkeänä seikkana, että tämä ajatus on voimakkaasti ilmaistu myös v. 1964 annetussa uudessa kansansivistystyötä koskevassa laissakin. Tämän lain perusteluissa sanotaan yhteenvetona mm., että »kansanliikkeisiin liittyvä kansansivistystyö

1) on tärkeä edellytys objektiiviselle ja mielekkäälle yhteiskuntaelämää koskevalle keskustelulle ja sen avulla voidaan tavoittaa ja vetää mukaan useampia kuin poliitikkojen ja toimihenkilöiden sisärenkaaseen kuuluvat,

2) myötävaikuttaa siihen, että aatteet ja arvot, niin asianomaisessa liikkeessä kuin yhteiskunnassa yleensäkin tulevat eritellen, arvostelun ja uudelleenarvioinnin kohteeksi muuttuvien olosuhteiden pohjalta,

3) luo reaaliset edellytykset yhteyksille ja tiedottamiselle ei ainoastaan jäsenistön ja rivimiesten suuntaan, vaan myös — ja ennen kaikkea — jäsenistä asiantuntijoihin, valtuutettuihin ja päättäviin elimiin,

4) on tehokas väline demokraattisille järjestöille välttämättömässä jäsenistökasvatuksessa ja -aktivoinnissa,

5) luo mahdollisuudet kansanliikkeiden luottamus- ja toimihenkilöiden kasvatukseen ja opastamiseen heidän kahtalaisessa tehtävässään järjestöjensä toimeenpanevina jäseninä ja mielipidejohtajina ajankohtaisissa ja tärkeissä yhteiskunnallisissa asioissa.»

Miten selvästi tuossa onkaan ilmaistu näkemys siitä, mille sijalle ruotsalainen yhteiskunta vapaan kansalaistoiminnan sekä siihen liittyneen opintotyön maansa kansansivistystyössä sijoittaa. Meidän maassamme näihin ajatuksiin olisi hyvin paljon aihetta syventyä. Omasta puolestani näen asian siten, että kotoisen yhteiskuntamme kriisit ja heikkoudet ovat vakava näyte kehittymättömyydestämme ja meidän tulisi lujittaa yhteiskunnallista kehitystä niillä samoilla keinoilla, joita Ruotsissa on kautta vuosien käytetty.

Ruotsissa siis korostetaan keskustelun merkitystä ja siihen osallistuvien piirien laajentamista. Siellä nähdään, että opintotoiminta järjestöissä muodostaa sellaisen omatoimisen kontrollin, joka pitää erilaiset aatteet ja liikkeet ikään kuin ajan tasalla ja yhteiskuntakelpoisina. Siellä tunnustetaan kansalaisten harjoittama järjestö-

toiminta todellakin demokraattisen yhteiskunnan peruskouluksi, jonka työ yhteiskunnan kannalta on elintärkeätä. Meillä tämä tunnustaminen on enemmän juhlapuheasteella. Monissa yhteyksissä yhteiskunta käytännössä suorastaan kieltää sen, mitä juhlapuheissa luvataan.

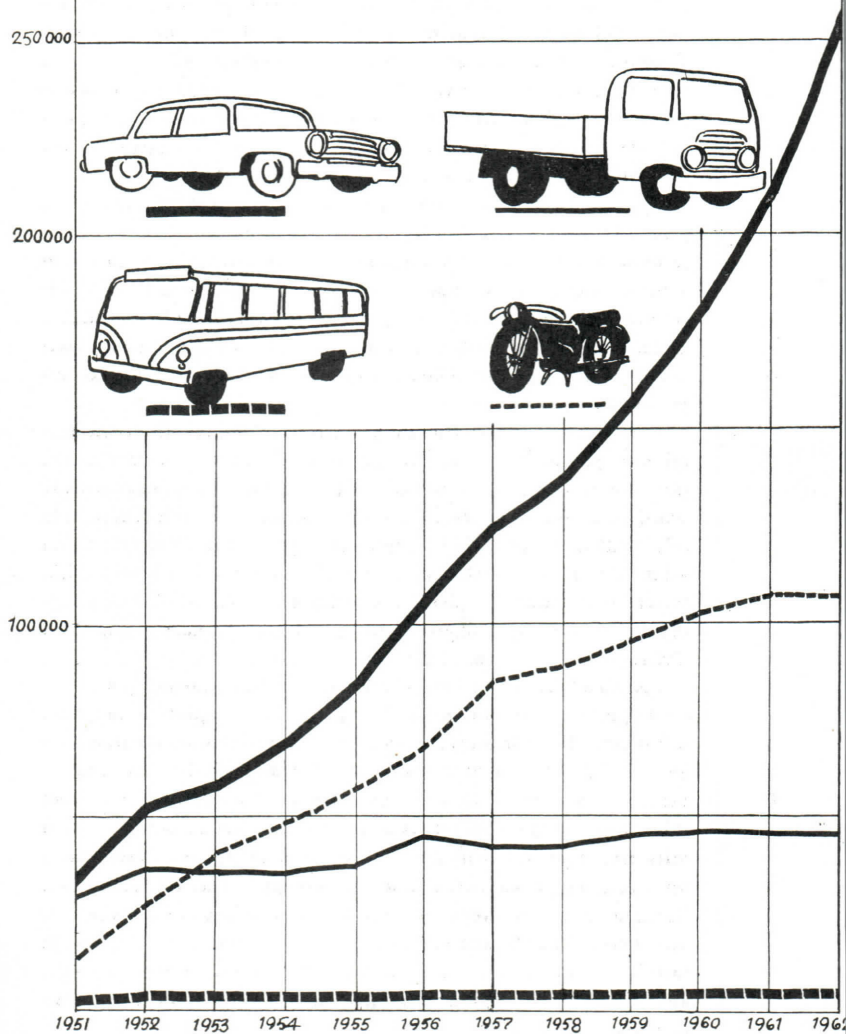
Ajankohtaisena ja tämän 1960-luvun eräänä kaikkein keskeisimpänä kansansivistystehtävänä näen edellä esiin tuoduista syistä opintokerhotoiminnan voimistamisen maassamme. Tätä työtä on harjoitettu jo vuosikymmenien ajan, mutta vaikka se on osoittanut sekä tuloksellisuutensa että menestyksellisyytensä, niin se ei vielä ole päässyt siihen laajuuteen, joka olisi ollut tarpeen. Nyt on vauhtia parannettava. Nyt asia kannattaa ottaa vakavasti.

Opintokerhotoiminta on nykyaikainen aikuiskasvatusmuoto, joka käyttää hyväkseen ns. pienryhmätoiminnan tarjoamia etuja ja hyötyä. Opintokerhoja voidaan perustaa kaikkialle, yhtä hyvin suuriin kaupunkeihin kuin syrjäkyliin. Se voi palvella kaikenikäisiä nuorista vanhuksiin saakka, eri järjestöissä olevia ja eri asioista harrastavia. Se ei vaadi suuria huoneistoja eikä aiheuta runsaasti kuluja. Sillä on paljon sellaisia etuja, joita kaikilla muilla opiskelumuodoilla ei ole.

Yhteiskuntaa hyödyttävän so. yhteiskuntoutta lisäävän toiminnan palvelijana opintokerhotyö lieene vailla vertaansa. Eri järjestöjen keskuudessa se voi koota opintoryhmiä, jotka voivat yhteisen kerhotyöskentelyn puitteissa ottaa keskusteltavakseen ja selvittääkseen juuri niitä kysymyksiä, joista tällainen ryhmä on kiinnostunut. Kun valitetaan, että yhteiskunnalliset aineet esim. työväen- ja kansalaisopistojen toiminnassa eivät »vedä» niin täytyy sanoa, että opintokerhotoiminnassa tätä pulmaa ei ainakaan Työväen Sivistysliiton edustamalla työsaralla ole.

Työväen Sivistysliitossa, joka lähes 70 työväenjärjestöjen yhteisenä opintokeskuksena hoitaa ja organisoii mm. opintokerhotyötä, uskotaan, että opintokerhotoiminta tulee meidän maassamme kokemaan lähivuosina suuren kasvun. Mutta ilmaiseksi se ei tule — tämän nousun puolesta on tehtävä työtä. Voidaksemme rakentaa tulevaisuutemme eheämmäksi ja menestyksellisemmäksi kuin mitä näkymät nykyisillään ovat, on tajuttava, että vaatimuksia on lisättävä ja kasvavat vaatimukset pystyttävä täyttämään. Suomen työväenliikkeen eteneminen on ratkaisevasti sen varassa, miten selvästi se tajuaa tämän etenemisensä vaativat tietojensa ja taitojensa nousua. Se voi hankkia »tietoa taitoa yhteistyöllä», kuten TSL:n opintokerhotoiminnan lisäämiseen kannustava tunnus sitä kehottaa.

LIIKENTEESSÄ OLLEET MOOTTORIAJONEUVOT vv 1951~1962

Urheilun keskusliitot ja valtion tuki

Martti Tynkkynen

Suomalaisen urheilun »kaatumisesta» milloin eteen-, milloin taaksepäin on useiden kuluneiden vuosien aikana puhuttu ja kirjoitettu paljon. Paavo-Suuren aikanaan maallemme luoma maine Pohjolan sisukansasta on päässyt pahasti himmenemään. Urheilullinen menestysksemme kansainvälisillä kentillä ei ole ollut pitkiin aikoihin vakuuttavaa. Joitakin ilonaiheita aina silloin tällöin saadaan ja mikäli tuolloin on kysymys merkittävästä kansainvälisestä saavutuksesta, iloitsee muutoin nykyisellään varsin eripurainen kansamme tuosta saavutuksesta suurinpiirtein yksimielisesti.

Kansamme yksimielisyys — urheilussakaan — ei kuitenkaan aina ole niin luja kuin mitä asiaa tuntematon saattaa kuvitella sen olevan. Yksimielisyyden puute on myös pääasiassa syynä siihen ettei tulostaso pääse kehittymään siten, kuin siihen hyvällä yhteisymmärryksellä olisi edellytyksiä. Jakautuminen useihin eri keskusliittoihin jo sellaisenaan antaa ymmärtää, ettei kaikki ole siten kuin tulisi olla.

Maassamme toimii varsinaisesti neljä urheilun keskusliittoa ja näiden ulkopuolella lisäksi muutamia erikoisliittoja, jotka eivät

kuulu jäsenenä mihinkään keskusliittoon. Erityisesti näiden keskusliittojen esittely on tarpeellista, koska suuri yleisö ei tunne ainakaan kaikkia riittävän hyvin. SVUL-, nykyiseltä nimeltään Suomen Valtakunnan Urheiluliitto — on keskusliitoista suurin, sulkien piiriinsä suurimman osan erikoisliitoista. SVUL:n jäsenmäärä lieene nykyisellään n. 600 000. Jäsenmäärällisesti toiseksi suurin keskusliitto on toistaiseksi TUL — jonka jäsenmäärä on n. 100 000. Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto — TUK ja ruotsinkielisten urheiluseurojen keskusliitto Finlands Svenska Centralidrottsförbund edustavat jäsenistöltään suunnilleen samaa vahvuutta, kumpikin runsaat 50 000 jäsentä.

TUK:n ja ruotsinkielisten seurojen keskusliiton jäsenseurat kuuluvat jäsenenä myös erikoisliittoihin. Täten näiden keskusjärjestöjen urheilijoille on turvattu vapaat kilpailumahdollisuudet ja näin näiden liittojen urheilijat — toteuttaen valtakunnanliitto ajatusta käytännössä — antavat urheilupanoksensa ei yksin omalle liitolleen vaan koko maalleen.

TUL:n osalta on asia toisin. TUL:n nykyisen johdon käsitys urheilusta poikkeaa suuresti normaalista käytännöstä. Aikaisemmin solmitut ja molemmin puolin hyväksi havaitut yhteistoimintasopimukset sanottiin TUL:n taholta yllättäen irti ja tästä alkoi tämän liiton luisuminen poliittisten voimien temmellyskentäksi. Seuraukset nähtiin välittömästi. V. 1957 jälkeen on TUL:sta erotettu tai eronnut kolmattasataa urheiluseuraa, mukana liiton voimakkaimpia seuroja, kuten TuTo, HKT, H:gin Tarmo, HTU, Porin Pyrintö, KTP jne. Nämä seurat erotettiin TUL:sta siksi että näiden seurojen jäsenistö halusi säilyttää seuransa urheiluseurana. Nämä seurat kuuluvat nykyään Työväen Urheiluseurojen Keskusliittoon.

Miksi TUL:n nykyinen johto on tietoisesti johtanut entisen mahtavan järjestön sen nykyiseen alennustilaan, jääköön jokaisen

KTP:n voitokas nappulajoukkue valmentajansa Eero Salon ympärillä Kotkassa. Nappulaliigan mestaruus v. 1964 jalkapallossa ei tullut suinkaan helpolla, sillä turnaukseen osallistui 22 joukkuetta.

TUK:n nuorten ohjaajien kurssin osanottajia Pajulahden Urheilupuiston saunan portaikolla nauttimassa ohjelman lomassa keväisestä auringosta (oik. alhaalla).

omakohtaiseen arvailuun. Selvää kuitenkin on, ettei TUL:n urheilullinen merkitys vastaa lähestulkoonkaan sille viime vuosina eräiltä tahoilta osoitettua huomiota. Ei voi vaitiollen sivuuttaa sitä tosiasiaa että esim. valtiovallan taholta osoitetaan TUL:lle siinä määrin huomattavasti vuosittaista toiminta-avustusta, että näiden varojen turvin niitä oikein käyttämällä olisi mahdollisuus kouluttaa ja valmentaa kokonaan toisenlaisiin tuloksiin yltäviä urheilijoita kuin mitä nykyisellään on asianlaita. Tarvitsee vain luoda silmäys esim. yleisurheilussa TUL:n v. 1964 mestaruuskilpailujen tuloksiin ja nähdään mitä luokkaa ne ovat. Vertailuna voidaan vielä mainita että 1950-luvulla vallinneen yhteistoiminnan aikana TUL asetti yleisurheilumaajoukkueeseen runsaan kolmanneksen. Viime vuosina on tuskin yhtään TUL:n urheilijaa päässyt maajoukkueeseen oikeuttavaan tulokseen. On tässäkin yhteydessä täysin aiheellista kysyä miksi valtiolta osoittaa kansan yhteisesti kokoamista, urheilutarkoituksiin varastusta määrärahasta TUL:n toimintaan näin huomattavia avustuksia tietoisena, ettei nämä varat palvele kuin vähäiseltä osaltaan urheilua.

TUL:n eristäytymisestä huolimatta maamme urheilu on menossa parempaan suuntaan. Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto on tehnyt ja tekee jatkuvasti parhaansa oikean urheilukasvatuksen avulla tason nostamisessa. Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto on perustamisestaan lähtien viitoittanut toimintansa vapaan urheilutoiminnan linjalla. Yhteisymmärryksessä toisten samaan päämäärään tähtäävien urheilujärjestöjen kanssa on jo voitettu paljon, mutta vielä nykyistä paljon parempaan on mahdollisuuksia. Kansamme urheiluperinteet velvoittavat jokaista urheilun parasta tarkoittavaa yksilöä antamaan oman panoksensa siihen työhön, jonka avulla meillä on mahdollisuus säilyttää maamme maailman kartalla siten kuin suuret urheilulähtetiläimme ovat sen sille aikanaan juosseet.

TUKn naisvoimistelu on korkeatasoista. Tämä on tunnustettu useilla ulkomaanmatkoillakin. Kuvassa TUKn voimistelujoukkue lähdössä Berliiniin kesällä 1964 (oik. ylhäällä).

TUKn terveysurheilutoimikunta kokouksessaan tarkastelemassa »Ulkoillen terveyttä»-terveysurheilun toimintanäkymiä.

KIRJOJA

syksyllä 1963

KIRJOJA

keväällä 1964

AARNE LAURILA

Muuan katsauskauden tietokirjoista kävi käsiksi pääaseikkoihin: Rachel Carson puuttuu »Äänettömässä keväässä» niihin menetelmiin, joilla ihminen taloutta tehostaessaan uhkaa luonnon tasapainoa. Kotimaassaan Amerikassa kirja nostatti pitkät puheet rohkeudellaan; Suomessa siitä ei puhuttu niin paljon kuin olisi pitänyt. F. L. Boschken »Luominen ei ole päättynyt» käsitteli elämän syntyä ja jatkumista. Vuoden luonnonkirjoja olivat myös MacDonaldin »Lähellä nollapistettä», Lovellin »Avaruuden tutkimus», Mooren »Tähtitaivas», Raitasuo »Elämää vaistojen varassa» ja Bergsoen »Kemiaa toisin kuin tavallisesti», matkakirjoja taas mm. Jörn Donnerin »Raportti Tonavalta», kriittinen luonnehdinta entisen Itävalta-Unkarin menneisyydestä ja nykyisyydestä. Päivänpolitiikkaan veivät myös Huovisen ja Siikalán »Maailmanpolitiikan kasvot» ja Albert Luthulin »Päästä minun kansani», hieman kauemmaksi Shirerin »Kolmannen valtakunnan nousun ja tuhon» II osa. Aulis J. Alanen käsitteli Suomen historiaa vapaudenajalla. Sylvi-Kyllikki Kilpi muisteli lapsuuttaan ja nuoruuttaan Sörnäisten tyttönä, Ruotsin entinen Moskovan lähettiläs Vilhelm Aarsaarson vuosia Stalinin varjossa, Igor Stravinski yleensä menneisyytään. »Yhteiskuntatieteiden käsikirja» on vankka haku- ja määritelmäteos niinkuin tietysti ovat myös molemmat suuret tietosanakirjat, Iso ja Uusi, joiden ilmestyminen jatkui. Michel Ouis t osoittautui palavaksi hengenmieheksi »Rukouksissa elämän arjesta». Terävää ranskalaista ajattelua edusti myös Teilhard de

Chardinin »Tapaus ihminen». Arnkilin ja Eskolan »Ihmisestä on kysymys» vilpiton vaikka kirjoitustavaltaan vaatimaton kirja vastasi tuhansien ihmisten selvittelyn tarvetta, Raoul Palmgren käsitteli maailmankirjallisuuden tulevaisuuden kuvitelmia »Toivon ja pelon utopioissa». Nykykirjallisuuden oireellinen tekijä N a b o k o v kirjoitti nykykirjailijoita kiinnostavasta Nikolai Gogolista, miellyttävistä viihderomaaneista tuttu Henri Troyat Dostojevskista, Tyyne Tuulio nuoresta Maila Talviosta, Eino Salmelainen Tampereensa kahdesta teatterista. N.-B. Stormbom kuvaili Väinö Linnaa, Timo Tiusanen kokosi esseitään.

Vuonna 1964 suomennettiin myös Sigmund Freudin »Johdatus psykoanalyysiin.»

Runoja

Tietokirjojen todellisuudesta runojen todellisuuteen siirtyesämme toteamme Elina Vaaran tehneen »Mimerkissä» laajan kokeen kansanrunon muotojen käyttämiseksi. Lassi Nummi sai viimeinkin valmiiksi kokeen hänkin ja »Kuusimittaa» nousi vuoden ansiokkaimpien runokirjain joukkoon. Tyyne Saastamaisen kokoelmassa »Jokainen vuodenaika» kuvastuivat ajoittain järkyttävällä tavalla tekijän persoonallisuuden kivut ja murrumat. Väinö KIRSTINÄ sai lukijakunnan vakuuttuneeksi lahjoistaan nimenomaan kokoelmalla »Puhetta», jonka rinnalle tuli myös »Hitaat auringot». Sen sijaan jo muutaman kokoelman ajan kestänyt Aila Merilodon murros ja epä tietoisuus näytti jatkuvan teoksessa »Asumattomiin». Pitkään vaiennut Elisabet Laurila julkaisi kokoelman »Yön juhla», lämpöisen runon kasvattelijai Maija Pentikäinen »Rakeet».

Kotimaisen proosan

aloitti syksyllä 1963 Maria Jotunin »Huojuva talo», muhkea kuvitelma pahuuden vyöryistä eräässä avioliitossa. Siellä täällä tapasimme tutun, taidoiltaan pistämättömän realistin, mutta tässä teoksessa realismin yläpuolelle nousevat suuret kuvitelmat ehdottomasti hyvyydestä ja pahuudesta. Itse asiassa Jotuni käsitteli samat aiheet tiiviimmin jo näytelmässään »Klaus, Louhikon herra». Nykykertojaimme parhaimmistosta julkaisi Veijo Meri »Peiliin piirretyn naisen», vahvan tutkielman toisaalta erään taiteilijan vanhenemisesta, toisaalta nuoren miehen muuttumisesta lyhyen, mutta täyden ajan kuluessa; Eila Pennanen taas hilpeän

ja totisen kuvauksen nuoresta naisesta, joka aina lipsahtelee elämässä, milloin omaa saamattomuuttaan, milloin maailman tylyyden vuoksi. Pennasen tuttuun tapaan lujatekoisen kirjan nimi oli »Mutta». Eero Hietala, jolta »Pilvestä» saakka on jo vuosikaudella odotettu hyvää kirjaa, näytti »Pakkosumassa», miten suomalaisten kirjailijain vuosikymmeniä harjoittama maalaisten pikkuseikkojen realismi yhä vie tuloksiin, kun on valpas mies asialla. Kalle Päätaalo jatkoi koillisen kuvauksiaan »Myrskylä Koillismaassa». Kirja kirjalta kouliintunut Päätaalo ei kuitenkaan ole näissä laajoissa sosiaalihistoriallisissa maalauksissaan tuntunut niin omaperäiseltä kuin esikoisessaan »Ihmisiä telineillä». Pohjoisen hartaan runoilijan A. E. Järvisen viimeiseksi kirjaksi jäi »Särkyvää kirkkautta». Pentti Holappa ei »Perillisen omaisuuksissa» päässyt vapautumaan, mutta kiinnostavuutta ei tältä kokeen kuvaukselta puuttunut — tehtailija kokeilee ihmisellä ottamalla perilliseen vahtimestarinsa pojan. Matti Hälli sen sijaan eli »Ruottinojan auringossa» pakottomammin kuin esim. edellisessä kirjassaan; Hailuodossa ollaan nytkin, mutta nyt samantapaisella hyvällä mielellä kuin Seppänen myllytuvassaan. Kaikki lukijat eivät kuitenkaan lie päässeet kunnolla sisälle tähän murteiseen maailmaan.

Leo Kalervon ilmeisenä tavoitteena »Tytössä, pojassa ja voileivissä» oli kertomatavan keventäminen. Sekä Eeva-Liisa Manner Anna Septemberinä että Marko Tapio omalla nimellään päätyivät suorastaan dekkariin, edellinen (»Oliko murhaaja enkeli?») vielä kujeillen. Martti Joenpolven »Roomalaiset kynttilät» osoitti mielitekoa muuttumiseen, mutta ei vielä tuloksia. Kaikkein sympaattisimpia vuoden kirjoista oli tamperealaisen Tauno Kaukosen esikoinen »Klaani», rehevä ja moraalinen rikollisuuden kuvaus. Samoin Eino Kauppalalla tuli julki-suuteen valmis kirja kainalossaan, Kaukosta rohkeammin hän »Muukalaispassissa» Ruotsin suomalaisten seurassa vielä irtaantui realismistakin. Kauko Allolla, Pekka Kejosella ja Eino Säisällä näytti kaikilla olevan hyviäkin edellytyksiä kirjoittamiseen. Ensi yrityksellään niitä käytti harkituimmin Aalto »Mieheessä ja myllynkivessä». Kejoseen kenties kerran vielä närkästyttään kun häntä huomataan lukea, mutta nyt närkästyttiin Paavo Rintalaan. »Sissiluutnantti» ei alunpitäen ole ollut vahvinta Rintalaa, mutta kenraalisto kuulutti sen kauheaksi ja niin päästiin lehtisotaan satureiden ja heidän naistensa moraalista; Linnan aikanaan nostattamat mielipiteet olivatkin jo rauhoittuneet mahtaviksi kiitoksen mainingeiksi.

Sesongin iloisin ja ehkä älyllisinkin suomalainen kirja oli *Ori-gon »Siveyden alkeet»*. *Anna U n g e l o n »Kehtolaululla rajalla»* ja *Merja O t a v a n »Kävelyilloilla»* oli puhtaitten tunnelmien arvoa.

Käännöskirjallisuutta

ilmestyy nyt paljon tasaisemmin usealta kustantajalta kuin ennen. Uusien ja pienten kustantamojen rynnistys on pakottanut vanhat ja suuretkin entistä valppaammaksi ja niin jotkut kansainvälisesti kohutut kirjat kääntyvät suomeksi sukkelaan. Klassikoiden puolella katsauskautemme ei ollut kehuttava, mutta tulivatpa sentään ainakin *I b s e n i n* valitut draamat useana niteenä, *Sal-lustiusta* ja *Cornelius Neposta*, *Nietzschen »Iloinen tiede»*, *Baudelairen »Pariisin ikävä»* sekä *Twai-nin »Matkakirjeitä maasta»* ja *»Mississippi-virralla»*. *Theodor Stormin »Aaveratsastaja»* ja *Robert Musilin »Oppilas Tör-lessin harhapolut»* kuuluvat nekin samaan korkeaan säätyyn. Tam-men *»Omnibus»*-sikermissä oli tietysti myös klassillisia kohtia. *Albert Camus* oli esseistinäkin tervetullut. Hänen kirjansa ta-valla, vaikka toisilla linjoilla, merkitsivät myös *Baldwinin »Mene ja kerro se vuorilla»* sekä *»Ensi kerralla tulta»* ja *Huxleyn »Elämän kontrapunkti»* ja *Ehrenburgin* jatkuvat muistel-mat puheenvuoroja nykymaailman aatteellisissa keskustelussa. Neuvostokirjallisuudesta saatiin *Ehrenburgin* lisäksi myös *Jev-tušenkon ym. »Kananjumala»* sekä *Jevtušenkon »Olen vaiti ja huudan»*, *Paustovskin »Valkoista kultaa»*, *Aimatovin »Džanilja»*, *Tendrjakovin »Tuomio»* sekä *Solženitsynin »Ivan Denisovitšin päivä»*. *Tzekki Otčenášekin »Romeo ja Julia ja pimeys»* oli kirkas kirja surusta. *Claude Simonin* sotakirja *»Flanderin tie»* puolestaan sytytti esteettisiä kahakoita suomalaisissakin lehdissä. *James Jonesin »Ohut punainen vii-va»* kuuluu harvojen kunniallisten amerikkalaisten sotaromaanien joukkoon. *Lo-Johanssonin* hurmiossaan oikeastaan yksi-toikkoiseen *»Onneen»* ei sensuuri sentään iskenyt. *Oscar Parlandin »Härän vuodet»* oli omaperäinen ja vahva maalaus veljesso-dastamme. *Martinsonin »Aniaran»* käänsi Aila Meriluoto.

Intialainen Juho Savion tulkitsema eepos *»Mahabharata»*, *Elna Vaaran* tekemä *Danten »Jumalaisen näytelmän»* kään-nös sekä *Matti Rossin Lorcän* runojen suomennokset osoittivat, että meillä ollaan valmiita ponnistelemaan myös eri aikojen klassil-lisen runouden hyväksi.

Sillanpää

ja tavalliset

ihmiset

AARNE LAURILA

Vähäväkisistä ihmisistä Sillanpää mieluummin kirjoitti. »Halu pitää toisten alakynteen jääneitten puolta ja paljastaa heidän köyhäksi luultuun elämäänsä sisältyvää kauneutta, ne olivat ensimmäisen innoitukseni lähteet ja ovat sellaisina pysyneetkin. Se on ollut minun taiteeni tarkoitus ja moraali,» hän ilmoittaa. Voimallisimmin hän tietenkin on työskennellyt romaaneissaan ja novelleissaan, mutta Sillanpää ei kaihtanut myöskään tuloa lehtien palstoille pudottamaan mielipiteitään joskus hyvinkin tiukkana. Hän kirjoitti mm. Suomen Sosialidemokraattiin, Kansan Lehteen, Työväen Joululehteen, Elantoon, Kuluttajaan.

Sillanpäälle oli kehityksen ajatus keskeinen. Työväestä oli hänen mielestään vapaata: omistaminen ei ahdistanut sitä niinkuin muutamia muita ryhmiä. Iso Eemeli kirjoitti tämän takia usein voittoan:

»Suomen työväen valveutunut pääosa tunnustaa olevansa sosiaalidemokraattista. Me emme siltä vaadikaan muuta kuin että se sananmukaisesti sitä on — siis vaistoiltaan sosiaalista ja mielenlaadultaan demokraattista. Ne ovat korkeita kansalaishyveitä — ja Suomen kansalla on se onni, että se on saanut ne veren perintönä kautta historiansa.» (1937)

Sillanpäälle oli kyllä selvää, mitä arkinen elämä edellyttää: tarvitaan lämpöä ja ravintoa. Mutta yhtä selvää hänelle oli, ettei vain tähän voida pysähtyä:

»Ihmiskuntaan kuuluvaisuutta minä kumminkin tahtoisin Suomen työväelle erikoisesti teroittaa. Se voi näin keveästi sanottuna tuntua vähäpätöiseltä asialta. Lakon päättymisen edulliseen sopimukseen, palkkojen kohoaminen ja elintarpeitten helpponeminen, ne ovat tuhansien mielestä noin häthätää paljon tärkeämpiä kysymyksiä. Ihmiskuntaan kuuluvaisuus' — totta kai minä siihen kuulun ja tuntuu mukavaltakin, kun joku juhlapuhuja puheensa loppupuolella, omasta taidostaan liikutettuna ja ääntään alentaen, siihenkin viittaa. Mutta elämisen arkipuolella, sen ponnistuksissa ja vastoinikäymisissä, sen useinkin tympäisevässä tyhjyydessä on tuollainen lause yhtä tehoton kuin nuoren papin imelä saarna. Ja kumminkin siihen sisältyy kaiken ydin, kaikkein kysymysten kysymys. Jokaisen yksilön arvoitus on arvoiteltavissa vain koko ihmiskunnan suuren arvoituksen yhteydessä. Ja toisaalta on nautettavaa ja turhanaikaista, jos nykyaikainen täysijärkinen ihminen vielä kypsällä iälläkin väittää, ettei hän siitä koskaan minään elämänsä hetkenä vähääkään piittaa.» (1924)

»Kehittynyt ihminen ei voi eikä hänen sovi tylsästi sivuuttaa noita kaikkein kysymysten kysymyksiä: — Mitä elämä on? — mistä se tulee? — minne se menee? — ja: mikä on sen tarkoitus? Nuo sivuuttamattomat jylhät kysymykset muodostavat niin sanoakseni sen ihmiskunnan yhteiskohtalon, joka pohjimmaltaan, kaikista toisarvoisista eroavaisuuksista huolimatta, sitoo koko ihmiskunnan, olleen, nyt olevan ja vasta tulevan ihmiskunnan ja koko elämän — yhdeksi yhteydeksi. Kaikki inhimillinen toiminta, taistelu ja pyrkimys menettää järjellisen oikeutuksensa, jollei se tunnusta liikkeelle paneviksi voimiksi noita suuria peruskysymyksiä. Ihmiskunnan suurimpia, sen ydinjoukkoa ja varsinaisia edustajia ovat ne, jotka ovat saavuttaneet suurimman vapauden. Ja

suurimman vapauden ovat saavuttaneet ne, jotka ovat sen saavuttaneet noihin suuriin kysymyksiin nähden.» (1924)

Kun maailmassa kerran kaikki olemme yhdessä veneessä — tämän Sillanpää sanoi vuosikymmeniä ennen atomipommien uhkaa — voi rakentua yhteyksiä kansalaisesta kansalaiseen ja kansasta kansaan:

»Se, joka jotakin rakastaa, hän kunnioittaa toisen samanlaista tunnetta. Näin syntyy solidaarisuus kansalaisten kesken ja näin on kerran syntyvä solidaarisuus kansakuntien kesken. Sen toistaiseksi etäisenä edellytyksenä on rakkaus ihmisyyttä kohtaan sinänsä, toisin sanoen sen etujen yhteisyyden enemmistöinen tajuaminen — tällä pienoisella Maan pallerolla. Rakastan isänmaatani, koska uskon sen terveeseen kehityskykyyn — ja jos sen on oman tautinsa tai toisen käden kautta kuoleamalla kuoltava, uskon sen hengen kuolemattomana jäävän vaikuttamaan ihmiskunnan etäisen yhteisen päämäärän hyväksi.» (1936)

Sillanpään seurassa tulee jotenkin lämpöinen olla. Saa sen vai kutelman että tuo mies näki ja näkee väärän läpi toteen ja hyvään saakka ja lukijan mieli kevenee:

»Siellä täällä maan pinnalla istuu ja häärii noita ihmisiä, joita lyhykäisesti voisi nimittää vaikkapa rehellisiksi. He ovat eri asemissa ja heidän kaipauksensa aste on hyvin erilainen; toiset ovat vielä laaksossa, toiset muodostavat huippuja, kirkkaita huippuja. Noita huippuja katselevat joukotkin joskus huvikseen, kun heillä on siihen mukava tilaisuus. Mutta nämä hiljaiset rehelliset ovat ne, joiden toten ihmisyyys elää. 'Suurten maailmantapausten', kuten maailmansotien, aikana, jolloin raa'at pohjamassat liekuttelevat omia laineitaan ja nostelevat omia sameriaita huippujaan; jolloin typeryys saavuttaa arvokkaan juhlallisuuden ja typeryyden narrit kunnian kruunun; silloin vaikenevat rehelliset. Heidät joko ammutaan tai ajetaan maanpakoon tai tukkii heidän suunsa hetken hapan vaahto. Mutta heidän sydämensä värisevät silloinkin ihmisyyden ikuista kaipausta, meluun menehtyessäänkin he jättävät jälkeensä hiljaisuuden siemenen. Ja niin mennään eteenpäin.» (1921)

F. E. Sillanpää puhui usein samaan suuntaan kuin Toivo Pekkanen.

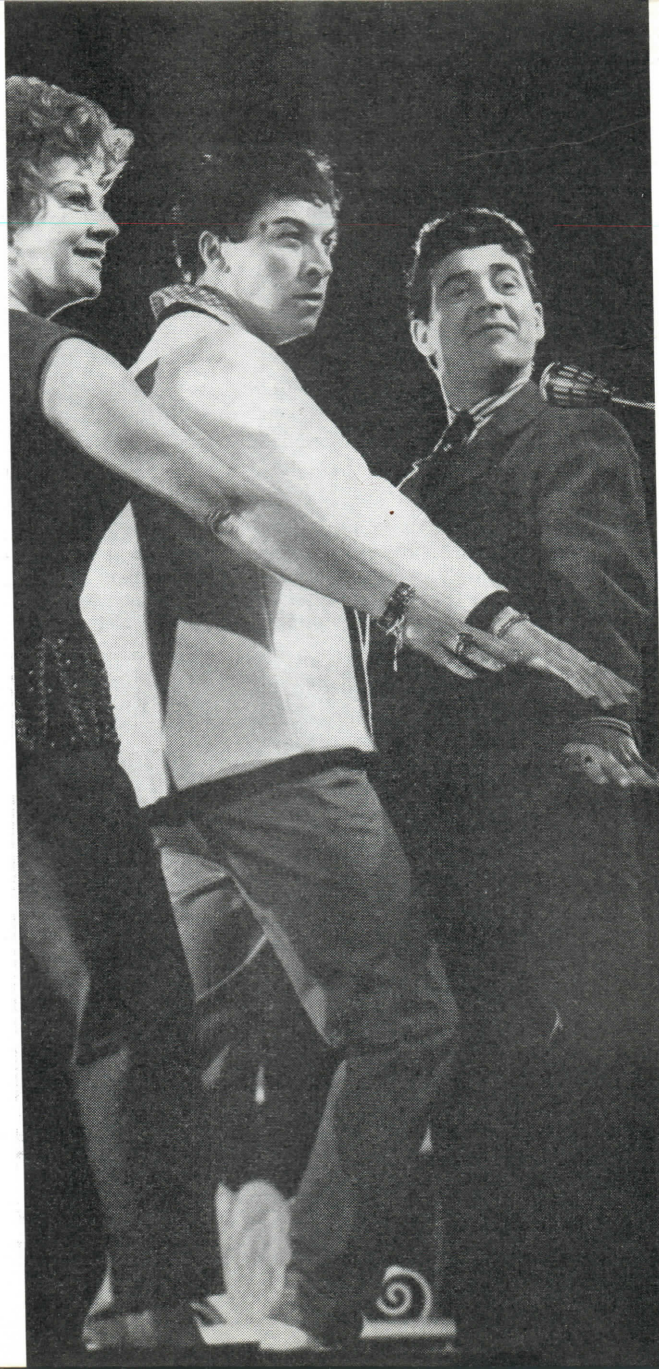
Teatterivuosi

1963 – 64

SHAKESPEAREA

Tänä vuonna on juhlistu Shakespearen 400-vuotispäivää. Kun teatterineuvos Wilho Ilmari sitten heinäkuussa luennoi yleisön teatteriseminaarissa Shakespearesta, hän arvioi kaikkien tärkeimpien tšekäläisten juhlaesitysten epäonnistuneen. Tosiaan ei Kansallisteatterin *Macbeth*, ei Kansanteatteri-Työväenteatterin *Othello* eikä Ruotsalaisen teatterin *Hamlet* muodostaneet juhlailltoja, sillä milloin rasitti perinne, milloin uudistushalu, milloin esittäjien keskinäinen sopeutumattomuus. Kenties saavutettiin suhteellisesti korkeampia tuloksia maakunnissa, missä *Loppiaisaatto* ja *Windsorin iloiset rouvat* olivat suosittuja juhlanäytelmiä, edellinen esitettiin Vaasassa, Varkaudessa ja Lohjalla, jälkimmäinen Kotkassa ja Porissa. Harvinainen *Hairauksia* nähtiin Raumalla. Kouvolan Teatterin aktiivinen ja myös tuloksellinen johtaja Martti Kainulainen uskaltautui *Othelloon* ja Kansallisessa otettiin syksyllä *Äkäpussi* Jouko Paavolan johdolla teatterihistoriallisena leikkinä. *Miten haluatte?* kysyi Kari Salosaari Tampereen Teatterissa eivätkä vastaanottajat halunneet Shakespearen komediaa Salosaaren lailla, kenessä liekin ollut vika. Kuopion tarmokas Tauno Lehtihalmes uskaltautui uudessa talossa peräti *Myrskyyn* Helsingiläisten juhلاميelen pelasti Peter Brookin johtama kuninkaallisten englantilaisten *Kuningas Lear*, missä teksti oli vammattomana näyttelijäin vallassa ja missä joka roolitulkintaan oli riittävän sisäinen kate. Juuri näillä kohdin meikäläiset esittäjät usein uupuvat.

Ernst Bruun Olsenin ja Finn Savern »Teinirakkautta» oli Tampereen Työväen Teatterissa tiukkaa ajan kritiikkiä. Tässä ovat Sylvi Salonen Maggiena, Veijo Pasanen tähti-Billynä ja Nisse Rainne Tommyna. Musicalin ohjasi Eugen Terttula.

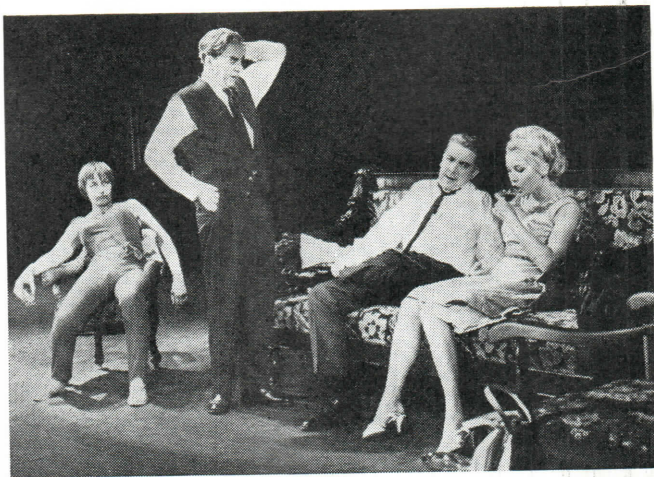

SUOSITTUJA

Shakespearen ohella olivat tavallisia kirjailijoita Suomen näytämöillä nyt Inkeri Kilpinen, Lauri Leskinen ja englantilainen Willis. Kilpisen *Tuntematon potilas* kävi farssina kyllä laatuun eikä kirjoittajalla suinkaan ole politiikasta »sellaista roskaa!» -käsitystä niinkuin yksi ja toinen epäpoliittiseksi julistautuva katsoja uskoi hänellä olevan. Kantaesitys oli Kansallisessa. Leskisen sympaattisessa *Läpikäytävässä* on tilaisuus tunnelmalliseen mietiskeleyn, jota meillä osataan. Willisin *Nainen aamutakissa* tapahtui kodin piirissä ja siinä vaihtelivat iloiset ja totiset vivahteet — tähän usein miellyttää. — Kovasta lippujen menekistä päätellen kiinnostaa meitä myös suorasukaisuus, mitä Edgar Albee osoittaa amerikkalaisen (ja yleensä länsimaisen) arvojärjestelmän tutkimuksessa *Kuka pelkää Virginia Woolfia?* Varmaan joku tuli

Helsinki ja nimenomaan Sörkka sai oman musiikkikomediansa Marja Rankkalalta, Arthur Fuhrmannilta ja Ritva Arvelolta. Pikkuisena Vieno Vainikaisena on tässä Marjatta Kallio, hartaana runoilijana Sakari Halonen. Esitys tapahtui Kansanteatteri-Työväenteatterin kolmannella näyttämöllä, työväenopistossa.

»Kuka pelkää Virginia Woolfia» Kansallisen pienellä näyttämöllä osoitti vaateliaan tekstin kypsää käsittelyä. Tästä kuuluu kiitos Witikalle ohjaajana sekä Marja Korhoselle, Tea Istalle, Joel Rin- teelle ja Pentti Siimekselle näyttelijöinä.

Kansalliseen, Kuopion Yhteisteatteriin ja Kotkan kaupunginteateriin kuulemaan ruokottomuuksia, mutta toivottavasti muutakin välittyi vastaanottajille. Esim. Kansallisen tulkinnassa olivat taitavat ja vahvat esittäjät liikkeellä: Jack Witikka, Marja Korhonen, Tea Ista, Joel Rinne ja Pentti Siimes. Toinen tunnettu nyky- näytelmä, Ionescon *Kuningas kuolee*, sen sijaan jäi ongelmaksi. Tässä hiljaisessa ja myös huvittavassa runoelmassa ei sinänsä pitäisi oleman mitään kummaa, mutta esitettäväksi ei se vähällä suostu. Ionescoa katseltiin myös Lahdessa, Turussa ja Helsingin Ruotsalaisessa. Tampereen Teatterissa sai uusi näytelmä paljolti tilaa: Koppitin *Isä, isä rukka*, Pinterin *Talonmies* ja Dürrenmat- tin *Herra Mississippin* avioliitto. Pinteriä oli myös Ruotsalaisessa Teatterissa ja Ylioppilasteatterissa sai sananvuoron Jean Tardieu, uusia ilmaisukeinoja laajalti kokeillut kirjailija.

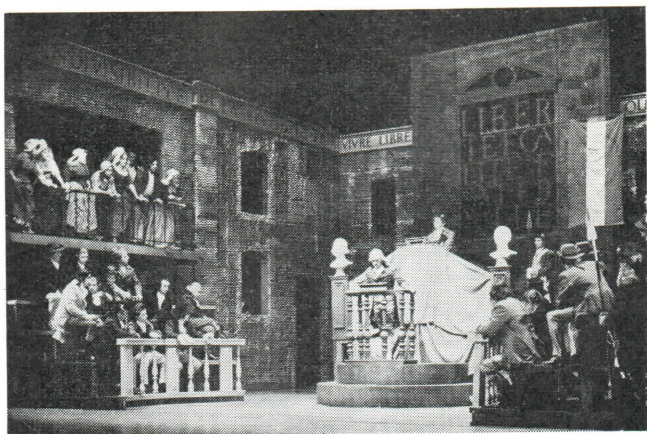
TUOREITA KLASSIKOITA

Keskele varsinaisia uutuuksia tuli nyt ensi kerran suomalaisten kuultaviin Kansallisessa toista sataa vuotta vanha Büchnerin *Dantonin kuolema*, minkä ohjatessaan Ralf Lnågbacka näytti olevansa jo aika poika. Näytelmä on hämmästyttävä vapautuneisuus- dessaan, tehokas iskevyydessään, maalauksellinen realismissaan.

Kaikkien näyttelijäin voimat eivät riittäneet tavattoman nopeihin ilmeiden vaihteluihin, mutta nimenomaan Jussi *Jurkka* Robespierrena esiintyi loistokkaasti. Eri aikojen klassikoita olivat myös Molière (*Luulosairas*). Ruotsalaisessa Erik Lindströmin näyttäessä taas kerran mikä näyttelijä hän on, Lorca Ylioppilasteatterissa, Gorki (*Pohjalla*) Jyväskylän kaupunginteatterissa, Gogol (*Reviisori*) Kuopiossa ja Brecht — Kansallinen puri varhaista *Mies on mies* -näytelmää, mutta ei saanut kiinni, kun taas Matti Tapion johtama Jyväskylän kaupunginteatteri pystyi eräisiin osuihin välähdyksiin *Sdvejkin* käydessä toista maailmansotaa.) Lahtelaiset ja kouvolaalaiset esittivät dramatisoitua Dostojevskia, *Vanhan ruhtinaan rakkauden* ja *Kellariloukon*. Kuopiossa oli ohjelmistossa Gogolin *Reviisori* Mikko Niskasen tulkintana (tämä Venäjällä opiskellut filmimies vieraili myös Jyväskylässä, hänen tekoaan oli Pohjalla) ja Turun Kaupunginteatterin parhaita töitä loi Aino Mattila, niinikään vierailijan, ohjaama Ibsenin *Villisorsa*. Eugen Terttulalla oli Eugen O'Neiliin *Kovaosaisten kuutamoon* mm. sellaiset vahvat näyttelijät kuin Sylvi Salonen ja Veikko Sinisalo: Terttula joutui tänä vuonna vastaamaan Tampereen Työväen Teatterin kokonaisuudesta. Matti Aro koetti nostaa supisaksalaisen Carl Sternheimin *Housuja* teatterihistoriasta ajankohtaiseksi yhä päteväksi satiiriksi mutta teatterihistoriaksi komedia jäi, kylläkin eloisaksi. Paljonkin leppoisampaa — vallan tunnelmallista — yhteisön kuvausta harjoitti Vaasan Suomalainen Teatteri esittäessään Wilderin *Meidän kaupunkimme*. Oscar Wilden *Ihanneaviomies* esitettiin Kansallisessa korrektisti.

OMISTA KLASSIKOISTAMME

sai A. Kivi huomiota ainakin Turussa ja Savonlinnassa *Nummisuutarit* täyttäessä sata vuotta ja jälkimmäisessä myös teatterin 50 vuotta. Canthin *Papin perhe* eli Lahdessa ja Kajaanissa vedettiin *Punainen viiva*, siis Kiantoa dramatisoituna. Jotunia muistetaan, kuten pitääkin. Niinpä Kokkolan kaupunginteatteri esitti *Miehen kylkiliun* ja Porin Teatteri *Tohvelisankarin rouvan*. Kuopiossa *Klaus, Louhikon herra* oli uuden talon juhlanäytännön ohjelmassa. Klassikon arvoisen Eeva-Liisa Mannerin *Eroksen ja Psykhen* ottivat kotkalaiset tunteikkaasti Väinö Lahden ohjatessa. Väinö Linnan prosaistin ansiot olivat jo taannoin johtaneet dramatisoimaan *Pohjantähteä*, jonka kaksi ensimmäistä osaa milloin missäkin järjestyksessä ovat nousseet usealle näyttämölle. Kansanteatteri-Työväenteatterin helsinkiläisesityksessä oli kiinnosta-

Buchnerin »Dantonin kuolema» oli Kansallisteatterissa yllätys monessa suhteessa: monien unohtama saksalainen kirjailija yllätti voimallaan ja väljyydellään, nuori ohjaaja Ralf Långbacka vaikean, kaiken aikaa liikkuvan aineiston hallinnalla ja usea näyttelijä uudistumalla. Joukkokohtauksissa oli puhtia paljon tavallista enemmän.

vin Kalevi Kahran Halme. Mitä muuten kotimaisiin tulee, niin puhumista ei ole paljon: Satu Waltarin *Pikku veli ja pikku sisar* ei osoittautunut satua suuremmaksi Lillanissa, missä myös esitettiin Anders Cleven *Katukiviä* melko dramaattisesti dramatisoituna; ne, jotka haluavat esittäytyä todellisuudenkuvaajina, lioittelevat helposti. Reino Lahtinen pysyi kuvassa mukana *Arvottimilla* Lappeenrannassa ja Porissa sekä TTT:n esittämällä *Luojan pienillä kusiaisilla*. Toivollisimpia tulokkaita olivat Liisa Salosaari Yliopilasteatterissa ja Esko Korpilinnan Kansanteatterissa; Korpilinnan *Rautapää-Kaarelassa* iskettiin historiaan ivaa ja kärkevästi piirustetuista henkilöistä sinkoutui vastaavasti asiaa takaisin meidän päiviimme päin. Pekka Lounela ohjasi. Serpin *Katarinasta* tuli Vallilassa menestys. Kuten Housuissa Aro tässäkin hypähteli teatteri- ja tyylihistoriallisten oivallusten ja keksaisujen voimalla iloisesti. Walentin Chorellin *Nokkoset* oli Turun ohjelmistossa. Pääkaupungin vireä Jurkka kokeili myös kotimaista hyvien Willjams-esitysten ohella.

Jokseenkin joka teatterilla oli jokin sellainen uudehko näytelmä, millä tutkistellen lähestyttiin 1900-luvun ihmistä, teos, minkä ongelmien ja ratkaisujen toivotaan säteilevän sitten laajemmalle-

kin. Näin voitaneen luonnehtia esim. Camusin *Oikeamieliset* Joensuussa, Arbusovin *Tapahtui Irkutskissa* TTT:ssa ja Lappeenrannassa, Millerin *Kaikki minun poikiani* Tampereen Teatterissa, Kokkolassa ja Riihimäellä, Hallin *Sininen partio* ja Dürrenmattin *Fyysikot* Hämeenlinnassa, Delaneyn *Hunajan maku* Kansanteatteri-Työväenteatterissa. Sopineeko seuraan myös Fon *Arkkienkelit eivät vedä höplästä*, minkä nyt esittivät porilaiset, vaasalaiset ja lappeenrantalaiset? Anouilhin *Beckett* Turussa ja Hellmanin *Rikotut leikit* Porissa olivat vankkaa ohjelmistoa. Mobergin *Tuomari* pääsi suosioon.

MUSIIKKIA

Viimeiseksi eräs luonteenomainen piirre: huutaen musicalia on perintöoperettien ruhtinaita ja talonpoikia edelleen karkoitettu suomalaisilta näyttämöiltä. Varmaan välttämättömiä uusia aiheita ja ratkaisuja on eri maissa tunnetusti etsitty milloin mistäkin ja meillä oli tuloksia tällä erää nähtävänä harvinaisen monia: *Enkeleitä Broadwaylla* Joensuussa, *Seis maailma — tahdon ulos* Kansanteatteri-Työväenteatterissa, *Trappin perhe* Ruotsalaisessa, lauluin varustettu Waltarin *Gabriel* Kotkassa; Tampereen Teatteri otti ensin kuin harjoitukseksi *Fantasticksin* ja sitten itse *West Side Storyn*. Uhkarohkea hyppy onnistui niin Rauli Lehtosen yleisohjauksen ja Heikki Värtsin tanssin kuin Juhani Raiskisen musiikin suhteen eikä näyttelijäjoukko pettänyt. Tanskalainen *Teinirakkautta* tarjoiltiin ensin Helsingin Ruotsalaisessa, mutta suolattomana. Sitten sama juttu tuli Tampereen TTT:iin Terttulan ohjatesa ja Veijo Pasasen hoitaessa keskeisen iskelmälaulajan osan; komedia todettiin tuimaksi satiiriksi. Marja Rankkala kirjoittajana, Ritva Arvelo ohjaajana ja Arthur Fuhrmann säveltäjänä antoivat Kansanteatteri-Työväenteatterissa Helsingille ja nimenomaan Sörkälle oman operetin *Vieno Vainikainen*. Tässä musiikkikomediasa oli kotoisia kuvia, sosiaalista puhtia ja riittävästi haikeutta. Sittemmin *Vieno Vainikainen* päätettiin ottaa Helsingin ulkopuolellekin, ainakin Jyväskylään.

Kesällä 1964 näyteltiin ahkerasti, mutta ei tehty sen ihmeempiä, ohjelmistopula on kova. Ulkona ei voida nähtävästi muuta kuin heläytellä kansanlauluja, tanssia kansantansseja, ajaa moipoilla ja traktoreilla ja ampua tykillä. Ansiokkaan *Tuntemattoman* sota jatkui jälleen määräviikot Pyynikillä. Kaiketi kohta tehdään sopimukset Veikko Sinisalon ym. keskeisten näyttelijäin poikien kanssa roolien hoitamisesta tulevina vuosikymmeninä nykypolven vanhetessa,

Aarne Laurila

Jokaisessa maassa on supistettu filmituotantoa ja maahan hankitaan entistä vähemmän ulkolaisia filmejä. Supistetussa tuotannossa on paljon hyvää. Kaikkein epäilyttävimmät filmilajit, kuten kauhu-tieteisfilmit, psykoanalyyseilla raa'istetut villin lännen elokuvat ja äkkimakeat rakkausfilmit ovat jääneet entistä vähemmälle, ehkä siksi, että sama yleisö, joka etsii sensaatiota, tyytyy myös television kuvahypnoosiin. Valitettavasti elokuvien mainostajat ovat juuttuneet entisiin olettamuksiin siitä, että elokuva kerää enemmän katsojia, jos siitä annetaan hiukan likainen kuva. Ilmoitteluissa asetettiin esimerkiksi tanskalaisen Palle Kjaerulff-

Poliittiset elokuvat tulivat Yhdysvalloista – värillä ja liikkeillä kokeilevat Ranskasta

Inkeri Lius

Schmidtin »Viikonloppu» (Weekend) ja tietävästi viimeaikojen kalleimpiin Suomeen ostettuihin filmeihin kuuluva Jean-Luc Godardin »Sen täytyi tapahtua» (Le mepris) sanottavansa puolesta päälaelleen. Jos ilmoittelu vetoaa katsojiin ikäänkuin nämä olisivat psykopaatteja, niin he myös saavat haaviinsa etsimiään: elokuvateattereitten selkänöjia ja istuimia on viileskelty auki miltei jokaisessa teatterissa.

Supistuneessa filmituotannossa erottaa jonkinlaisia linjoja. Ranskassa ollaan nytkin, niinkuin aina ennenkin, kiinnostuneita itse elokuvailmaisun keinoista, ei niinkään sisällöstä. — Puhelinhan on sitä parempi, mitä vähemmän se välineenä sekoittaa sisältöä. Elokuva sensijaan on sitä mielenkiintoisempi mitä enemmän itse välineen ulkonainen puoli sekoittuu sisältöön.

Yhdysvalloissa käsitellään politiikkaa. Yhdysvalloilla on kunioitettava 40-luvun sosiaalinen syytöselokuva jonkinlaisena perinteenä.

Englannissa ovat vastakkain 30-luvun hienon dokumenttifilmin perinteen jatkajat, arkielämän kuvaajat ja suuren tyylin seikkailu-värielokuvat.

Pohjoismaissa ollaan yhä huolissaan ihmisten rakkauselämyksistä. Suomessa päästään terveesti, joskin vaatimattomasti, irti Saksan 30-luvun tyyppisestä raskaasta elokuvailmaisusta ja luodaan tyyli aiheen mukaan monissa raikkaissa lyhytkuvissa.

RANSKA

Ranskassa tehtiin useita hyviä cinéma verité -filmejä, joissa koetetaan suorien haastattelujen avulla antaa mahdollisimman objektiivinen kuva elokuvan ihmisten pulmista. Tästä johtuu filmilajin nimikin — totuuselokuva. Niin sanotun »uuden aallon» pojat Truffaut ja Godard eivät ole ottaneet vaikutteita totuuselokuvan menettelytavoista. Godard koettaa välittää elämän tuntua käyttämällä hyväkseen eri taidelajeja, teatteria, kuvanveistoa ja jopa hiukan imelän makuisesti rienaten Ranskan syvällisiä runoi-

PETER SELLERS näyttelee Stanley Kubrickin »Tri Outolemnessä» kolmea roolia: Yhdysvaltojen presidenttiä, saksalaista tiedemiestä ja englantilaista ilmavoimien kapteenia (ylhäällä).

ORSON WELLES ja Joseph Cotten Wellesin elokuvassa »Citizen Kane» nuorina lehtimiehinä, joitten on vielä helppo noudattaa ihanteitaan.

lijoita. Italialaisen kirjailijan Alberto Moravian osuutta filmissä tuskin tuntee. Hänen romaaninsa on antanut vain viitteitä Godardille. Godard pyrkii antamaan elokuvassa kaikkea sitä, mikä on silmälle herkkua: antiikin veistoksia, joilta tunteeton aika on ryöstänyt keihäät, äkkinäisiä liikeryöpsäyksiä, auringon loputonta kultaa tehostavia värejä. — Ihmisten johdonmukaisuuden puute on filmin varsinainen teema. Ihmiset puhuvat yhtä ja teoillaan kohta todistavat puheitaan vastaan. Elämän suuri keskeneräisyys heijastuu jokaisesta henkilöstä ja teosta. Elokuva kertoo filmin teosta. Ohjaaja, jota näyttelee Fritz Lang, ei pääse yhteisymmärrykseen tuottajansa ja skenaristinsa kanssa. Skenaristin vaimo ei paljasta motiivejaan miehelleen. Mies kärsii vaimon suhteettoman vihamielisyyden ja tuottajan vaatimusten vuoksi. Mikään tuska ei nouse selvästi esiin. Kaikkien ihmisten pyrkimykset jäävät epäselviksi. Vain lopun onnettomuus kirkastaa tilannetta jälkeensä. — Parhainta Godardin temppuilevassa elokuvassa on silmän pyyde, lähes typeryttävät oikuttelut ihmisten ja kuvien liikkuemisissä sekä erikoinen, hento tragiikka.

Godardin ikäpolveen kuuluva Francois Truffaut kuvaa tuoreen farssin makuisiksi sävytetyssä »Ampukaa pianistia» (*Tirez sur le pianist*) — elokuvassaan kapakkapianistia, josta suuri kohtalo ei välitä, koska pianistissa ei ole tarpeeksi vastustusta. Truffautin elokuvassa on vakava aines sekoitettu iloisen itsevarmaan, tyylistä toiseen hyppimiseen. Saattaa olla, että »Ampukaa pianistia»-elokuvassa on jonkinlaista tunnekylmyyttä, jota tavallisesti sanotaan kauniisti pettyneen idealistin kyynillisyydeksi. Viime vuonna Suomessa vierailut puolalainen kokeiluteatterin ohjaaja ja filminäyttelijä Zbigniew Zybalski mainitsi erikoisesti Truffautin elokuvan »Ampukaa pianistia» esimerkkinä elokuvasta, joka ei pysty liikuttamaan ja jota hän senvuoksi pitää epäonnistuneena. Zybalskin näkemystä Truffautin elokuvasta ei mielellään sen enempää muistele. Zybalski on taiteilija, hänen on oltava subjek-

TIPPI Herden Hitchcockin »Linnut»-kuvitelmassa, joka on väriensä puolesta huolellista työtä ja tunnelmiltaan sekä raaka että sovitettava (ylhäällä).

JOHN HUSTONILTA saatiin viime näytäntökaudella nähdä kaksi elokuvaa: vitsikäs piiloleikkielokuva »Yhdestoista murha» ja Freudin elämää kuvaava sympaattinen, yksitoikkoinen filmi, jonka suomalaisen nimen piti olla »Salatut intohimot». — Freudia näyttelevä Montgomery Clift poistumassa juutalaisten hautausmaalta.

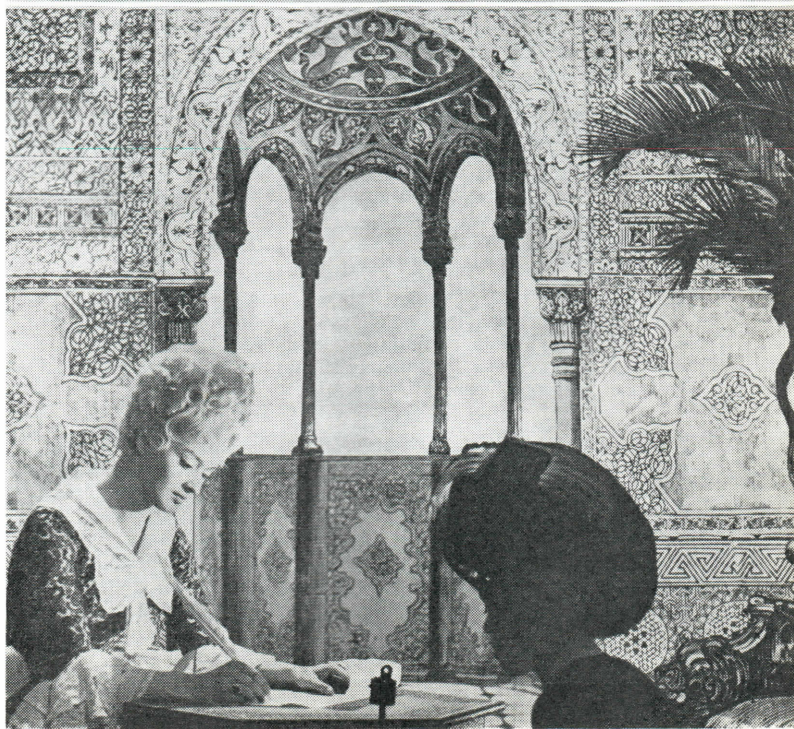
tiivinen. Jopa epäjohdonmukaisuuskin on eduksi taiteilijalle makuasioissa.

Ranskalainen Georges Franju on hiukan sukua Bunuelille näkemystensä kovuudessa. Franjun »Thérèse Myrkyttäjätär» (Thérèse Desqueyroux) pohjautuu ranskalaisen Mauriacin romaaniin ja noudattelee romaanin tunnelmia hiukan vanhanaikaisen uskollisesti. Elokuva on intensiivinen, hyvin vaativa tilitys siitä mihin asti ihminen on syyllinen omaan julmuuteensa. Päähenkilönä on Emmanuel Rivan näyttelemä nuorikko, joka vaatii aviomieheltään välitöntä, henkilökohtaista suhtautumista ympäristöön, tapahtumiin ja muitten kärsimyksiin. Aviomiehen valmiiksi kuollut tunne-elämän kylmyys saa Thérèsen julmuuden heräämään uteliaisuuden merkeissä. Nuorikon myrkytysyritys paljastetaan, syyllinen eristetään yksinäiseen maalaistaloon, missä hän takautumien muodossa muistelee motiivejaan ja läpikäy nöyrytyksen. Hän vahvistuu näkemään pahan monivaihteisuuden sekä hänessä itsessään että aviomieheensä ja tämän omaisissa. Franjun nimeä kunioitetaan filmimaailmassa. Hänen aiheensa ja tyylinsä ovat yleensä pohdistelevia ja sulottomia. Niissä kysellään ja etsitään koko totuutta.

Franjun vastakohdaksi voitaisiin asettaa Jacques Demy, jonka elokuvat »Enkelten lahti» ja »Lola» pyrkivät vain miellyttämään. »Lola» on niin tunteellinen naisen kuvaus, että se pysyy koossa vain hauskan musicalin tapaisen rakenteensa avulla. »Lola» on hyvää katsottavaa, jos siihen ei usko millään tasolla. Syksyllä 1963 kuolleen Cocteaun elokuvaan sensijaan oli uskottava. Hänen fantasiaelovakuvansa, kuten »Orfeus» ei olisi merkinnyt mitään ellei sen mytologian värittämää maailmaa olisi ottanut todesta. Cocteaun ja Demyn tapaiset oman kuvitteellisen, kiinteän maailman kuvaa-

BRIGITTE BARDOT Godardin entisen vaimon Anna Karinin kampausta muistuttavassa peruukissa Godardin hennosti traagisessa, väreillä ja liikkeellä temppuilevassa »Sen täytyi tapahtua»-elokuvassa (ylhäällä).

TSHEKKOSLOVAKIALAINEN Karel Zemanin parodia, väri-elokuva »Münchhausenin uskomattomat seikkailut» yhdistää piirrosfilmiä ja valokuvausta. Tausta on piirroselokuva. Hannoverilainen paroni 1700-luvulla elänyt Karl Friedrich Hieronymus von Münchhausen johdattaa nykyajan avaruusmatkailijan omaan siroon roolimaailmaansa, jossa naiset ovat ilmeettömiä kuin paperinuket.

jat luovat harvoin mitään koulua. Elämän makua tavoittelevat »totuuselokuva» ohjaajat sekä »uuden aallon» Truffaut ja Godard ovat sensijaan vaikuttaneet joka maassa nuoriin skenaristeihin ja ohjaajiin.

YHDYSVALLAT

Menneellä näytäntökaudella nähtiin Orson Wellesilta kolme vaikuttavaa elokuvaa, hänen ensimmäinen ohjaustyönsä Citizen Kane (Kansalainen Kane, 1942), toinen ohjaustyönsä »Mahtavat Ambersonit» (The Magnificent Ambersons, 1942) ja Kafkan romaaniin perustuva »Oikeusjuttu». Wellesin elokuvista ei oikeastaan mikään ole täysin uskottava ja ehjä, mutta silti hänen töitään tulee sanoneeksi nerokkaiksi. Wellesilla on erittäin väkevä dramatiikan taju. Hänen intensiivisesti näyttelevät henkilönsä ovat samalla sekä suuria ihmisiä että likaisia koiria riippuen siitä miltä kulmalta heitä katselee ja kuka heistä puhuu.

Citizen Kane kertoo takautumin miten perinnön saanut mallaispoika (Welles itse) alkaa lisätä omaisuutta ja johtaa puolittain huvikseen sanomalehteä. Elokuva rakentuu palasista, jotka nousevat esiin sen mukaan kuin eräs sanomalehtimies haastattelee mahdavan kuvernööriedokkaan, monimiljonääri, sanomalehtien omistajan John Foster Kane-vainajan omaisia ja entisiä työtovereita. Kane lausui viimeiseksi sanakseen: »Ruusunnappu». Sen merkitystä sanomalehtimies on etsimässä. Katsoja saa tietää, että Ruusunnappu oli Kanen lapsuusajan kelkka. Se symboloi ilmeisesti kaikkea sitä, mitä Kane menetti tai ei koskaan saanut omis-

AMERIKKALAISEN Mankiewiczin »Kleopatra» ja englantilaisen David Leanin »Arabian Lawrence» ovat mainettaan parempia suuryrityksiä pelkästään filminteon kannalta katsottuna. — Alec Guinnness kuivahkossa, hyvin tehdyssä mammuttifilmissä »Arabian Lawrence» prinssi Feisalina (ylhäällä).

ENGLANTILAISEN elokuva-arvostelun moraalinen selkäranka, syystä kunnioitettu ja paljon siteerattu Lindsay Anderson ohjasi kokoillan elokuvan »Miehen hinta», jossa käsiteltiin erään työläisen ja hänen vuokraemäntänsä (kuvassa) yritystä selvittää omista katkeroittavista kokemuksistaan. Rachel Roberts näyttelee leskeä, joka ei löydä ulospääsyä tunnekylmydestään. — Andersonin oma kritikki on luotettavaa, mutta hänen elokuvansa ei silti tarvitse olla mestarityötä. Siitä puuttuu taiteen oikku ja abstraktisuus.

taa. Ruusunnuppu on myös hiljaisen, tyytyväisen elämän vertauskuvaa, muistoa äidistä ja pienestä maalaistalosta. Elokuva antaa ymmärtää ettei yksi sana voi sentään selvittää ihmisen koko elämää. Se on ehkä vain yksi pala, se puuttuva, koko pelistä. Elo-kuvassa Kanen toinen vaimo kerää valtavaa palapeliä Kanen suuruudenhulluuden rakennuttamassa linnassa. Antiikkiveistosten, taulujen, ihmisten ja omaisuuden vuori, mikä ympäröi Kanea, kuvaa Kanen eri puolia. Kaiken, mikä jotenkin koskettaa häntä, on jäätävä hänen lähelleen. Tavarain paljoudella ja teoillaan hän todistaa ensisijassa itselleen olevansa elämässä onnistunut mies.

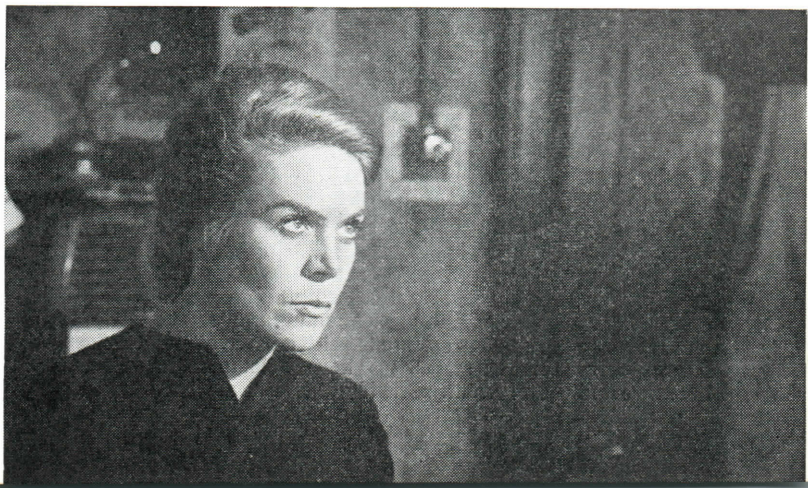
Wellesin ilmeikäs kuvailmaisuus ja äänen käyttö vapisuttavat. »Citizen Kanessa» on myös herkkiä kohtauksia, kuten se, jossa Kane aloittaa juhlallisen peruskiven muurauksen ja hänen lapios-taan valuu laasti mustalle takille. Kane käsittää heti tapahtuman lohduttoman vertauskuvallisuuden. Kipeintä tekee se, ettei hän näytä välittävän siitä. Kane virnistää nauraen ympärilleen ja te-kee olkapäillään ja käsillään avuttoman, tyhjän eleen. — Citizen Kanen on kirjoittanut, ohjannut ja näytellyt yksi ja sama mies. Hänen nimensä on Orson Welles.

Wellesin »Mahtavat Amberssonit» kuvaa itsekkään, rikkaan su-vun kuolemista. Elokuvan ilmaisukeinot palvelevat ajan ja ihmis-kuvauksen esittämistä. »Mahtavat Ambersonit» alkaa hilpeästi, se syvennyy menettämisten kuvauksissa ja viimein pureutuu tehok-kain kuvin nykyaikaan ja sen rasvaiseen teollisuuskaupungin-osaan, jossa mahtavien Ambersonien poika on työnhaussa.

Wellesin viimeisin elokuva »Oikeusjuttu» liikuttelee tapahtumia siten, ettei niihin pääse mitenkään käsiksi. Tapahtumien kokijoit-ten ja katsojien välillä on seinä samalla tavoin kuin unessa. Mihin-kään asiaan, paitsi kauhuun ehkä, ei saa suoraa kosketusta. Kaikki

JAPANISTA tuli pari erittäin hallittua elokuvaa, Kenji M i z o - g u c h i n »O'Harun tie» (josta kuva) ja Yasujiro O z u n »Tokio tarina». »O'Harun tie» on kaunis tyylinäyte, »Tokio tarina» sydä-mellinen vanhan avioparin kuvaus. Täysin edellämainituille vasta-kohtainen on Kurosawan raju parodia villin lännen elokuvien raakuudesta. Elokuvan nimi on »Samuraimiekka» (ylhäällä.)

LAMPEDUSA antaa Tiikerikissa-romaanissa tietää, että Salinan ruhtinaan veljenpojan tuleva puoliso varoo sulhastaan visusti retkeillessään Salinan suvun kesäpalatsin autioissa huoneissa. »Tiikerikissan» ohjaaja, vasemmistolainen ja kreivi, Luchino Visconti luo huoneissa vaeltelusta suloisen piiloleikin, jossa Clau-dia Cardinale on vain luonnostaan ujo, ei mitenkään laskelmoiva, niinkuin romaanissa.

elokuvan nimekkäät näyttelijät mukautuvat elokuvan tyyllittelevään kuvailmaisuun. Kamera kuvaa tapahtumia silmän alapuolelta ja »vääristää» siten tavanomaisesti koetun perspektiivin. Katot ovat painostavan alhaalla, huoneet ovat kolkon suuria, seinillä ja ovilla on tavallista suurempi merkitys. Ja niin tulee ollakin Kafkan Oikeusjuttua esitettäessä, jolloin kuvataan miten Josef K. joutuu syytetyksi, eikä hän saa koskaan tietää, mistä häntä syytetään, sillä sitä eivät tiedä tarkalleen myöskään hänen tuomarinsa.

Sama kuvaaja, Gregg Toland, joka teki kameratyön Wellesille Citizen Kaneen, kuvasi myös William Wylerille sodasta kotiutettujen miesten sopeutumisvaikeuksia selvittelevän »Parhaat vuodet». »Parhaat vuodet» valmistui kohta toisen maailmansodan jälkeen ja silti se kestää ensi-iltana katsomisen yhäkin. Sen optimismi on nimittäin aitoa. Sitäpaitsi Wyler toimi sota-aikana dokumenttifilmaajana lentolaivueitten työskentelyä kuvaavissa joukoissa. Samantapaisissa tehtävissä ollut Kubrick käytti kokemuksiään Wylerin tavoin »Tri Outolempi»-filmissä. »Tri Outolempi» on häikäisevän nokkela kauhu-utopia siitä, mitä kaikkea tapahtuu, kun pieni inhimillisen erehdyksen» vuoksi painaa nappia automatisoidun sodan aloittamiseksi. »Tri Outolemmen» inhimillinen erehdys vaikuttaa sitäkin hyytävämmältä, kun napin painajalla, kenraali Jack Ripperillä on täysin looginen teoria siitä, miksi venäläiset on tuhottava. He näet fluorisoivat vaden kaikkialla. »Vesi on elämän alku. Kun alku on kerran myrkytetty niin, . . .»

Nuoren John Frankenheimerin »Toukokuun 7 päivää» käsittelee Kubrickin filmin tavoin poliittisia kysymyksiä. Kumpikin filmi herättää sekä aiheellaan että selvällä kannanotollaan keskusteluja.

Muut hyvät amerikkalaiset elokuvat ovat ammattitaidolla ohjattuja tapahtumafilmejä kuten Hitchcockin värien puolesta viihdyttävä, oudon raaka »Linnut», John Hustonin nokkela naamioilla

JEANNE MOREAU näyttelee täydellisesti pahaa naista, joka tuhoaa kirjallisista varkauksista elävän tyhjäntoimittajan Joseph L o s e y n lasin kiiltävässä elokuvassa »Eeva», joka on kasa järjestymättömiä, vaikuttavia pikkukohtauksia (ylhäällä).

MARCELLO MASTROIANNI näyttelee »8 ½»-elokuvassa ohjaajaa, jonka valmistamaokuva muuttaa luonnettaan irtokkaasta sotkusta seesteiseksi sen mukaan kuin ohjaajalle selviävät hänen omat epämääräisyyksien alle peittyneet tavoitteet ja hänen ihmissuhteensa paranevat. »8 ½» kertoo elokuvan tekemisestä kuten Godardin elokuvakin »Sen täytyi tapahtua».

leikkivä »Yhdestoista murha» ja Hawkinsin raikas toveruuden kuvaus »Hatari» sekä John Fordin »Etelämeren seikkailijat».

KANADA

Kanadalaisen elokuvan viikko osoitti miten paljon yksi valtion hoidossa oleva filmi-instituutti — The National Film Board of Canada — voi aikaansaada, kun sen johtoon palkataan kyvykkäitä taiteilijoita. Kanadalaisia lyhytfilmejä uskaltaa vuokrata vaikkapa silmät ummessa, sillä heikkoja filmejä ei lasketa ulkomaankauppaan. Kanadalaiset piirrosfilmit, luonnonkuvaukset ja dokumenttielokuvat ovat laatufilmejä. Mainittakoon kanadalaisesta filmikoulusta vain yksi: Norman McLaren, joka yhdistää eri rytmejä ja värejä ja etsii näille yhteistä aluetta, missä musiikkikin sulautuu filmin leikkiin. Kanadalaisia lyhytkuvia sirotellaan non-stop-ohjelmiin ja joskus televisioonkin.

ITÄBLOKIN MAAT

Hyviä piirroselokuvia valmistetaan tällä hetkellä myös Tshekkoslovakiassa ja Unkarissa. Niissä ei jäljitellä Disneytä, ei UPA-filmejä eikä englantilaisia kuivan vitsikkäitä, jo maneerin saavutaneita piirrosfilmejä eikä edes puolalaisten karkean draamaattisia lyhytfilmejä. Niin kallista ja mekaanista kuin piirrosfilmin tekeminen onkin, unkarilaiset ja tshekkoslovakialaiset ovat keksineet järjestelmän, mikä antaa yksilön jäljen näkyä koko filmissä.

Itäblokin maissa lyhytfilmi ja piirrosokuva vievät filmitaidetta eteenpäin selvemmin kuin juonielokuvat. Meillä nähnyt kokoillan elokuvat ovat jopa Puolassakin hiukan vanhahtavan tyyliisiä kuten Andrzej Wajdan omituista raakuutta tavoitteleva ooppera-okuva »Siperialainen lady Macbeth» (suomalainen nimi: Synnin hekumaa!) Edesmenneen Andrzej Munkin »Matkustaja» miettii pahan ongelmaa samaan tapaan kuin tehtiin kesällä Lahden kirjailijaseminaarissa. Munk antaa ymmärtää, että heikkous on paha. Ihmisen ei pidä alistua tuhoonsa. Alistumalla vain lisää paha. »Matkustajassa» keskitysleirin vartija Liisa näkee laivalla erään keskitysleirin vangin näköisen naisen. Liisa alkaa puolustella keskitysleirin aikaista menettelyään. Hän uskottelee itselleen pelastaneensa samannäköisen juutalaisnaisen, vaikka tosiasiassa hän yritti saada juutalaistytön orjakseen ja henkilökohdaiseksi uskotukseen. Vartijan yritykset epäonnistuvat juutalaistytön suuremman henkisen lujouden vuoksi. — Elokuva jäi kes-

ken Munkin kuollessa tapaturmaisesti. Tällaisena hiukan puolitokeisena elokuva näyttää Liisan menettelyt kahdella tavalla, miten hän ensin kaunistelee asioita miehelleen ja miten hän uskaltaa itselleen tunnustaa pieniä julmuuksiakin. Filmin oli määrä osoittaa samat tapahtumat vielä juutalaisnaisen silmin.

Neuvostoliitosta on mainittava vain erinomaiset lastenelokuvat ja viehättävät piirros-satuelokuvat. Niitä ei vain osata mainostaa kyllin.

ITALIA

Lambedusan romaani Tiikerikissa ja Luchino Viscontin romaanin pohjalta ohjaama väri-laajakangaselokuva ovat kaksi eri asiaa. Romaani kertoo vanhan aatelismiehen kuoleman odotuksesta. Hienosti tunteellinen elokuva kuvaa Garibaldin maihinnousun ajan Sisilian aatelisten elämäntapaa. Elokuvasa jättäytyään vähemmälle tietämiselle kuin romaanissa, sen vuoksi, että elokuva kumartaa kauniille.

Visconti on vain 58-vuotias. Häntä voisi uskoa Ranskan Jean Renoirin ikäiseksi, 70-vuotiaaksi, sillä Visconti oli nimi jo tehdesään Renoirin kanssa yhdessä filmejä ennen sotia. Lisäksi Viscontin kunnioitettu asema Italian uusrealistisen filmin suurena ohjaajana, menestyvänä oopperan, teatterin ja baletin ohjaajana aiheuttavat sen, että tuntuu kuin hän olisi aikaansaanut niin paljon arvostelun ja yleisön suitsutusta, ettei sellainen voisi enää muka jatkaa taiteen lakienkaan mukaan. Taiteessa, ainakin filmissä, uusi aalto tappaa vanhan jo noin viiden vuoden sisässä.

Federico Fellinin »nuoruus» — 44 vuotta — yllättää samoin. Fellinin täyteläiset elokuvat kuten »8 1/2» ovat viisaan, elämää runsaasti kokeneen ihmisen tulkintoja. »8 1/2» on ikäänkuin vanhan miehen testamenttina annettu vakuutus elämänuskosta ja luottamuksesta elämässä itsessään piilevään voimaan, joka salaperäisesti tekee pahimmasta parhaan.

Italiasta tuli eräs vastenmielinen erikoisuus, Jacopettin dokumenttifilmi »Kova maailma», jossa rinnastetaan etevästi primitiivisten ja yli-sivilisoituneitten kansojen naurettavia ja raakoja tapoja. Monet »Kovan maailman» katkelmat ovat todellista yhteiskuntakritiikkiä, mutta filmi kokonaisuudessaan tuoksahtaa teko-maailmankatsomukselta. Sen takaa ei löydä ihmistä, ei mitään tukevaa tai yhtenäistä ydintä. Jacopetti vaikuttaa sättimiskoneelta, joka nälviä ja »paljastaa» sen vuoksi, että ihmiset nauttivat hänen hirveistä katkelmistaan ja maksavat mielellään niistä.

POHJOISMAAT

Ingmar Bergmanin »Hiljaisuus» ja ensiyrittämisellä myös Jörn Donnerin »Syyskuinen sunnuntai» juutuivat elokuvatarkastamoon. Ne samoin kuin tarkastamon läpäisseet Bo Widerbergin »Lastenvaunut» ja tanskalaisen Palle Kjaerulff-Schmidtin »Viikonloppu» kertoivat miten täällä 50 leveyspiirin mailla ollaan huolissaan elämän tyhjyyden, jumalan olemattomuuden ja seksuaalisten ongelmien vuoksi.

Arbetsgruppen för film -nimikkeen alle ryhmittyneet taiteilijavekkulit, taidelaitosten intendentit, kirjailijat ja filmimiehet ovat antaneet pohjoismaista iloisenkin kuvan. Sitä kuvaa ja sen vaihtelevia värejä ja näkökulmia saatiin katsella muun muassa Ateneumissa Tukholman Nykyaiteen museon vieraillessa Helsingissä. Oli vahinko, ettei Arbetsgruppen för filmin elokuvia järjestetty myös normaaliohjelmaan tai edes televisioon. Ryhmän synkin, rauhattomuudesta kertova abstrakti filmi oli sodan aikana Ruotsiin paenneen Saksan juutalaisen ohjaaja-kirjailija Peter Weissin »Hallucinationer.»

Suomalaiset elokuvat keinoteltiin valmiiksi ilman ammattinäyttelijöitä ja senvuoksi niissä näyttelemineen on sekä tuoretta että kiusallisen haparoivaa. Risto Jarva kiersi ihmiset kokonaan ja keskittyi pohjois-Suomen Kitka-joen teemoihin samannimisessä kauniissa värielokuvassa. Aito Mäkinen uskaltautui vaikeampaan urakkaan. Hän otti aiheekseen Ateneumissa Bachia kuuntelevat ihmiset tilannekuvauksessaan »Konsertti». Taiteilija Eino Ruut-salo saattoi Helsingin kaupungin suvaitsevaisen tuen avulla luoda Helsingistä elämänkeveydestä kertovan, väriensä puolesta puhtaan »Sinisilmäisen Helsingin». Korkolaisen luonnonfilmi »Luonnon kätköissä» oli neljäs kauden onnistunut pieni elokuva, vaikkakin Korkolaisen eläindokumenttifilmi onkin turhaan pitkitetty ja senvuoksi aikuisen mielestä hakkaava, samantapaisten pikkuaiheitten jatkuessa heikon juonen sitomina. Siinä oli annettu luonnon oman dramatiikan puhutella ilman että ihminen olisi sitä väristellyt.

Maunu Kurkvaaran »Naiset» koetteli Kurkvaaran uskollisemman ystävän hyväntahtoisuutta. Niin tuskastuttavaa kuin näyttelemineen ja elokuvan välittämän elämänekäsityksen taso ovatkin, siinä on välähdyksiä, jotka todistavat, että Kurkvaara näkee uudella tavalla. Erkko Kivikosken miellyttävää »Kesällä kello viisi» ei olisi pitänyt lähettää tästä maasta pois Berliinin filmijuhlille. Se on niin naivi ja vailla yhtenäistä tyyliä, että siitä olisi pitänyt vaatimattomasti iloita vain oman väen kesken.

Nehru on poistunut — Shastri jatkaa

Lauri Sivonen

Kun Intian pitkäaikainen pääministeri Jawaharlal Nehru kuoli toukokuun 27. pñä v. 1964, saattoi huomata, että tapausta surevien suru oli todella aitoa ja teeskentelemätöntä. Kesäkuun ensimmäisellä viikolla pidetyt hautajaiset osoittivat, etteivät intialaiset olleet suinkaan ainoita, jotka tunsivat Nehrun kuoleman aiheuttaman menetyksen. Yhdysvaltojen ulkoministeri Dean Rusk, Neuvostoliiton ensimmäinen varapääministeri Aleksei Kosygin, Englannin pääministeri Alec Douglas-Home ja Pakistanin ulkoministeri C. A. Bhutto edustivat hautajaisjuhlallisuuksissa hallituksia, jotka eivät kenties aina voineet yhtyä vainajan toimenpiteisiin ja ajatuksiin, mutta joiden esittämien välittelyjen vilpittömyyttä ei sovi epäillä.

Puolueettoman afro-aasialaisen ryhmän tuleva johtaja Nehru syntyi v. 1889 Allahabadissa, Kashmirissa, lakimies-bramaanin perheeseen, joka kuului intialaisittain katsoen yläluokkaan. Koti oli suvaitsevainen, kaukana siitä oli eristäytyvä ja kastittomia kansanluokkia syrjivä henki. Nuori Jawaharlal sai asianajajan koulutuksen Englannissa opiskellen lakitieteitä Cambridgessä, Harrowissa ja Inner Templessä suorittaen loppututkinnon v. 1912, jolloin hän palasi Intiaan, silloiseen Englannin siirtomaahan, jonka herättäjäksi oli tullut mies nimeltään Mahatma Gandhi.

Tuolloin ei ollut itsenäisyysliike saanut toiminnalleen tehokkaita

muotoja, kaiken sellaisen saavuttaminen näytti olevan mahdollista maassa, jonka sivistystaso oli alhainen ja kansallishenki merkitykseltön. Herättäjä-sanasta saattaa saada virheellisen ja väärän käsityksen, ei ymmärretä sen tarkoitusta, mutta tottahan on se, että Intia on vasta nyt heräämässä unestaan, joka on vaarallista kehitysmaalle, se hidastaa edistyksen vauhtia. Herättäjä aikaansaa toimintaa.

V. 1920 liittyi Nehru Gandhin johtamaan liikkeeseen vaatimaan maalle itsemääräämisoikeutta, joka näytti olevan kaukainen ja miltei saavuttamattomissa oleva päämäärä. Gandhismi, passiivinen väkivallan käytössä, aktiivinen vastarinnassa, aiheutti Englannin siirtomaaministeriölle runsain mitoin huolta ja murhetta. Jawaharlal kohosi nopeasti arvoasteikossa, joutuen jopa kärsimään useita vankeustuomioita, ja jo silloin puhuttiin »tulevasta miehestä». Kun II maailmansodan jälkeen Englannin työväenpuolueen vaalivoitto toi puolueen valtaan, ryhdyttiin tarmokkaasti valmistelemaan itsenäistymisajatuksen edelleen kehittämistä.

V. 1946 muodostettiin maan ensimmäinen intialaisiin nojaava hallitus, johon Nehru tuli varapääministeriksi, ja kun vuotta myöhemmin koitti täyden itsenäistymisen aika, sai hän haltuunsa pääministerin salkun, jota hän piti hallussaan kuolemaansa saakka.

Aasialaisille poliitikoille on tyypillistä henkinen joustavuus ja älyllinen liikkuvuus. He ovat usein monitaitoisia ihmisiä, jotka tuntevat parhaiten filosofian, historian ja taiteen piiriin kuuluvia asioita. Heidän joukossaan on hyvin harvoja käytännön miehiä, uudistajia. Nehru oli eräs edistyksellisistä. Vaikka hän olikin perehtynyt laajalti aasialaisen elämän eri muotoihin, niin käytännön tuloksia saavutettiin maan itsenäistymisen jälkeen verrattomasti enemmän, kuin eräissä muissa maissa, joiden lähtökohta on ollut sama. Tässä miehessä yhtyivät jyrkät vastakohtaisuudet muodostaen jokseenkin sopusuhtaisen ja lupaavan kokonaisuuden.

Kiinalaiset kommunistit kutsuivat Nehrua kiihkoilussaan imperialistien lakeijaksi, amerikkalaiset kuvittelivat hänen kuljettavan maansa politiikkansa seurauksena kommunistisen ryhmittymän piiriin, neuvostoliittolaiset tunsivat merkittävää voimattomuutta hänen edessään, hänen, joka tulkitsi itseään taitavasti kirjoittaessaan: »Olen omituinen sekoitus itää ja länttä, ulkopuolinen missä tahansa, kotonani kaikkialla».

Sanotaan Intian merkitsevän lännelle Aasiassa samaa kuin Brasilia latinalaisessa Amerikassa. Tällä tarkoitetaan lähinnä molempien kehittymättömyyttä kasvuedellytyksistä huolimatta, mutta etupäässä niiden mahdollisuutta joutua kommunistien vaikutus-

vallan alaiseksi. Kuinka arkoja ja epäluuloisia ovatkaan ns. vapaan maailman johtajat! Kun eri kehitysmaat muovaavat kansallista politiikkaansa, ja jos se edes vähäisessäkin määrässä sisältää radikaaleja virtauksia, olkoon se kommunistinen pyrkimys! Katsellessamme objektiivisesti alikehittyneiden valtioiden sisäpolitiikkaa, huomaamme että aivan samalla tavalla kuin 1930-luvulla oli yleismaailmallinen kehitys viemässä kohti oikeata, kohti fascismia, on 1960-luvun suunta yleismaailmallisesti sosialidemokraattinen. Selvää on se, ettei tätä nimeä aina käytetä, mutta loppujen lopuksi on merkityksetön seikka, millä nimellä sosialidemokraattinen yhteiskunta kulkee.

Nehrun ajattelussa oli paljon vasemmistolaista, olihan hän nuorempana tutustunut sosialistisiin aatteisiin, ja ollut läheisissä suhteissa intialaisiin sosialisteihin aina itsenäistymiseen saakka. Silloin yhteistyö katkesi.

On pohdittu usein tähän johtaneita syitä. Erikoisesti näin on tapahtunut siksi, että johtavassa kongressipuolueessa on voimakkaita vasemmistolaisia ryhmiä, jotka ovat johtajansa Krishna Menonin mukaan luokiteltava sosialistiseksi. Toisaalta puolueessa on vahva oikeisto ja edistyksellinen keskusta. On kai niin, että kongressipuolue on ensiksi kansallinen, ja vasta toiseksi poliittinen, pyrkimystä politiikan aktiiviseen ajamiseen ei ole, mikäli katsotaan sen haittaavan heikentävästi »koko kansan puolue»-käsitettä. Nehrun politiikan keskeisen osan, ajatukset kansainvälisistä suhteista ja toimenpiteistä siinä, ovat Intian praja-sosialistit hyväksyneet, mutta he ovat murhaavalla tavalla tuominneet harjoitetun talouspolitiikan. Hieman yli vuosi sitten puhkesi maassa laajoja mielenosoituksia inflaatiota ja hintojenkorotuksia vastaan, joihin Nehru vastasi suorittamalla eräitä muutoksia hallituksessaan.

Intian nykyinen pääministeri Lal Bahadur Shastri sanoi tultuaan virkaansa: »Päämäärämme on selvä — se on sosialismi». Hänen sanotaan olevan erittäin halukas sovitteluihin ja rauhanomaisiin ratkaisuihin, joihin hänen edeltäjänsä ei suinkaan ollut aina valmis. Saattaa olla, että sisäpoliittinen radikalisoituminen tapahtuu, jonka seurauksena suhteet praja-sosialisteihin parantuvat olennaisesti. Tämä saattaa merkitä oikeistoinen eristäytymistä, turvautumista kiihkokansallisiin aineksiin, jotka pyrkivät pitämään maan sääty-yhteiskuntana, joka jakautuu väestönsä suhteen eri kasteihin.

Tähän mennessä on saatu rohkaisevia merkkejä Intian ja Pakistanin välisiä suhteita jo miltei kahdenkymmenen vuoden ajan

häirinneen Kashmirin kiistan ratkaisusta. Nehru, joka oli syntynyt Kashmirissa, osoitti joustamattomuutta tämän ongelman eri vaiheissa; monet ovat sanoneet hänen olleen väärässä, ja yleistä suuttumusta herätti 1950-luvun alkupuolella hänen yleisen mieliteen vastainen toimintansa ja epäinhimilliset menettelytavat. Avarakatseinen ihminen osoitti inhimillisen rajoittuneisuutensa, pakistanilaisten usko kovin paljon ylistettyyn rauhanomaiseen rinnakkaiseloon horjui, koska Nehru kieltäytyi ottamasta ongelmaa esille kansainvälisellä foorumilla. Ratkaisun hetki on kuitenkin lähestymässä, vihdoinkin.

Nehrun poistuessa poistui paljon muutakin: hänen eläessään voitiin todeta, että Intian nimissä puhui vain hän. Niin poistui myös pitkälle mennyt samaistaminen; kerrotaanhan intialaisten samaistaneen maansa ja kongressipuolueen, kongressipuolueen ja Nehrun, Nehrun ja Intian. Jo varhain esitetty käsitys siitä, että hänen seuraajansa on oleva »yli muiden»-tyyppiä, on toteutunut käsitystä edellyttävällä tavalla.

Nehrun merkitystä maansa eri ryhmien yhdistäjänä ei voida yliarvioida, eikä hänen osuuttaan kehitysmaiden moraalin ja itsekunnioituksen kohottajana voida liikaa ylistää; hänen kohtalonaan oli muodostua myytiksi ja tabuksi, jota kaikki kuuntelivat, jota kaikki kunnioittivat, ja jolla oli rohkeutta bramaanina asettua puolustamaan kastittomien etuja yläluokan kustannuksella sekä vaatimaan ensimmäisenä hindupoliittikkona julkisesti syntäväisyyden säännöstelyä. Toteamus siitä, että Intian ulkopoliittikka säilyy entisenlaisena ja sisäpolitiikka saa enemmän vasemmistolaista henkeä ja toimintaa, on ilmeisen oikeaan osunut. Ymmärrämme maan nykyisten johtajien etsivän tietään, heiltä odotetaan paljon, heidän taakkansa on suuri. Huoli kehityksen jatkumisesta on olennainen, suurmiehen jälkiä on vaikea seurata.

1950-luvulla esitetyt pelonsekaiset arvelut seuraajakysymyksen selviämisestä ovat ratkenneet onnellisella tavalla. Maailmassa, jossa vastakohtaisuudet ovat jyrkät kaikilla inhimillisen elämän aloilla, voidaan suhtautua luottavaisesti tulevaisuuteen, kun tiedetään johtavien valtiomiesten terve ajattelu. Aikamme kuva ja tulevaisuuden odotukset heijastuvat niistä ihmisistä, joiden tehtävänä on johtaa sitä. Kuvaillessaan edesmennyttä pääministeriä, sanoi kuuluisa intialainen runoilija Sarojini N a i d e näin: »Sinä olet mies, joka on joutunut kohtalon oikusta olemaan yksin joukkojen keskellä, syvällisesti rakastettu, mutta vähän ymmärretty». Nehru! — olet poistunut, mutta ajatuksesi elävät ja vaikuttavat. Shastri! — sinuun katsotaan ja luotetaan.

Asuntotuotanto pohjoismaissa

Jorma Aaltonen

Eri yhteyksissä on moneen kertaan todettu Suomen asunto-olojen takapajuisuus muihin maihin verrattuna. Usein Suomen olosuhteita verrataan muiden Pohjoismaiden vastaaviin oloihin. Asuntoalalla nämä vertailut yleensä osoittavat meidän olevan huomattavasti jäljessä muista Pohjoismaista. Meillä asutaan ahtaasti ja kalliisti jopa samalla kertaa, ja hinnaltaan ja laadultaan kohtuullisten, viihtyisien ja sosiaalisesti turvallisten asuntojen tarve on edelleen huutava. Epäkohta kärjistyy luonnollisesti Helsingin seudulla, jonne muuttoliike voimakkaimmin kohdistuu. Tämä ei kuitenkaan merkitse, että Helsinki tai Helsingin seutu olisivat Suomessa ainoita alueita, joilla on kysymys asuntohädästä. Sen vaikutukset tunnetaan kautta maan.

Joka vuosi voi toivoa, että uusi tuotanto pystyisi vähentämään Suomen ja muiden Pohjoismaiden välistä eroa. Näin ei kuitenkaan yleensä ole laita. Vain tuotettujen asuntojen suhteellisessa lukumäärässä pystymme kilpailemaan muiden Pohjoismaiden kanssa, ja todennäköisesti samoin uusien asuntojen laatutasossa. Sen sijaan asuntojen koossa ja hinnoissa — varsinkin jälkimmäisissä — jäämme auttamattomasti viimeisiksi.

Kylmät tilastonumerot osoittavat, että Suomen asunto-olojen takapajuisuus muiden Pohjoismaiden oloihin verrattuna on edelleen tosiasia. Kun asuntokanta uusiutuu ylen hitaasti — vuosittain rakennetaan yleensä 3—4 prosenttia entisestä asuntokannasta — on ilmeistä, ettemme ainakaan nähtävissä olevassa tulevaisuudessa pysty uusimaan asuntokantaamme sellaiseksi, että se kestäisi vertailun muiden Pohjoismaiden kanssa. Lisäksi uusi tuotanto osoittaa, että jäämme edelleen jälkeen naapureistamme.

Asuntojen tuotanto oli 1963 koko Skandinavian osalta ennätysmäistä. Asuntoja valmistui yhteensä lähes 188.000¹⁾, mikä merkitsi kaikkien aikojen yhteispohjoismaista ennätystä ja samalla noin 8 prosentin lisäystä edellisen vuoden lukuihin. Suomen, Ruotsin ja Tanskan osalta tuotanto oli voimakkaampaa kuin koskaan aikaisemmin, ja Ruotsin asuntotuotanto oli suhteellisesti laskien Euroopan vilkkainta. Asetelmassa esitetään Pohjoismaiden tuotanto maittain 1963.

	Asuntoja kpl
Suomi	44 133
Ruotsi	81 405
Norja	28 646
Tanska	33 423
Yhteensä	187.607

Pelkkä tuotettujen asuntojen kokonaismäärä ei tietenkään vielä ilmaise, miten kunkin maan asunnontarve on tyydytetty, eikä edes sitä, mikä tuotannon tosiasiallinen taso on ollut muihin maihin verrattuna. Tätä tarkoitusta varten käytetään laskelmaa tuotettujen asuntojen lukumäärästä tuhatta asukasta kohti, ja tämä suhdeluku oli 1963 maittain seuraava:

	Asuntoja 1000 asukasta kohti
Suomi	9.7
Ruotsi	10.7
Norja	7.8
Tanska	7.1

Ruotsi on onnistunut jatkuvasti kohottamaan asuntotuotantoaan. Pullonkaulana on tällä hetkellä lähinnä suunnittelu- ja rakennustyövoiman, muttei pääoman puute. Tuotannon määrä on kohonnut vuodesta 1959 lähes 15 prosenttia ja sen lisäämistä edelleen suunnitellaan. Suomi on itse asiassa vain 10 prosenttia Ruotsista jäljessä, mutta on muistettava, että meidän perusvajauksemme — mikä voidaan laskea yli miljoonaksi huoneeksi, kun tavoitteeksi omaksutaan huone henkeä kohti — on paljon suurem-

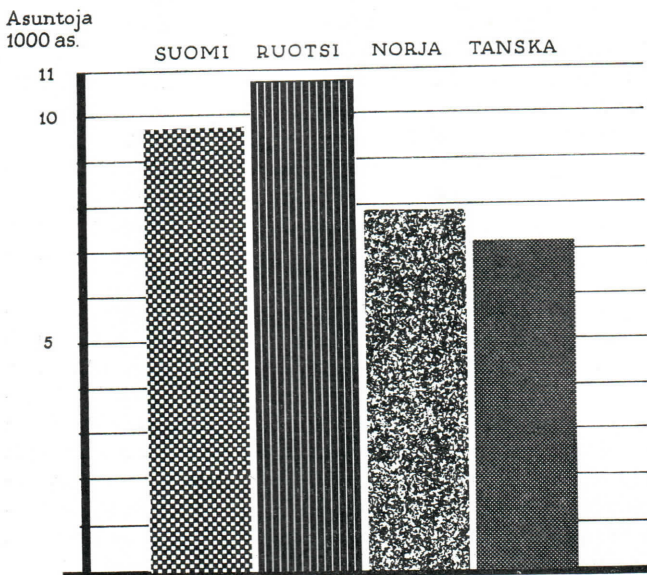
¹⁾ Esitettävät luvut perustavat NBO:n asuntopoliittisen valio-kunnan raporttiin vuodelta 1963.

pi kuin Ruotsissa. Tämä tietenkin antaisi aiheen tuotannon lisäämiselle vieläkin voimakkaammaksi kuin Ruotsissa, mutta siihen ei taas riitä varoja nähtävästi poliittisista syistä.

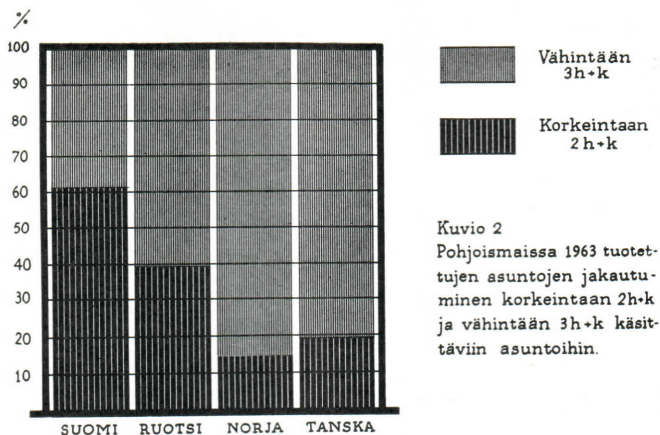
Pelkkä tuotettujen asuntojen lukumäärä antaa perin vaillinaisen kuvan tuotannosta. Siksi seuraavassa esitetään 1963 valmistuneiden asuntojen jakautuminen korkeintaan kaksi huonetta ja keittiön sekä sitä suurempiin huoneistoihin prosenteissa:

	Kork. 2 h+k	3 h+k tai enemmän
Suomi	61	39
Ruotsi	39	61
Norja	14	84
Tanska	19	81

Ruotsin ja Suomen tuotanto erottuu Pohjoismaiden välisessä vertailussa selvästi epäedukseen muista, mutta vaikka Ruotsin

Kuvio 1 Asuntojen tuotanto 1000 asukasta kohti Pohjoismaissa v. 1963

Kuvio 2
Pohjoismaissa 1963 tuotettujen asuntojen jakautuminen korkeintaan 2h+k ja vähintään 3h+k käsitäviin asuntoihin.

tuotanto onkin heikompaa kuin Norjan ja Tanskan, tuotettiin sielläkin yli puolet vähintään kolme huonetta ja keittiön käsittäviä asuntoja. Ainoana Pohjoismaista Suomessa tuotettiin enemmistö korkeintaan kaksi huonetta ja keittiön käsittäviä huoneistoja, ja 23 prosenttia kaikista asunnoista oli vain korkeintaan huoneen ja keittiön suuruisia.

Tukholman asuntojonot osoittavat, että Ruotsin tuotanto ei vielääkään vastaa asunnontarvitsijain vaatimuksia. Siitä huolimatta asuntojen keskimääräinen huoneluku on sielläkin jatkuvasti lisääntynyt. Samaa ei valitettavasti voi sanoa Suomen osalta, sillä meillä pienasuntojen osuus oli 1963 sama kuin edellisenä vuonna.

Norjan ja Tanskan suurasuntovaltaista tuotantoa tarkasteltaessa voi aiheellisesti kysyä, miten on mahdollista, että norjalaiset ja tanskalaiset pystyvät asumaan noin suurissa asunnoissa. Vastauksena tähän on lähinnä pääomamenoista, so. pitkistä kuulusajoista ja alhaisista keskimääräisistä korkomenoista johtuva etu. Lisäksi asiaan vaikuttaa suomalaisiin asuntoihin verrattuna hieman alhaisempi laatutaso, mikä tietenkin alentaa rakennuskustannuksia. Kunkin maan asuntojen tuotanto vastaa sitä tosiasiallista maksukykyä, mikä asunnontarvitsijoilla kulloinkin on. Meillä Suomessa pienasuntovaltainen asuntotuotanto johtuu siitä, että pääasiassa yksityisten käsissä olevat asuntomarkkinat tuottavat juuri sellaisia asuntoja, joilla on menekkiä eli joissa ihmiset pystyvät asumaan.

Huoneluvun lisäksi tuotettujen asuntojen keskimääräinen pinta-ala antaa kuvan valmistuneiden asuntojen koosta:

Suomi	59 m ²
Ruotsi	66 m ² ¹⁾
Norja	75 m ² ²⁾
Tanska	97 m ²

Esitetyt pinta-alat eivät ole täysin vertailukelpoisia, mutta ne osoittavat kuitenkin selvästi, että Suomi on jälleen peränpitäjänä tässä tilastossa. On muistettava, että myös omakotituotanto on mukana luvuissa, joten kaupunkimaisissa yhteiskunnissa erittäin yleisen kerrostalotuotannon keskimääräinen pinta-ala on ollut varmasti huomattavasti alempi kuin edellä esitetty 59 m².

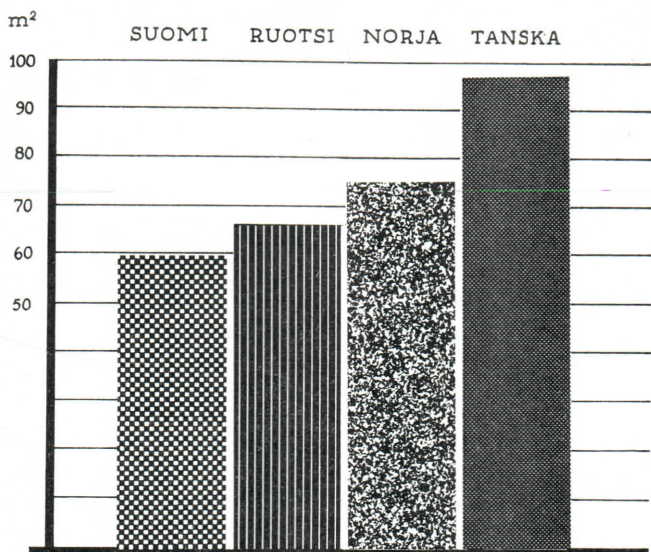
Suomalaisesta saattaa tuntua mielikuvitukselliselta, että Tanskassa on valmistuneiden asuntojen keskipinta-ala ollut lähes 100 m², mikä on meillä Suomessa arava-asuntojen enimmäiskoko. Tämä johtunee paitsi alemmista hinnoista ja alemmista rakennuskustannuksista myös siitä, että Tanskassa rakentamisen pääosa on keskittynyt pientalojen (omakotitalot, kahden perheen talot, rivi- ja ketjutilat) tuotantoon. Tuotannon jakautuminen pientaloihin ja kerrostaloihin selviää prosenteissa seuraavassa asetelmassa:

	Asuntoja %	
	pientaloissa kerrostaloissa	
Suomi	31	69
Ruotsi	29	71
Norja	72	28
Tanska	60	40

Väite, jonka mukaan pienissä taloissa on suuria ja suurissa taloissa pieniä asuntoja, näyttää pitävän ainakin osaksi paikkansa asetelman lukujen valossa. Maat, joissa on eniten kerrostalotuotantoa, ovat huoneistot pienimpiä, ja päin vastoin. Suomessa pientalorakentamisen vähäisyys johtunee mm. siitä, että meillä on viime aikoihin vieroksuttu rivi- ja ketjutilorakentamista nähtävästi taloudellisista syistä. Hartiapankkilaiset rakentavat tavallisesti omakotitaloja, joiden kustannustaso jää yleensä pal-

¹⁾ Koskee 1963 ensimmäistä puolivuotiskautta ja vain yhteiskunnan lainoittamia asuntoja.

²⁾ Koskee vain yhteiskunnan lainoittamia asuntoja.

Kuvio 3 Pohjoismaissa v. 1963 tuotettujen asuntojen keskimääräinen pinta-ala.

jon alemmaksi kuin vierasta työvoimaa käyttäen rakennetut rivijä ketjutalot. Osasyynä saattaa tietenkin olla myös näiden talojen outous meikäläisissä oloissa.

Norja erottuu selvästi muista pohjoismaista mitä pientalotuo-
tanton tulee ja Tanska seuraa perässä. Ruotsissa on tämän tuo-
tannon osuus vain kolmannes kaikista asunnoista, jotka 1963 val-
mistuivat, ja hyvin todennäköisesti melkoinen osa niistä sijaitsee
pohjoismaisittain katsoen erittäin suurikokoisissa ja monikerrok-
sisissa kerrostaloissa. Ruotsalaisethan harrastavat suuria kerros-
taloyksiköjä varsinkin suurkaupunkiympäristössään.

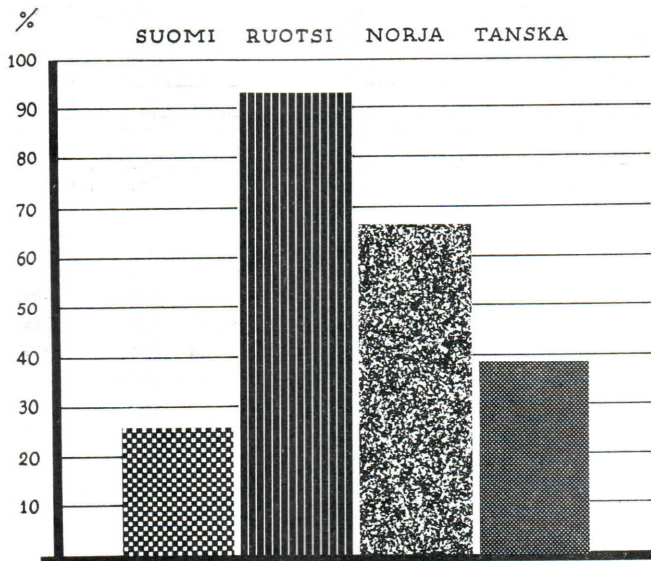
Muuan keskeisimmistä, joskaan ei ainoa mitta jonkin maan
asuntohuollolle on yhteiskunnan tuen laajuus asuntotuotannolle.
Yhteiskunnan tuen turvin rahoitettu ja samalla myös yhteiskun-
nan valvoma voimakas keinotteluvapaa tuotanto on yleensä merk-
kinä asunto-olojen suosituimmuudesta yhteiskunnan tarvejärjes-
tyksessä. Jos taas yhteiskunnan tukeman tuotannon osuus on
alhainen ja yksityiseen yritteliäisyyteen ja useimmiten kei-

notteluun perustuvan tuotannon osuus vastaavasti suuri, voi otaksua, että asuntohuolto ei toimi.

Seuraavassa asetelmassa esitetään yhteiskunnan tuen turvin — joko suoranaisin luotoin tai luottotakuin — tapahtunut asuntotuotanto Pohjoismaissa 1963 prosentteina koko tuotannosta.

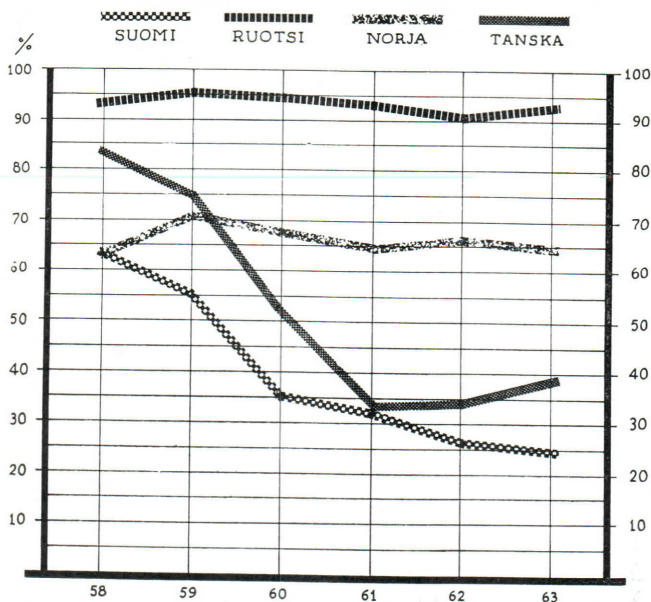
Suomi	25 %
Ruotsi	93 %
Norja	66 %
Tanska	38 % ¹⁾

Ei liene yllätys, että yhteiskunnan tukeman tuotannon osuus on Suomessa alhaisempi kuin missään muussa Pohjoismaassa. Asetelmassa esitettyyn neljännekseen sisältyy myös Asutushallituk-

Kuvio 4 Yhteiskunnan lainoin tai luottotakuin tukeman asuntotuotannon osuus Pohjoismaissa 1963

¹⁾ Koskee vain kaupunkialueita.

Kuvio 5 Yhteiskunnan lainoin tai luottotakuin tukeman asuntotuotannon prosenttinen osuus Pohjoismaissa 1958 - 1963

sen rahoittama tuotanto; Aravan osuus oli mainittuna vuonna 17 %. Ei liene vailla mielenkiintoa esittää paria lukusarjaa, jotka osoittavat yhteiskunnan tukeman tuotannon osuuden Suomessa ja Ruotsissa kuusivuotiskautena 1958—1963 prosenttein:

	Suomi	Ruotsi
1958	64	94
1959	57	96
1960	36	95
1961	33	94
1962	28	92
1963	25	93

Suomessa on tapahtunut jatkuvaa laskua, Ruotsissa yhteiskunnan rahoittaman tuotannon osuus on pysynyt korkealla tasolla ja

lähes vakiona koko ajan. Suomen osalta alhaisiin prosenttilukuihin on tietenkin yhtenä selityksenä voimakas yksityinen asuntotuotanto, mutta myös yhteiskunnan lainoittamien asuntojen lukumäärä on alentunut tuntuvasti. Voi kysyä, missä määrin uudella tuotannolla, joka vastaa vain 17 prosenttia kaikista valmistuneista asunnoista, voi olla vaikutusta asuntomarkkinain yleiseen hintatasoon. Vastaus on luonnollisesti selvä: sillä on lähinnä vain aatteellinen merkitys, ja sen vähäisyydestä tietenkin johtuu keinottelun kukoistaminen kasvavissa väestökeskussissamme. Huolimatta jatkuvista pyrkimyksistä aravamäärärahan korottamiseksi ei aravatuotantoa ole saatu lähellekään sitä tasoa, millä sen kaiken kohtuuden mukaan tulisi olla, mikäli haluttaisiin sen edes jollakin tavalla vaikuttavan hillitsevästi yleiseen hintatasoon.

Esitetyt luvut, jotka koskevat vuotta 1963, eivät ole missään suhteessa poikkeuksellisia. Samantapaisia tuloksia yhteispohjoismaisissa vertailuissa on saatu aikaisemminkin, eikä mikään viittaa siihen, että Suomen osuus kääntyisi tulevaisuudessa parempaan suuntaan. Kun muissa Pohjoismaissa asumistiheys on jo alittanut yhden henkilön huonetta kohti, meillä ollaan tuosta tavoitteesta vielä toista miljoonaa huonetta jäljessä. Tällä hetkellä ei näy merkkejä siitä, että saisimme muita Pohjoismaita koskaan kiinni ja lisäksi otettava huomioon, etteivät tilastot kerro mitään valmistuneiden asuntojen hinnoista.

Asuntopolitiikka on politiikkaa. Kussakin maassa harjoitettavan asuntopolitiikan yleiset kehykset määrätään poliittisella tasolla. Erityisesti tämä koskee niin keskeistä asiaa kuin yhteiskunnan tukea asuntotuotannolle. Ei ole mikään ihme, että se on eduskunnassa jatkuvana kiistakapulana. Sen sijaan voinee jo pitää jossakin ei ihmeenä niin kuitenkin omituisuutena, että väestökeskusten asuntotuotantoon ja asutustoimintaan käytettävien varojen välillä on pyritty pitämään yllä tasapainoa. Ne on toisin sanoen kytketty yhteen yhteiskunnassa, jossa tapahtuu koko ajan ripeätä muuttumista maaseutumaisesta kaupunkimaiseen, paikallaan pysyvistä kehittyvään ja maanviljelysvaltaisesta teollisvaltaiseen yhteiskuntamuotoon.

Suomalaista asuntopolitiikkaa tuskin saadaan kuntoon, ennen kuin asuntokysymykselle annetaan etusija yhteiskunnan tarvejärjestyksessä. Eduskunnan voimasuhteiden pysyessä nykyisellään siihen tuskin on mahdollisuuksia. Ainoaksi mahdollisuudeksi näin ollen jää noiden voimasuhteiden muuttaminen, mikä taas voi tapahtua vaalien avulla.

SUOMI

ja

EFTA

Ranskan presidentti Charles de Gaulle on monessa yhteydessä maksellut toisen maailmansodan aikaisia »kalavelkojaan» länsiliittoutuneille. Syyt tähän käyvät ilmi de Gaullen omista muistelmista. Euroopan vapaakauppajärjestön EFTA:n tulevaisuus oli vaakalaudalla vuosikymmenen vaihteessa, jolloin EFTA:n tärkein jäsenmaa Englanti ja eräät muutkin sen jäsenvaltiot pyrkivät Euroopan talousyhteisön EEC:n jäseniksi. Pitkälliset neuvottelut 1961—63 ajautuivat kuitenkin karille Ranskan presidentin vastustuksesta, vaikka muut viisi EEC-maata olisivat halunneet niitä jatkettavan.

Euroopan talousyhteisö (EEC) ja siihen liittyvä Euroopan atomienergiayhteisö (EURATOM) perustettiin Roomassa maaliskuussa 1957 allekirjoitetulla kuuden manner-Euroopan valtion sopimuksella Ranskan, Länsi-Saksan, Italian, Belgian, Hollannin ja Luxemburgin kesken.

Euroopan vapaakauppaliitto (EFTA) puolestaan perustettiin Tukholmassa kolme vuotta myöhemmin kuin EEC ns. ulkoseitsikon kesken tammikuun 4. päivänä 1960. EFTA-sopimuksen allekirjoittivat Englanti, Itävalta, Sveitsi, Portugali, Ruotsi, Norja ja Tanska. Suomi »assosioitui» EFTA:an, kuten sanonta kuuluu, maaliskuun 27. päivänä 1961, jolloin solmittiin Suomen ja EFTA:n välillä ns. EFTA-sopimus. Suomi ei siis ole EFTA:n varsinainen jäsen, vaan on tehnyt vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden kanssa sopimuksen, jonka perusteella maamme on saanut myös tiettyjä erivapauksia, liiton jäsenmaita muutoin sitovista velvotteista.

Menettelyllään Ranskan presidentti itse asiassa teki palveluksen Suomelle. Englannin silloinen pääministeri MacMillan tosin syytti de Gaullea ja hänen hallitustaan pyrkimyksestä »dominoida Eurooppaa». Mutta, jos Englanti, Tanska ja Norja, jotka hakivat

EEC:n jäseniksi sekä Ruotsi, Sveitsi ja Itävalta, jotka pyrkivät »ulkojäseniksi», olisivat siirtyneet EEC:en, olisi EFTA hajonnut.

Euroopan vapaakauppaliittoa koskevaa EFTA-sopimusta ryhdyttiin toteuttamaan 1.7.1960. EFTA:n pääasiallisena tarkoituksena on edistää sen jäsenmaiden välistä kaupankäyntiä asteettain vähentämällä ja lopulta poistamalla kauppaa koskevat tullit ja määrälliset tuonnin esteet. Tukholman-sopimus eroaa huomattavasti Rooman-sopimuksesta sekä tavoitteiltaan että periaatteiltaan. Taloudelliselta kannalta EEC merkitsee tulliliittoa, jossa keskinäiset tullit ja ulkomaankaupan määrälliset rajoitukset asteettain poistetaan ja ulkopuolisiin valtioihin nähden ryhdytään soveltamaan, samoin asteettain, yhtenäistä tullitariffia.

EFTA, jossa Suomi on mukana, on sitä vastoin vapaakauppaliitto, jossa EEC:n tavoin toimeenpannaan keskinäiset, asteettaiset tullien alennukset ja poistetaan jäsenmaiden väliset määrälliset kaupankäynnin rajoitukset. Mutta sitävastoin ei pystytetä yhtenäistä tullimuuria EFTA-maiden ympärille, vaan kukin »seitsikon» jäsenvaltio saa itse määrätä omat tullinsa kolmansien maiden suhteen.

Suomen solmiessa sopimuksen »ulkojäsenyydestä» EFTA:ssa tehtiin myös tarvittavat muutokset Suomen ja Neuvostoliiton väliseen tullisopimukseen. Tämän perusteella voitaisiin miltei sanoa, että Neuvostoliitto on Suomen välityksellä »mutkan kautta suoraan» osallisena, joskaan ei lainkaan osapuolena Euroopan vapaakauppaliitossa. Tosiasiassa Suomea ei kuitenkaan voida käyttää »läpikäytävänä» Neuvostoliiton ja EFTA:n välillä, sillä EFTA-alueen tullisuositumuuden edellytyksenä on, että tavara on lähetetty suoraan EFTA-maasta toiseen, ja että tavara on myös peräisin EFTA-alueelta.

Teollisuustuotteilta edellytetään, että niiden muualta kuin EFTA-EFTA-alueelta peräisin olevien raaka-aineiden arvo ei ole yli 50 % tuotteiden vientihinnasta, tai mikäli näin on laita, edellytetään, että tuote on käynyt läpi tietyt valmistusprosessit EFTA-vapaakauppa-alueella.

Kokonaan vapaakauppa-alueella tuotetut hyödykkeet kuuluvat ns. A-perusteen ryhmään, jolle luonnostaan myönnetään EFTA:n tullisuositummuus. Tällaisiin tuotteisiin kuuluvat mm. kivennäisiä ja kasvituotteet ja alueella kasvaneista eläimistä saadut tuotteet sekä ylipäänsä kaikki ne hyödykkeet, jotka on valmistettu yksinomaan liiton alueella kokonaan tuotetuista tavaroista.

Tavaran alkuperää koskevaa vaatimusta lieventämässä on EFTA-sopimuksessa hyväksytty eräitä tullikohtelua koskevia pe-

rusteita, jotka ovat ns. valmistusaste ja ns. prosenttiperuste. Tavaroiden maahantuoja ja jalostajan on EFA-suositusmuuden turvaamiseksi jo tilauksia tehdessään otettava myyjältä etukäteen selko tuotteen alkuperäperusteista ym. seikoista. Tämä edellyttää toimintaa usein hyvinkin pitkällä tähtäimellä ja ostot on suunnattava sellaisille tahoille, jotka ovat edullisimmat omien alkuperälaskelmien mukaan. Tullattaessa on tavarailmoituksessa mainittava nimenomaan sanat »EFTA-kohtelua vaaditaan».

Tarkasteltaessa Suomen ulkomaankaupan kehitystä Euroopan kahden suuren sopimusalueen EFTA:n ja EEC:n kanssa, havaitaan se seuraavanlaiseksi:

<i>Tuonti</i>	<i>EFTA-maat</i>		<i>EEC-maat</i>	
1960	1.02 mrd mk	30.1 %	1.16 mrd mk	34.0 %
1961	1.16 »	31.5 %	1.27 »	31.5 %
1962	1.26 »	32.0 %	1.32 »	33.6 %
1963	1.26 »	32.7 %	1.15 »	31.2 %
<i>Vienti</i>				
1960	0.88 mrd mk	28.0 %	1.07 mrd mk	33.7 %
1961	1.07 »	33.7 %	1.13 »	33.4 %
1962	1.07 »	30.4 %	1.01 »	28.6 %
1963	1.15 »	31.2 %	1.12 »	30.5 %

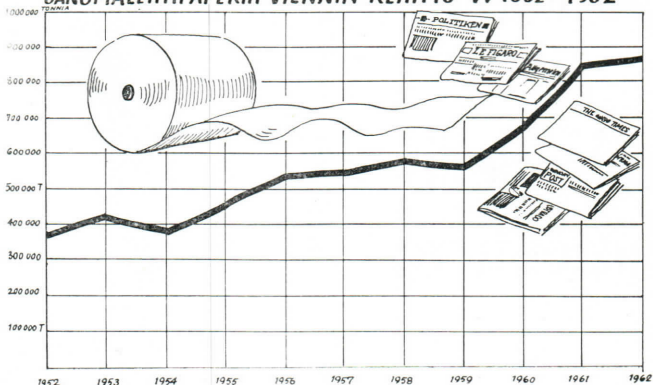
Molemmat suuret kauppalueet, EFTA ja EEC, ovat ulkomaankaupassamme tilastojen osoittamalla tavalla tärkeimmät sekä viennin että tuonnin kannalta. Kuitenkin EFTA:n osallistumisemme on alkanut selvästi vaikuttaa ulkomaankaupamme suuntaan; EFTA:n osuus on sekä viennin että tuonnin puolella kasvanut.

Vuoden 1964 ensipuoliskon kuuden kuukauden aikana oli tuonnin osuus EFTA-maista 31.9 % ja EEC-maista 28.7 %.

Itäryhmän maiden osuus Suomen ulkomaankaupasta on vaihdellut noin 20 %:n kahden puolen. Viimeisen vuosipuoliskon 1964 vientimme Itäryhmän maihin oli 18.1 % ja tuonti vastaavana aikana 21.9 %. Viennin osuudet kokonaiskaupasta olivat vastaavasti: EFTA 33.8 % ja EEC 29.1 %.

Maamme kokonaisvienti oli arvoltaan vuoden 1964 ensipuoliskolla noin 1.9 mrd mk ja tuonti 2.4 mrd mk, mikä osoittaa noin 500 milj. markan tuontiylijäämää. Ulkomaankaupamme on yleensä viime vuosina kasvanut voimakkaasti, samoin on myös tuonnin enemmisyys vientiin verrattuna lisääntynyt.

SANOMALEHTIPAPERIN VIENNIN KEHITYS vv 1952~1962

Alkuperäisen EFTA-sopimuksen mukaan oli tullit poistettava vuoden 1970 alkuun mennessä. Tullien alennuksien aikataulua on sittemmin, EFTA:n menestyksekkään toiminnan johdosta, nopeutettu, ja nykyinen 0-tullien määräpäivä on vuoden 1967 lopussa. Toukokuun 1964 alusta ovat Suomen EFTA-tullit 40 % tasolla alkuperäisistä tulleista.

Eräillä aloilla on käytössä kuitenkin ns. hidastettu lista, johon kuuluvista tuotteista tärkein on tekstiilien ryhmä ja eräät nahkatavarat muutamien muiden tuotteiden ohessa. Hidastetun aikataulun taso on vuoden 1963 puolivälissä 60 % alkutulleista.

Tullien alennukset eivät kuitenkaan ole täysin yleiset. Niinpä EFTA-tullien alennusten ulkopuolelle jäävät maatalous- ja kalatuotteet niin myös ns. finanssitullit, joiden tarkoituksena on lähinnä tulojen tuottaminen valtiolle. Mainittakoon, että tullien alennukset eivät koske henkilöautoja. Maatalouden ja eräiden kalatuotteiden tullivapauden tilalle on meillä kuitenkin otettu käytäntöön tuontimaksuja.

Yleisenä toteamuksena voidaan päätyä siihen, että EFTA:an osallistuminen on vaikuttanut suotuisasti Suomen ulkomaankauppaan ennen kaikkea turvaamalla pääasiallisten vientituotteidemme viennin, ja vaikuttamalla tullien alennusten ja määrällisten tuontirajoitusten vähentämisellä ja lopullisella poistamisella maamme taloudelliseen kasvuun. Tärkeintä kuitenkin lienee se, että Suomi ei EFTA:n turvin ole jäänyt eristettyyn asemaan nykyisenä alueellisten taloudellisten ryhmittymien aikakautena.

Sotilaalliset ja taloudelliset liittoutumat

Yhdistyneiden Kansakuntien maailmanjärjestö perustettiin rauhan turvaamiseksi ja kansainvälisen kehityksen edistämiseksi vuonna 1945. Peruskirjan mukaan on sen kaikkien jäsenmaiden pidätyttävä kansainvälisissä suhteissaan väkivallalla uhkaamisesta tai käyttämisestä minkään valtion alueellista koskemattomuutta tai poliittista riippumattomuutta vastaan tai menettelemästä tavalla, joka on ristiriidassa Yhdistyneiden Kansakuntien päämäärien kanssa.

Rauhan turvaaminen kuuluu erityisesti YK:n turvallisuusneuvostolle, joka on yksi maailmanjärjestön viidestä pääasiallisesta toimielimestä. YK:n turvallisuusneuvostoon kuuluu viisi vakinaista jäsenvaltiota, jotka ovat Englanti, Kiina, Neuvostoliitto, Ranska ja Yhdysvallat sekä kuusi vaihtuvaa jäsentä, jotka yleiskokous valitsee kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Yhdistyneiden Kansakuntien Talous- ja sosiaalineuvoston (ECOSOC) tehtävänä on puolestaan vastata YK:n toiminnasta taloudellisella ja sosiaalisella alalla. Siinä on 18 jäsentä, joista yleiskokous vuosittain valitsee kuusi 3-vuotiskaudeksi. Suomi on ollut ECOSOC:in jäsen 1957–59.

Yhdistyneiden Kansakuntien edeltäjän Kansainliiton epäonnistumiseen oli monta syytä. Suurvalloista Yhdysvallat ei ollut sen jäsen; Euroopan diktatuurit Saksa ja Italia luopuivat sen jäsenyydestä, Neuvostoliitto erotettiin Kansainliitosta Suomen talvisodan takia; ja Kansainliitto epäonnistui ennen kaikkea siksi, että sillä ei ollut aseellista voimaa päätöstensä tukena.

Yhdistyneet Kansakunnat sitä vastoin on lähtenyt eri muodoissa tapahtuvan aseellisen rauhanturvaamisen ja -valvonnan linjalle. Tähän Suomikin osallistuu, jo toisen kerran, ensin Suezilla ja nyttemmin Kyproksella. Suomalaisia upseereita on ollut rauhan val-

vontatehtävissä myös eri tahoilla varsinaisten joukko-osastojen lisäksi. YK:n turvallisuusneuvoston yhteyteen perustettiin alunpitäen ns. sotilaallinen esikuntavaliokunta, jonka toiminta on kuitenkin jäänyt merkityksettömäksi. Vähitellen on myös, erityisesti Korean-sodan johdosta, vastuu maailmanrauhan turvaamisesta siirtynyt entistä enemmän YK:n yleiskokoukselle, jossa kaikki jäsenvaltiot ovat edustettuina.

Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja sallii ja edellyttää myös alueellisten sopimusten olemassaolon. Sen (52 art.) mukaan eivät peruskirjan säännökset estä alueellisten sopimusten tai elinten olemassaoloa alueellisesti selvitettäväksi soveliaiden kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvien kysymysten käsittelemiseksi edellyttäen, että tällaiset sopimukset tai elimet ja niiden toiminta ovat sopusoinnussa YK:n päämäärien ja periaatteiden kanssa, määrätään peruskirjassa. Turvallisuusneuvosto on kuitenkin (54 art.) pidettävä »täysin selvillä» näistä alueellisista sopimuksista ja niiden toimenpiteistä.

Toisen maailmansodan päättymisestä oli tuskin ehtinyt kulua kuin kaksi vuotta, kun ns. kylmä sota vuonna 1947 alkoi sodan-aikaisten liittolaisten, Neuvostoliiton ja länsivaltain välillä. Kylmä sota on sen jälkeen jatkunut monilla tavoin enemmän tai vähemmän »kuumana» eri tahoilla maailmaa. Sodan aikana ja sen jälkeen tehdyt sopimukset sekä kommunistien vallanotto Itä-Euroopan maissa ja Kiinassa muutti ratkaisevasti maailmanpoliittista tilannetta. Hiroshiman ja Nagasakin atomipommien varjo leijui koko maapallon yllä.

Eri tarkoituksiin tähtääviä valtiosopimuksia on kautta aikojen tehty joko kahden tai useamman maan kesken. Tavanomaisia ovat olleet kauppaa ja ystävällisiä suhteita koskevat sopimukset. Myös erilaisia tilapäisiä tai pitempiä liittoutumia on muodostettu. Suomella oli Neuvostoliiton kanssa vuonna 1932 solmittu hyökkäämättömyyssopimus, joka kaksi vuotta myöhemmin pidennettiin 1945 loppuun. Sekä talvisota että jatkosota ehdittiin kuitenkin käydä ennen kuin hyökkäämättömyyssopimuksen voimassaoloaika olisi kulunut umpeen.

Ns. kylmän sodan kaudella alkoi alueellisten yhteenliittymien »kultakausi» sekä idässä että lännessä. Yhdistyneet Kansakunnat on kaikkien sen jäsenvaltioiden yhteinen organisaatio tämän maailmanjärjestön yhä kasvavien tehtävien toteuttamiseksi. YK-toiminta erityisjärjestöineen ja muine toimielimineen ulottuu nykyään lähes kaikille elämän aloille. Niinpä onkin syystä puhuttu YK-järjestöjen »perheestä».

Mutta hämähäkin seittien tavoin on YK:n rinnalle levittäytynyt kahdenkeskisten ja erityisesti monenkeskisten valtiosopimusten verkko, niin sotilaallisella kuin taloudellisellakin alalla. Sotilaallisella alalla ovat tunnetuimmat länsivaltain Pohjois-Atlantin liitto eli NATO ja itäryhmän valtioiden välinen »sopimus ystävydestä, yhteistyöstä ja keskinäisestä avunannosta», joka tunnetaan Varsovan-sopimuksen nimellä. Alueellisten taloudellisten yhteenliittymien joukossa ovat merkittävimmät lännessä Euroopan talousyhteisö (EEC) ja Euroopan vapaakauppaliitto (EFTA), johon Suomikin vuonna 1961 »assosioitui», kuten sanonta kuuluu, erityisellä Suomen ja EFTA:n välisellä ns. EFA-sopimuksella. Itäryhmän maiden välillä on taas ns. keskinäisen talousavun neuvosto (COMECON).

Nämä ovat pitkäaikaisiksi tarkoitettuja alueellisia yhteenliittymiä, joilla on yhteiset toimielimet ja säännökset. Niiden lisäksi on olemassa mitä moninaisimpia valtioiden välisiä sopimuksia, jotka koskevat kaupankäyntiä, kulttuurivaihtoa, ulkomaanapua, jne.

Nykyisin on ns. kylmän sodan tilalle pyritty korostamaan »rauhanomaisen rinnakkaiselon» tavoitetta ja merkitystä. Mitä tämä nimitys todellisuudessa merkitsee, siitä näyttää molemmilla kylmän sodan osapuolilla, itä- ja länsiryhmittymillä, olevan omat käsityksensä. Myös sotilas-strategisessa ajattelussa on niin Neuvostoliitossa kuin Yhdysvalloissakin tapahtunut muutos. Täystuhoa uhkaavan ydinasesodan rinnalla on alettu puhua ns. konventionaalisesta eli »vanhanaikaisesta» sodankäynnistä, jota parhaillaan-kin harjoitetaan Kaakkois-Aasiassa, missä tykkien jyske kaikuu ydinaseräjähdeiden sijasta. Sotilaalliselta, samoin kuin poliittiseltakin kannalta, tästä tilanteesta on muodostunut erittäin vaikea ongelma; ratkaiseva isku olisi annettava, mutta sitä ei uskalleta antaa ratkaisevilla aseilla.

Kansainvälisen politiikan näköaloja on suuresti muuttanut Kiinan ja Neuvostoliiton välinen ristiriita, jonka vaikutukset eivät rajoitu vain kommunistimaiden omaan keskuuteen, vaan tuntuvat kautta maailman, ns. kehitysmaita myöten, joista kumpikin valtio etsii omalle uskonlahkolleen käännynnäisiä ja liittolaisia.

Sotilaallisten ja taloudellisten ryhmittymien ja yhteenliittymien kuva on loppujen lopuksi hyvin mutkikas, ja voisi sanoa, myös uuden kehitysvaiheen kynnyksellä. Suuri joukko entisiä alusmaita on itsenäistynyt ja lisännyt YK:n jäsenvaltioiden luvun toiselle sadalle. YK:n äänestyksissä, ja muissakin yhteyksissä, puhutaan ns. afro-aasialaisesta blokista, jonka merkitys päätöksiä tehtäessä on

jatkuvasti lisääntynyt. Ryhmä ei kuitenkaan ole alueellisesti yhtenäinen, eikä virallisesti yhteenliittynyt.

Kiina, jonka väkiluku on lähes 700 miljoonaa henkeä, ei ole YK:n jäsen, joskin kysymys kommunisti-Kiinan edustuksesta YK:ssa on ollut moneen otteeseen esillä, ja Suomikin on tukenut maan hakemusta maailmanjärjestön jäseneksi. Kiinaa, jolla on pysyvä paikka YK:n turvallisuusneuvostossa, edustaa ns. Formosan-Kiina, joka sijaitsee Formosan eli Taiwanin saarella noin 180 km:n päässä mantereesta Filippiinien ja Japanin välissä.

Intia, jossa on asukkaita noin 450 miljoonaa, edusti Yhdistyneissä Kansakunnissa jyrkkää puolueettomuuslinjaa, kunnes pääministeri Nehru joutui pyytämään aseapua Englannilta ja Yhdysvalloilta kiinalaisten joukkojen tunkeuduttua maahan lokakuussa 1962.

Sveitsi on julistautunut »pysyvästi puolueettomaksi» maaksi, ja onnistunut säilyttämään sen; tosin aseellisenä puolueettomuutena suursotien aikana alppilinnoituksensa tukemana. Vaikka Sveitsi ei ole YK:n pääjärjestön jäsenvaltio, osallistuu se kuitenkin YK:n erityisjärjestöjen toimintaan ja kuuluu Euroopan vapaakauppaliittoon EFTA:an.

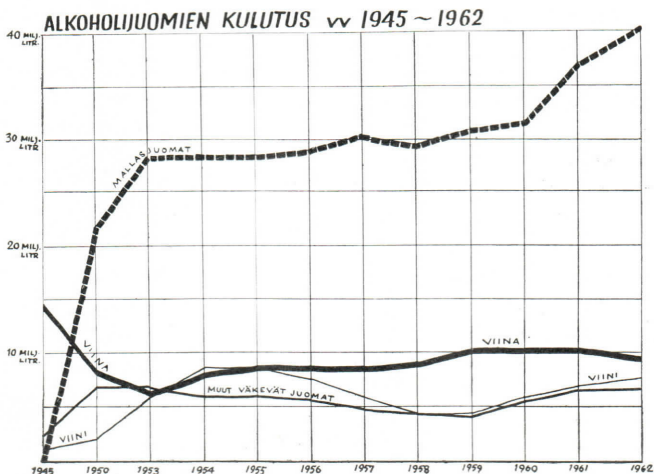
Ruotsi on puolestaan erittäin aktiivinen osapuoli kansainvälisessä yhteistyössä virallisesta puolueettomuusasenteestaan huolimatta, jota se kutsuu nimityksellä »liittoutumista vapaa» — »alliansfrihet». Se on myös ulkoseitsikon eli EFTA:n jäsen, kuten Norja ja Tanska, jotka molemmat taas ovat lisäksi Pohjois-Atlantin liiton NATO:n jäsenvaltioita.

Myös Itävalta lukeutuu puolueettomaksi maaksi, kuten Suomikin. Maamme virallisesti ilmaistu — ja moneen otteeseen korostettu — puolueettomuustahto juontuu jo sotien edelliseltä itsenäisyyden ajalta.

Taloudellisten ja sotilaallisten liittoutumien nimistä käytetään — nykyajan tavan mukaan — kirjainlyhennyksiä, jotka sellaisenaan eivät sano mitään, mutta joiden taakse kätkeytyy useimmiten suuri, useiden valtioiden muodostama koneisto ja monessa tapauksessa valtava sotilaallinen ja taloudellinen potentiaali. Tärkeimmät näistä yhteenliittymistä ja niiden lyhennyksistä on jo mainittu. Lisättäköön vielä sellaiset kuin Benelux-liitto, Euroopan hiili- ja teräsyhteisö (ECSC), Euroopan atomienergiayhteisö (EURATOM), Taloudellinen yhteistyö- ja kehittämisjärjestö (OECD), Kaakkois-Aasian sopimusjärjestö (SEATO), Amerikan valtioiden organisatio (OAS) ja Keski-Isän sopimusjärjestö (CENTO).

Suomi on ollut Yhdistyneiden Kansakuntien jäsen vuodesta 1955 lähtien, mutta jo sitä ennen olemme kuuluneet jäsenenä useimpiin YK:n erityisjärjestöihin. Nämä ovat sopimussuhteessa Yhdistyneisiin Kansakuntiin sen Talous- ja sosiaalineuvoston (ECOSOC) välityksellä. Useimmat näistä erityisjärjestöistä on perustettu YK:n toimesta, mutta eräät juontavat juurensa jo viime vuosisadalle. YK:lla on myös viisi alueellista talouskomissiota eri maanosia varten, joista Euroopan talouskomission (ECE) johdossa toimi aikanaan suurlähettiläs Sakari Tuomioja. Myös monia muita suomalaisia on ollut ja on jatkuvasti YK:n eri tehtävissä ja sen sihteeristön virkamiehinä.

Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestöjen ja Euroopan talouskomission (ECE) ja Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) lisäksi Suomi on nyttemmin mukana myös Pohjoismaiden neuvostossa, jota varten on eduskunnassa Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta. Pohjoismaiden neuvosto perustettiin vuonna 1952 Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin kesken, ja Suomi tuli sen jäseneksi 1955. Sotilaallisiin liittoutumiin Suomi ei kuulu.

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu on muotoutumassa

Erityisesti kadonneiden henkilöiden etsinnöissä maalla ja m. n. rellä on useaan otteeseen todettu, että viranomaisten käytettävissä oleva henkilöstö ja kalusto ei yksin ole riittänyt, vaan avuksi on tarvittu vapaaehtoisia ja yksityisiä lisävoimia. Tehokasta toimintaa on kuitenkin tavallisesti haitannut ajan hukka väkeä kootaessa, sen tottumattomuus järjestäytyneeseen toimintaan sekä organisaation puute. Eräitä harvoja paikkakuntia ja alueita lukuunottamatta toiminta on yleensä jouduttu improvisoimaan vasta tapahtumahetkellä.

Jo usean vuoden ajan on tästä syystä julkisuudessaakin esitetty ajatuksia, että vapaaehtoisten voimien olisi järjestäydyttävä tällaisen toiminnan varalta. Erityisen voimakkaasti tämä vaatimus tuli esille Lapissa keväällä 1963 sattuneen Anja Kumpurinteen katoamistapauksen jälkeen, jolloin Suomen Punaisen Ristin puoleen käännettiin eri tahoilta pyynnöllä, että SPR ottaisi tehtäväkseen toimia aloitteentekijänä ajatuksen toteuttamiseksi.

Tämä lähtökohtanaan SPR kesäkuussa 1963 ryhtyi tutkimaan, mitä mahdollisuuksia olisi luoda valtakunnallisissa puitteissa eri järjestöjen yhteistoiminnalle rakentuva, viranomaisia avustava vapaaehtoinen pelastuspalvelujärjestelmä. Samalla SPR ilmoitti asettavansa järjestönsä käytettäväksi mainitunlaisen yhteistoiminnan aikaansaamiseksi.

TARVE ON TODETTU

Tavallisimmat tilanteet, joissa vapaaehtoisia apuvoimia on tarvittu, ovat olleet etsinnät. Käytäntö on kuitenkin osoittanut, että pelkästään jo näissä varsinaisen etsinnän ohella olisi tarvittu useita muita avustavia, vapaaehtoisia toimintoja. Ensijajaisia näistä ovat olleet kuljetuspalvelu, ensiapupalvelu ja etsintämiehistön muonitus. Teknillisellä alalla on esiintynyt puutetta kartoista, kompas-

seista ja viestivälineistä alkaen sammakkomiehiin ja tiedustelu- ja sairaankuljetuskoneisiin saakka.

Etsinnät eivät ole ainoa ala, jolla vapaaehtoista apua tarvitaan. Muita usein esiintyviä tilanteita ovat mm. metsäpalot ja muut suurtulipalot, joissa varsinaisen sammutustoiminnan rinnalla avustavaa toimintaa on kaivattu mm. yleisessä järjestyksenpidossa, pelastusmiehistön huollossa sekä kodittomiksi joutuneiden perheiden ensihuollossa.

Liikenne- ja muissa onnettomuuksissa on yhtä kipeästi kaivattu vapaaehtoista ensiapu- ja sairaankuljetushenkilöstöä ja -kalustoa.

Tavallisten onnettomuustilanteiden ohella on pelastuspalvelusuunnitelmissa otettava huomioon myös liikenteen ja teollisuuden kehittyessä kasvanut suuronnettomuuksien uhka ja niissä esiintyvät erilaiset vapaaehtoisen toiminnan tarpeet.

YHTEISTYÖ PELASTUSPALVELUN LUOMISESSA

SPR:n käytyä neuvotteluja viranomaisten sekä eri keskusjärjestöjen kanssa ja näiden ilmoitettua myönteisen suhtautumisensa suunnitelmaan alistettiin tämä suunnitelma sisäasiainministeriön tarkastettavaksi.

31. 3. 1964 pidettiin Pelastuspalvelun keskustoimikunnan perustava kokous, jossa alustavien suunnitelmien lisäksi sovittiin, että SPR toimii Pelastuspalvelun yhdysjärjestönä.

Lääninportaan ja paikallisen pelastuspalvelutoiminnan käyntiin saaminen oli alkuvaiheen tärkeimpiä tehtäviä. Se sisälsi yhteistyötä niin nuorisojärjestöjen kuin aikuisjärjestöjenkin kanssa.

Läänien pelastustoimikunnat on nyttemmin perustettu kaikkiin lääneihin kevään ja kesän —64 kuluessa, Turun ja Porin sekä Vaasan läänejä lukuunottamatta.

PELASTUSPALVELUN ORGANISAATIO

1. **Pelastuspalvelun keskustoimikunta** — koostuu valtakunnallisten elinten ja keskusjärjestöjen edustajista.

2. **Pelastuspalvelun läänintoimikunnat** — koostuvat läänin elinten ja piirijärjestöjen edustajista.

3. **Paikalliset pelastustoimikunnat** — koostuvat paikallisten viranomaisten, vapaaehtoisten järjestöjen sekä teollisuus- ja liikelaitosten edustajista.

PELASTUSPALVELUN TOIMINTA

Pelastuspalvelun toiminta jakaantuu käytännössä eri palvelualoihin, joista tärkeimmät ovat:

- Yleinen pelastuspalvelu
- lääkintäpalvelu
- kuljetuspalvelu
- huoltopalvelu.

Kaikille edelläesitetyille palvelualoille on viranomaisten ja vaki-naisten pelastuselinten avuksi saatavissa apuvoimia vapaaehtoisten järjestöjen ja yksityisten piiristä. Siten ovat yleisten pelastus-

toimenpiteiden alalla apuaan tarjonneet — ja monessa tapauksessa antaneetkin — lukuisat kansalaisjärjestöt ja SPR:n valmiusryhmit. SPR on työskennellyt vapaaehtoisen lääkintäpalvelun kehittämiseksi. Kuljetuspalvelun alalla ovat eräät suuret autojärjestöt jo luoneet melko pitkälle organisoidun valmiustoiminnan. Muonituspalvelu on lopullisesti järjestämättä, mutta tällä alalla voivat apua antaa monet naisjärjestöt. SPR:n osastot ovat vastanneet ns. huoltoensivavusta. Erikoispelastustehtävien alalla ovat valmiit auttamaan mm. ympäri maan toimivat urheilusukeltajat välineineen, ilmailukerhot n. 30 lentokoneella ja SPR:n sairaankuljetuspalveluun liittyneet yksityiset lentoliikenteen harjoittajat. Etsintöihin merellä ovat osallistuneet meripelastusseurojen lisäksi eräät moottorivenekerhot. Palokuntien apuna ovat jo entuudestaan vapaapalokunnat.

Toimintaan osallistuvat järjestöt ja yhteisöt ilmoittavat, millä palvelualoilla he voivat avustaa sekä muodostavat niiden puitteissa pelastustoimikuntien ohjeiden mukaan hälytyskelpoisia toimintayksiköitä, jotka kytketään virallisiin hälytysjärjestelmiin.

Pelastuspalveluun liittyessään jokainen järjestö sitoutuu vapaaehtoisesti ja sovituihin rajoihin vastaamaan omasta osuudestaan toiminnasta, sekä noudattamaan toimintatilanteesta johtavien viranomaisten ohjeita ja määräyksiä.

Niin kauan kun Pelastuspalvelulla ei ole omia varoja, on yleisperiaatteena, että sellaisten kulujen osalta, jotka eivät toistaiseksi kuulu julkisista varoista korvattaviksi, vastaa jokainen järjestö omista kuluistaan tai suuremmista kuluista järjestöt yhdessä. Vapaaehtoisen henkilöstön osalta toiminta on palkaton.

Pelastustoimikunnat voivat asettaa eri alojen erikoiskysymyksiä valmistelemaan tarpeelliseksi katsomansa jaostot. Varsinaisen pelastustoiminnan johtoa varten asetetaan johtoryhmä sekä määrätään eri palveluhaarojen vapaaehtoiset johtajat. Toimintatilanteessa nämä toimivat viranomaisia avustavina alijohtajina.

Suunnitelman mukaan toimisivat vapaaehtoisten voimien hälyttäjinä normaalisti viranomaiset, ensi sijassa poliisit, jotka tarvittaessa kutsuisivat avukseen kulloinkin tarvitsemansa vapaaehtoiset ryhmät. Pyrkimyksenä tulisi olla, että eri viranomaisten ja järjestöjen omien hälytysnumeroiden lisäksi kullakin paikkakunnalla olisi hälytyskeskus, jonka välityksellä kaikki sekä viralliset että vapaaehtoiset pelastusyksiköt voitaisiin tavoittaa. Ollakseen riittävän tiheän tulisi Pelastuspalvelun verkoston toisaalta ulottua jokaiseen kylään, suurempiin teollisuuslaitoksiin ja työmaille saakka siten, että näissä kaikissa olisi nimetyt Pelastuspalvelun yhdyshenkilöt.

Toiminnan tehokkuuden kannalta on välttämätöntä, että pelastustoimikunnissa sovitaan mahdollisimman täsmällisesti eri järjestöjen vastuualueista ja että vastuun määrittely ulotetaan toiminta-aloittain ja toimintaportaitten nimettyihin henkilöihin saakka. Pelastuspalvelun toimintojen kehittämisessä on tarkoitus edetä tavallisimpien hätätilanteiden sanelemassa kiireellisyysjärjestyksessä ja olemassa olevien voimien tarjoamien todellisten mahdollisuuksien puitteissa pyrkien aluksi vain minimiorganisaatioon ja laajentaen tätä asteittain toiminnan kehittyessä.

V. 1965

täyttävät

me onnittelemme

TAMMIKUU

1 75 v. Olga Eronen, J:kylä
1 75 v. Arttur Ähl, H:ki
1 70 v. Matti Leppinen, Onkamo
1 70 v. Hilma Nieminen, Suolahti
1 50 v. Elli Ekström, Nummela
1 50 v. Anna Helenius, Lohja
1 50 v. Irene Kunnari, Kotka
1 50 v. Vilho Malin, Lohja
1 50 v. Taimi Niemi, Kuusankoski
1 50 v. Impi Tuovinen, Liperi
2 60 v. Aimo Ikonen, H:ki
2 60 v. Alli Virtanen, Lempäälä
2 50 v. Elis Tainio, Nokia
2 50 v. Martti Venäläinen, Mänttä
3 60 v. Eva Pajunen, Pori
3 50 v. Aune Hakulinen, Suolahti
4 80 v. Kustaa Lehto, Eura
4 75 v. Emilia Snäll, Pihlava
4 60 v. Helmi Karlsson, Helsinki
4 60 v. Väinö Kemppe, Turku
4 60 v. Lyydia Numminen, Ulvila
4 50 v. Antero Tiainen, Jyväskylä
5 60 v. Matti Hakkarainen, Heinävesi
5 60 v. Kalle Junninen, Joensuu
5 50 v. Lauri Kuisma, Seinäjoki
5 50 v. Mikko Markkanen, Kuopio
5 50 v. Eero Marttinen, Kotka
5 50 v. Arvo Pylkkänen, Kotka
5 50 v. Tauno Tähtinen, Ulvila
6 50 v. Suoma Ax, Helsinki
6 50 v. Eva Bloster, Kokkola
6 50 v. August Taavitsainen, Suonen-
joki
6 50 v. Pirkko Tuomi, J:kylä
7 80 v. Robert Heinonen, T:re
7 70 v. Signe Leino, Pori
7 50 v. Eerik Hoppman, Voikkaa
8 50 v. Antti Heikuri, Ristijärvi
9 70 v. Otto Korhonen, Kajaani
9 60 v. Viljo Palin, Pori
9 50 v. Tuovi Takatalo, H:linna
10 70 v. Amanda Blomqvist, H:ki
10 60 v. Pauli Jäntti, Kuusankoski
10 50 v. Felix Hovi, Riihimäki

10 50 v. Eino Nordling, Pori
10 50 v. Pekka Uusivuori, Pori
11 85 v. Hulda Urpanen, Kuusankoski
11 70 v. Hannes Laiho, Jokela
11 70 v. Albert Rahikainen, Kotka
11 50 v. Matti Asplund, Kotka
11 50 v. Kaino Iltanen, Salo
11 50 v. Lassi Lassila, P:saari
12 80 v. Hilda Tommola, Kuusankoski
12 80 v. Alina Vikman, Pietarsaari
12 50 v. Pärttyli Myllyniemi, Hamina
12 50 v. Hilja Nuutinen, Voikkaa
14 70 v. Kalle Fallström, Eura
14 70 v. Ilmari Oksanen, Launonen
14 60 v. Helmi Sälkäpää, Jokela
14 50 v. Eero Kari, Tampere
14 50 v. Heikki Meronen, Liperi
15 70 v. Kaisa Koskinen, T:re
15 60 v. Robert Liinamaa, Mänttä
15 60 v. Emil Rosendahl, Eura
15 50 v. Petteri Koite, Tikkakoski
15 50 v. Annikki Vahvelainen, Porv.mlk
16 80 v. Arttur Elo, Pori
16 70 v. Tilda Rinkinen, Imatra
16 60 v. Uuno Melin, Anjala
16 50 v. Liisa Virtanen, Karhula
17 60 v. Aili Karhu, Kuusankoski
17 50 v. Ensio Aro, Jyväskylä
18 90 v. Ida Ruuhonen, Hamina
18 60 v. Kalle Karhe, Nokia
18 60 v. Arvi Korpela, Kuusankoski
18 50 v. Vappu Korpela, Hamina
19 50 v. Martta Savolainen, Hyv.kylä
20 60 v. Kosti Lehto, Lohja
20 50 v. Uuno Porokkuokka, Onkamo
20 50 v. Kauko Tiihonen, Kotka
21 60 v. Anna Leppänen, Jämsä
21 60 v. Maria Viiala, Tikurila
22 70 v. Nestori Kurittu, Sippola
22 60 v. Aarne Tavast, Varkaus
22 50 v. Helli Kunnari, Otanmäki
22 50 v. Severi Myrntinen, Kerava
22 50 v. Karl Salmela, H:ki
23 75 v. Juho Virtanen, Simpele
23 70 v. Gunilla Närhi, Kotka
23 60 v. Ilmari Raita, Kannus

- 23 50 v. Kurre Mura, Helsinki
 23 50 v. Meri Repo, Helsinki
 24 80 v. Aleksanteri Pekkanen, Hamina
 24 60 v. Aili Lindström, Helsinki
 24 60 v. Hilda Piironen, Joensuu
 24 50 v. Johannes Hytönen, Helsinki
 24 50 v. Vilho Sihvonen, Tainionkoski
 25 75 v. Kalle Korpela, Jyväskylä
 25 50 v. Reino Niskavaara, Otanmäki
 25 50 v. Liisa Toikka, Nokia
 26 85 v. Otto Hannunen, Karhula
 26 70 v. Uno Nurminen, Helsinki
 26 60 v. Emil Kärkkäinen, Lohja
 27 75 v. Elli Koho, Tainionkoski
 28 60 v. Hugo Aro, Psaari
 28 50 v. Veikko Flink, Neuvoton
 28 50 v. Tauno Heinonen, Inkeroinen
 29 80 v. Iivari Myrskyläinen, Lahti
 29 75 v. Elli Karlsson, Kokkola
 29 70 v. Elsa Tamminen, Helsinki
 29 60 v. Armas Hätinen, Helsinki
 29 50 v. Emma Ojala, Joensuu
 29 50 v. Veikko Valkama, Tampere
 30 70 v. Antti Neuvonen, H:linna
 30 60 v. Antti Heljanti, Könönpelto
 30 60 v. Lauri Rinne, Eura
 31 70 v. Aini Kunnari, Psaari
 31 60 v. Alli Tuominen, Jokela
 31 50 v. Ensio Pasuri, Vilppula

HELMIKUU

- 1 70 v. Kalle Virtanen, Lohja
 2 80 v. Erkki Hirvonen, Kuopio
 2 70 v. Anni Vuori, Jokela
 2 50 v. Eino Leinonen, Mänttä
 2 50 v. Hjördis Tarkiainen, Kotka
 3 60 v. Yrjö Haarala, Aura
 3 50 v. Leo Vauhkonen, J:skylä
 4 60 v. Väinö Ahmala, Oulu
 5 75 v. Lauri Pihlaja, Tampere
 6 70 v. Vilho Kuitunen, Kotka
 6 70 v. Kalle Postinen, Killinkoski
 6 50 v. Kaarlo Setälä, Aura
 7 75 v. Kalle Forsman, Kuopio
 7 70 v. Rikhard Vuori, Sysmä
 7 60 v. Antti Saloniemi, Vilppula
 7 50 v. Onni Koro, Vilppula
 7 50 v. Meri Niemenperä, Helsinki
 8 60 v. Viljo Mattila, Kerava
 8 50 v. Erkki Piirainen, Kajaani mlk.
 8 50 v. Eila Ronkainen, Järvenpää
 8 50 v. Rauha Tanner, Killinkoski
 9 60 v. Väinö Summari, Anjala
 9 50 v. Tauno Kanerva, Tampere
 9 50 v. Kauko Pitkänen, Kajaani
 10 60 v. Kusti Kosunen, Kotka
 10 50 v. Aino Heikkilä, Anjala
 11 70 v. August Lanki, Karhula
 11 60 v. Emma Pastinen, Helsinki
 12 80 v. Elsa Malinen, Helsinki
 12 70 v. Antton Hiironen, Karhula
 12 70 v. Ester Liimatainen, Suolahti
 12 60 v. Meelia Viljanen, Hyvinkylä
 13 60 v. Eino Harju, Anjala
 13 60 v. Einar Vikström, Espoo
 13 50 v. Kyllikki Laine, Psaari
 13 50 v. Runar Nyholm, Siuntio
 14 60 v. Paavo Rautanen, Turku
 14 50 v. Erkki Hatinen, Kuusankoski
- 14 50 v. Paavo Luoma, Seinäjoki
 14 50 v. Einar Pili-Sihvola, Myllykoski
 14 50 v. Armas Tirri, Helsinki
 15 70 v. Kaisa Koskinen, Tre
 15 60 v. Lyyli Hyttiäinen, Heinola
 15 50 v. Reino Kalliosaar, Alavus
 16 80 v. Alma Vihtinen, J:skylä
 16 75 v. Kalle Airaksinen, Kotka
 16 75 v. Anselm Pulkkinen, H:ki
 16 70 v. Taavetti Virolainen, Voikkaa
 16 60 v. Elma Kamila, Vaasa
 16 60 v. Martti Leino, Järvenpää
 17 70 v. Ida Rinne, Hamina
 17 50 v. Hilka Salminen, Riihimäki
 18 60 v. Miili Salmelin, Äänekoski
 18 50 v. Ilma Laitinen, Tainionkoski
 18 50 v. Matti Tammi, Tikkurila
 19 75 v. Aina Kiviluoto, Hämeenlinna
 19 70 v. Martti Valkki, Imatra
 19 60 v. Elsa Ojanen, J:skylä
 19 50 v. Lauri Tossavainen, Pielavesi
 20 60 v. Katri Koskinen, Turenki
 20 60 v. Martta Ristimäki, Kemi
 20 60 v. Matti Tuohimetsä, Äänekoski
 20 50 v. Orvokki Heikkilä, Ummeljoki
 22 80 v. Mimmi Peltonen, Kotka
 22 60 v. Martti Karjala, Oulu
 23 75 v. Verner Toivonen, Pihlava
 23 70 v. Vihtori Hakala, Porvoo
 23 60 v. Elma Kankkunen, Kotka
 23 50 v. Saara Leppänen, Nokia
 23 50 v. Väinö Raasu, Neuvoton
 24 75 v. Juho Lehtinen, Oriniemi
 24 70 v. Jarl Santero, Karjaa
 24 50 v. Taimi Rantanen, Inkeroinen
 24 50 v. Elsa Salmikari, Kirkkonummi
 25 80 v. Mandi Jelojärvi, Hollola
 25 70 v. Antton Lappalainen, Joensuu
 25 60 v. Martti Kakko, Oulu
 25 50 v. Lauri Jansson, Nokia
 25 50 v. Kauko Niemi, Heinola
 25 50 v. Meeri Pirinen, Pyhtää
 26 50 v. Helvi Hänninen, H:linna
 26 50 v. Toivo Nupponen, Tohmajärvi
 27 60 v. Soini Leinonen, Kemi
 27 60 v. Aune Lindqvist, Kuusankoski
 27 60 v. Vilho Puukko, Kuusankoski
 28 75 v. Lauri Valli, Nummi
 28 60 v. Tyyne Strandberg, Vaasa
 28 50 v. Hilja Nurminen, Jokela
 29 75 v. Elviira Lahti, Hyvinkylä

MAALISKUU

- 1 70 v. Leonard Levänen, Launonen
 2 60 v. Anna Saarelainen, Kemi
 2 60 v. Eino Sonkeri, Hamina
 3 75 v. Emil Järvinen, Jyväskylä
 3 75 v. Adele Toivonen, Mänttä
 3 70 v. Jenny Korhonen, Lieksa
 3 60 v. Edit Paavola, Karhula
 3 60 v. Emil Virta, Salo
 3 50 v. Leo Helle, Järvenpää
 3 50 v. Niilo Laaksonen, Jämsä
 3 50 v. Anna-Liisa Riederer, Lahti
 5 70 v. Impi Harju, Tainionkoski
 5 60 v. Kaarlo Laaksonen, Salo
 5 60 v. Toivo Syrjänen, Lahti
 5 50 v. Yrjö Mustajärvi, Espoo

5 50 v. Veikko Nurmi, Ulvila
 6 60 v. Yrjö Blom, Forssa
 6 60 v. Kaarlo Saxbäck, Jyväskylä
 6 50 v. Arnas Nuutinen, Raisio
 7 75 v. Juho Saarisalmi, Nummela
 7 60 v. Hilda Salo, Pori
 7 60 v. Sylvi Vallius, Jyväskylä
 7 50 v. Helmi Lappalainen, Karhula
 8 70 v. Hilja Määttä, Helsinki
 8 60 v. Martta Haimelin, Karhula
 8 50 v. Edvin Salminen, Jyväskylä
 9 60 v. Väinö Laanti, Karhula
 9 50 v. Aino Kotiranta, Nokia
 9 50 v. Edit Peltonen, Eura
 9 50 v. Aarnold Ristola, Tikkurila
 10 50 v. Urho Seppelin, Jyväskylä
 11 70 v. Jarl Rehnström, Porvoo
 11 60 v. Hugo Suvisilta, Lahti
 11 50 v. Kullervo Kotimäki, Jyväskylä
 11 50 v. Veikko Mäkelä, Tikkurila
 11 50 v. Arvi Salminen, Järvenpää
 13 70 v. Toivo Autio, Karhula
 13 50 v. Väinö Hakonen, Jyväskylä
 13 50 v. Veikko Komulainen, Helsinki
 13 50 v. Kauko Pakarinen, Kuopio
 14 80 v. Tilda Grönlund, Kuusankoski
 14 50 v. Vilho Lassila, Ummeljoki
 14 50 v. Kirsti Vanhanen, Tapiola
 15 75 v. Otto Niinivaara, Turku
 15 60 v. Eino Suikkari, Kuopio
 15 60 v. Reino Alavirta, Turku
 15 50 v. Hanna Järvinen, Keuruu
 15 50 v. Toini Peltonen, Karjaa
 15 50 v. Vilho Valkonen, Kotka
 16 60 v. Elin Lilja, Otalampi
 16 60 v. Helka Solin, Lempäälä
 17 85 v. Johan Valander, Lohja
 17 70 v. Oskari Juntunen, Suomussalmi
 17 70 v. Johanna Viherkoski, M-koski
 17 60 v. Saima Alanen, Helsinki
 17 60 v. Vilho Jyräs, Kuusankoski
 17 50 v. Teuvo Ahtiainen, Lahti
 17 50 v. Tauno Lehtikainen, Vuoksenn.
 17 50 v. Veikko Salmi, Hyvinkäänselä
 18 50 v. Kalle Hyvärinen, Varkaus
 18 50 v. Veikko Maukonen, Jyväskylä
 18 50 v. Aarne Rissanen, Kotka
 19 75 v. Nikolai Ketola, Turku
 19 60 v. Aili Valimäki, Pori
 19 50 v. Ellen Helenius, Helsinki
 20 70 v. Olga Salminen, Tainionkoski
 21 60 v. Tyyne Ronkanen, Oulu
 21 50 v. Asser Haimi, Voikkaa
 21 50 v. Hilja Virnes, Savonranta
 22 70 v. Esteri Haapala, Kuusankoski
 22 50 v. Mirjam Blom, Loviisa
 22 50 v. Tyyne Hurtta, Hamina
 23 70 v. Viljo Valander, Karjalohja
 24 70 v. Viljo Virtanen, Voikkaa
 24 60 v. Helmi Hyytäinen, Äänekoski
 24 60 v. Veikko Vastimo, Helsinki
 24 50 v. Aarre Laakso, Helsinki
 25 60 v. Hilja Exell, Pyhtää
 25 60 v. Aili Landin, Kannus
 25 50 v. Aili Kakko, Voikkaa
 25 50 v. Paula Salonen, Helsinki
 26 70 v. Beda Koskela, Nokia
 27 85 v. Elin Vesterinen, Helsinki
 27 60 v. Vilma Höijer, Kuusankoski
 27 60 v. Valle Kivistö, Ilmajoki

28 85 v. Maija Satukangas, Helsinki
 28 60 v. Agda Alho, Salo
 28 60 v. Albert Hyytäinen, Otanmäki
 28 60 v. Hugo Jokinen, Riihimäki
 28 60 v. August Vuori, Valko
 29 60 v. Väinö Saksa, Pyhtää
 30 75 v. Ida Jämsén, Viitasaari
 30 70 v. Artturi Ellilä, Turku
 30 50 v. Terttu Alanko, Ilmajoki
 30 50 v. Taimi Korjus, Inkeroinen
 31 60 v. Eero Seppälä, Ruovesi
 31 50 v. Harri Ilmonen, Helsinki
 31 50 v. Arvo Lampinen, Tampere
 31 50 v. Erkki Tuominen, Vanaja

HUHTIKUU

1 80 v. Arvid Kari, Säaksämäki
 1 50 v. Aili Kuparinen, Nummela
 1 50 v. Eila Pöyhönen, Karhula
 2 60 v. Väinö Turola, Psaari
 2 50 v. Hugo Kettunen, J.kylä
 2 50 v. Eero Kuusisto, Forssa
 2 50 v. Henrik Mäki, Kuusankoski
 3 50 v. Sulo Leppänen, Hlinna
 4 60 v. Arvo Paasivuori, Hki
 4 50 v. Eino Malinen, Kuusankoski
 4 50 v. Veikko Räsänen, Tiutinen
 4 50 v. Niilo Tanner, Pori
 5 75 v. Hannes Mikkonen, Kajaani
 5 70 v. Ina Kurko, Karhula
 5 60 v. Helmi Ohimaa, Lohja
 5 60 v. Onni Virtanen, Riihimäki
 6 85 v. Vihtori Suortti, Summa
 7 50 v. Hanna Huittinen, Haapamäki
 8 60 v. Antero Salokero, Hämeenlinna
 8 50 v. Viljami Häyrynen, Lahti
 8 50 v. Yrjö Taajamo, Kerava
 9 70 v. Hilma Arjonen, Forssa
 9 70 v. Sulho Lehto, Turku
 9 60 v. Tyyne Marttila, Kotka
 9 50 v. Erkki Rautio, Ruokolahti
 10 75 v. Kustaa Lehtonen, Hlinna
 10 70 v. Aino Vikstedt, Hki
 10 60 v. Eino Metsämäki, Helsinki
 10 50 v. Pirkko Kiviho, Tre
 10 50 v. Vilho Laakso, Ruosniemi
 10 50 v. Elma Leinonen, Vaasa
 11 60 v. Leo Somer, Helsinki
 12 70 v. Emmi Myllymäki, Hlinna
 12 60 v. Ida Maukonen, Psaari
 12 50 v. Veikko Lappalainen, R:mäki
 12 50 v. Kaarlo Markkanen, Iisvesi
 12 50 v. Onni Ranta, Ulvila
 13 60 v. Ada Holappa, Oulu
 13 60 v. Väinö Nakari, Myllykoski
 13 60 v. Elsa Vartiainen, Varkaus
 14 60 v. Bruno Pöyhölä, Juupajoki
 14 60 v. Jalmar Vuorinen, Uusikaup.
 14 50 v. Väinö Anttonen, Voikkaa
 14 50 v. Ilmari Savolainen, J.kylä
 14 50 v. Kalle Uksila, Oulu
 15 60 v. Irja Salonen, Helsinki
 15 50 v. Elli Korhonen, Espoo
 15 50 v. Kalle Suojavirta, Kerava
 16 80 v. Vilho Multala, Raisio
 16 70 v. Heikki Koski, Saarenkyä
 16 50 v. Olavi Asikkala, Lievestuore
 17 60 v. Bertta Allovaara, Lahti

- 17 50 v. Arvo Tolonen, Kajaani
 18 70 v. Hulda Märsylä, Vaasa
 18 50 v. Antti Akkanen, Ruokolahti
 18 50 v. Taisto Halme, Kotka
 19 80 v. Pekka Nevalainen, Pielavesi
 19 60 v. Juhon Grönroos, Eura
 19 60 v. Aarne Nummelin, Forssa
 19 60 v. Väinö Saarela, Helsinki
 19 50 v. Aimo Anttila, Myllykoski
 19 50 v. Tyyne Haajanen, Heinola
 19 50 v. Eino Silvenoinen, Turenki
 20 60 v. Aino Kotkavuori, Tre
 21 70 v. Rauha Tuominen, Turenki
 22 50 v. Unto Haaparanta, Ruokolahti
 23 75 v. Ida Lindgren, Jyväskylä
 23 70 v. Otto Forsström, Ummeljoki
 23 50 v. Elli Einamo, Hamina
 23 50 v. Yrjö Lairo, Nokia
 24 60 v. Einari Partanen, Tuusula
 24 50 v. Helvi Heinonen, Helsinki
 25 60 v. Olga Ikonen, Varkaus
 25 50 v. Milja Kujala, Ilmajoki
 26 80 v. Lydia Korja, Tampere
 26 50 v. Viljo Mäkelä, Tampere
 26 50 v. Alpo Viitala, Hamina
 28 60 v. Tuure Laine, Tre
 28 60 v. Alice Lehto, Karhula
 29 70 v. Sofia Järvinen, Hki
 29 60 v. Aarne Lahti, Helsinki
 29 60 v. Martta Suvikas, Pori
 30 60 v. Erkki Pulkkinen, Lahti

TOUKOKUU

- 1 60 v. Kaisa Kääriäinen, Keuruu
 1 50 v. Aino Harmuth, Könönpelto
 1 50 v. Reino Kanelius, Vaala
 2 75 v. Lydia Koivu, Tampere
 2 70 v. Urho Ojalampi, Teuva
 3 60 v. Martti Ollgrén, Tampere
 4 60 v. Hellä Ikonen, Uusikaupunki
 4 50 v. Saimi Sarpola, Imatra
 5 70 v. Aino Ravinen, Muurame
 5 70 v. Olga Säteri, Forssa
 5 60 v. Veikko Turunen, Pielisjärvi
 5 50 v. Edith Jakomaa, Pori
 6 50 v. Helvi Kuula, Jokela
 6 50 v. Veikko Laukkanen, Lahti
 6 50 v. Leo Lindroos, Nokia
 6 50 v. Sanni Peltonen, Hlinna
 7 50 v. Jaakko Krogerus, Iisalmi
 8 70 v. Stiina Soininen, Kuopio
 8 50 v. Anna-Liisa Savolainen, Tre
 9 60 v. Väinö Laakso, Hki
 9 60 v. Ester Salminen, Valkeakoski
 10 70 v. Väinö Haggren, Kerava
 10 50 v. Erkki Pietiläinen, Porvoo
 12 60 v. Kalle Kovalainen, Vuolijoki
 12 60 v. Väinö Nyppeli, Inkeroinen
 12 60 v. Martti Sellmer, Korso
 12 50 v. Toivo Brander, Tre
 12 50 v. Arvo Karttu, Tampere
 12 50 v. Kaisa Taipale, Jyväskylä
 12 50 v. Vieno Vierumaa, Kotka
 13 60 v. Fanny Johansson, Hki
 13 50 v. Erkki Hamilo, Jyväskylä
 13 50 v. Saimi Piirainen, Korso
 13 50 v. Impi Salmela, Turku
 13 50 v. Milja Sivurinne, Kotka
- 14 80 v. Mikko Panssar, Uimaharju
 14 75 v. Esteri Hasanen, Tainionkoski
 14 60 v. Kalle Erola, Hyryslä
 14 50 v. Sanni Aarela, Tainionkoski
 14 50 v. Reino Jussila, Tikkurila
 14 50 v. Gunvor Männikkö, Tuusula
 15 75 v. Vihtori Mattila, Kotka
 15 70 v. Otto Kaipio, Jyväskylä
 15 60 v. Elli Klemola, Ummeljoki
 15 60 v. Tauno Laitinen, Tainionkoski
 15 60 v. Elli Pasanen, Viitasaari
 15 50 v. Matti Hietanen, Hamina
 16 70 v. Valfrid Ruusunen, Voikkaa
 16 50 v. Matti Koskela, Kaukas
 17 70 v. Uno Kykkänen, Jyväskylä
 17 70 v. Edvard Ukkonen, Kotka
 17 60 v. Artturi Kukkola, Kotka
 17 60 v. Otto Stålhammar, Helsinki
 17 50 v. Veikko Eskelinen, Hki
 17 50 v. Aura Salo, Kuusankoski
 18 75 v. Hilja Mutanen, Porvoo
 18 70 v. Aaro Hämäläinen, Forssa
 18 70 v. Hanna Perttunen, Hlinna
 18 50 v. Eeva Toivonen, Oulunkylä
 19 70 v. Yrjö Heikkilä, Voikkaa
 19 60 v. Fanni Orava, Seinäjoki
 19 60 v. Esteri Sahlström, Lohja
 19 50 v. Enni Kuusko, Pyhtää
 19 50 v. Taimi Salakka, Imatra
 20 70 v. Mikko Riikonen, Helsinki
 20 70 v. Emil Taavitsainen, Koski
 20 70 v. Eino Valovyy, Kuopio
 20 70 v. Lauri Viitanen, Porvoo
 21 60 v. Einar Dahlgren, Hki
 21 60 v. Johan Lehtinen, Hki
 21 50 v. Jorma Hartikka, Heinlahti
 21 50 v. Reino Heinonen, Hki
 21 50 v. Urho Hilamo, Hki
 21 50 v. Elna Leskinen, Helsinki
 21 50 v. Timo Nieminen, Loviisa
 22 60 v. Lydia Laiho, Kauttua
 22 50 v. Osmo Mäenpää, Pori
 23 75 v. Juho Niinistö, Kalvola
 23 70 v. Iisak Saksman, Tre
 23 60 v. Paavo Lahtinen, Uusikaup.
 23 60 v. Saimi Pajunen, Hki
 23 60 v. Aimo Puustinen, Tikkakoski
 25 80 v. Ismael Ruotsalainen, Keuruu
 25 60 v. Toivo Saari, Forssa
 25 60 v. Erkki Vidlund, Pihlava
 25 50 v. Hannes Junninen, Hki
 25 50 v. Aukusti Kaarto, Haapajärvi
 26 70 v. Einari Klami, Lahti
 26 70 v. Tyyne Turjanmäki, Jyväskylä
 26 50 v. Valde Erkkilä, Hki
 27 60 v. Emil Palander, Jyväskylä
 27 50 v. Aune Haimi, Karhula
 28 70 v. Kaarlo Rinne, Hamina
 28 60 v. Hilma Räsänen, Pori
 28 50 v. Juho Aaltonen, Kotka
 29 70 v. Otto Minkkinen, Kemi
 29 70 v. Akseli Pärnänen, Imatra
 29 60 v. Suoma Erämies, Pori
 29 60 v. Maija Mäntylä, Suolahti
 29 60 v. Arvo Töytäri, Hamina
 29 50 v. Toini Hacklin, Lohja
 29 50 v. Otto Kosunen, Varkaus
 29 50 v. Oiva Paavola, Kerava
 30 60 v. Arvo Lampinen, Anjala
 30 60 v. Toivo Tarkkonen, Karjaa

30 50 v. Gösta Björkqvist, Kuus.koski
 30 50 v. Toivo Niemi, Hki
 31 50 v. Veikko Vuori, Jokela

KESÄKUU

1 70 v. Arttur Gustafsson, Tikkurila
 1 70 v. Lydia Helminen, Inkeroinen
 1 70 v. Alma Hokkanen, Suolahti
 1 60 v. Aune Heikkilä, Tiutinen
 1 60 v. Ida Kuukkanen, Vuolijoki
 1 50 v. Jorma Puro, Helsinki
 2 75 v. Irja Porkka, Helsinki
 2 60 v. Fiinu Hytönen, Äänekoski
 2 50 v. Martta Aho, Imatra
 3 75 v. Anni Laine, Tampere
 3 70 v. Rosa Hagert, Voikkaa
 3 60 v. Aleksi Korkeila, Vanaja
 3 60 v. Vilma Tirronen, Lieksa
 3 50 v. Toimi Taitonen, Lahti
 4 50 v. Ilmi Nurmi, Kauttua
 5 50 v. Aino Miettinen, Kuusankoski
 5 50 v. Teuvo Lumineva, Turku
 6 75 v. Hilma Pirckken, Nummela
 8 60 v. Toivo Ahonen, Voikkaa
 6 60 v. Hilda Flygt, Kuopio
 6 60 v. Juho Nurmela, Kotka
 6 60 v. Santeri Vottonen, Helsinki
 6 50 v. Aune Siitonen, Simpele
 6 50 v. Sulo Suominen, Lohja
 7 50 v. Armas Nikkila, Uusikaup.
 8 60 v. Aino Huovinen, Kuopio
 8 60 v. Aili Tiitinen, Kuusankoski
 8 50 v. Johannes Bordi, Liperi
 8 50 v. Rauha Lindh, Kajaani
 8 50 v. Tyne Nikkilä, Karhula
 8 50 v. Johannes Sakki, Summa
 8 50 v. Ilmi Sihvonen, Jyväskylä
 9 80 v. Albert Sirjola, Helsinki
 9 75 v. Juho Vipele, Imatra
 10 60 v. Lyyli Mäkinen, Valkeakoski
 10 60 v. Impi Peltonen, Tampere
 11 75 v. Edith Halme, Karjalohja
 11 70 v. Werner Kunttu, Helsinki
 11 70 v. Lempi Virolainen, Hyrsylä
 11 60 v. Alfred Karlsson, Vaasa
 11 50 v. Väinö Huovinen, Simpele
 11 50 v. Vilho Tulikunnas, Helsinki
 11 50 v. Tauno Toivaiainen, Ruokolahti
 12 60 v. Uuno Ojanen, Vanaja
 12 50 v. Eero Huhtaniitty, Helsinki
 12 50 v. Kerttu Kuikka, Saarenkyä
 14 70 v. Juho Talja, Hämeenlinna
 14 60 v. Irja Puolakoski, Helsinki
 14 50 v. Antti Leinonen, Jyväskylä
 14 50 v. Martta Takkinen, Tampere
 15 70 v. Saima Haggrén, Kerava
 15 50 v. Martti Leino, Pori
 15 50 v. Veikko Saarela, Kuopio
 16 75 v. Ida Järvinen, Mänttä
 16 60 v. Saima Mäkilä, Forssa
 16 50 v. Aaro Nummikko, Kemi
 17 60 v. Helmi Jaakkola, Kuusankoski
 17 60 v. Esko Laine, Helsinki
 17 60 v. Eine Peitsalo, Helsinki
 17 60 v. Lauri Skants, Oulu
 17 60 v. Martti Vilenius, Voikkaa
 17 50 v. Hellin Jalava, Vehmaa

18 70 v. Elli Kaipio, Jyväskylä
 18 60 v. Aarne Svahn, Lohja
 18 50 v. Reino Lumme, Kotka
 18 50 v. Olavi Tyvén, Nokia
 19 75 v. Sigrid Pietilä, Kakkola
 19 60 v. Martta Juslin, Tuusula
 19 50 v. Siiri Taskinen, Järvenpää
 20 75 v. Juho Lanto, Kuusankoski
 20 50 v. Arvo Posti, Kotka
 20 50 v. Lempi Virsel, Tampere
 21 85 v. Taavetti Jäkälä, Tampere
 21 70 v. Arvi Suuronen, Jyväskylä
 21 70 v. Hilja Tuomisto, Hämeenlinna
 21 60 v. Anna Paavola, Karhula
 21 50 v. Toivo Holopainen, Könönpelto
 21 50 v. Tauno Nikali, Lempäälä
 22 60 v. Eino Laurikainen, Tain.koski
 22 60 v. Einari Virtanen, Voikkaa
 22 60 v. Olavi Hakala, Pihlava
 22 50 v. Matti Harju, Helsinki
 22 50 v. Elbe Kuusela, Heinola
 23 70 v. Johan Strang, Pietarsaari
 23 70 v. Jalmari Valjakka, Kuortti
 23 60 v. Heikki Kupiainen, Mäntyharju
 23 60 v. Eero Raivio, Ruovesi
 24 90 v. Juho Toivonen, Lahti
 24 75 v. Kaarlo Kakkola, Hämeenlinna
 24 60 v. Aune Ylätupa, Hamina
 24 50 v. Johan Krohn, Kakkola
 24 50 v. Uuno Purhonen, Karhula
 24 50 v. Sanelma Salmi, Ilmajoki
 24 50 v. Tellervo Sunell, Imatra
 25 75 v. Lydia Kivinen, Valko
 25 75 v. David Rosendahl, Karjaa
 25 60 v. Bertta Halonen, Hamina
 25 60 v. Eino Heinonen, Riihimäki
 25 60 v. Laura Koski, Tampere
 25 60 v. August Matilainen, Rautalampi
 25 50 v. Esko Hautajarvi, Helsinki
 25 50 v. Aune Soininen, Helsinki
 26 80 v. Emma Nykänen, Kotka
 26 60 v. Robert Havia, Kotka
 26 60 v. Toivo Linkoma, Helsinki
 26 60 v. Jeremias Närhi, Järvenpää
 26 50 v. Lahja Henttu, Voikkaa
 26 50 v. Irja Kotka, Haapamäki
 26 50 v. Erkki Riivari, Neuvoton
 27 70 v. Alfred Lindroos, Lohja
 27 60 v. Visa Kivi, Helsinki
 27 60 v. Arvi Saxbäck, Valko
 27 50 v. Lilli Haapanala, Vehmaa
 27 50 v. Irja Ratilainen, Kinahmo
 28 80 v. Kalle Manner, Launonen
 28 70 v. Urho Vesonen, Turku
 28 60 v. Mauno Kandolin, Helsinki
 28 50 v. Meeri Harju, Kuusankoski
 28 50 v. Ahde Mansner, Lohja
 28 50 v. PaaVo Nurminen, Voikkaa
 29 60 v. Vilho Hänninen, Ylöjärvi
 29 60 v. Saimi Lindfors, Jokela
 29 50 v. Arvi Hänninen, Tikkakoski
 30 70 v. Alma Jokelin, Kuusankoski
 30 60 v. Armas Koskinen, Vaasa
 30 60 v. Onni Uimonen, Heinola
 30 50 v. Helvi Vasko, Pietarsaari
 31 50 v. Juho Kössi, Karhula

HEINÄKUU

1 60 v. Paavo Vahos, Forssa
 1 50 v. Paavo Lindh, Kajaani
 1 50 v. Unto Palkamo, Hollola
 2 70 v. Alma Hartikka, Lievestuore
 2 70 v. Onni Metsistö, Hki
 2 70 v. Valfrid Sirén, Inkeroinen
 2 60 v. Martta Tani, Inkeroinen
 2 50 v. Urho Siljander, Porvoo mlk.
 3 75 v. Martta Virtanen, Helsinki
 3 60 v. Artturi Honkanen, J:kylä
 3 50 v. Alvi Ratilainen, Kinahmo
 3 50 v. Toini Wallin, Eura
 4 60 v. Aleksanteri Roisko, J:kylä
 4 50 v. Aune Kujanpää, Seinäjoki
 6 75 v. Naimi Tanhuanpää, H:ki
 6 70 v. Villiam Metsävirta, Salo
 6 60 v. Runar Martin, Helsinki
 6 60 v. Anna Rantanen, Jämsä
 6 60 v. Alma Sandberg, Pyhtää
 6 50 v. Uno Kauranen, Tampere
 6 50 v. Anna-Liisa Söderlund, Suolahti
 6 50 v. Reino Usvameri, Rauma
 7 80 v. Viktor Sihvola, Kuusankoski
 7 60 v. Rosa Korpi, Kaskinen
 7 60 v. Tyyne Matikainen, Karhula
 7 50 v. Anne Hautamaa, Tainionkoski
 8 60 v. Aino Posa, Mäntyharju
 8 50 v. Vieno Salonen, Kuusankoski
 8 50 v. Aino Sundberg, Helsinki
 9 75 v. Alma Mäntylä, Nummela
 9 70 v. Nestor Siimos, Pyhtää
 9 50 v. Hellin Simpanen, Inkeroinen
 10 60 v. Hilda Saarinen, J:kylä
 11 85 v. Juho Lehtinen, Sääksmäki
 11 70 v. Fanni Aho, Pori
 11 60 v. Eino Honkanen, Lahti
 12 70 v. Alina Iso-Aho, Tainionkoski
 12 60 v. Veikko Kettunen, Joensuu
 13 70 v. Emma Helander, Eura
 13 60 v. Ida Kosunen, Kotka
 13 50 v. Tyyne Hartikainen, Simpele
 14 80 v. Edla Mikkonen, Helsinki
 14 60 v. Veikko Koljonen, Joensuu
 14 60 v. Alma Wallenius, Forssa
 14 50 v. Jaakko Heiskanen, Tapiola
 14 50 v. Maria Sihvonen, Tuusula
 15 80 v. Hilja Tuomi, H:ki
 16 70 v. Aino Vanhala, Kymi
 16 60 v. Väinö Hokkanen, J:kylä
 16 50 v. Veikko Tolvanen, Lempäälä
 16 50 v. Edvard Virolainen, Kymi
 17 75 v. Heikki Laakso, Imatra
 17 70 v. Anna Jokinen, Ruovesi
 17 50 v. Erkki Hellberg, Turku
 17 50 v. Onni Kurronen, Rautjärvi
 18 70 v. Emmi Järvinen, Ruovesi
 18 70 v. Milma Rautjärvi, Kuusankoski
 18 65 v. Antti Laakkonen, Kinahmo
 18 60 v. Maija Torppala, Tainionkoski
 18 50 v. Kerttu Anttonen, Simpele
 19 60 v. Uno Sägbon, Helsinki
 19 50 v. Eino Parkkinen, Karhula
 20 50 v. Laina Pyhältö, Inkeroinen
 21 85 v. Ida Haapakoski, Ulvila
 21 80 v. August Nurminen, Järvenpää
 21 70 v. Elsa Markkanen, Rautalampi
 21 60 v. August Aalto, J:kylä
 21 60 v. Jaakko Järvinen, Helsinki

21 60 v. Heimo Mielonen, Lahti
 21 50 v. Pekka Sykkö, Uimaharju
 22 90 v. Aksel Ruuth, Karhula
 22 60 v. Anna Pohjalainen, Imatra
 22 60 v. Aino Virkamäki, Ähtäri
 22 50 v. Helvi Ilo, Hämeenlinna
 22 50 v. Arttu Kammonen, Oulu
 22 50 v. Elvi Katainen, Helsinki
 22 50 v. Kullervo Kosonen, H:linna
 23 75 v. Heikki Henriksson, Usikaup.
 23 70 v. Otto Häyriäinen, Kotka
 23 50 v. Ester Sula, Nokia
 23 50 v. Kaarlo Sula, Nokia
 24 50 v. Kirsti Kaukolampi, Helsinki
 25 70 v. Sally Hammarberg, O:kylä
 25 60 v. Oskar Vuoksio, Kotka
 25 50 v. Alina Backman, Järvenpää
 25 50 v. Olavi Heikkilä, Elimäki
 26 50 v. Unto Anttila, Heinlahti
 26 50 v. Martta Ollila, Tikkakoski
 27 70 v. Helmi Laine, Vaasa
 27 60 v. Martta Penttinen, Hki
 27 50 v. Tauno Kerminen, Kotka
 27 50 v. Holger Liljeström, Helsinki
 27 50 v. Raija Liunto, Karhula
 27 50 v. Kaarlo Saarela, Karhula
 27 50 v. Rauni Suomi, Forssa
 28 60 v. Arvo Nieminen, Forssa
 28 50 v. Urho Heinonen, Pori
 28 50 v. Kullervo Taljala, Espoo
 29 60 v. Olavi Kajala, Lahti
 29 60 v. Toivo Kotiranta, Nokia
 30 60 v. Runar Forsten, Hki
 30 60 v. Matti Kauppinen, Tainkoski
 30 60 v. Esko Laakso, Ruosniemi
 31 75 v. Ida Karppinen, Iisalmi mlk.
 31 70 v. Helmi Lappi, Hki
 31 60 v. Martta Nurmi, Äänekoski
 31 60 v. Alina Vilhunen, J:kylä
 31 50 v. Kirsti Hurme, Kotka
 31 50 v. Martta Seppänen, Rauma

ELOKUU

1 70 v. Kalle Mäkelä, Lahti
 1 60 v. Lauri Haapasalo, Teijo
 1 50 v. Eva Hytönen, J:kylä
 1 50 v. Toini Raitamäki, Seinäjoki
 1 50 v. Väinö Raivio, Hyvinkäänkylä
 1 50 v. Erik Ranta, Psaari
 2 80 v. Johan Stenberg, Helsinki
 2 50 v. Matti Harjula, Tampere
 2 50 v. Toivo Salo, H:ki
 3 80 v. Emil Mäki, Kuusankoski
 3 70 v. Vilhelmiina Mustonen, Hki
 3 60 v. Sylvi Piilonen, J:kylä
 4 60 v. Gabriel Latosaari, Oulunkylä
 4 50 v. Erkki Jalava, Vehmaa
 4 50 v. Jaakko Korjus, Karhula
 4 50 v. Lempi Pallonen, J:kylä
 4 50 v. Martti Parkkonen, J:kylä
 4 50 v. Ahti Wenberg, Forssa
 5 60 v. Kustaa Rintamäki, Vilppula
 5 60 v. Martta Simonen, Iisvesi
 5 50 v. Toivo Hukka, Tikkurila
 5 50 v. Lauri Jaakkola, Kuusankoski
 5 50 v. Iivari Julkunen, Iisalmi
 5 50 v. Soini Laaksonen, H:ki

5 50 v. Lauri Mursunen, J:kylä
 5 50 v. Urpo Suojanen, Kyröskoski
 6 70 v. Jalmari Jokinen, H:linna
 6 70 v. Arvi Siltanen, Seinäjoki
 6 60 v. Olavi Kallioinen, Turku
 6 60 v. Harald Mikkola, Forssa
 6 60 v. Eva Värrä, Karhula
 6 50 v. Leevi Elo, Kerava
 6 50 v. Toimi Heikkola, Kotka
 6 50 v. Viljam Hinkkanen, Simpele
 7 50 v. Matti Pajula, Tampere
 8 70 v. Elin Pöyry, H:ki
 8 50 v. Mirjam Aaltonen, Karhula
 9 80 v. Fredrik Vuori, Jokela
 9 50 v. Vappu Koskinen, Tre
 9 50 v. Pertti Viinikainen, Kotka
 10 75 v. Aino Nurminen, Inkeroinen
 10 70 v. Edith Muuronen, Kuusankoski
 10 70 v. Mandi Oulasvuo, H:linna
 10 50 v. Göta Ripatti, Helsinki
 10 50 v. Erkki Salo, Summa
 10 50 v. Katri Salo, Summa
 10 50 v. Torsten Wikman, Karjaa
 11 60 v. Elias Rannikko, Rauma
 11 50 v. Lyyli Varis, Viitasaari
 12 70 v. Hilja Vainikka, Imatra
 12 50 v. Mirja Nivell, Ummeljoki
 12 50 v. Veikko Saravo, Kemi
 13 70 v. Aina Kankaanpää, Nummela
 13 60 v. Yrjö Aaltonen, Salo
 13 50 v. Tauno Koho, Myllykoski
 13 50 v. Lea Pekkarinen, Helsinki
 14 60 v. Einar Tiainen, Joensuu
 14 50 v. Lauri Palonen, Karjaa
 15 60 v. Elsa Keränen, Kajaani
 15 60 v. Siiri Lengman, Lahti
 15 60 v. Vilho Pöntinen, Tiutinen
 15 50 v. Kauko Kaasinen, Kotka
 15 50 v. Eljas Ryyränen, Ukkola
 17 70 v. Rosi Koskinen, Hki
 17 50 v. Anni Hamilo, J:kylä
 18 60 v. Ella Riittinen, Karhula
 20 75 v. Klaara Alkanen, Oriniemi
 20 70 v. Milna Hartikainen, Kuopio
 20 60 v. Tyyne Saarinen, Hämeenlinna
 20 50 v. Elvi Jokinen, Voikkaa
 20 50 v. Helvi Karppinen, Oulu
 21 70 v. Arvi Karttunen, Kemi
 21 50 v. Helmi Suominen, Uusikaup.
 22 60 v. Sulo Rantanen, Kuusankoski
 22 50 v. Martta Paakkunainen, Korso
 22 50 v. Helvi Pekkonen, Kajaani
 22 50 v. Tauno Tähtinen, Kuusankoski
 23 75 v. Hanna Ulmanen, J:kylä
 23 70 v. Maria Räsänen, Lieksa
 23 60 v. Viljo Salminen, Tre
 23 50 v. Kaino Pesonen, Äänekoski
 24 60 v. Iivari Harju, Kotka
 24 60 v. Eino Laakso, H:linna
 24 50 v. Helmi Rantala, Tainionkoski
 25 70 v. Aino Koivistoinen, Tikkakoski
 25 60 v. Aino Drockila, Joensuu
 25 60 v. Maiju Juvonen, Tampere
 26 70 v. Siiri Vuori, H:linna
 27 75 v. Juho Salo, Ilmajoki
 27 75 v. Hilja Raja, Summa
 27 60 v. Arvi Oksanen, Lohja
 27 50 v. Zaida Hasari, Kuusankoski
 27 50 v. Martta Lehto, J:kylä
 27 50 v. Esko Mäkinen, J:kylä

28 50 v. Antti Denisoff, Helsinki
 28 50 v. Emil Nyberg, Loviisa
 28 50 v. Otto Suihkonen, Varkaus
 29 70 v. Edvard Neittola, Kotka
 29 60 v. Johannes Palmu, Kuusankoski
 29 50 v. Kalle Kiiskinen, Vaasa
 29 50 v. Emil Oinonen, Helsinki
 29 50 v. Tyyne Tuutti, Hamina
 30 75 v. Johan Mustonen, Vuoksenn.
 30 50 v. Helena Koppanen, Tainionk.
 31 60 v. Emil Ahoste, Karhula

SYYSKUU

1 70 v. Anna Parkkinen, Karhula
 2 80 v. Hjalmar Nousiainen, Kajaani
 2 60 v. Aune Jokinen, Riihimäki
 2 60 v. Esko Virtanen, Helsinki
 2 50 v. Helvi Broström, Korso
 3 85 v. Kaarlo Hintsanen, Hamina
 3 50 v. Lauri Kivimaa, Kauttua
 4 70 v. Anna Jokela, Hamina
 4 50 v. Toivo Lehto, Rauman mlk.
 5 75 v. K. A. Lehto, Hämeenlinna
 5 60 v. Kustaa Alanko, Tampere
 5 50 v. Alpo Falk, Porvoo
 5 50 v. Kerttu Rainio, Kuusankoski
 6 70 v. Helmi Svala, Järvenpää
 6 60 v. Martti Eronen, Turenki
 6 60 v. Elli Nurminen, Kuusankoski
 6 50 v. Leo Sauren, Espoo
 7 70 v. Kalle Koskinen, Hämeenlinna
 7 60 v. Einar Siipiläinen, Lempäälä
 7 60 v. Impi Suistoranta, Turku
 7 50 v. Anni Fager, Pihlava
 7 50 v. Maikki Haapanen, Ruosniemi
 7 50 v. Erkki Mäkelä, Rauma
 8 75 v. Sofia Alanko, Hämeenlinna
 8 50 v. Eljas Eira, Otalampi
 9 75 v. Arvi Venäläinen, Imatra
 9 60 v. Nikolai Sinkko, Kokemäki
 9 50 v. Helge Forsblom, Jokela
 10 60 v. Otto Humalamäki, Kuorevesi
 10 60 v. Eljas Kasurinen, Riihimäki
 10 50 v. Aatos Hasu, Tainionkoski
 10 50 v. Olga Kampainen, Kemi
 10 50 v. Anna Vaaherkumpu, Simpele
 11 75 v. Aleksanteri Kiiskinen, K:koski
 12 75 v. August Malmberg, H:linna
 12 70 v. Lyyli Hämäläinen, H:linna
 12 70 v. Kaarlo Ranta, Nummela
 12 50 v. Edvin Mattila, Karhula
 13 75 v. Liina Lampinen, Pietarsaari
 13 60 v. Klaus Teittinen, Tiutinen
 13 60 v. Aukusti Yläoutinen, Kemi
 13 50 v. Onni Kempainen, Kajaani
 13 50 v. Martti Lehtonen, Nummi
 14 70 v. Arvi Rautio, Helsinki
 14 60 v. Viljam Aro, Pyhtää
 14 60 v. Sergei Raschka, Voikkaa
 14 60 v. Viljo Sjöroos, Turku
 14 60 v. Viljo Virtanen, Turku
 14 50 v. Kaino Santonen, Rauma
 15 70 v. Jenny Jolkkonen, Joensuu
 15 60 v. Heikki Eskelinen, Joensuu
 15 60 v. Katri Johansson, Kajaani
 16 75 v. Ida Mäkinen, Helsinki
 16 70 v. Alma Järvinen, Jyväskylä

- 16 60 v. Aati Ojajarvi, Kokkola
 17 70 v. Elin Savela, Helsinki
 17 60 v. Vilho Sirén, Rauma
 18 70 v. Selma Lindroos, Lohja
 18 70 v. Väinö Salonen, Rauma
 18 60 v. Paavo Sytelä, Kerava
 18 50 v. Martti Jokinen, Hämeenlinna
 19 70 v. Jalmari Silván, Helsinki
 20 80 v. Hanna Aalto, Kajaanin mlk.
 20 70 v. Hulda Helenius, Kerava
 20 60 v. Lauri Kääriäinen, Iisalmi
 20 60 v. Aune Lupunen, Espoo
 20 50 v. Reino Kuokkanen, J:kylä
 21 60 v. Matti Backman, Enonkoski
 21 60 v. Evert Kujamäki, Forssa
 21 50 v. Aulikki Hermansson, Helsinki
 21 50 v. Eino Jokinen, Turenki
 21 50 v. Matti Mononen, Hämeenkylä
 22 60 v. Mimmi Viljanen, Helsinki
 22 50 v. Aimo Hasu, Myllykoski
 22 50 v. Paavo Niemimaa, Hyrsylä
 23 70 v. Gunnar Lehtilö, Porvoo
 23 70 v. Anna Nousiainen, Kajaani
 23 60 v. Ida Martikainen, Lieksa
 24 70 v. Lauri Oksanen, Tainionkoski
 24 70 v. Anna-Liisa Sjöman, Simpele
 24 60 v. Martta Laine, Karhula
 24 60 v. Suoma Orenius, Jyväskylä
 24 50 v. Tilda Penttilä, Neuvoton
 24 50 v. Helvi Veijonen, Killinkoski
 25 75 v. Väinö Ranta, Nummi
 25 60 v. Mauno Itkonen, Kotka
 25 60 v. Ella Kontula, Pori
 25 60 v. Erkki Korhonen, Kuopio
 25 60 v. Viljo Mielonen, Ukkola
 25 50 v. Eino Alén, Otalampi
 25 50 v. Aune Ropa, Karhula
 26 50 v. Leevi Karjalainen, Kemi
 26 50 v. Kauko Lintunen, Turenki
 27 70 v. Eetu Karjalainen, Kajaani
 27 60 v. Laura Karlsson, Helsinki
 27 50 v. Mikko Sipilä, Kerava
 28 80 v. Alma Kulju, Kaskinen
 28 70 v. Elis Hämäläinen, Helsinki
 28 70 v. Arvo Urnberg, Helsinki
 28 50 v. Harri Lindemark, Kotka
 29 50 v. Toivo Hokkanen, Voikkaa
 29 50 v. Eino Luukkonen, Kuopio
 30 75 v. Frans Lehtimäki, Panelia
 30 60 v. Eino Virtanen, Kerava
 30 50 v. Nikolai Joutkoski, Helsinki
 30 50 v. Laura Laaksonen, Panelia
- LOKAKUU**
- 1 60 v. Olga Kokko, Oulunsalo
 1 50 v. Viljo Adamsson, Kotka
 1 50 v. Kauko Laaksovirta, Sysmä
 1 50 v. Elma Lupunen, Kuusankoski
 1 50 v. Johan Långman, Kerava
 1 50 v. Erik Rosblom, Seinäjoki
 2 60 v. Toivo Närhi, Helsinki
 2 60 v. Mauno Vettersten, Karhula
 4 60 v. Toivo Holopainen, Kotka
 4 60 v. Martta Villanen, J:kylä
 4 50 v. Helmi Åkerblom, Voikkaa
 5 80 v. Alina Rajala, Ilmajoki
 5 60 v. Eino Lammi, Tre
 6 60 v. Bruuno Keveri, Tiutinen
- 7 60 v. Kaarlo Kokko, Tikkurila
 7 60 v. Aarne Lehtikainen, Helsinki
 7 50 v. Heidi Bordi, Liperi
 9 80 v. Jalmari Aalto, Kotka
 10 70 v. Anton Riemunen, Hiihinna
 10 60 v. Arvi Drugg, Salo
 10 60 v. Kerttu Karvinen, Rauma
 10 50 v. Anton Leino, Pori
 10 50 v. Tauno Virtanen, Helsinki
 11 70 v. Meri Suominen, Pori
 11 50 v. Paavo Lappalainen, Kotka
 12 70 v. Johan Kallio, Lahti
 12 60 v. Aarne Nylund, Valko
 12 50 v. Oiva Laine, Rauma
 13 50 v. Eva Nurminen, Turenki
 14 75 v. Helmi Hollander, Kotka
 14 60 v. Einari Forsell, Kokkola
 14 50 v. Toivo Toivonen, Forssa
 15 70 v. Ingrid Dromberg, Pyhtää
 15 70 v. Saima Väle, Pori
 15 60 v. Evert Aalto, Karhula
 15 60 v. Vilho Hillo, Tiutinen
 15 60 v. Siiri Michelson, Imatra
 16 80 v. Anselm Juhola, Hyvinkää
 16 80 v. Heikki Rautaharkko, Koiv.k.
 16 80 v. Ida Sirén, Helsinki
 17 60 v. Kerttu Nieminen, Jämsä
 17 50 v. Liisa Lindfors, Launonen
 17 50 v. Toivo Wessberg, Lohja
 18 75 v. Bertta Simokari, Tampere
 18 60 v. Erkki Luoto, J:kylä
 18 50 v. Kaija Moilanen, Joensuu
 18 50 v. Unno Selin, Lohja
 19 85 v. Kalle Väre, Pori
 19 60 v. Erik Helenius, Teijo
 20 70 v. Sonja Jantti, Friherrs
 20 50 v. Toimi Kolsi, Neuvoton
 20 50 v. Liisa Valve, Turenki
 20 50 v. Harald Wilkman, Kotka
 21 70 v. Tilda Laiho, Jokela
 21 60 v. Urho Kunnas, Riihimäki
 21 60 v. Paavo Kytö, Mäntyharju
 22 70 v. Laina Aho, Juupajoki
 22 60 v. Väinö Mattson, Inkeroinen
 22 50 v. Heimo Jokinen, J:kylä
 23 75 v. Matti Tiilikka, Miehikkälä
 24 80 v. Aliina Eloranta, Hämeenlinna
 24 60 v. Viljo Nymän, Hämeenlinna
 25 70 v. Onni Hartikka, J:kylä
 25 70 v. Emil Kerman, Helsinki
 25 60 v. Severi Kurkinen, Jämsä
 25 60 v. Signe Lehtinen, Tampere
 26 75 v. Mandi Virtanen, Imatrankoski
 26 60 v. Toivo Vikman, Karhula
 26 50 v. Väinö Rintanen, Kokkola
 27 60 v. Martti Valokari, Kuusankoski
 28 60 v. Tuure Nieminen, Tuusula
 28 50 v. Aarne Suomi, Forssa
 29 60 v. Tauno Pekkanen, Summa
 29 60 v. Tyyne Pekkola, Kotka
 29 50 v. Kauko Hartonen, Karhula
 29 50 v. Onni Pienanen, Voikkaa
 29 50 v. Pentti Salminen, Helsinki
 30 60 v. Kalle Lehtinen, Turenki
 30 60 v. Artturi Mäkinen, Kuusankoski
 30 50 v. Eino Järvi, Nokia
 31 80 v. Lydia Joki, Helsinki
 31 80 v. Helmi Salovaara, Kotka
 31 75 v. Gustava Järvinen, Helsinki
 31 60 v. Kalle Nymän, Heinola

MARRASKUU

- 1 60 v. Gabriel Vuorinen, Seinäjoki
- 1 50 v. Aimo Aro, Kauttua
- 1 50 v. Katri Hänninen, Karhula
- 2 70 v. August Lehtonen, Launonen
- 2 60 v. Sylvi Hakala, P:saari
- 2 60 v. August Pitkänen, Helsinki
- 2 50 v. Eino Muuri, Kotka
- 3 75 v. Usko Siimes, Järvenpää
- 3 60 v. Ilmari Salmela, Nokia
- 4 80 v. Taavetti Valta, Pielavesi
- 4 60 v. Helena Kosola, Oulu
- 4 50 v. Kerttu Enne, Rauma
- 4 50 v. Voitto Roos, Karhula
- 6 75 v. Ville Davidsson, Tuusula
- 6 60 v. Armas Raunio, Porvoo
- 6 50 v. Tauno Kaartila, Hamina
- 6 50 v. Esko Länsivuori, Iisalmi
- 6 50 v. Leo Sillanpää, Vaasa
- 7 50 v. Aune Ilmo, Jyväskylä
- 7 50 v. Aarne Kemppainen, Kokkola
- 7 50 v. Meeri Marjanen, Helsinki
- 8 80 v. Antti Hämäläinen, Lahti
- 8 60 v. Vilho Rantanen, Helsinki
- 8 50 v. Olavi Salminen, Helsinki
- 8 50 v. Eeva Typpö, Voikkaa
- 9 60 v. Paavo Helin, Mänttä
- 9 60 v. Risto Killström, Kajaani
- 9 60 v. Toivo Sommarberg, Karhula
- 9 50 v. Hanna Pylikäinen, Tampere
- 10 70 v. Oskari Kautto, Lahti
- 10 60 v. Maria Parviainen, Juupajoki
- 10 50 v. Erkki Jääskeläinen, Lahti
- 10 50 v. Johan Lommi, Hamina
- 11 70 v. Onni Nevala, Ruovesi
- 11 60 v. Helmi Nikkinen, Kuusankoski
- 11 60 v. Aino Seppälä, Kuusankoski
- 12 70 v. Viljo Perälä, Killinkoski
- 13 75 v. Ida Hakuli, Kotka
- 14 60 v. Selma Ahvonen, Valkeakoski
- 14 50 v. Nilo Mäntylä, Hirvikoski
- 15 70 v. Martti Raikaskoski, Nummela
- 15 60 v. Yrjö Nyberg, Pori
- 15 60 v. Toivo Ohra-aho, Haapamäki
- 15 50 v. Hulda Böbling, Helsinki
- 15 50 v. Aarne Palonen, Kuusankoski
- 15 50 v. Väinö Päiväranta, Jyväskylä
- 16 60 v. Toivo Kuitunen, Karhula
- 17 60 v. Aatu Lavikainen, Joensuu
- 18 75 v. Antti Hyvönen, H:linna
- 18 60 v. Lenni Mänttari, Kotka
- 18 50 v. Kalevi Sven, Karhula
- 20 80 v. Mina Tallqvist, Oulu
- 20 60 v. Vilho Öhman, Lohja
- 20 50 v. Veikko Aho, Nokia
- 20 50 v. Onni Peltonen, J:kylä
- 20 50 v. Jouko Virtanen, Saarenkylä
- 21 70 v. Lempi Jaskari, Porvoo
- 21 60 v. Ida Liljander, Karhula
- 21 50 v. Arvi Silvennoinen, Lahti
- 23 60 v. Saimi Leppänen, Lahti
- 23 50 v. Eino Rinne, Tuusula
- 24 70 v. Rauha Hänninen, Helsinki
- 24 60 v. Saima Saarinen, Kauttua
- 24 60 v. Viljo Tähti, Forssa
- 24 50 v. Maria Siippainen, J:kylä
- 25 60 v. Martti Karhima, Anjala
- 25 50 v. Vieno Rapeli, Hamina
- 25 50 v. Aarne Siik, Vaasa

- 26 60 v. Väinö Saarinen, Uusikaup.
- 26 50 v. Otto Enqvist, Ulvila
- 27 60 v. Aino Lindgren, Heinola
- 27 50 v. Toivo Kosonen, Imatra
- 27 50 v. Elli Niskala, Järvenpää
- 27 50 v. Veikko Rönkkö, Iisalmi
- 28 70 v. Anna Kalavainen, Kotka
- 28 70 v. Elsa Lähteinen, Helsinki
- 28 60 v. Saima Martin, Inkeroinen
- 29 60 v. Yrjö Holopainen, Könönpelto
- 29 50 v. Ernest Kantola, Korso
- 29 50 v. Emma Ojala, Joensuu

JOULUKUU

- 1 60 v. Fanny Ylönen, Kotka
- 1 50 v. Ellen Immonen, Lahti
- 1 50 v. Martti Kangas, H:linna
- 3 60 v. Lauri Korhonen, Espoo
- 2 60 v. Väinö Koski, Oulunkylä
- 2 60 v. Aatto Laakso, Vaasa
- 2 60 v. Eino Seppälä, Karhula
- 2 50 v. Elsa Viljanen, Pori
- 3 75 v. Joose Vuorivirta, Riihimäki
- 3 70 v. Jalmar Lundström, Teijo
- 3 60 v. Yrjö Reijonen, Varkaus
- 3 60 v. Anna Soikkeli, Helsinki
- 3 60 v. Karin Suominen, Porvoo
- 3 50 v. Vilho Silvennoinen, J:kylä
- 4 80 v. Senja Brandstaka, Hamina
- 4 70 v. Yrjö Jauristo, Karhula
- 4 60 v. Tyyni Heikkinen, Varkaus
- 4 50 v. Helvi Brusi, Simpele
- 4 50 v. Elna Kuutti, Heinola
- 5 60 v. Valdemar Peltola, Pyhtää
- 6 80 v. Johanna Tammilahti, Nummela
- 6 70 v. Bertta Jokirinne, Forssa
- 6 70 v. Sulo Saukko, Kymi
- 6 60 v. Antero Virtanen, H:linna
- 7 75 v. Jenny Anttila, Kotka
- 7 75 v. August Saxell, Helsinki
- 7 60 v. Eino Kellberg, Pori
- 7 50 v. Paavo Markkola, Tapiola
- 8 60 v. Martti Suhonen, Varkaus
- 8 60 v. Martta Tiittanen, Tikkakoski
- 8 50 v. Ahti Ahola, Lahti
- 8 50 v. Eero Aitta, Uusikaupunki
- 9 85 v. Katri Leppänen, Tainionkoski
- 9 70 v. Einar Saatavuori, Turku
- 9 50 v. Tuulikki Rodén, Vaasa
- 9 50 v. Heikki Toivonen, Helsinki
- 10 70 v. Otto Kari, Hämeenlinna
- 10 60 v. Aili Launonen, Helsinki
- 10 60 v. Hilja Mäkipää, Tampere
- 10 60 v. Johan Pattinen, Oulu
- 10 60 v. Agnes Saikkonen, Äänekoski
- 10 60 v. Kalle Takasalo, Tampere
- 10 50 v. Georg Afanasjeff, Karhula
- 10 50 v. Veikko Katajamäki, Alavus
- 11 70 v. Aleksanteri Ronkanen, Oulu
- 11 60 v. Irja Lönngren, Helsinki
- 13 80 v. Aaro Kiviluoto, Hämeenlinna
- 13 80 v. Hugo Liukkonen, Kotka
- 13 60 v. Tyne Heikkilä, Tiutinen
- 13 60 v. Aadolf Luukka, Ummeljoki
- 13 60 v. Väinö Nortamo, Kristiina
- 13 60 v. Elma Oinonen, Imatra
- 13 60 v. Ester Paavilainen, Tampere
- 13 50 v. Eero Moilanen, J:kylä

16 80 v. Viktor Marjanen, Helsinki	25 60 v. Väinö Kämäräinen, Järvenpää
16 50 v. Aarne Lienes, Kannus	25 50 v. Mauno Mäkelä, Neuvoton
16 50 v. Lahja Sulkanen, Kuusankoski	25 50 v. Teppo Padatsu, Turenki
16 50 v. Eino Vilenius, Kotka	25 50 v. Eino Salo, Pori
17 75 v. Rikhard Rantala, Kymi	25 50 v. Yrjö Tuomainen, Karjaa
17 70 v. Väinö Huhtimo, H:linna	26 70 v. Kustaa Nystrom, Tikkurila
17 50 v. Reino Neuvonen, Karhula	26 70 v. Elsa Ropponen, Hki
18 75 v. Senja Pulska, Pietarsaari	26 60 v. Martti Arkko, Helsinki
18 60 v. Aune Haapio, Tre	26 60 v. Yrjö Sulin, Pyhtää
18 60 v. Eino Hakala, Porvoo mlk.	26 50 v. Enok Lehtonen, Turku
18 60 v. Kosti Loiske, Salo	26 50 v. Eeva Suominen, Kerava
18 50 v. Kerttu Aitto-oja, J:kylä	27 50 v. Anna-Liisa Järvinen, V:koski
18 50 v. Tauno Penttinen, Äänekoski	27 50 v. Aino Laine, Eura
18 50 v. Salli Wessberg, Lohja	27 50 v. Martti Vainio, Helsinki
19 95 v. Roope Mikkonen, Ristijärvi	28 70 v. Viktor Hämäläinen, Tiutinen
19 75 v. Toivo Salo, Loviisa	28 70 v. Väinö Lindqvist, Helsinki
20 75 v. Sandra Olander, Jokela	28 60 v. Jaakko Hinkkanen, Vuoksenn.
20 60 v. Anni Lindström, Lohja	28 60 v. Ilmari Toivonen, Hki
21 70 v. Sandra Puolakka, Heinola	28 50 v. Matti Lyytikäinen, Enonkoski
21 50 v. Hilka Grönroos, Eura	28 50 v. Svea Sandqvist, Pietarsaari
21 50 v. Olavi Koivunen, Sysmä	29 75 v. Anna Kivari, Oulu
22 75 v. Frans Lahtinen, Kuusankoski	29 70 v. Hilma Lampinen, Karjaa
22 75 v. Emil Valjus, J:kylä	29 60 v. Hugo Mattila, Forssa
22 60 v. Vilho Lempinen, Karhula	30 80 v. Hilma Parviainen, Kajaani
23 50 v. Heikki Saarinen, Vanaja	30 60 v. Gunnar Ylätupa, Hamina
24 70 v. Aatami Leinonen, J:kylä	30 50 v. Martti Hassinen, Uimaharju
24 60 v. Anni Hämäläinen, Könönpelto	30 50 v. Veikko Hellgrén, Turku
24 60 v. Urho Koskinen, Karhula	30 50 v. Oiva Isokivi, Vaasa
24 60 v. Anni Mainila, Kotka	30 50 v. Veikko Laaksonen, Riihimäki
24 50 v. Eero Kallela, Riihimäki	30 50 v. Lauri Ruusunen, Helsinki
24 50 v. Eva Sundell, Pori	31 60 v. Taito Lehtinen, Pihlava
25 60 v. Yrjö Jukonen, Hki	31 50 v. Lauri Helminen, Turenki

TURUN TYÖVÄEN
Säästöpankki

Asioi

omassa pankkissasi

Osoitehakemisto

SOSIALIDEMOKRAATTISET PUOLUEJÄRJESTÖT

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue: Helsinki, Paasivuorenkatu 3. Puheenjohtaja Rafael Paasio. Puoluesihtööri Kaarlo Pitsinki.

Sos.-dem. Puoluetoimisto:

Helsinki, Paasivuorenkatu 3. Toimisto-aika 9—16.30, lauantaisin 9—13 (kesäaikana 8.30—16.00, toim. lauantaisin suljettuna).

Puhelimet: keskus 765 766, puoluesihtööri 772 410, taloudenhoitaja 772 052, toimistosihtööri 773 993, järjestösihtööri 774 721, tiedotussihtööri 774 428, kunnallisasiat 774 742. Julkaisujen toimitus, julk. tilaukset, kassa, kunnallisasiat, opintoasiat, järjestäjät, rekisterisasiat, konekirjoittajat keskuksen kautta. Postisiirtotilin numero 7990.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmä:

Helsinki, Eduskuntatalo. Puheenjohtaja Rafael Paasio, varapuheenjohtajat Veikko Helle ja Eino Raunio, taloudenhoitaja Meeri Kalavainen, puh. 440 051 (keskus), sihtööri J. Kolomo 440 051/232.

Helsingin Sosialidemokraattinen Piiri ry.:

Toimisto: Helsinki, Paasivuorenkatu 5. Siht. Aulis Leppänen, puh. 771 182, keskus 70 870.

Uudenmaan Sosialidemokraattinen Piiri ry.:

Toimisto: Helsinki, Paasivuorenkatu 5. Sihtööri Kauko Tapaninen, puh. 777 238 ja 772 493.

Turun l. et. Sosialidemokraattinen Piiri ry.:

Toimisto: Turku, Eerikinkatu 30. Työväentalo. Sihtööri Aarno Lindeqvist, puh. 921—14 405.

Satakunnan Sosialidemokraattinen Piiri ry.:

Toimisto: Pori, Annankatu 13. Sihtööri Jukka Tuomi, puh. 13 058, puh. 15 591 kotiin.

Etelä-Hämeen Sosialidemokraattinen

Piiri ry.:

Toimisto: Hämeenlinna, Raatihuoneenkatu 16. Sihtööri Voitto Penttinen, puh. 917—22 378.

Pohjois-Hämeen Sosialidemokraattinen Piiri ry.:

Toimisto: Tampere, Hallituskatu 19. Sihtööri Antti A. Halmes, puh. 931—26 963 ja 931—24 128.

Kymen l. Sosialidemokraattinen Piiri ry.:

Toimisto: Kotka, Kotkankatu 7. Sihtööri Mauno Hirvisaari, puh. 952—12 468 ja 952—12 853.

Mikkelin l. Sosialidemokraattinen Piiri-järjestö ry.:

Toimisto: Mikkel, Olkkolankatu 7. Sihtööri Martti Åberg, puh. 11 561.

Kuopion Sosialidemokraattinen Piiri ry.:

Toimisto: Kuopio, Puijonkatu 23. Sihtööri Keijo Suksi, puh. 971—12 359.

Joensuun Sosialidemokraattinen Piiri ry.:

Toimisto: Joensuu, Työväentalo. Kauppakatu 32. Sihtööri Eero Sorsa, puh. 22 149.

Sos. dem. Puolueen Keski- Suomen Piiri ry.:

Toimisto: Jyväskylä, Kauppakatu 30. Sihtööri Tauno Kähkönen, puh. 941—11 423.

Vaasan l. Sosialidemokraattinen Piiri ry.:

Toimisto: Seinäjoki, Keskusk. 17. Sihtööri Eeli Lepistö, puh. 22 670.

Oulun Sosialidemokraattinen Piiri ry.:

Toimisto: Oulu, Pakkahuoneenkatu 26. Sihtööri Erkki Koponen, puh. 14 973.

Lapin Sosialidemokraattinen Piiri ry.:

Toimisto: Rovaniemi, Maakuntakatu 16. Sihtööri Pauli Kinnunen, puh. 4074.

Kajaanin Sos.-dem. Piiri ry.:

Toimisto: Kajaani, Lönnrotinkatu 3. Sihtööri Leevi Kovalainen, puh. 23 81.

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto (Finlands Svenska Arbetarförbundet):

Helsinki, Paasivuorenkatu 3. Sihtööri Jarl Nordman, puh. 765 766 (keskus).

SOS.-DEM. KANSANEDUSTAJIEN KESÄOSOITTEET

Aalto, Lyyli Helena, Turenki, puh. 917—82 341 tai 917—82 342.

Ahonen, Arvo, Jyskä, puh. 941—166 680.

Alanko, Kustaa, Helsinki, Malmirinne 4 D 50.

Fagerholm, K.-A., Hki, Tempelrikatu 15 puh. (Alko) 692 471, (kotiin) 442 722.

Flinck, Anni, Kaleva, Kalevanpuistotie 19 C 126, Tre, puh. 931—50 476.

Haapasalo, Kalervo, Mikkel, Olavikatu 6, puh. 11 024.

Helle, Veikko, Nummela, puh. 913—22 360.

Hellsten, Voitto, Turku, Rauhankatu 15 B 39, puh. 921—27 322.

Henriksson, Gunnar, Järvenpää, Puistotie 63, puh. 286 061.

Hostila, Sulo, Karhula, Kymijoentie 6, puh. 952—62 088.

Kajala, Olavi, Lahti, puh. 918—22 016. Kalavainen, Meeri, Kotka, Runeberginkatu 22.

Kokkola, Veikko, Kotka, Heikinkatu 4 A 22, puh. 952—11 656.

Koskinen, Artturi, Karstula kk, puh. 106.
 Käkälä, Valto, Lappeenranta, Neula-
 sepänkatu 12, puh. 10 544.
 Leskinen, Väinö, Helsinki, Pohjolankatu
 43 A 2, puh. 791 873.
 Lindblom, Olavi, Arava, H:ki, puh.
 70 991.
 Lindeman, Lars, Svartå st. puh. 912—
 48 159.
 Linna, Ilmari, Virkkala, puh. 912—4328.
 Manninen, Elis, Joensuu, Torikatu 2,
 puh. 24 44.
 Matilainen, Kalle, Tainionkoski 2 kp.,
 puh. Imatra 22 06.
 Mattila, Veikko, Ähtäri, puh. 33.
 Mäkelä, Uljas, Rauma, Seminaarinkatu
 3, puh. 12 476.
 Paasio, Rafael, Turku, Puutarhakatu 11
 —13 B 79, puh. 921—17 355.
 Paasivuori, Tyyne, Länsi-Teisko 15/7—
 30/8.
 Partanen, Ensio, Lahti, Launeenk. 3,
 puh. 918—23 607.
 Pesonen, Edvard, Liikola, puh. Sysmä
 71 239.
 Pitsinki, Kaarlo, Helsinki, Saariniemen-
 katu 1 B 28, puh. 765 766, kotiin
 764 950.
 Raunio, Eino, Forssa, Myllykatu 11,
 puh. 11 439.
 Rodén, Akseli, Vanha-Vaasa, Pitkätatu
 6, puh. 37 590.
 Sandelin, Valdemar, Tampere, Sammon-
 katu 13 E 82, puh. 931—54 557.
 Siltanen, Sylvi, Turku, Linnankatu 47
 A 32, puh. 921—17 120.
 Sirén, Eino, Tikkurila, puh. 831 331.
 Terästä, Edit, Kuopio, Niiralankatu 10
 E 81, puh. 971—15 942 tai 971—
 15 925.
 Vilponiemi, Väinö, Pori, Kiertokatu 8,
 asunto 36, puh. 17 741.
 Virtanen, Viljo, Savonlinna, kaupungin-
 talo, puh. 23 95.
 Voutilainen, U. H., Lieksa, Hyttilänkatu
 6, puh. 51.
 Väyrynen, Antero, Huvialie 2 A 25,
 Tuira, puh. 12 947.

MUUT SOSIALIDEMOKRAATTISET JÄRJESTÖT

Nuorten Kotkain Keskusliitto:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5. Puhelin:
 toiminnanohjaaja Keijo Näsi ja toi-
 misto 775 628, sihteeri Martti Pöysälä.

Suomen Sosialidemokraattinen Raittius- liitto:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5 A 9. Puh.
 764 093. Sihteeri Erkki Kuoppala,
 puh. 764 092.

Päivän Nuorten Kannatusyhdistys:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5 A 9. Pu-
 heenjohtaja Viljo Rantala. Toimiston
 puh. 764 093.

SDR-nuoret:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5 A 9. Puh.
 764 092.

Kristillisten sosialidemokraattien liitto: Sihteeri past. Teuvo Aaltio, Ehren- svärdintie 5 A 6, H:ki, puh. 632 229.

Sos.-dem. Naisten Keskusliitto:

H:ki, Paasivuorenk. 3, puh. 765 750.
 Keskus 765 766. Puh.joht. S. Siltanen,
 siht. Taimi Rinne-Virolainen.

Sos.-dem. Nuorison Keskusliitto:

Paasivuorenkatu 5, puh. 762 725. Pu-
 heenjohtaja Väinö Vilponiemi, sihteeri
 Martti Pöysälä.

YLEISIÄ TYÖVÄENJÄRJESTÖJÄ

Suomen Pienviljelijäin Liitto:

Helsinki, Maneesikatu 2a A. Puh.
 629 236.

Suomen Työväen Musiikkiliitto:

Tampere, Työväentalo. Sihteeri R.
 Lindfors, puh. 931—24 957, kotiin
 931—52 223.

Työväen Matkailuliitto:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5, puh.
 774 790.

Työväen Näyttämöiden Liitto:

Helsinki, Vuorikatu 6 A, puh. 39 908.

Työväen Sivistysliitto:

Helsinki, IV linja 3—5 A, puh. 771 338.
 Sihteeri Olavi Hurri, puh. 774 638.
 Opintosihteeri puh. 771 067, tiedotus-
 sihteeri 761 407, kirjeopisto 771 509.

Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto (TUK):

Helsinki, Helsinginkatu 25, puh.
 764 683. Sihteeri Martti Tynkkynen.

TALOUDELLISIA JÄRJESTÖJÄ

Helsingin Asuntokeskuskunta Haka:

Helsinki, Hämeentie 68, puh. 70 371.

Kultareuna ry:

Helsinki, Erottajakatu 5a, puh.643 354

Kansan Matkatoimisto Oy:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5, puheli-
 met: 774 922, 774 782, 774 790, 774 743.

Lomaliitto ry:

Mikonkatu 17, Helsinki, puh. 15 433.

Kustannusosakeyhtiö Tammi:

Helsinki, Hämeentie 15, puh. 70 355.

Kulutusosuuskuntien Keskusliitto (KK):

Helsinki, Mikonkatu 17. Edistysmie-
 listen osuuskauppojen yhteistyöjärjes-
 tös. Puh. 10 491.

Osuustukkukauppa (OTK):

Edistysmielisten osuuskauppojen tuk-
 kulike, Helsinki, Hämeentie 19, puh.
 70 731.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Kansa, Keskinäinen Vahinkovakuutusyhtiö Kan- sa:

Helsinki, Hämeentie 33, puh. 70 751.

Työväen Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva:

Tampere, Hämeenkatu 25, puh. 931—
 27 670. Helsingin toimisto, Paasivu-
 renkatu 3, puh. 772 453.

T-LEHDISTÖ

Työväenlehdistö Oy:

Helsinki, Paasivuorenkatu 3, puh.
 777 638. Keskus 765 766.

Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto (TST):

Helsinki, Paasivuorenkatu 3. Puh.

771 837, 772 285, 770 566. Keskus 765 766.

Suomen Sosialidemokraatti:

Helsinki, Paasivuorenkatu 3. Puhelimit: toimitus 772 548 (ulkolinjapuh.), 771 234 (urheiluos.), toimituskanslia 772 715. Konttori 773 064 ja 771 937.

Eteenpäin:

Kotka, Keskuskatu 24. Puhelimit: päätoim. 952—11 549, toimitus 952—11 548, konttori 952—11 547, tal.hoit. 952—11 546.

Hämeen Kansa:

Hämeenlinna, Kasarmikatu 7. Puhelimit: toimitus 971—22 264, 917—23 662, konttori 917—22 263, tal.hoit. 917—22 262.

Kansan Lehti:

Tampere, Hämeenpuisto 21. Puhelimit: toimitus 931—24 119, 931—23 944, konttori 931—22 827, tal.hoit. 931—24 765.

Pohjois-Karjala:

Joensuu, Koulukatu 30. Puhelimit: toimitus 22 518, konttori 22 383.

Pohjanmaan Kansa:

Vaasa, Pitkätie 48. Puhelimit: toimitus 13 771, konttori 13 261, isännöitsijä 12 487.

Pohjolan Työ:

Oulu, Pakkahuoneenkatu 26. Puhelimit: toimitus 12 597, 13 599, konttori 13 597.

Saimaan Sanomat:

Lappeenranta, Koulukatu 19. Puhelimit: toimitus 10 464, 11 272, konttori 11 020, tal.hoit. 10 720.

Svenska Demokraten:

Helsinki, Paasivuorenkatu 3. Puhelimit: toimitus 775 924, konttori 772 370.

Turun Päivälehti:

Turku, Käsitöyläiskatu 10. Puhelimit: toimitus 921—13 088, konttori 921—13 380.

Uusi Aika:

Pori, Antinkatu 15. Puhelimit: toimitus 12 644, 12 650, konttori 12 651.

T-LEHDISTÖN KIRJAPAINOT

Helsinki: Paasipaino, Paasivuorenkatu 5, puh. 773 668.

Kotka: Eteenpäin Oy, Keskuskatu 24, puh. 952—11 546.

Hämeenlinna: Oy Hämeen Kansa, Kasarmikatu 7, puh. 917—21 778.

Tampere: Tampereen Keskuspaino, Hämeenpuisto 21, puh. 931—23 961.

Lappeenranta: Kustannus Oy Kansan Työ, Koulukatu 19, puh. 10 720.

Joensuu: Kansan Voima Oy, Koulukatu 30, puh. 23 336.

Vaasa: Oy Kirjapaino Ab, Pitkätie 48, puh. konttori 13 261, faktori 11 711, isännöitsijä 12 487.

Oulu: PT-paino Oy, Kansankatu 31, puh. 16 153.

Turku: Lounais-Suomen Kirjapaino Oy, Käsitöyläiskatu 10, puh. 921—13 370.

Jyväskylä: Työn Voiman Kirjapaino, Puistokatu 1, puh. 941—12 286.

Pori: Oy Kehitys, Antinkatu 15, puh. 14 000.

Mikkeli: Oy Vapaus, Olkkolankatu 5, puh. 13 150.

MUITA TYÖVÄENLEHTIÄ

Ammattijärjestö: Helsinki, Paasivuorenkatu 5, puh. 765 500 (keskus).

Nuorin Siivin: Helsinki, Paasivuorenkatu 5 A 15, Puh. 762 725 (keskus)

Pelto ja Koti: Helsinki, Maneesikatu 2a A puh. 629 236.

Raitis Kansa: Helsinki, Paasivuorenkatu 5 A 9, puh. 764 092.

Sarastus: Helsinki, Paasivuorenkatu 5 A 9, puh. 764 093.

Sosialistinen Aikakaasu-lehti: Helsinki, Paasivuorenkatu 3. Päätoimittaja, toimitussihteeri ja konttori 765 655 (keskus).

Työläisopiskelija: Helsinki, IV linja 3—5 A. Puh. konttori 771 338, toimitus 761 407.

Työväen Musiikkilehti: Tampere, Työväentalo, puh. 931—24 975.

Veljeys: Puistola (K. Hautamäki), puh. H:ki 751 583.

OSUUSTOIMINNALLISIA LEHTIÄ

Kuluttaja ja Konsumentbladet: toimitus ja konttori: Helsinki, Mikonkatu 17, puh. 10 491.

Osuusliike ja Työtoveri: toimitus ja konttori: Helsinki, Mikonkatu 17, puh. 10 491.

AMMATILLISET JÄRJESTÖT

Suomen Ammattijärjestö (SAJ)

Helsinki, Paasivuorenkatu 5 B 4. krs. Keskus 765 500. Puheenjohtaja V. Oksanen, Tampere 931—21 520. Vpj. O. Aarnio, Helsinki 662 592. Pääsiht. J. Rantanen (suoraan 771 633), tal.hoit. O. Lahtinen, järj.siht. O. Järvelä, valistussiht. T. Anttila, siht. Niilo Koljonen, siht. Svea Degerman, toimits. A. Manninen, toimitt. H. Nieminen.

SAJ:n Turun piiritoimisto:

Turku, Eerikinkatu 30 h. 21, puh. 921—31 192.

Järjestötoimitsijain Liitto ry.:

Helsinki, Paasivuorenkatu 3. Puh.joht. V. Hellgren, asiamies Yrjö J. Virtanen, puh. 765 766.

Kirjatyöntekijäin Liitto:

Helsinki, Kirjatyöntekijäinkatu 10, puh. pj. E. Nissilä 52 348, siht. A. Koskinen 631 145, Y. Syväoja 632 579, Pauli Nieminen 15 479.

Korjaamotyöväen Ammatiliitto ry.:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5, h. 23. puh. 765 855. Pj. S. Juusti, siht. E. Forsman.

Kutoma- ja Neuletyöväen Liitto r.y.:

Tampere, Hallituskatu 19. Keskus 931—21 520. Pj. V. Oksanen 931—29 583, siht. R. Kolinen 931—21 522, järj.siht. Pauli Aaltojärvi, järj. Heikki Salmi.

Nahka- ja Kumialojen Ammattiliitto r.y.:
Helsinki, Paasivuorenkatu 5 A 45, puh.
762 440. Pj. S. Varhe, siht. E. Lassinen,
järj. R. Lehtkosuo, piiriasiamies
T. Pessi puh. 20 089.

Rautatieläisten Ammattiyhdistysten Liitto r.y.:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5 A 42.
Puh. 768 992. Pj. V. Aalto, II siht. M.
Alppinen 768 992.

Suomen Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto ry.:

Helsinki, Vuorikatu 8 A 14, puh.
660 491. Pj. O. Aarnio 662 592, siht.
Unto Rautiainen 662 593.

Suomen Jalometallityöntekijäin Liitto ry.:

Turku, Yliopistonkatu 12 b A 5, puh.
921—17 547. Pj. K. Stranden, siht. T.
Pellikka 921—17 547, tal.hoit. O. Kal-
la 921—13 651.

Suomen Merimies-Unioni:

Helsinki, Neitsytpolku 2a A 7. Puh.
56 315. Pj. N. Walläri 56 314, I siht.
B. Johansson 56 316, vpj. O. Keitele
635 460, opintosiht. P. Kinnari 625 460

Suomen Paperikoneenhoitajien Liitto r.y.:

Tampere, Muotialantie 49, puh. 931—
20 731. Pj. S. Välinoro, siht. Tauno
Leinonen, tal.hoit. F. Kajanto.

Suomen Puunjalostusteollisuustyöntekijäin Liitto r.y.:

Helsinki, Fredrikinkatu 34 B 10, kes-
kus 642 022. Pj. E. Lilja, vpj. V. Kal-
junen, siht. T. Rekola, tal.hoit. E. Ha-
rolin, jaostosiht. P. Meriluoto, H. Lo-
hikoski.

**Suomen Sosialidemokraattinen Sanoma-
lehtimiesliitto r.y.:**

Helsinki, Paasivuorenk. 3. Pj. A. Poh-
janmaa 772 966, siht. Erkki Wiksten
771 176, tal.hoit. S. Manninen 773 192.

Suomen Sähköalan työntekijäin Liitto ry.:

Hämeenkatu 17 A, Tampere, puh. 931
—28 000, pj. E. Pohjolainen, siht. E.
Halonen puh. 931—28 500.

Suomen Vaatetustöyläisten Liitto r.y.:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5 A 11,
puh. 773 914. Pj. O. Kuvaja, tal.hoit.
E. Walden, toimits. V. Nissinen.

**Teräs-, Kaivos- ja Konepajatyöväen Am-
mattiliitto r.y.:**

Helsinki, Paasivuorenkatu 5 A 24.
Puh. keskus 765 855. Pj. U. Viljanen,
siht. H. Helkavouri, tal.hoit. E. Hon-
kavaara, toimitsija Olof Lindert.

Tiemiesten Ammattiliitto r.y.:

Tiemiesten Työttömyyskassa, Helsin-
ki, Paasivuorenkatu 5 A 33, puh.
763 995. Puheenjoht. Kalle Salonen,
sihteeri Edvin Kolsi.

Yleis- ja erikoisalojen Ammattiliitto r.y.:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5 A 24.
Puh. keskus 765 855, Pj. E. Kairema,
siht. Lauri Vilponiemi, Sulo Ojanen.

**Kuljetusalan Ammattiliittojen Federatio
r.y. (KAF):**

Helsinki, Neitsytpolku 2 A 7. Pj. N.
Walläri 56 314, vpj. O. Aarnio 662 592,
siht. O. Keitele 635 460, varasiht. M.

Alppinen 768 992, rah.hoit. E. Knap-
pe 56 315.

Virkamiesten Yhteisjärjestö (VY) r.y.:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5 B 4. krs.,
puh. 711 115. Pj. Gösta Widing
623 158, pääsiht. M. Laaksonen, siht.
E. Rantanen.

* * *

Vankilain Teknilliset Toimihenkilöt

(VTT) r.y.:

H:ki, Keskusvankila. Puh.joht. Martti
Vainio, puh. 771 201.

Vankilavirkailijain Liitto r.y.:

Helsinki, Lääninvankila. Puh.joht.
Lauri Kiviluoma, puh. 625 691.

Veturimiesten Liitto:

Helsinki, Eerikinkatu 24, VII kerr.,
puh. 15 744 (keskus). Puh.joht. G. W.
Widing, puh. 474 752.

Ilmakuljetus-Unioni r.y.:

Helsinki, Mäkelänkatu 36 A (Toivo-
nen).

**Suomen Kunnallisten Työntekijäin ja
Viranhaltijain Liitto:**

Helsinki, Paasivuorenkatu 5, vaihde
70 907. Pj. R. Heinonen 774 366, siht.
775 766, tal.hoit. 773 516.

V R. Konduktööriyhdistys r.y.:

Helsinki, Puh.joht. T. A. Tiainen, puh.
627 230.

**Kuntien Teknikoiden ja Työnjohtajien
Liitto r.y.:**

Helsinki, Pitkänitty, Laaksotie 14.
Puh.joht. Kaarlo Loiske, puh. 832 813.

Liiketyöntekijäin Liitto:

Helsinki, Unioninkatu 45 h 107, puh.
13 751, pj. A. Happonen.

Luotsi- ja Majakkamiesliitto:

Helsinki, Satamakatu 5, pj. S. Harjula,
puh. Kotka 12 492.

Mielisairaanhoitajain Liitto:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5 h 36, puh.
762 488, pj. H. Tervakoski, toim.joht.
V. Arvola, puh. 461 250.

Suomen Muusikkojen Liitto:

Helsinki, Uudenmaankatu 36 D 21,
pj. E. Linnala, toimisto, puh. 622 966.

Suomen Poliisien Liitto:

Helsinki, Pursimiehenkatu 5 A 18,
puh.joht. T. Kivindn 12 831/283, siht.
A. Heinonen, toimisto puh. 634 500.

Helsingin Poliisien Yhdistys r.y.:

Helsinki, Kasarmikatu 34 B 13. Puh.
joht. O. Mannonen, puh. 775 142.

Postiliitto r.y.:

Helsinki, Fredrikinkatu 61 A 5. kerr.,
puh. 641 551. Puh.joht. P. Markkola,
puh. 642 257.

Tullimiesliitto:

Helsinki, Unioninkatu 45 G 85, pj. E.
Hyyppä, puh. 769 488, siht. A. Pulli-
nen, puh. 769 488, toimisto 627 155.

Yleinen Viran- ja Toimenhaltijain Liitto:

Helsinki, Paasivuorenkatu 5, pj. Niilo
Kumen, puh. 765 044.

VR. Viran- ja toimenhaltijat r.y.:

Helsinki, Hietalahdenkatu 2 B 18, puh.
645 255. Pj. E. Korhonen, puh. 779 747

TYÖVÄENLIIKKEEN LAITOKSET JA OPISTOT

Työväen Akatemia: Kauniainen. Puh. 409 185. Joht. Väinö Liukkonen.

Työväen Arkisto: Helsinki, Paasivuorenkatu 5. Avoimna klo 13—17 ja lauantaisin klo 10—14. Arkistonhoitaja Matti Nieminen, puh. 771 720.

Ammattiyhdistysopisto: Kiljava. Puh. 275 869. Ay. opisto. V.t. joht. J. Okanen.

Väinö Voionmaan Opisto: Tampere, puh. 931—82 048. Joht. Annikki Saarela 931—82 049.

Pajulahden Urheiluopisto: Nastola. Pajulahti. Puh. 918—44 126. Joht. Kalervo Tuominen.

Raittius- ja varhaisnuorisotyöopisto (Liittokoti): Veikkola, Tervelampi. Puh. 913—13 913.

Pohjolan Opisto: Haukipudas as. Puh. Oulu 71 509. Joht. Reino Pienimäki.

Työväen Muistitietotoimikunta: Helsinki, Paasivuorenkatu 5 B (Työväen Arkisto). Sihteeri Heimo Huhtanen tavattavissa klo 11—17, lauantaisin klo 10—14, puh. 771 720.

KESÄKODIT

Äitien Lomahuolto: Helsinki, Paasivuorenkatu 5 h. 44, puh. 765 382.

Lepopirtti: Siuntio, puh. Hki 261 123.

Kallionleimen kesäkot: os. Helsinki, m/s King, Katariinansaari, puh. Helsinki 87 98 48.

Kotorannan lomakoti: os. Kiljava, puh. Hki 275 879.

Nurmalan kesäkot: os. Vesanka.

Lepolan kesäkot: os. Kaakamo, Ala-kaakamo.

Leporannan kesäkot: os. Pyhtää, Heinlahti.

Hakalahden kesäkot: os. Kuopio, Kello-niemi, Hakalahti, puh. 971—15 942.

Kuusankosken kesäkot: os. Iitti, Lyöttilä, Anhavainen.

Järvelän kesäkot: Valkeakoski, Mälkiäinen.

Koivuranta: Kajaani, Sokasaari.

Lapin lomakoti: Ivalo, Taka-Lappi, puh. Ivalo 6.

Sallan lomakoti: Salla kk.

Hietarannan kesäkot: Lahti, Järventaus.

Niskasaaren kesäkot: Uimaharju, Niskasaari.

Pihlajiston kesäkot: Pori, Kyläsaari, Kivini.

Ruskeapään kesäkot: Tottijärvi, Pajulahdenkylä, puh. Tottijärvi 7.

Saimaan lomakoti: Ruokolahti, Salosaari.

Seutulanharjun lomakoti: Rovaniemi, Seutulanharju, puh. 33 03.

Piikkiön kesäkot: Piikkiö, Niemen Tuorla.

Tyynelän kesäkot: Äänekoski, Niemelä.

Koivumäen kesäkot: Kirkkonummi, Lapinkylä, puh. 86/16 233.

Mäntyniemen kesäkot: Mikkeli, Ihastjärventie.

Onnelan kesäkot: Haukipudas as. Aarnipirtti: os. Espoo, Kolmiranta, puh. 868 005.

Lomapirtti: Piekämäki, Vangasjärvi.

Tammilehto: Rymättylä, Röödillä.

VANHAINKODIT

Käpyrinne: os. Helsinki, Koskelantie 26, puh. 790 622.

Taloustyöntekijäin Vanhainkoti: os. Helsinki, Tarkkampuankatu 1, puh. 36 055.

Koskenrinteen Vanhainkoti: Kotka.

ENSI KODIT

Ensi Kotien Liitto: Helsinki, Ensikodin-tie 8, puh. 772 356.

Helsingin Ensi Koti: Helsinki, Ensikodin-tie 8, puh. 776 502, 772 356.

Oulun Ensi Koti: Oulu, Kangastie 9, puh. 34 82.

Tampereen Ensi Koti: Tampere, Mutka-katu 38, puh. 931—26 731.

SOSIAALIMINISTERIÖN ALAISIA OSOITTEITA

Työneuvosto: Helsinki, Salomonk. 17. Puh. 645 597.

Ensio Salonen, puheenjohtaja, puh. 14 311. Mirjam Sundström, sihteeri.

Helsinki, Salomonk. 17. puh. 645 593.

Valtion tapaturmatoimisto: Helsinki, Pitkäsillanranta 3, puh. vaihde 70 841.

Ammattientarkastajat

Miespuoliset:

Mauri Himanen, Helsinki, puh. 765 537.

Olavi Kuula, Tampere, puh. 931—25 420.

Ralf Bäckström, Turku, puh. 921—11 413.

Alpo Sola, Lahti, puh. 912—22 274.

P. P. Sorainen, Savonlinna, puh. 2591.

O. F. Nevalainen, Kuopio, puh. 971—12 591.

Karl Poppius, Vaasa, puh. 11 320.

Erkki Astola, Oulu, puh. 12 069.

Naispuoliset:

Kerttu Korhonen, Helsinki, puh. 765 537

Tuulikki Pietilä, Tampere, puh. 931—25 420.

Anja Jalkanen, Kuopio, puh. 971—12 591.

Helka Hyvärinen, Oulu, puh. 15 420.

Apulaistarkastajat:

Arvo Raitio, Hilikka Linna, Esko Aalto, A. O. Muhonen, Helsinki, puh. 765 537, 765 542.

Raimo Soini, H:linna virasta vapaa, puh. 917—23 673.

Avoimna vt Raimo Soini, Pekka Niemi, Turku, puh. 921—11 413.

H. F. Forslund, Lahti, puh. 918—22 274.

Aulis Anttila, Jyväskylä, puh. 941—12 323.

M. A. Hakoköngäs, Kotka, puh. 952—13 505.

Avoinna Urho Vuorjoki, Tampere. puh. 931—25 420.
 Avoinna, Pori, puh. 15 405.
 Avoinna, Savonlinna, puh. 25 91.
 A. E. Marttila, Kuopio, puh. 971—12591.
 Henrik Paatos. Avoinna, Vaasa, puh. 11 320.
 Martti Mikkola. Avoinna, Oulu, puh. 15 420.

Ismo Helenius, Joensuu, puh. 2656.
 Pentti Korvenmaa, Jyväskylä, puh. 941—14 832.
 Ilmari Hirvelä, Oulu, puh. 14 425.
 Reino Sarvola, Rovaniemi, puh. 1391.

Apulaistarkastaja:
 Avoinna, Pori, puh. 12 142.

SEKALAISIA OSOITTEITA

Työläistarkastajat

Lauri Huttunen, O. Blomfelt, Niilo Sjögren, Elina Vuohio, Helsinki.
 Urho Seemer, Turku.
 Erkki Pohjankoski, Frans Rosberg, Lahti.
 Valdemar Sandelin, Hugo Lehtinen, Tampere.
 P. E. Koskinen, Savonlinna.
 A. A. Puttonen, Vilho Niskanen, Kuopio.
 Kauko Alanen, Vaasa.
 K. H. Rautiainen, E. I. Aitamurto, Oulu.

Sosiaalihuollon piiritarkastajat

Veikko Ryyttäri, Helsinki, puh. 490 701.
 Mauno O. Nevalainen, Turku, puh. 921—21 122.
 Eeva Salo, H:linna, puh. 917—21 180.
 Martti Pitkänen, Kouvola, puh. 951—2298.
 Lauri Laitinen, Mikkeli, puh. 13 747.
 Olavi Maijala, Kuopio, puh. 971—20 676.
 Olli Viljanen, Vaasa, puh. 12 042.

Asuntosäätiö, Tapiontori, puh. 461 921.
 Eduskunta, puh. 440 051.
 Helsingin Työväenyhdistys r.y.: Helsinki, Paasivuorenk. 5. Vahtimestari 771 958.
 Käpylän Työväentalo 791 095. Vallilan Työväentalo 773 031. HTY:n kerho 772 066.
 Maalaiskuntien liitto, puh. 640 811.
 Mainosrengas, puh. 765 711.
 Matkatoimisto Area, puh. 61 491.
 Suomen Kaupunkiliitto, puh. 440 261.
 Tapaturmantorjunta r.y., Helsinki, Iso Roobertinkatu 20, puh. 58 688.
 Työterveyslaitos, Helsinki, Haartmanink. 1. (Vaihte 9—17.30, lauant. 9—14) 413 622.
 Valtioneuvosto, puh. 14 311.
 Valtion julkaisutoimisto, Helsinki, Annankatu 44. Vaihte 645 121.
 Vuokralaisten Keskusliitto r.y., Helsinki, Hämeentie 33, puh. 776 184.
 Yhdistysrekisteritoimisto, Helsinki, Mariankatu 9. Toimisto, puh. 631 788.

Kuvalaatat ja matriisit

nopeasti

Lähes 60 vuoden kokemuksella

 Kuva AB

Annank. 31—33 C
 Puh. 636 507
 -»- 631 768

Urheiluluennätykset

YLEISURHEILU

Miehet

- 100 m
10,0 A Hary Saksa, H. Jerome Kanada
ja H. Esteves Venezuela.
- 200 m
20,2 H. Carr USA.
- 400 m
44,9 O. Davis USA, K. Kaufmann
Saksa, A. Plummer USA ja M. Larra-
bee USA.
- 800 m
1.44,2 P. Snell U-Seelanti.
- 1500 m
3.35,6 H. Elliot Australia.
- Maili
3.54,4 P. Snell U-Seelanti.
- 3000 m
7.49,2 M. Jazy Ranska.
- 5000 m
13.35,0 V. Kuts N-liitto.
- 10.000 m
28.15,6 R. Clarke Australia.
- 25.000 m
1.16.36,4 E. Zatopek T-slovakia.
- 110 mn aj
13,2 M. Lauer Saksa ja L. Calhoun USA
- 400 mn aj
49,1 E. Cawley USA.
- 3000 mn ej
8.29,6 G. Roelants Belgia.
- 4 x 100 m
39,1 USA.
- 4 x 400 m
3.02,2 USA.
- 4 x 800 m
7.15,8 Belgia.
- 4 x 1500 m
14.58,0 Itä-Saksa.
- Pituus
834 R. Boston USA
- Korkeus
228 V. Brumel N-liitto.
- Seiväs
528 F. Hansen USA.
- 3-loikka
17.03 J. Schmidt Puola.
- Kuula
20.68 D. Long USA.
- Kiekko
64.55 L. Danek T-slovakia.
- Keihäs
91.72 T. Pedersen Norja.
- Moukari
70.67 H. Connolly USA.
- 10-ottelu
9.121 p. Chuan-Kwang Yang Formosa.

Naiset

- 100 m
11,2 Wilma Rudolph USA.
- 200 m
22,9 Wilma Rudolph USA.
- 400 m
53,0 Maria Itkina N-liitto.

800 m

- 2.01,2 Dixie Williams Australia.
- 80 m aj
10,5 Gisela Birkemeyer Itä-Saksa,
Betty Moore I-Britannia, Karin Balzer
Itä-Saksa, Irina Press N-liitto ja Draga
Stamejcic Jugoslavia.
- 4 x 100 m
44,2 Puola.
- Pituus
670 Tatjana Tshelkanova N-liitto.
- Korkeus
191 Jolanda Balas Romania.
- Kuula
18.55 Tamara Press N-liitto.
- Kiekko
58.98 Tamara Press N-liitto.
- Keihäs
61.38 Elvira Ozolina N-liitto.
- 5-ottelu
5194 p. Irina Press N-liitto.

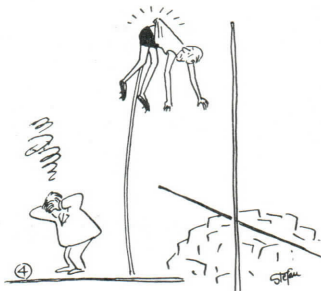
UINTI

Miehet

- 100 mn vu
52,9 A. Gottvalles Ranska.
- 200 m vu
1.57,6 D. Schollander USA.
- 400 mn vu
4.12,7 D. Schollander USA.
- 1500 mn vu
18.58,7 R. Saari USA.
- 100 mn su
1.00,10 T. Mann USA.
- 200 mn su
2.10,9 T. Stock USA.
- 100 mn ru
1.07,4 G. Prokopenko N-liitto.
- 200 mn ru
2.28,2 C. Jastremski USA.
- 100 mn pu
57,0 L. Nicolao Argentiina.
- 200 mn pu
2.06,9 K. Berry Australia.
- 400 mn sekau.
4.48,6 D. Roth USA.
- 4 x 100 m
3.36,1 USA.
- 4 x 200 m
8.03,7 USA.
- 4 x 100 m sekav.
4.00,1 USA.

Naiset

- 100 mn vu
58,9 D. Fraser Australia.
- 200 mn vu
2.11,6 D. Fraser Australia.
- 400 mn vu
4.39,5 M. Ramenofsky USA.
- 1500 mn vu
18.30,5 P. Caretto USA.
- 100 mn su
1.08,6 C. Caron Ranska.

200 mn su
2.28,2 S. Tanaka Japani.
100 mn ru
1.17,9 C. Kolb USA.
200 mn ru
2.45,4 G. Prozumenshikova N-liitto.
100 mn pu
1.05,1 A. Kok Hollanti.
200 mn pu
2.26,4 C. Stouder USA.
400 mn sekau.
5.14,9 D. de Varona USA.
4 × 100 m
4.08,5 USA.
4 × 100 m sekav.
4.38,1 USA.

LUISTELU

Miehet

500 m
39,5 J. Grishin N-liitto.
1500 m
2.06,3 J. Järvinen Suomi.
3000 m
4.27,3 A. Antson N-liitto.
5000 m
7.34,3 J. Nilsson Ruotsi.
10.000 m
15.33,0 J. Nilsson Ruotsi.
Pisteet
178.447 J. Nilsson Ruotsi.

Naiset

500 m
44,9 I. Voronina N-liitto.
1000 m
1.31,8 L. Skoblikova N-liitto.
1500 m
2.19,0 I. Voronina N-liitto.
3000 m
5.06,0 I. Voronina N-liitto.

5000 m
9.01,6 R. Shukova N-liitto.
Pisteet
189.033 I. Voronina N-liitto.

PAINONNOSTO

Punnerrus

56 kg 117,0 kg F. Baez P-Rico.
60 kg 126,0 kg N. Fukuda Japani.
67,5 kg 140,0 kg V. Petrof Bulgaria.
75 kg 147,5 kg A. Kurinov N-liitto.
82,5 kg 160,0 kg G. Veres Unkari.
90 kg 165,5 kg N. Mironenko N-liitto.
Yli 90 kg 196,0 kg J. Vlasov N-liitto.

Tempaus

56 kg 108,0 kg S. Ishinoseki Japani.
60 kg 123,0 kg Y. Mijake Japani.
67,5 kg 132,5 kg W. Basznaowski Puola.
75 kg 140,5 kg V. Beljajev N-liitto.
82,5 kg 147,5 kg L. Rlocke USA.
90 kg 149,0 kg V. Bernisov N-liitto.
Yli 90 kg 170,5 kg J. Vlasov N-liitto.

Työntö

56 kg 139,5 kg Tsen Tsing-Kai Kiina.
60 kg 150,5 kg Y. Mijake Japani.
67,5 kg 168,0 kg W. Baszanowski Puola.
75 kg 175,5 kg V. Beljajev N-liitto.
82,5 kg 187,0 kg G. Veres Unkari.
90 kg 190,0 kg I. Palinski Puola.
Yli 90 kg 215,5 kg J. Vlasov N-liitto.

Yhteistulos

56 kg 352,5 kg Y. Mijake Japani.
60 kg 387,5 kg Y. Mijake Japani.
67,5 kg 430,0 kg W. Baszanowski Puola.
75 kg 445,0 kg J. Kurentsov N-liitto.
82,5 kg 477,5 kg G. Veres Unkari.
90 kg 480,0 kg L. Martin I-Brittania
Yli 90 kg 562,5 kg J. Vlasov N-liitto.

SUURJÄRJESTÖ

joka työskentelee Teidän etujenne puolesta

Osuuskauppaliikkeemme, johon kuuluu 102 osuusliikettä 528 000 henkilöä käsittävine jäsenkuntineen, on huomattava järjestö, joka työskentelee kuluttajan etujen puolesta. Osuusliikkeiden v. 1963 liikevaihto kohosi yli 1 270 milj. markan. Osuusliikkeiden tuotantolaitoksia toimi 192 ja niiden valmistus nousi 199 milj. markkaan. Tämän lisäksi osuustoiminnallinen keskustuotanto ylitti 233 miljoonaa.

Osuusliikkeidemme myymäläverkosto, joka levittäytyy kaikkialle, käsitti viime vuoden päättyessä yhteensä 4 635 myyntipistettä. Näistä oli 3 005 sekatavara-, pika- ja yhteismyymälää, 1 169 erikoismyymälää, 145 myymäläautoa ja 316 ravitsemusliikettä, joista 39 hotelliravintolaa. Lisäksi on tällä hetkellä toiminnassa n. 60 tavarataloa.

Kuluttajan palveleminen kaupan aloilla on järjestömme tärkeimpiä päämääriä. Tämän ohella pidämme yhtä tärkeänä tehtävänäme toimia kuluttajien äänitorvena aina silloin, kun kuluttajan edut ovat kysymyksessä esim. hinnankorotuspäätöksiä tehtäessä. Usein on havaittu, että äänemme on myös kuultu. Tulkaa Tekin mukaan. Liittykää jäseneksi.

E

Alavuden Osuusliike Alavus
Iin Osuuskauppa Ii
Itä-Savon Osuusliike Savonlinna
Janakkalan Osuuskauppa Turenki
Jokelan Osuuskauppa Jokela
Jämsän Osuusliike Jämsä
Kainuun Osuusliike Kajaani
Kalajokilaakson Osuusliike Ylivieska
Kemin Osuuskauppa Kemi
Keski-Savon Osuusliike Pieksämäki
Kiuruveden Työväen Osuuskauppa Kiuruvesi
Kyminlaakson Osuusliike Kotka
Lahden Osuuskauppa Lahti
Launosten Osuuskauppa Launonen
Lestijokilaakson Osuusliike Kannus
Loimaan Osuusliike Loimaa
Osuuskauppa Mäki-Matti Jyväskylä
Osuusliike Ahjo Hyvinkää
Osuusliike Andelsaffär Konsum Karjaa
Osuusliike Häme Hämeenlinna
Osuusliike Imatra Imatra
Osuusliike Kalla Kuopio
Osuusliike Kansa Pori
Osuusliike Kansanvoima Rautalampi
Osuusliike Kanta-Häme Orivesi
Osuusliike Kehä Eura
Osuusliike Kerhola Paimio
Osuusliike Keski-Suomi Keuruu
Osuusliike Kolmipohja Haapavesi
Osuusliike Kymenmaa Kouvola
Osuusliike Laaja Lapua
Osuusliike Lapinmaa Rovaniemi
Osuusliike Lounais-Häme Urjala
Osuusliike Lovisa Andelsaffär Loviisa
Osuusliike Mänty Mänttä
Osuusliike Onni Lappeenranta
Osuusliike Oras Somero
Osuusliike Oripää Oripää
Osuusliike Paavonseutu Saarijärvi

TYÖVÄESTÖ

muodostaa jäsen- kuntamme valtaosan

Jäsenkuntamme sanelee toimintamme päälinjat. Toimimme kiinteässä yhteistyössä jäsenkuntamme kanssa ja ratkaisuja tehdessämme ovat niin osuusliikkeissä kuin keskusjärjestöissämmeekin jäsenkunnan edut aina etualalla. Niinpä jäsenperheitä onkin jo yli puoli miljoonaa. Jäsenistömme kokoonpano osoittaa kaikkien kansalaispiirien kiinnostusta työtämme kohtaan. Jäsenistömme muodostuu seuraavista ammattiryhmittymistä:

Maanviljelijät ja heihin verrattavat	89 774	17,3 %
Maatalous- ja metsätyöläiset	32 777	16,2 %
Teknillisten ja vapaiden ammattien harjoittajat sekä virkamiehet	39 996	7,6 %
Toimisto- ja huolintatyöntekijät	25 022	4,7 %
Myyntitehtäviä suorittavat henkilöt	36 432	6,9 %
Varasto- ja kuljetustyöntekijät	35 476	6,7 %
Palveluksia suorittavat henkilöt	31 901	6,0 %
Teollisuus- ja kaupunkityöväki	206 936	39,2 %
Muut, ryhmäjäsenet mukaan luettuna	30 029	5,7 %
Yhteensä		528 343 100,0 %
Miehiä	270 721	51,2 %
Naisia	248 604	47,1 %
Ryhmäjäseniä	9 018	1,7 %
Yhteensä		528 343 100,0 %

Tervetuloa mukaan!

Osuusliike Pielinen Lieksa
Osuusliike Pohjankangas Kankaanpää
Osuusliike Salla Kemijärvi
Osuusliike Sata-Häme Humpkala
Osuusliike Satapohja Parkana
Osuusliike Satarengas Lauttakylä
Osuusliike Savo Tervo
Osuusliike Savonseutu Mikkeli
Osuusliike Sisä-Karjala Tohmajärvi
Osuusliike Suoja Rauma
Osuusliike Sydän-Häme Lammi
Osuusliike Tammi Forssa
Osuusliike Tarmola Turku
Osuusliike Tuki Karkkila
Osuusliike Työnvoima Varkaus
Osuusliike Tähkä Salo
Osuusliike Uurtaja Tuusniemi
Osuusliike Vaasanseutu Vaasa
Osuusliike Valli Hamina
Osuusliike Vankka Vilppula
Osuusliike Varma Andelsaffär Pietarsaari
Otanmäen Osuusliike Otanmäki

Perniönseudun Osuusliike Perniö
Pihtiputaan Osuuskauppa Pihtipudas
Pohjois-Päijänteen Osuusliike Korpilahti
Pyhäjokilaakson Osuusliike Oulainen

Raja-Karjalan Osuusliike Nurmes

Sisä-Savon Osuusliike Suonenjoki

Taalintehtaan Osuuskauppa Taalintehtas
Taka-Lapin Osuusliike Ivalo
Tornionlaakson Osuusliike Pello

Vakka-Suomen Osuusliike Uusikaupunki
Vihdinseudun Osuusliike Ojakkala
Viitasaaren Osuuskauppa Viitasaari
Virtain Osuuskauppa Virrat

Yläneen Osuusliike Yläne
Ylä-Savon Osuusliike Iisalmi

Äänekosken Osuuskauppa Äänekoski

Ilmoittajat:

Elanto	kalenteri
Eteenpäin-sanomalehti, Kotka	* /marraskuu
Helsingin Työväenyhdistyksen ravintolat	* /elokuu
Ilotulitus Oy	*
Jyväskylän Työväen ravintolat	* /heinäkuu
Kansa-Yhtiöt	* /tammi-, maalisk., kesä-, syys- ja joulukuu
Kulutusosuuskuntien Keskusliitto	*
Kuva Oy	s. 153
Nuorin Siivin - nuorten lehti	kalenteri/helmikuu
Nuorten Kotkain Keskusliitto, Helsinki	*
Oravaisten Verkatehdas, Oravaistentehdas	*
Osuuskassojen Keskuslainarahasto	*
Osuusliikkeiden yhteisilmoitus	ss. 156—159
Osuusliike Voima, Tampere	kalenteri/tammikuu
Osuustukkukauppa, Helsinki	takakannen välilehti
Pohjolan Työ, Oulu	kalenteri/toukokuu
Pohjois-Karjala, Joensuu	* /marraskuu
Porin Tulitikkutehdas Oy	*
Rettig P. C. & Co, Turku	etukannen välilehti
Singer	takakannen sisäpuoli
Sos.-dem. Nuorison Keskusliitto	kalenteri/helmikuu
Sotainvalidien Veljesliitto	takakannen välilehti
Strengberg & Co Oy, Pietarsaari	kalenteri
Suomen Ammattijärjestö	*
Suomen Pienviljelijäin Liitto, Helsinki	* /toukokuu
Suomen Punaisen Ristin veripalvelu	* /kesäkuu
Suomen Sosialidemokraatti	etukannen sisäpuoli
Suomen Sos.-dem. Raittiusliitto, Helsinki	kalenteri
Suomen Säästöpankkiliitto	*
Suur-Helsingin Osuuskassa, Helsinki	* /syyskuu
Tampereen Keskuskirjapaino, Tampere	* /maaliskuu
Tampereen Työväenyhdistyksen Ravintola, Tampere	* /heinäkuu
J. A. Tenhunen, Helsinki	* /elokuu
Turun Päivälehti, Turku	* /joulukuu
Turun Työväen Säästöpankki, Turku	s. 147
Turva, Työväen Keskinäinen Vakuutusyhtiö, Tampere ...	kalenteri/huhtikuu
Työväen Sivistysliitto, Helsinki	* /lokakuu
Työväen Säästöpankit	etukannen välilehti
Weilin & Göös Oy, Helsinki	kalenteri/lokakuu

ARMIRO on mukavan hetken
savuke.

Työn lomassa, vapaa-aikana,
milloin vain

ARMIRO AMERICAN BLEND

— vaativan suomalaisen
maun suodatinsavuke.

Se on normaalikokoinen ja
sopivan hintainen. Ja siinä
on menestyksen maku.

Sytytä ARMIRO — pidät siitä

STRENGBERG

ARMIRO sta
pidät aina

kaikki talletukset nyt verottomia

SÄÄSTÖPANKKI ESITTÄÄ KUUSI TAPAA TALLETTAA:

Muiden talletusten tapaan myös 100-prosenttisesti indeksiin sidotulle A-indeksitilille tehdyt yksityisten henkilöiden talletukset ovat nyt täysin verottomia. Nyt on edullista säästää. Säästöpankin monipuolisesta tilivalikoimasta jokainen löytää itselleen sopivan tilin.

A-indeksitili

100-prosenttinen indeksiturva
Korko 2 1/2 %
Pienin talletusmäärä 300 mk
Talletusaika 12 kk
Veroton

B-indeksitili

50-prosenttinen indeksiturva
Korko 4 %
Pienin talletusmäärä 300 mk
Talletusaika 12 kk
Veroton

Säästötili

Korko 4 1/2 %
Nosto-oikeus 2000 mk/kk
Veroton

Karttuva tili

Korko 4 1/2 %
Nosto-oikeus 2000 mk/kk
Veroton

Käyttötili

Korko 4 1/2 %, lasketaan kuukauden alimman saldon mukaan
Nosto-oikeus 3000 mk/kk
Veroton

Korkeakorkoinen tili

Korko 6 %
Pienin talletusmäärä 100 mk
Talletusaika 12 kk
Veroton

SÄÄSTÖPANKKI

PIMENNYKSIÄ

Vuonna 1965 sattuu kolme pimennystä, nim. kaksi auringon- ja yksi kuunpimennys. Näistä vain kuunpimennys on pieneltä osalta näkyvissä Suomessa.

Ensimmäinen auringonpimennys, joka keskiväyhykkeessään on täydellinen, on toukok. 30–31 p:nä. Se näkyy Tyynen Valtameren eteläpuoliskolla, Uudessa Seelannissa, Keski-Amerikassa ja Etelä-Amerikan länsiosissa.

Kuunpimennys on osittainen ja tapahtuu kesäk. 14. Se on näkyvissä suurimmassa osassa Eurooppaa, Afrikassa, Atlantin Valtamerellä, Etelä-Amerikassa ja Etelämantereella. Pimennyksen alkuhetkellä, klo 2.58, on kuu jo laskenut melkein kaikkialla Suomessa (Helsingissä klo 2.49, Oulussa jo klo 1.13); vain Ahvenanmaalla ja Varsinais-Suomen saaristossa on vähäinen pimennys näkyvissä muutaman minuutin ajan.

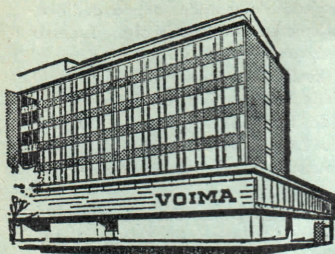
Vuoden toinen auringonpimennys on marrask. 23 p:nä. Sen näkyvyysalue käsittää suurimman osan Aasiaa, Australian sekä Intian ja Tyynen Valtameren osia.

MERKKIEN SELITYKSIÄ

○ Aurinko. ☉ Uusi kuu. ☾ Ensimmäinen neljäsnes. ☼ Täysikuu. ☾ Viimeinen neljäsnes. S. lihavalla painettuna merkitsee pyhäpäivää. Ⓢ k. 9,45 on luettava: kuu syntyy kello 9 ja 45 min. ○ 3,14–21,22 aurinko nousee kello 3 ja 14 min. aamulla ja laskee kello 21 ja 22 min. illalla.) kuuluu edelliseen päivään. (kuuluu seuraavaan päivään. On huomattava, että kaikki ajat on merkitty Suomen keskiajan mukaan, joka on kaksi tuntia edellä Greenwichin keskiaurinkoaajasta eli 20 min. 11 sek. edellä Helsingin keskiajasta. Auringon ja kuun nousu- ja laskuajat koskevat kunkin taivaan-kappaleen keskipistettä.

ORTODOKSISEN KIRKON JUHLAT VUONNA 1964

Tammik. 1.	Uudenvuodenpäivä.
— 6.	Herran kaste, loppiainen.
Helmik. 2.	Herran temppeliintuominen.
Maalisk. 22.	Palmusunnuntai.
— 25.	Neitsyt Marian ilmestys.
— 27.	Pitkäperjantai.
— 29, 30.	Pääsiäinen.
Toukok. 7.	Herran taivaaseen astuminen, helatorstai.
— 17, 18.	P. Kolminaisuuden päivä, helluntai.
Kesäk. 24.	Johannes Kastajan syntymä.
— 29.	Apostolien Pietarin ja Paavalin päivä.
Elok. 6.	Kristuksen kirkastuminen.
— 15.	Neitsyt Marian kuolinpäivä.
— 29.	Johannes Kastajan mestaus.
Syysk. 8.	Neitsyt Marian syntymä.
— 14.	Ristinpäivä.
Lokak. 1.	Neitsyt Marian suojelus.
Marrask. 3.	Karjalan valistajien päivä.
— 21.	Neitsyt Marian temppeliinkäynti.
Jouluk. 6.	Pyhän Nikolauksen päivä.
— 25, 26.	Kristuksen syntymä.

TAVARATALO

VOIMA

HÄMEENKATU 11 TAMPERE

HENKI- JA SAIRAUSVAKUUTUS

jokaiselle nimenomaan
KANSASTA,
jolla on valtioneuvoston
vahvistamat

MAAN HALVIMMAT HENKI- JA SAIRAUSVAKUUTUSMAKSUT

Kaikki henki- ja sairausvakuu-
tukset on sidottu indeksiin vä-
hintään 50 %:sesti

KANSA-YHTIÖT

Henki- ja sairaus- sekä eläkevakuutuksia
Palo-, murto-, auto-, tapaturma- ja
muuta vahinkovakuutuksia

1 P Uudenv.päivä ○ 9.27—15.21
2 L Aapeli ☺ klo 23.07

3 S Uudenv. j. s. Elmo, Elmer
4 M Ruut ○ 9.25—15.26
5 T Lea, Leea ○ 9.24—15.27
6 K Loppinen Harri ○ 9.23—15.29
7 T Aukusti, August, Aku ○ 9.22—15.31
8 P Hilppa ○ 9.21—15.33
9 L Veikko, Veijo, Veli ○ 9.20—15.35

10 S 1. lopp. j. s. Nyirikki ☺ klo 22.59
11 M Kari ○ 9.18—15.39
12 T Toini ○ 9.16—15.41
13 K Nuutti ○ 9.15—15.43
14 T Sakari ○ 9.13—15.46
15 P Solja ○ 9.12—15.48
16 L Ilmari, Ilmo ○ 9.10—15.50

17 S 2. lopp. jälk. s. Antto, Anton,
18 M Laura Anttoni) ☺ klo 15.37
19 T Heikki, Henrik, Henricki
20 K Henna ○ 9.03—16.00
21 T Aune, Auni ○ 9.01—16.02
22 P Visa ○ 8.59—16.05
23 L Eini, Eine, Enni ○ 8.57—16.07

24 S 3. lopp. j. s. Senja ☺ klo 13.07
25 M Paavo, Pauli, Paavali
26 T Raino ○ 8.51—16.15
27 K Viljo ○ 8.49—16.18
28 T Kaarlo, Kalle, Kai, Kaarle, Mies
29 P Valtteri ○ 8.45—16.23
30 L Irja ○ 8.42—16.26

31 S 4. lopp. j. s. Alli ○ 8.40—16.28

TAMMIKUU

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

Sosialidemokraattisen

Nuorison

Keskusliitto ry

Nuorisjärjestö on kodin ja koulun yhdysside.

Sen tarkoituksena on kasvattaa nuorista kansanvaltaisen näkemys- omaavia yhteiskuntakelpoisia yksilöitä.

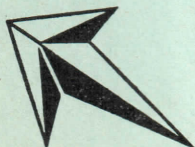
Toiminnassaan se tarjoaa jäsenilleen hyviä harrastuksia ja viihdettä.

Vanhemmat, ohjatkaa lapsenne sosialidemokraattiseen nuorisotoimintaan.

Nuori – seuraa aikaasi – seuraa meitä.

Paasivuorenkatu 5 h 15
Helsinki

**Äänenkannattaja
NUORIN SIIVIN**

1 M Riitta	☉ klo 18.36
2 T Aamu	☉ 8.35—16.33
3 K Valo	☉ 8.33—16.36
4 T Armi	☉ 8.30—16.39
5 P Runeb. p., Oivi	☉ 8.28—16.42
6 L Terhi, Terhikki	☉ 8.25—16.44

- 7 S Kynttilänpäivä** Riku, Rikhard
8 M Laina	☉ 8.20—16.50
9 T Raija, Raisa	☉ klo 10.53
10 K Elina, Ellen, Elna, Ella	
11 T Talvikki	☉ 8.12—16.58
12 P Elma, Elmi	☉ 8.10—17.00
13 L Sulo, Sulho	☉ 8.07—17.03

- 14 S 1. rukouspäivä** Voitto
15 M Sipi, Sippo	☉ 8.01—17.08
16 T Julia	☺ klo 2.27
17 K Väinö, Väinämö	☉ 7.56—17.14
18 T Kaino	☉ 7.53—17.16
19 P Eija	☉ 7.50—17.19
20 L Helinä, Heli, Hely, Heljä	

- 21 S Seksagesimasunn.** Keijo
22 M Tuulikki, Tuulia	☉ 7.42—17.27
23 T Salli, Salla	☺ klo 7.39
24 K Matti, Matias	☉ 7.36—17.32
25 T Tuija	☉ 7.33—17.34
26 P Nestori	☉ 7.30—17.37
27 L Torsti	☉ 7.27—17.40

- 28 S Laskiaiss.** Kalevalan p., Onni

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

VAHINKO

ei tule aina

kello kaulassa.

Siksi on

moottoriajoneuvonne

vakuutusten oltava

aina kunnossa.

KANSA-YHTIÖT

Henki-, sairaus- ja eläkevakuutuksia
Palo-, murto-, auto-, tapaturma- ja
muuta vahinkovakuutuksia

1 M Alpo, Alvi, Alpi	○ 7.22—17.45
2 T Virva, Virve	○ 7.19—17.47
3 K Kauko	☼ klo 11.56
4 T Ari, Atro, Arsi	○ 7.13—17.52
5 P Laila, Leila	○ 7.10—17.55
6 L Tarmo	○ 7.07—17.57

7 S 1. paastonaj. s.	Tarja, Taru
8 M Vilppu	○ 7.01—18.02
9 T Auvo	○ 6.58—18.05
10 K Aura	☼ klo 19.52
11 T Kalervo	○ 6.52—18.10
12 P Reijo, Reko	○ 6.49—18.12
13 L Tarvo	○ 6.46—18.15

14 S 2. paastonaj. s.	Matilda, Tilda
15 M Risto, Kristian	○ 6.40—18.20
16 T Ilkka	○ 6.37—18.22
17 K Kerttu, Kerttuli	☼ klo 13.24
18 T Eetu, Edvard	○ 6.31—18.27
19 P Joosseppi, Juuso	○ 6.28—18.30
20 L Jaakkima, Aki	Kevätp. tas.

21 S 3. paastonaj. s.	Pentti
22 M Vihtori	○ 6.18—18.37
23 T Akseli	○ 6.15—18.40
24 K Kaapo, Gabriel, Kaappo, Kaapro	☼ klo 3.37
25 T Aija	☼ klo 3.37
26 P Immanuel, Manu, Immo, Manne	○ 6.03—18.49
27 L Sauli, Saul	○ 6.03—18.49

28 S Marianpäivä	Armas
29 M Joonas, Jouni	○ 5.57—18.54
30 T Usko	○ 5.54—18.57
31 K Irma, Irmeli	○ 5.51—18.59

PATENTTI- arvat

ovat erikoisalamme
Valmistamme ne no-
peasti ja edullisesti
ajamukaisilla
koneilla.

Tampereen
KESKUSPAINO
KESKUSSITOMO

Hämeenpuisto 21
Puh. 23 961

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	

Kevätkaudet
ovat pahimpia palo-
vahinkojen
kannalta

Tarkistakaa,
että vakuutuksenne on
kunnossa ja että se
vastaa omaisuu-
tenne arvoa

**TYÖVÄEN
KESKINÄINEN
VAKUUTUSYHTIÖ
TURVA**

1 T Pulmu	⊙ 5.48—19.02
2 P Pellervo	☼ klo 2.21
3 L Sampo	⊙ 5.42—19.06

4 S 5. paastonaj. s.	Ukko
5 M Irene	⊙ 5.36—19.11
6 T Vilho, Ville, Vilhelm, Viljami	
7 K Allan, Ahvo	⊙ 5.30—19.16
8 T Suoma, Suometar	⊙ 5.27—19.19
9 P Mik. Agricolan p., Elias, Eelis, Eljas	
10 L Tero	☼ klo 2.40)

11 S Palmusunnuntai	Verna
12 M Julius	⊙ 5.15—19.29
13 T Tellervo	⊙ 5.12—19.31
14 K Taito	⊙ 5.09—19.34
15 T Tuomi	⊙ 5.06—19.36
16 P Pitkäperjantai	Jalo ☼ klo 1.02
17 L Otto	⊙ 5.00—19.41

18 S Pääsiäispäivä	Valto
19 M 2. pääsiäisp.	Pälvī ⊙ 4.54—19.46
20 T Lauha	⊙ 4.51—19.48
21 K Anssi, Anselmi	⊙ 4.49—19.51
22 T Alina	⊙ 4.46—19.53
23 P Yrjö, Jyrki, Jyri, Yrjänä	☼ klo 23.07
24 L Pertti, Albert, Altti	⊙ 4.40—19.58

25 S 1. pääs. j. s.	Markku, Markus
26 M Terttu	⊙ 4.34—20.03
27 T Merja	⊙ 4.31—20.06
28 K Ilppo, Ilpo	⊙ 4.29—20.08
29 T Teijo	⊙ 4.26—20.11
30 P Mirjam, Mirja, Mirjami	

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	

POHJOLAN TYÖ

POHJOIS-SUOMEN
SOSIALIDEMOKRAAT-
TISEN VÄESTÖN
ÄÄNENKANNATTAJA

TOIMISTOT

KAJAANISSA
KEMISSÄ
ROVANIEMELLÄ

TOIMITUS JA KONTTORI

OULU

Pakkahuoneenkatu 26

Pienviljelijä!

Liittomme suorittaa pätevää
maatilataloudellista ammatti-
neuvontaa.

Hoitaa tehokkaasti ammattikun-
tansa taloudellisia etuja.

Liiton tiedotuslehti kaikille jäse-
nille ilmaiseksi.

Liity Sinäkin jäseneksi maamme
valistuneimpaan maataloudelli-
seen yleisneuvontajärjestöön.

Suomen Pienviljelijäin Liitto r.y.

Maneesikatu 2 a A 14

Puh. 62 92 36 ja 63 77 25

1 L Vappu, Valpuri ☉ klo 13.56

2 S 2. pääs. j. s. Vuokko

3 M Outi ☉ 4.15—20.21

4 T Ruusu ☉ 4.12—20.23

5 K Maini ☉ 4.10—20.26

6 T Ylermi ☉ 4.07—20.28

7 P Helmi, Kastehelmi ☉ 4.04—20.30

8 L Heino ☉ klo 8.20

9 S 2. rukouspäivä Äitienpäivä, Timo

10 M Aino, Aina, Aini, Ainikki

11 T Osmo ☉ 3.54—20.40

12 K Snellm. p., Lotta ☉ 3.52—20.43

13 T Kukka, Floora ☉ 3.49—20.45

14 P Tuula ☉ 3.47—20.47

15 L Sofia, Sonja, Sohvi ☉ klo 13.52

16 S 4. pääs. j. s. Ester, Essi

17 M Maila, Maili ☉ 3.40—20.54

18 T Erkki, Eero, Eerik, Eerikki

19 K Emilia, Milja, Emma ☉ 3.36—20.59

20 T Lilja, Lilli ☉ 3.33—21.01

21 P Kosti, Konstantin ☉ 3.31—21.03

22 L Hemminki, Hemmo ☉ 3.29—21.06

23 S Rukoussunnuntai Lyyli, Lyidia

24 M Panu ☉ klo 16.40

25 T Urpo ☉ 3.23—21.12

26 K Vilma, Vilhelmiina, Minna, Mimmi

27 T Helatorstai Ritva ☉ 3.20—21.16

28 P Alma ☉ 3.18—21.18

29 L Oiva ☉ 3.16—21.20

30 S 6. pääs. j. s. Pasi ☉ klo 23.13

31 M Helka, Helga ☉ 3.13—21.24

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

VAROVAISUUS

auttaa
ennen tulipaloa

PALOKUNTA

auttaa
tulipalon aikana

PALOVAKUUTUS

auttaa
tulipalon jälkeen

KANSA

pätee
vakuutus-
asioissa

KANSA-YHTIÖT

KANSA-YHTIÖT

Henki-, sairaus- ja eläkevakuutuksia
Palo-, murto-, auto-, tapaturma- ja
muuta vahinkovakuutuksia

LUOVUTA
VERTA
PELASTA
ELÄMÄÄ

Liity
Sinäkin

SPR:n
Veripalveluun

- 1 T Teemu, Nikodemus ○ 3.11—21.25
2 K Venla ○ 3.10—21.27
3 T Orvokki ○ 3.09—21.29
4 P Puol.-v. lippujuhla, Toivo
5 L Sulevi ○ 3.06—21.32

6 S Helluntaipäivä Kustaa, Kyösti,
Kustavi ☺ klo 14.11

- 7 M 2. helluntaip. Suvi ○ 3.04—21.35
8 T Salomo, Salomon ○ 3.03—21.36
9 K Ensio ○ 3.02—21.37
10 T Seppo ○ 3.01—21.38
11 P Impi, Immi ○ 3.00—21.40
12 L Esko ○ 3.00—21.41

- 13 S Kolminaisuudenp. Raili, Raila
14 M Kielo ☺ klo 3.59
15 T Vieno, Viena ○ 2.58—21.43
16 K Päivi, Päivikki, Päivä ○ 2.58—21.44
17 T Urho ○ 2.58—21.44
18 P Tapio ○ 2.57—21.45
19 L Siiri ○ 2.57—21.45

- 20 S 1. kolm. j. s. Into ○ 2.57—21.46
21 M Ahti, Ahto Kesäp. seis.
22 T Paula, Liina, Pauliina ☺ klo 7.36
23 K Aatto, Aatu, Aadolf
24 T Juhani, Jussi, Jukka, Juha, Juho,
25 P Uuno Juhana, Janne) ○ 2.59—21.46
26 L Juhannusp. eli Johannes Kast. p.

Suomen lipun päivä, Jorma, Jarmo

- 27 S 2. kolm. j. s. Elvi ○ 3.00—21.45
28 M Leo ○ 3.01—21.45
29 T Pietari, Pekka, Petri, Pekko
30 K Päiviö, Päivö ☺ klo 6.52)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

HEINÄKUU

JYVÄSKYLÄN TYÖVÄEN RAVINTOLAT

Kauppak. 30 – Väinönk. 7

KANSANRAVINTOLA

RAITTIUSRAVINTOLA

TEATTERIRAVINTOLA

Viihtyisät ravintolasalit –
kohtuulliset hinnat

VIIKINSAARI

Luonnonkaunis kansanpuisto

I. luokan Ravintola
Hiekkaranta, sauna
Puh. Tampere 23 455

TAMPEREEN TYÖVÄENYHDISTYKSEN RAVINTOLAT

Hallitusk. 19 puh. 23 011

ovat aina olleet matkailijoitten
suosimat

TUTUSTUKAA NIIHINI!

- 1 T Aaro, Aaron ○ 3.04–21.43
2 P Maria, Maija, Maikki, Meeri, Mari,
Maaria, Kukka-Maaria
3 L Arvo ○ 3.06–21.42

- 4 S 3. kolm. j. s. Ulla
5 M Unto, Untamo ☺ klo 21.36
6 T Esa, Esaias ○ 3.10–21.39
7 K Klaus, Launo ○ 3.11–21.38
8 T Turo ○ 3.13–21.36
9 P Ilta ○ 3.14–21.35
10 L Saima, Saimi ○ 3.16–21.34

- 11 S 4. kolm. j. s. Elli ○ 3.17–21.32
12 M Hermanni, Herman, ○ 3.19–21.31
13 T Ilari Herkko) ☺ klo 19.01
14 K Aliisa ○ 3.23–21.28
15 T Rauni, Rauna ○ 3.25–21.26
16 P Reino ○ 3.27–21.24
17 L Ossi, Ossian ○ 3.29–21.22

- 18 S 3. rukouspäivä Riikka
19 M Saara, Saija, Sari ○ 3.33–21.18
20 T Marketta, Maarita, Maritta,
Margareeta, Reeta ○ 3.35–21.17
21 K Johanna, Hanna, Hannele, Jenni
22 T Leena, Matalena ☺ klo 19.53)
23 P Oili, Olga Mät.a. ○ 3.41–21.10
24 L Kirsti, Kristiina, Kirsi, Tiina

- 25 S 6. kolm. j. s. Jaakko, Jakob,
26 M Martta Jaakoppi) ○ 3.48–21.04
27 T Unikeonpäivä ○ 3.50–21.01
28 K Atso ☺ klo 13.45
29 T Olavi, Olli, Uolevi, Uoti
30 P Asta, Augusta ○ 3.57–20.54
31 L Helena ○ 3.59–20.52

HEINÄKUU

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

Vallilassa TEATTERIRAVINTOLA

Sturenkatu 29 II k.
Avataan klo 17. s 15
Hyvä kansanravintola
I kerr. klo 9—23

Siltasaarella

Paasi Ravintola

Tarioavat hyviä ja huokeita aterioita sekä herkullisia annoksia.
Tanssia perjantaisin, lauantaisin ja sunnuntaisin.

Helsingin Työväenyhdistys r.y.

50 v. Nahka alan tarvikkeita

J. A. Tenhunen KOMMANDIITTIYHTIÖ

HELSINKI, Kalevankatu 7
Puhelin 632 390, 631 530

- Puklia
- Painonappeja
- Niittejä
- Salkunlukkoja
- Pistolukkoja
- Ostoslaukunlukkoja
- Vyö- ym. solkia
- Kukkaron lukkoja ja kehyksiä
- Nahkaa, kumia ym. jalkinealan tarvikkeita

1 S Kirkastussunnuntai	Maire
2 M Kimmo	○ 4.04—20.47
3 T Vanamo, Linnea	○ 4.06—20.44
4 K Veera	☺ klo 7.47
5 T Salme	○ 4.11—20.39
6 P Toimi	○ 4.13—20.37
7 L Lahja	○ 4.16—20.34

8 S 8. kolm. j. s.	Sylvi, Sylvia
9 M Erja, Eira	○ 4.21—20.29
10 T Lauri, Lassi	○ 4.23—20.26
11 K Susanna, Sanna, Sanni	
12 T Klaara	☺ klo 10.22
13 P Keimo	○ 4.30—20.18
14 L Onerva	○ 4.33—20.15

15 S 9. kolm. j. s.	Marjatta, Marja, Marjut, Marjaana, Jaana, Marjo
16 M Aulis	○ 4.37—20.10
17 T Verner	○ 4.40—20.07
18 K Leevi	○ 4.42—20.04
19 T Mauno, Maunu	○ 4.45—20.01
20 P Samuli, Samuel	☺ klo 5.50
21 L Soini, Veini	○ 4.50—19.55

22 S 10. kolm. j. s.	livari, livo
23 M Varma Mät. I.	○ 4.54—19.49
24 T Perttu	○ 4.57—19.47
25 K Loviisa	○ 4.59—19.44
26 T Ilma, Ilmi, Ilmatar	☺ klo 20.50
27 P Vilja	○ 5.04—19.38
28 L Tauno	○ 5.06—19.35

29 S 11. kolm. j. s.	lines, lina
30 M Eemil, Eemeli	○ 5.11—19.29
31 T Arvi	○ 5.13—19.26

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

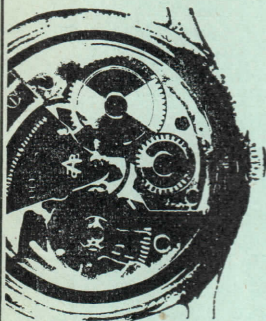
28

29

30

31

aikamme PANKKI on OSUUSKASSA

osuuskassa on lähellä ihmistä—
siinä sen kasvun voima

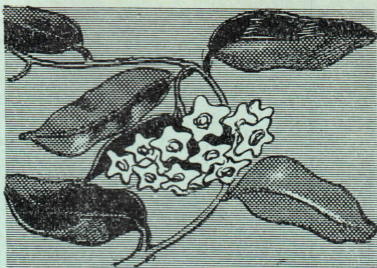
SUUR-HELSINGIN OSUUSKASSA

KANSA

— vakuutus
auttaa
hädän ollessa
suurin

KANSA-YHTIÖT

Henki- ja sairaus- sekä eläkevakuutuksia
Palo-, murto-, auto-, tapaturma- ja
muuta vahinkovakuutuksia

1 K Pirkka	○ 5.16—19.23
2 T Sinikka	☾ klo 21.27
3 P Soili, Soile, Soila	○ 5.21—19.17
4 L Ansa	○ 5.23—19.14

5 S 12. kolm. j. s.	Mainio
6 M Asko	○ 5.28—19.08
7 T Arho, Arhippa	○ 5.30—19.05
8 K Taimi	○ 5.32—19.02
9 T Isto	○ 5.35—18.59
10 P Kalevi, Kaleva	○ 5.37—18.56
11 L Santeri, Aleksanteri, Ali	☺ klo 1.32

12 S 13. kolm. j.s. Valma	○ 5.42—18.50
13 M Orvo	○ 5.44—18.47
14 T Iida	○ 5.47—18.43
15 K Sirpa	○ 5.49—18.40
16 T Hellevi, Hillevi, Hille	○ 5.51—18.37
17 P Aili, Aila	○ 5.54—18.34
18 L Tyyne, Tyyni	☾ klo 13.58

19 S 14. kolm. j.s. Reija	○ 5.58—18.28
20 M Varpu	○ 6.01—18.25
21 T Mervi	○ 6.03—18.22
22 K Mauri	○ 6.05—18.19
23 T Mielikki	Syyspäiväntasaus
24 P Auno	○ 6.10—18.13
25 L Kullervo	☺ klo 5.18

26 S 15. kolm. j.s. Kuisma	○ 6.15—18.07
27 M Vesa	○ 6.17—18.04
28 T Arja	○ 6.20—18.01
29 K Mikko, Mikael	○ 6.22—17.58
30 T Sorja	○ 6.24—17.55

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

MARK TWAIN

Matkakirjeitä maasta

Loistavan humoristin irvokkaanhauska kirja ihmisten tekopyhyydestä. R. Westrén-Dollin riemukas kuvitus. 217 siv. 8,35/11,70.

WEILIN+GÖÖS

TSL

ON MUKANA

KASVATTAMASSA

DEMOKRATIAAN

Työväen Sivistysliitto

Helsinki, IV linja 3-5 A

1 P Rauno ○ 6.27-17.52
2 L Valio ☾ klo 14.37

3 S Mikkelinpäivä Raimo

4 M Saila ○ 6.34-17.43

5 T Inkeri ○ 6.36-17.39

6 K Roine ○ 6.39-17.36

7 T Pirkko, Pirjo, Birgitta

8 P Hilja ○ 6.44-17.30

9 L Ilona ○ 6.46-17.28

10 S 17. kolm. j. s. Aleksis Kiven p.,
Aleksi, Aleksis ☺ klo 16.14

11 M Otso, Ohto ○ 6.51-17.22

12 T Aarre, Aarto ○ 6.54-17.19

13 K Taina ○ 6.56-17.16

14 T Elsa ○ 6.59-17.13

15 P Helvi, Heta ○ 7.01-17.10

16 L Sirkka, Sirkku ○ 7.04-17.07

17 S 4. rukouspäivä Saini ☾ klo 21.00

18 M Satu ○ 7.09-17.01

19 T Uljas ○ 7.11-16.58

20 K Kauno ○ 7.14-16.55

21 T Ursula ○ 7.16-16.52

22 P Anitta ○ 7.19-16.50

23 L Severi ○ 7.21-16.47

24 S 19. kolm. j. s. Asmo ☺ klo 16.11

25 M Sointu ○ 7.26-16.41

26 T Amanda, Manta ○ 7.29-16.38

27 K Helli, Hellä, Hellin ○ 7.31-16.36

28 T Simo ○ 7.34-16.33

29 P Urmas ○ 7.37-16.30

30 L Eila ○ 7.39-16.28

31 S 20. kolm. j. s. Artturi, Arto, Arttu

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

Sanomalehti

POHJOIS -KARJALA

Joensuu Koulukatu 30

Puhelimet:

Konttori 22 383

Toimitus 22 518

Kirjapaino 22 336

ETEENPÄIN

Kymenlaakson järjestöväen
äänenkannattaja

Ilmestyy Kotkassa.

Sivutoimistot Haminassa, Karhu-
lassa ja Kouvolassa

ETEENPÄIN Oy:n

KIRJAPAINO

Kotka, Keskuskatu 24. Puh. 11 546

Tunnustettu painotöi-
ten toimittaja laakso-
kunnassamme.

- 1 M Lyly ☺ klo 10.26
2 T Topi, Topias ☉ 7.47—16.20
3 K Terho ☉ 7.50—16.17
4 T Hertta ☉ 7.52—16.14
5 P Reima ☉ 7.55—16.12
6 L Pyhäinpäivä Kustaa Aadolf

- 7 S 21. kolm. j. s. Taisto ☉ 8.00—16.07
8 M Aatos ☉ 8.03—16.04
9 T Teuvo ☺ klo 16.15
10 K Martti ☉ 8.08—16.00
11 T Anja ☉ 8.10—15.57
12 P Virpi ☉ 8.13—15.55
13 L Ano ☉ 8.16—15.53

- 14 S Kirkkov. läh. viim. s. liris
15 M Vaula ☉ 8.21—15.48
16 T Aarne, Aarno, Aarni ☹ klo 3.54
17 K Eino, Einari ☉ 8.26—15.44
18 T Jousia ☉ 8.28—15.42
19 P Liisa, Elisabet, Eliisa ☉ 8.31—15.40
20 L Jalmari, Jari ☉ 8.33—15.38

- 21 S Tuomiosunnuntai Hilma
22 M Silja, Selja ☉ 8.38—15.34
23 T Klemetti ☺ klo 6.10
24 K Lempi, Lemmikki ☉ 8.43—15.30
25 T Katariina, Kaija, Kaarina, Kaisa,
26 P Sisko Katari ☉ 8.48—15.27
27 L Hilikka ☉ 8.50—15.25

- 28 S 1. adventtisunnuntai Heini
29 M Aimo ☉ 8.54—15.22
30 T Antti, Antero, Atte ☉ 8.56—15.21

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

KANSAN

– vakuutus auttaa
hädän
ollessa
suurin

KANSAN-YHTIÖT

Henki-, sairaus- ja eläkevakuutuksia
Palo-, murto-, auto-, tapaturma- ja
muuta vahinkovakuutuksia

YLI

65

VUOTTA

on

TURUN PÄIVÄLEHTI

jatkuvasti ollut
sosiaalidemokraattien
äänenkannattajana
Varsinais-Suomessa

1 K Oskari	☾ klo 7.24
2 T Anelma	☉ 9.01–15.18
3 P Vellamo	☉ 9.03–15.17
4 L Airi, Aira	☉ 9.04–15.16

- 5 S 2. adventtisunnuntai Selma
6 M Itsenäisyysp., Niilo, ☉ 9.08–15.14
7 T Sampsa Niko) ☉ 9.10–15.13
8 K Kyllikki, Kylli ☺ klo 19.21
9 T Anna, Anneli, Anni, ☉ 9.13–15.11
10 P Ismo Annikki, Anu) ☉ 9.15–15.11
11 L Taneli, Daniel, Tatu ☉ 9.16–15.10

- 12 S 3. adventtisunnuntai Tuovi
13 M Seija ☉ 9.19–15.09
14 T Jouko ☉ 9.20–15.09
15 K Heimo ☼ klo 11.52
16 T Auli, Aulikki ☉ 9.22–15.09
17 P Raakel ☉ 9.23–15.09
18 L Aapo, Aabraham, Aappo

- 19 S 4. adventtisunnuntai Iisakki,
likka, Iiro, Isko ☉ 9.25–15.09
20 M Kerkko ☉ 9.26–15.10
21 T Tuomas, Tuomo, Tommi
22 K Raafael Talvip. seis. ☼ klo 23.03
23 T Senni ☉ 9.27–15.11
24 P Aatami, Eeva, Eevi ☉ 9.28–15.12
25 L Joulupäivä ☉ 9.28–15.13

- 26 S 2. joulup. eli tapaninp. Tapani
27 M Johannes, Hannes ☉ 9.28–15.14
28 T Viattom. lasten p. ☉ 9.28–15.15
29 K Rauha ☉ 9.28–15.17
30 T Taavi, Daavid, Taavetti
31 P Sylvester, Silvo ☾ klo 3.46

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

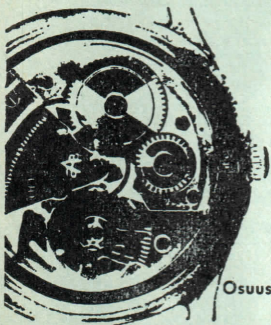
29

30

31

Kello on täsmällinen kuin osuuskassa ja osuuskassa seuraa aikaansa kuin kello. Osuuskassa on Teitä yhtä lähellä kuin kellonne... mutta osuuskassa on eri tavalla lähellä, **lähempänä ihmistä.**

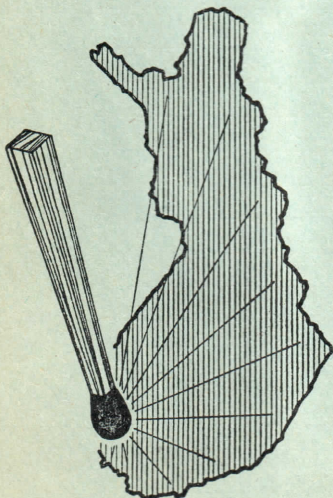
Siksi osuuskassojen talletusten kasvuprosentti on selvästi suurin 60-luvulla

aikamme PANKKI on OSUUSKASSA

Osuuskassa on lähellä ihmistä – siinä sen kasvun voima

- osuuskassoissa on tallettajina yli puolitoistamiljoonaa suomalaista kaikista kansalaispiireistä
- aina kun tarvitsette pankkipalvelua – talletustileistä shekkittiliin ja pankkisiirrosta ulkomaanvaluuttaan – tulkaa silloin osuuskassaan

Raittius on terve, luonnollinen ja myönteinen väkijuomista vapaa elämäntapa.

Tämän puolesta toimii myös **Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto.**

Julkaissut: **Raitis Kansa** aikuisille ja nuorille, **Sarastus** lapsille. **Liittokoti** Vihdin Tervalammella tarjoaa hyvän kurssipaikan ja kesällä lomanviettomahdollisuuden.

Os. **Helsinki**, Paasiyuorenk. 5 A
9. Puhelimet: toimisto 764 093,
sihteeri 764 092, liittokoti 913-
13 913.

**Kansanvaltainen ammattiyhdistysliike palvelee
parhaiten palkkatyöläisiä.**

Liity jäseneksi.

SUOMEN AMMATTIJÄRJESTÖ r.y.

Suomen Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto r.y.

Suomen Jalometallityöntekijäin Liitto r.y.

Järjestötoimitsijain Liitto r.y.

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto ry.

Korjaamotyöväen ammattiliitto ry.

Kutoma- ja Neuletyöväen Liitto r.y.

Suomen Merimies-Unioni r.y.

Nahka- ja kumialojen ammattiliitto ry.

Suomen Paperikoneenhoitajien Liitto r.y.

Suomen Puunjalostusteollisuustyöntekijäin Liitto r.y.

Rautatieläisten Ammattiyhdistysten Liitto r.y.

Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y.

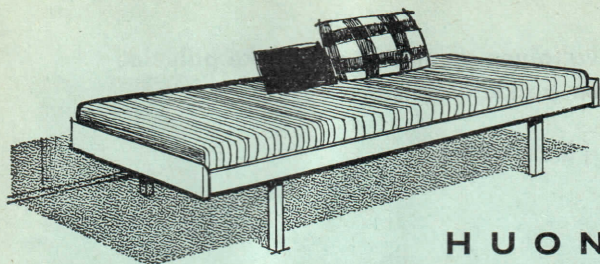
Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto r.y.

Teräs-, kaivos- ja konepajatyöväen ammattiliitto r.y.

Tiemiesten ammattiliitto ry.

Suomen Vaatetustyöläisten Liitto r.y.

Yleis- ja erikoisalojen ammattiliitto ry.

HUONE- KALUOSTONNE

suoritatte edullisesti Elannon tavarataloista. Laajasta valikoimastamme löydätte varmasti jotakin, mikä miellyttää juuri Teitä. Tervetuloa tutustumaan!

ELANTO

Tavaratalot - Aleksanterinkatu 9 - Siltasaarenkatu 8—10

SARAT, diagonaali-

puku- ja hamekankaat sekä peitehuovat,
jotka ovat varustetut ylläolevalla tavaramerkillämme,
taataan kestäviksi.

ORAVAISTEN VERKATEHDAS OY

Oravaistentehdas

tunnuksemme **PALVELU**

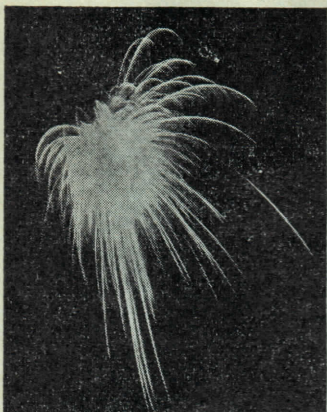
Palvelu on tämän päivän iskusana – se kuuluu meidän elintasoomme. Palvelun kehittämiseen asiakkaiden toivomusten mukaan kiinnitetään huomiota erityisesti osuuskauppaliikkeessämme, joka kaikessa toiminnassaan valvoo asiakkaiden etua.

Tämän päivän myymälässä Teitä todella palvellaan. Aina ei ole ollut näin. Osuuskauppaliikkeemme on ollut edelläkävijänä. Olemme perustaneet runsaasti ostajien suosimia pikamyymälöitä, suuria yhtenäismyymälöitä ja tavarataloja. Myymäläverkostoa on laajennettu syrjäisimmillekin seuduille ja myyjien ammattikoulutukseen kiinnitetään jatkuvasti suurta huomiota. Myös joustavat autokuljetukset ja maanviljelijöiden tuotteiden noutaminen kotipihalta kuuluu palveluumme. Ajanmukainen tiedotustoiminta ja mainonta puolestaan kertoo Teille nopeasti uutuuksista.

KULUTUSOSUUSKUNTIEN KESKUSLIITTO

Mikonkatu 17, Helsinki, puh. 10 491

KULTAMITALI- RAKETTIMME

kruunaavat juhlan.

**Tähtisadetikkumme –
kultamitalitikku**

Niitä saatte rauta- ja urheilu-
liikkeistä.

ILOTULITUS OY

HYRYLÄ – Puhelin 250 161

NUORET KOTKAT

on työväenliikkeen nuorimpien järjestö, joka kodin ja koulun antamaa kasvatusta tukien ja täydentäen auttaa jäseninään olevia tyttöjä ja poikia saamaan elämälleen oikean ja kestävä perustan.

Kotkatoiminnan piirissä on nuorilla mahdollisuus sellaisiin vapaa-ajan harrastuksiin, jotka antavat heille tilaisuuden kehittää itseään ja opastavat heitä itsensä, tovereittensa ja kanssaihmisten oikeaan arvostamiseen.

Vapaan kasvatustyön periaatteille rakentuvan toiminnan avulla nuoret voivat oppia erilaisten elämänilmiöitten ymmärtämykseen ja kasvaa siveelliseltä ryhdiltään varmoiksi, elämänmyönteisiksi ja yhteiskunnan jatkuvaan kehittämiseen ja uudistamiseen aktiivisesti suhtautuviksi kansalaisiksi.

NUORTEN KOTKAIN KESKUSLIITTO

Paasivuorenkatu 5 A 52, Helsinki, puh. 77 56 48

SINUA VARTEN